

**Х.Ш. Бахтіярова
С.С. Лукашевич
І.З. Майданюк
М.П. Сегень
С.В. Петухов**

Українська мова

Практичний курс для іноземців

Затверджено Центральним методичним кабінетом з вищої медичної освіти МОЗ України як посібник для студентів вищих медичних та фармацевтичних закладів освіти I-IV рівнів акредитації

Тернопіль
“Укрмедкнига”
1999

ББК 81.411.4.01

Б 30

**Бахтіярова Х.Ш., Лукашевич С.С., Майданюк І.З.,
Сегень М.П., Петухов С.В.**

Б 30 Українська мова. Практичний курс для іноземців:
Посібник для слухачів підготовчих відділень і факультетів.– Тернопіль: Укрмедкнига, 1999.

ISBN 966-7364-54-2

Відповідальний редактор – доктор філологічних наук
Золотухін Г.О.

Рецензент – кафедра українознавства Івано-Франківської
медичної академії (завідувач кафедри – акад. *Качкан В.А.*)

Посібник розрахований на іноземних слухачів підготовчих
відділень і факультетів вищих медичних та фармацевтичних закладів
освіти I-IV рівнів акредитації.

Метою його є формування комунікативно-значущих умінь та навичок у сфері повсякденного та навчально-професійного спілкування. Практична спрямованість зумовлює подання граматичного матеріалу за мовними зразками в типових мовних ситуаціях. Запропонована система уроків послідовно в доступній формі знайомить з елементарною граматику сучасної української мови.

Значна увага у посібнику звертається на питання культурно-національного становлення України.

Посібник ілюстрований.

ББК 81.411.4.01

ISBN 966-7364-54-2

© Бахтіярова Х.Ш., Лукашевич С.С.,
Майданюк І.З., Сегень М.П.,
Петухов С.В., 1999

Передмова

Посібник призначений для студентів - іноземців, котрі навчаються на підготовчих відділеннях і факультетах вищих навчальних закладів України I-IV рівнів акредитації і починають вивчати українську мову. Він може бути використаний для роботи зі студентами різних національностей. На відміну від деяких подібних видань, які базуються на попередньому вивченні російської мови, в даному підручнику не враховується можливий досвід знайомства з нею.

Завдання підручника полягає в практичному оволодінні мовою в межах програми та основних комунікативних потреб у реальних ситуаціях повсякденного та навчального спілкування. Структура підручника в цілому має комунікативну спрямованість. Послідовне використання вправ і завдань підручника передбачає якомога швидший перехід від навчальної комунікації (тренувальної) до реального спілкування. Відповідно до цього вивчення граматики розглядається як допоміжна мета.

Посібник складається з трьох частин, будова і зміст яких відповідають різним рівням оволодіння мовою. Перша частина, яку умовно можна назвати “довідниковою”, передбачає вихід на елементарний рівень спілкування, тому в ній вводяться та опрацьовуються основні елементи фонетичної системи, морфології, граматики, лексики при взаємопов’язаному опануванні усіх видів мовної діяльності. Друга та третя частини підручника відповідно допоможуть досягти більш високого ступеня початкового рівня володіння мовою. Кожна частина підручника завершується контрольно-повторювальним уроком, який закріплює вивчений матеріал та допомагає орієнтуватись у його засвоєнні.

Посібник розрахований переважно на аудиторну роботу, але викладач може вибрати із запропонованого матеріалу завдання та вправи для виконання їх удома. З цієї причини до нього майже не увійшов довідковий матеріал зі словозміни, семантизації лексики, оскільки це може пояснити викладач. Ілюстрації також треба використовувати для семантизації та розвитку навичок усного і писемного мовлення.

Умовні позначення

– *прочитайте текст*

– *післятекстове завдання*

– *граматичний матеріал і коментар до нього*

– *діалоги*

– *жартуємо разом*

Український алфавіт

Рукописні літери	Друковані літери	Назва літери	Звук
<i>А а</i>	А а	<i>а</i>	(а)
<i>Б б</i>	Б б	<i>бе</i>	(б)
<i>В в</i>	В в	<i>ве</i>	(в)
<i>Г г</i>	Г г	<i>ге</i>	(г)
<i>Ґ ґ</i>	Ґ ґ	<i>те</i>	(ґ)
<i>Д д</i>	Д д	<i>де</i>	(д)
<i>Е е</i>	Е е	<i>е</i>	(е)
<i>Є є</i>	Є є	<i>є</i>	(йє)
<i>Ж ж</i>	Ж ж	<i>же</i>	(ж)
<i>З з</i>	З з	<i>зе</i>	(з)
<i>И и</i>	И и	<i>и</i>	(и)
<i>І і</i>	І і	<i>і</i>	(і)
<i>Ї ї</i>	Ї ї	<i>ї</i>	(йї)
<i>Й й</i>	Й й	<i>йот</i>	(й)
<i>К к</i>	К к	<i>ка</i>	(к)
<i>Л л</i>	Л л	<i>ел</i>	(л)
<i>М м</i>	М м	<i>ем</i>	(м)
<i>Н н</i>	Н н	<i>ен</i>	(н)
<i>О о</i>	О о	<i>о</i>	(о)
<i>П п</i>	П п	<i>пе</i>	(п)
<i>Р р</i>	Р р	<i>ер</i>	(р)
<i>С с</i>	С с	<i>ес</i>	(с)
<i>Т т</i>	Т т	<i>те</i>	(т)
<i>У у</i>	У у	<i>у</i>	(у)
<i>Ф ф</i>	Ф ф	<i>еф</i>	(ф)
<i>Х х</i>	Х х	<i>ха</i>	(х)
<i>Ц ц</i>	Ц ц	<i>це</i>	(ц)
<i>Ч ч</i>	Ч ч	<i>че</i>	(ч)
<i>Ш ш</i>	Ш ш	<i>ша</i>	(ш)
<i>Щ щ</i>	Щ щ	<i>ща</i>	(шч)
<i>Ю ю</i>	Ю ю	<i>ю</i>	(йю)
<i>Я я</i>	Я я	<i>я</i>	(йа)
<i>ь</i>	<i>ь</i>	<i>м'який знак</i>	

УРОК 1 (перший урок)

Літери А, О, У, Е, И, І,
М, Т, Д, В, Ф, З, С, Ц, Н, К

Це мама.

- Це мама? - Так, це мама.

Ні, це не мама.

- Де мама? - Мама тут. Мама тут, а тато там.

Це мама і тато.

Максим студент.

СЛУХАЙТЕ, ПОВТОРЮЙТЕ.

ЧИТАЙТЕ:

А а (а)

О о (о) а - о - у

У у (у) у - о

о - а

Е е (е)

е - и

И и (и) и - е

а, о, у, е, и

М м (м) ма, мо, му, ме, ми

ам, ом, ум, ем, им

Т т (т) та, то, ту, те, ти

ат, от, ут, ет, ит

Д д (д) да, до, ду, де, ди

да, од, уд, ед, ид

ЧИТАЙТЕ:

ма - ма мама

та - то тато

ПИШИТЬ:

А а

О о а - о - у

У у у - о

о - а

Е е

е - и

И и и - е

а, о, у, е, и

М м ма, мо, му, ме, ми

ам, ом, ум, ем, им

Т т та, то, ту, те, ти

ат, от, ут, ет, ит

Д д да, до, ду, де, ди

да, од, уд, ед, ид

ПИСАЊЕ:

Мама, мама

мама

Тато, тато

тато

СЛУХАЊЕ, ПОВТОРЮЊЕ.

ЧИТАЊЕ:

Мама. Мама тут.

Мама там. Там мама.

Тато.

Тато тут. Тато там.

Там тато.

-Де мама? - Мама тут.

(Мама там.)

-Де тато? -Тато тут.

(Тато там.)

ПИСАЊЕ:

*Мама. Мама тут.**Мама там. Там мама.**Тато.**Тато тут. Тато там.**Там тато.**-Де мама? - Мама тут.**-Де тато? - Тато тут.*

СЛУХАЊЕ, ПОВТОРЮЊЕ.

ЧИТАЊЕ:

В в (в) ва, во, ву, ве, ви

Ф ф (ф) фа, фо, фу, фе, фи

фа-ва, ва-фа, ава-афа

З з (з) за, зо, зу, зе, зи

аз, оз, уз, ез, из

С с (с) са, со, су, се, си

ас, ос, ус, ес, ис

са - за, за - са, аза - аса

со-зо, зо-со, осо-озо

су-зу, зу-су, усу-усу

се-зе, зе-се, есе-езе

си-зи, зи-си, иси-изи

Ц ц (ц) ца-цо-цу-це-ци

ац-оц-уц-ец-иц

І і (і) ві, ді, ви-ді

ві-ви, ів-ив

ти-ті, іт-ит

Н н (н) на, но, ну, не, ни, ні

ан, он, ун, ен, ин, ін

К к ка, ко, ку, ке, ки, кі

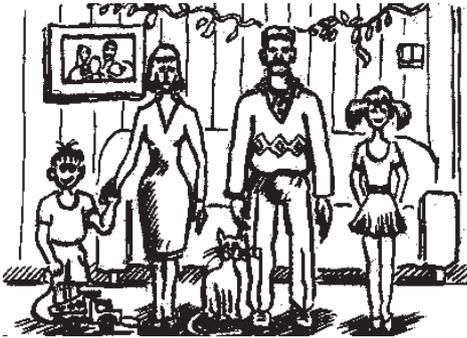
ПИСАЊЕ:

*В в ва, во, ву, ве, ви**Ф ф фа, фо, фу, фе, фи**фа-ва, ва-фа, ава-афа**З з за, зо, зу, зе, зи**аз, оз, уз, ез, из**С с са, со, су, се, си**ас, ос, ус, ес, ис**са-за, за-са, аза-аса**со-зо, зо-со, осо-озо**су-зу, зу-су, усу-усу**се-зе, зе-се, есе-езе**си-зи, зи-си, иси-изи**Ц ц ца-цо-цу-це-ци**ац-оц-уц-ец-иц**І і ві, ді, ви-ді**ві-ви, ів-ив**ти-ті, іт-ит**Н н на, но, ну, не, ни, ні**ан, он, ун, ен, ин, ін**К к ка, ко, ку, ке, ки, кі*

СЛУЖАЇТЕ, ПОВТОРЮЇТЕ,

ЧИТАЇТЕ:

Це мама. Це тато.
 Це мама і тато
 Це вона. Це він. Це вони.

Мама – вона. Тато – він.

ПИШИТЬ:

Це мама і тато.
Це вони.

Тато і мама – вони.

СЛУЖАЇТЕ, ПОВТОРЮЇТЕ,

ЧИТАЇТЕ:

- Це мама?
 - Так, це мама.
 - Це вона? - Так, це вона.
 - Це тато?
 - Так, це тато.
 - Це мама і тато?
 - Так, це мама і тато.
 - Це вони? - Так, це вони.
 - Це Антон?
 - Так, це Антон.
 - Це він? - Так, це він.

ПИШИТЬ:

- *Це мама?*
 - *Так, це мама.*
 - *Це вона? - Так, це вона.*
 - *Це тато?*
 - *Так, це тато.*
 - *Це мама і тато?*
 - *Так, це мама і тато.*
 - *Це вони? - Так, це вони.*
 - *Це Антон?*
 - *Так, це Антон.*
 - *Це він? - Так, це він.*

-Це Оксана? -Так, це Оксана.
 -Це вона? -Так, це вона.

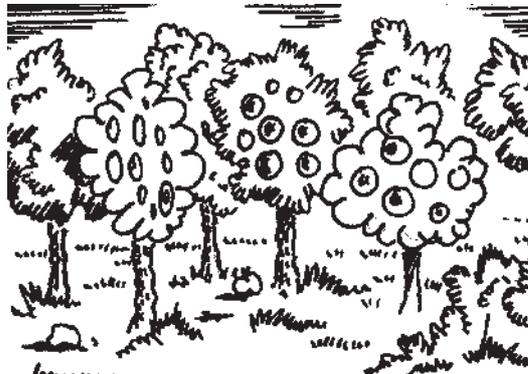
-Це вікно?
-Це воно?

-Так, це вікно.
-Так, це воно.

-Це кава?
-Це вона?

-Так, це кава.
-Так, це вона.

-Це сад? - Так, це сад.
-Це він? -Так, це він.

СЛУЖАЙТЕ, ПОВТОРЮЙТЕ, ЧИТАЙТЕ.

-Мама тут?	-Так, мама тут.
-Вона тут?	-Так, вона тут.
-Тато там?	-Так, тато там.
-Він там?	-Так, він там.
-Вікно там?	-Так, воно там.
-Сад там?	-Так, він там.
-Кава тут?	-Так, вона тут.

СЛУЖАЙТЕ, ПОВТОРЮЙТЕ, ЧИТАЙТЕ.

Сад, завод, кава, ваза, кафе, вода, Іван.
Антон, Семен, Оксана, Максим, студент, студентка, вікно, суп, мама,
кімната, фото, син, текст, мова.
Він, ніс, сік, дім, дід, місто, Іван, інститут, стадіон.

ваза

вода

ВІН	ВОНА	ВОНО
Антон	Оксана	-
сад	ваза	вікно
завод	кава	місто
сік	кімната	фото
дім		-
-	-а	-о

дім

ДОПОВНІТЬ ТАБЛИЦЮ:

ВІН	ВОНА	ВОНО
завод	кава	вікно
...
...

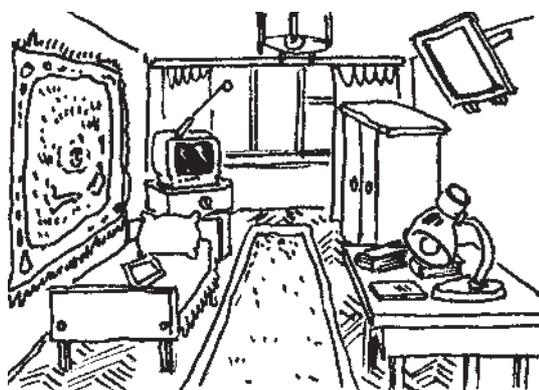
ВИКОРИСТОВУЙТЕ СЛОВА:

Студент, студентка, сад, вода, сік, син, кімната, дім, стадіон.
 Фото, тато, місто, ваза, текст, мова, око.

Це інститут? - Так. Так, інститут. Так, це інститут.
--

СЛУЖАЙТЕ, ЧИТАЙТЕ.

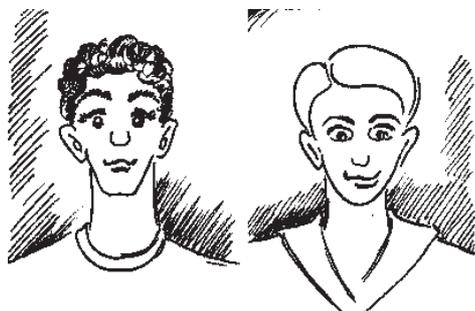
- Антон студент? - Так, Антон студент.
- Інститут там? - Так, інститут там.
- Стадіон тут? - Так, стадіон тут.
- Де завод? - Завод там.
- Де вікно? - Вікно там.

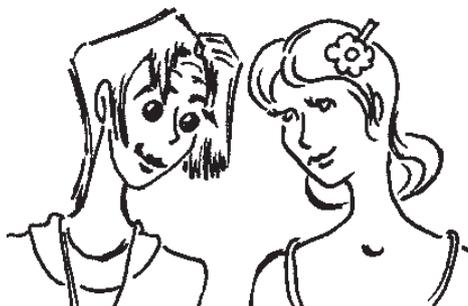
- Це кімната? - Так, це кімната.

- Оксана студентка?
- Так, Оксана студентка.

ДИВІТЬСЯ, ЧИТАЙТЕ.

Семен студент і Іван студент.
Вони студенти.

Оксана студентка і Ніна студентка.
Вони студентки.

- Це Семен і Оксана?

- Так, це Семен і Оксана.

- Вони студенти?

- Так, вони студенти.

- Це Іван? - Так, це Іван.

- Так, це він.

- Це Ніна? - Так, це Ніна.

- Так, це вона.

Студент – студенти. Студентка – студентки.

ЧИТАЙТЕ, ГОВОРІТЬ:

-Це Антон?

-Так, це Антон.

-Він студент?

-Так, він студент.

-Це Оксана?

-Так, це Оксана.

-Вона студентка?

-Так, вона студентка.

-Це Іван і Ніна?

-Так, це Іван і Ніна.

-Вони студенти?

-Так, вони студенти.

СЛУЖАЙТЕ, ПОВТОРЮЙТЕ, ЧИТАЙТЕ.

Це мама і тато. Мама тут, а тато там.

Це інститут і стадіон. Інститут тут, а стадіон там.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! **I-A**

Мама і син тут. Син тут, а мама там.

Інститут тут і завод тут. Завод тут, а інститут там.

ПОСТАВТЕ ЗАПИТАННЯ.

?

- Так, це мама.

?

- Так, це інститут.

?

- Так, це кава.

- ? - Так, це він.
 ? - Так, це вона.
 ? - Так, це воно.
 ? - Так, це вони.
 ? - Так, Антон тут.
 ? - Мама там.
 ? - Він там.
 ? - Вона там.
 ? - Воно там.
 ? - Вони там.
 ? - Так, Антон студент.
 ? - Так, Оксана студентка.
 ? - Так, Іван і Антон студенти.

ДАЇТЕ ВІДПОВІДІ НА ЗАПИТАННЯ.

- Це мама? _____
 Мама тут? _____
 Де Антон? _____
 Він студент? _____
 Це інститут? _____
 Інститут там? _____
 Де тато і мама? _____

ДОПОВНІТЬ ТАБЛИЦЮ.

ВІН	ВОНА	ВОНО	ВОНИ
дім	вода	місто	студенти
...
...

ЧИТАЙТЕ ЗА ЗРАЗКОМ:

Студент - студенти

Інститут, кімната, стадіон, студентка, ваза, текст.

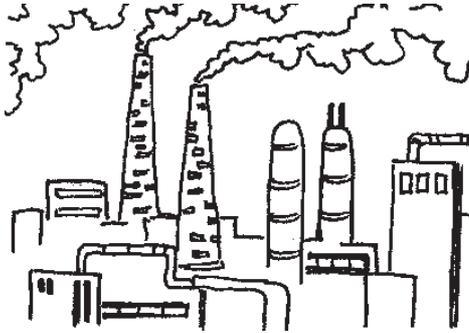

САД - САДИ
СИН - СИНИ

СЛУХАЙТЕ, ЧИТАЙТЕ, ПОВТОРЮЙТЕ, ПИШИТЬ.

- Це Іван? - Ні.
 - Ні, це не він.
 - Ні, не Іван.
 - Ні, це Максим.

- Це інститут? - Ні.
 - Ні, це не інститут.
 - Ні, не інститут.
 - Ні. Це завод.

ЧИТАЙТЕ ТЕКСТ.

Це місто. Тут інститут. Тут Антон, Оксана, Іван, Семен, Ніна і Максим. Вони студенти.

ВІДПОВІДАЙТЕ НА ЗАПИТАННЯ ДО ТЕКСТУ.

1. Це місто? _____
2. Де інститут? _____
3. Де Антон? _____

Словничок уроку

мама	mammy	вода	water
тато	daddy	студент	student (man)
тут	here (place)	студентка	student (girl)
там	there (place)	кімната	room
де?	where?	фото	photo
і	and	син	son
він	he (it)	текст	text
вона	she (it)	ніс	nose
воно	it	сік	juse
вони	they	дім	home
це	it, this	дід	grandfather
так	yes	місто	city, town
вікно	window	стадіон	stadium
сад	garden	а	and, but
кава	coffee	ні	no
завод	plant, factory	диктант	dictation
ваза	vase	око	eye
кафе	cafe	мова	language

УРОК 2 (другий урок)

Літери Я, Є, Ю, Ї, Й,
Б, П, Р, Л, Г, Х, Ж, Ш, Ч, Щ, Ъ

- Це твій брат?
- Так, це мій брат.
- Хто він?
- Він студент.
- Що це?
- Це магазин.
- Хто це?
- Це інженер.

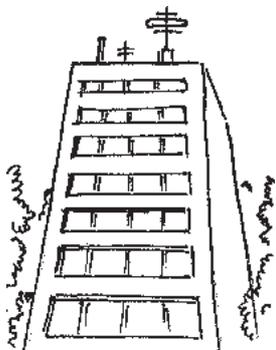
СЛУЖАЙТЕ, ПОВТОРЮЙТЕ.

ЧИТАЙТЕ:

Б б (б) ба, бо, бу, бе, би
П п (п) па, по, пу, пе, пи

па - ба	ба - па
по - бо	бо - по
пу - бу	бу - пу
пе - бе	бе - пе
пи - би	би - пи

будинок
поет
обід
зуб

будинок

ПИШИТЬ:

Б б ба, бо, бу, бе, би

П п па, по, пу, пе, пи

<i>па - ба</i>	<i>ба - па</i>
<i>по - бо</i>	<i>бо - по</i>
<i>пу - бу</i>	<i>бу - пу</i>
<i>пе - бе</i>	<i>бе - пе</i>
<i>пи - би</i>	<i>би - пи</i>

будинок

поет

обід

зуб

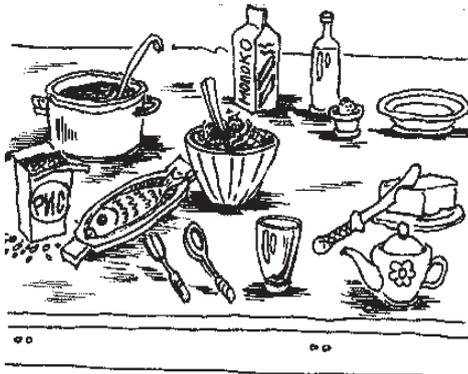
поет

СЛУЖАЇТЕ, ПОВТОРЮЇТЕ.

ЧИТАЇТЕ:

Р р (р) ра, ро, ру, ре, ри
 ар, ор, ур, ер, ир
 ара, оро, уру, ере, ири
 Л л (л) ла, ло, лу, ле, ли
 ал, ол, ул, ел, ил
 ала, оло, улу, еле, или
 ра - ла ла - ра
 ро - ло ло - ро
 ру - лу лу - ру
 ре - ле ле - ре
 ри - ли ли - ри

Парк
 Словник
 Молоко
 Риба
 Масло
 Салат
 Брат
 Сестра
 Радіо

Це стіл.

ПИШИТЬ:

Р р ра, ро, ру, ре, ри
ар, ор, ур, ер, ир
ара, оро, уру, ере, ири
Л л ла, ло, лу, ле, ли
ал, ол, ул, ел, ил
ала, оло, улу, еле, или
ра - ла ла - ра
ро - ло ло - ро
ру - лу лу - ру
ре - ле ле - ре
ри - ли ли - ри

Парк

Словник

Молоко

Риба

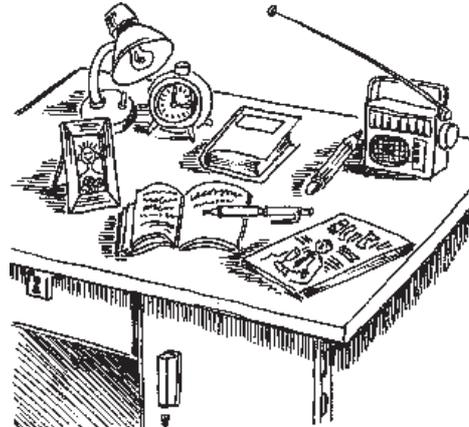
Масло

Салат

Брат

Сестра

Радіо

Це стіл.

СЛУХАЙТЕ, ПОВТОРЮЙТЕ, ЧИТАЙТЕ.

Це стіл. Тут масло і молоко. Там салат, риба і рис. Це суп.

ДАЙТЕ ВІДПОВІДІ НА ЗАПИТАННЯ.

Це стіл?

Де масло і молоко?

Де салат риба і рис?

Де суп?

СЛУХАЙТЕ, ПОВТОРЮЙТЕ.

ЧИТАЙТЕ:

Г г (г) га, го, гу, ге, ги
ага, ого, угу, еге, иги
Х х (х) ха, хо, ху, хе, хи
ах, ох, ух, ех, их
аха, охо, уху, ехе, ихи

ПИШИТЬ:

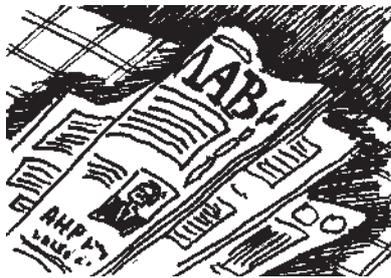
Г г (г) га, го, гу, ге, ги

ага, ого, угу, еге, иги

Х х (х) ха, хо, ху, хе, хи

ах, ох, ух, ех, их

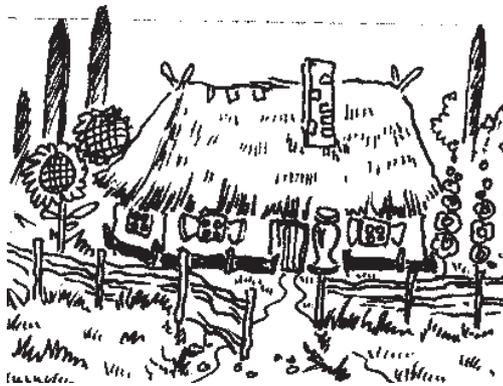
аха, охо, уху, ехе, ихи

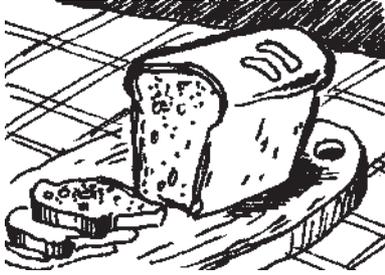
газета

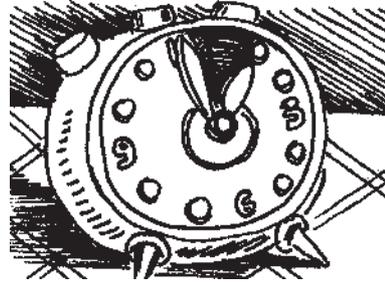
магазин

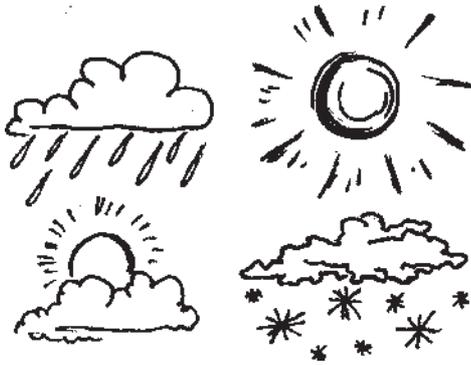
хата

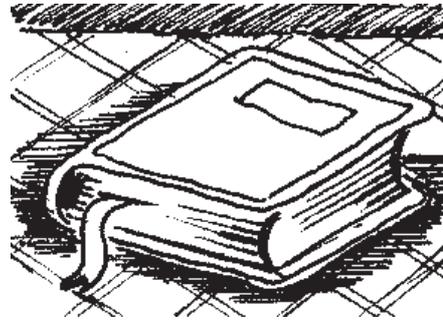
хліб

годинник

погода

книга

ЧИТАЇТЕ:

магазин
книга
газета
друг
подруга
хата
хліб
годинник
година
погода

ПИШИТЬ:

магазин
книга
газета
друг
подруга
хата
хліб
годинник
година
погода

СЛУХАЙТЕ, ПОВТОРЮЙТЕ.

ЧИТАЙТЕ:

Ж ж (ж) жа, жо, жу, же, жи
ажа, ожо, ужу, еже, ижи
Ш ш (ш) ша, шо, шу, ше, ши
аша, ошо, ушу, еше, иши
ша - жа жа - ша
шо - жо жо - шо
шу - жу жу - шу
ше - же же - ше
ши - жи жи - ши

ПИШИТЬ:

Ж ж (ж) жа, жо, жу, же, жи
ажа, ожо, ужу, еже, ижи
Ш ш (ш) ша, шо, шу, ше, ши
аша, ошо, ушу, еше, иши
ша - жа жа - ша
шо - жо жо - шо
шу - жу жу - шу
ше - же же - ше
ши - жи жи - ши

СЛУХАЙТЕ, ПОВТОРЮЙТЕ, ЧИТАЙТЕ:

вже, інженер, журнал, журналіст, зошит, ложка, ніж, книжка,
дружина, жінка.

СЛУХАЙТЕ, ПОВТОРЮЙТЕ.

ЧИТАЙТЕ:

Й й (й) ай, ой, уй, ей, ий
лий, пий, мий, мій, твій
музей, басейн
Я я (я) ая, оя, уя, ея, ия
Як тебе звати? Як справи?
Є є (є) ає, оє, ує, еє, иє
Дуже приємно!
І і (ї) ай, ої, уї, еї, иї
Ю ю (ю) аю, ою, ую, ею, ию

ПИШИТЬ:

Й й (й) ай, ой, уй, ей, ий
лий, пий, мий, мій, твій
музей, басейн
Я я (я) ая, оя, уя, ея, ия
Як тебе звати? Як справи?
Є є (є) ає, оє, ує, еє, иє
Дуже приємно!
І і (ї) ай, ої, уї, еї, иї
Ю ю (ю) аю, ою, ую, ею, ию

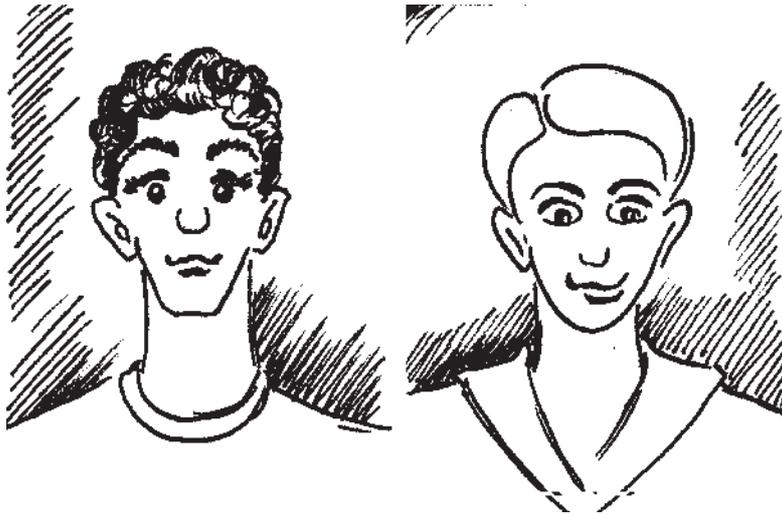

Я	МИ
ТИ	ВИ
ВІН	ВОНИ
ВОНА	ВОНИ
ВОНО	ВОНИ

СЛУХАЙТЕ, ПОВТОРЮЙТЕ, ЧИТАЙТЕ, ГОВОРІТЬ, ПИШІТЬ.

-Хто це? -Це я. (Це я, Іван).

-Хто це? -Це ми. (Це ми, Іван і Віктор).

-Хто це? -Це Антон. (Це він).

-Хто це? -Це Оксана. (Це вона).

-Хто це? -Це Семен і Оксана. (Це вони).

СЛУЖАЙТЕ, ПОВТОРЮЙТЕ.

ЧИТАЙТЕ:

Ч ч (ч)	ча, чо, чу, че, чи ач, оч, уч, еч, ич чай, час, чашка
Щ щ (щ)	ща, що, шу, ще, щи аш, ош, уш, еш, иш
що?	

ПИШИТЬ:

Ч ч (ч)	ча, чо, чу, че, чи
	ач, оч, уч, еч, ич
	чай, час, чашка
Щ щ (щ)	ща, що, шу, ще, щи
	аш, ош, уш, еш, иш
	що?

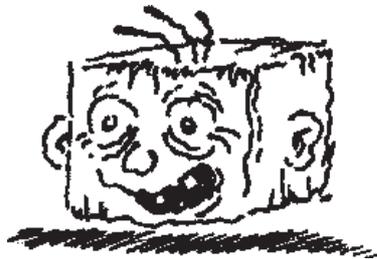
- Що це?
- Це магазин.
- Хто це?
- Це студент.

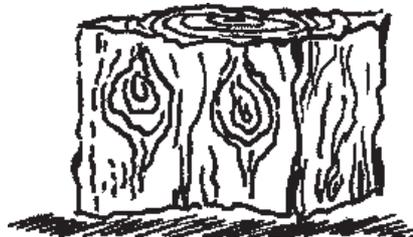
ЧИТАЙТЕ:

ніс, око, рот, губи, щока, вухо, шия, лоб, вуса, брови, вії, язик,
зуб, горло, повіка, плече, рука, нога, шкіра, голова, лице.

ХТО?

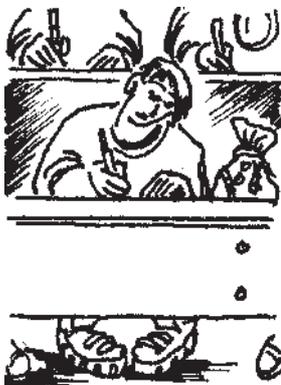
ЩО?

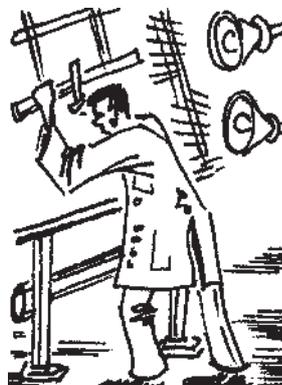
мама
тато
брат
син
сестра
декан
студент
діти

магазин
аптека
чашка
ваза
лампа
вікно
місто
сади

СЛУХАЙТЕ, ДИВІТЬСЯ, ЧИТАЙТЕ:

-Хто це? -Це студент.

-Хто це? -Це інженер.

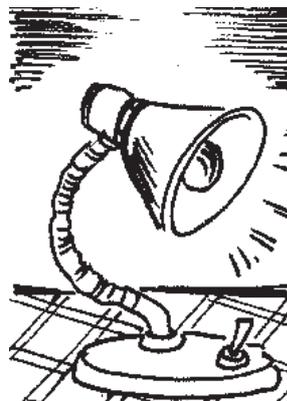
-Хто це? -Це Оксана.

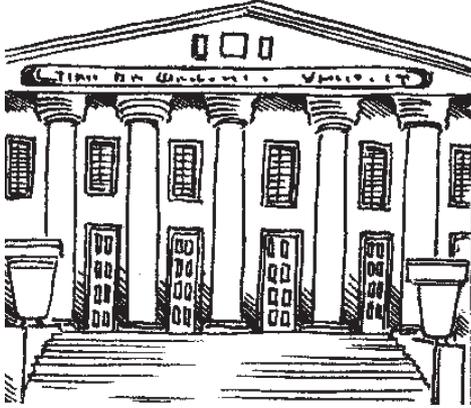
-Що це? -Це магазин.

-Що це? -Це аптека.

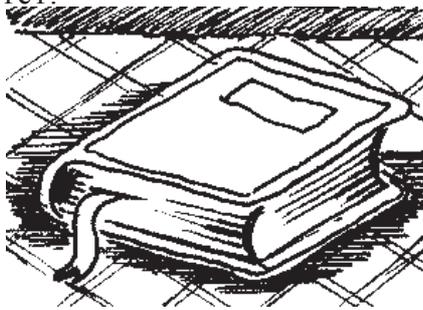
-Що це? -Це лампа.

-Що це? -Це університет.

-Що це? -Це ваза.

-Що це? -Це книжка.

-Що це? -Це словник.

ДОПОВНІТЬ ТАБЛИЦЮ.

ВІН	ВОНА	ВОНО	ВОНИ
дім	ваза	фото	лампи
...
...

Це твій брат?
Так, це мій брат.

Я - мій (брат, друг, університет, зошит);
 моя (сестра, подруга, кімната, книжка);
 моє (місто, фото, масло);
 мої (брати, сестри, зошити, книжки).

Ти - твій (брат, друг, університет, зошит);
 твоя (сестра, подруга, кімната, книжка);
 твоє (місто, фото, масло);
 твої (брати, сестри, зошити, книжки).

СЛУЖАЙТЕ, ПОВТОРЮЙТЕ, ЧИТАЙТЕ, ГОВОРІТЬ.

-Це твій брат?	- Так, це мій брат.
-Це твоя сестра?	- Так, це моя сестра.
-Це твоє фото?	- Так, це моє фото.
-Це твої зошити?	- Так, це мої зошити.

ПИШИТЬ:

Мій, моя, моє, мої

1. Це _____ дім.
2. Це _____ кімната.
3. Тут _____ молоко.
4. Де _____ газета?
5. Де _____ книжки?
6. Де _____ сестра?

Твій, твоя, твоє, твої

1. Це _____ брат?
2. Це _____ книжка?
3. Це _____ кава?
4. Це _____ масло?
5. Це _____ зошити?
6. Де _____ сестра?

СЛУЖАЙТЕ, ПОВТОРЮЙТЕ.

ЧИТАЙТЕ:

ь	н - нь	(н')	- день
	т - ть	(т')	- батько
	с - сь	(с')	- ось

ПИШИТЬ:

ь	н - нь	_____	<i>день</i>
	т - ть	_____	<i>батько</i>
	с - сь	_____	<i>ось</i>

ДОБРИЙ ДЕНЬ! ДОБРИЙ ВЕЧІР!

СЛУХАЙТЕ, ЧИТАЙТЕ, ПИШЬТЕ.

1 - один

2 - два

3 - три

4 - чотири

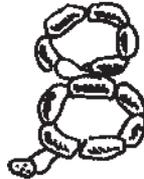
5 - п'ять (пять)

6 - шість

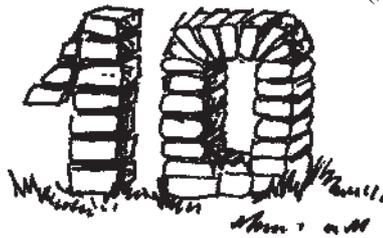
7 - сім

8 - вісім

9 - дев'ять
(девять)

10 - десять

СЛУХАЙТЕ, ПОВТОРЮЙТЕ, ЧИТАЙТЕ:

Ма	-	мя	-	м'я	-	сім'я	(сім'я).
Па	-	пя	-	п'я	-	п'ять	(пять).
Ва	-	вя	-	в'я	-	дев'ять	(девять).

СЛУХАЙТЕ, ЧИТАЙТЕ текст.

Ось фото. Це мій дім. Тут моя сім'я. Ось мої батьки. Це мій тато, а це моя мама. Це мій брат Сергій. А це моя сестра Марина. А це я, мене звать Віктор.

ВІДПОВІДАЙТЕ НА ЗАПИТАННЯ.

1. Це фото? _____
2. Це дім? _____
3. Хто це? _____
4. Де моя сім'я? _____
5. Де мої батьки? _____

ЧИТАЙТЕ ДІАЛОГ. ГОВОРІТЬ.

- Добрий день!
- Добрий день!
- Ти студент?
- Так, я студент.
- Як тебе звать?
- Мене звать Віктор.
- А тебе?
- Антон.
- Дуже приємно.
- Радий познайомитися.

ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ назви букв!

Я (яа)	Є (йе)	Ю (йу)	І (йі)	
Б (бе)	П (пе)	Г (ге)	Ж (же)	Ч (че)
Р (ер)	Л (ел)			
Х (ха)	Ш (ша)	Щ (ща)		
Й (йот)	Ь (м'який знак)			

ПИШИТЬ диктант:

а)	я, є, ю, і;
ба, бо, бу, бе, би;
ра, ро, ру, ре, ри;
га, го, гу, ге, ги;
жа, жо, жу, же, жи;
ча, чо, чу, че, чи;
ай, ой, уй, ей, ий;	а-я, е-є, у-ю, і-ї;
па, по, пу, пе, пи;
ла, ло, лу, ле, ли;
ха, хо, ху, хе, хи;
ша, шо, шу, ше, ши;
ща, що, щу, ще, щи;
б)	па-пя-п'я;
пу-пю-п'ю;
ба-бя-б'я;
бу-бю-б'ю;
ра-ря-р'я;
ру-рю-р'ю;	пе-пе-п'є;
пи-пі-п'ї;
бе-бе-б'є;
би-бі-б'ї;
ре-ре-р'є;
ри-рі-р'ї;
в)	мій, моя, моє, мої;
твій, твоя, твоє, твої;	
г)	Це мій дім. Це моя сім'я.
Це моє молоко. Це мої зошити.	
д)	- Ти студент?
- Так, я студент.
- Як тебе звуть?
- Мене звуть Віктор.	

Словничок уроку

будинок	house	діти	children
поет	poet	університет	university
обід	dinner	день	day
парк	park	один	one
словник	dictionary	вечір	evening
лампа	lamp	два	two
молоко	milk	три	three
риба	fish	чотири	four
масло	butter	п'ять	five
салат	salade	шість	six
стіл	table	сім	seven
брат	brother	вісім	eight
рис	rise	дев'ять	nine
радіо	radio	десять	ten
ранок	morning	сім'я	family
село	village	батьки	parents
магазин	shop	лікар	doctor
книга	book	ніс	nose
газета	newspapers	зошит	copy-book
друг	friend	жінка	women
подруга	(girl) friend	дружина	wife
хата	hut	музей	muzeum
хліб	bread	басейн	swimmingpool
хто	who	яблуко	apple
годинник	watchclock	як	how, what
година	hour	юнак	youth
погода	weather	час	time
вже	olready	чай	tea
інженер	engineer	чашка	cup
журнал	journal	сестра	sister
журналіст	jornalist	декан	dean

УРОК 3 (третій урок)

- Хто він? -Він студент.
 -Він студент чи аспірант? -Він студент.
 -Він аспірант? -Ні, він не аспірант, а студент.
 -Це твій брат? - Так, це мій брат.
 -Чий це брат? - Це мій брат.
 -Скажіть, будь ласка, де їдальня?
 -Їдальня там.
 -Дайте, будь ласка, суп. -Будь ласка.

СЛУЖАЙТЕ, ПОВТОРЮЙТЕ, ЧИТАЙТЕ:

- а) л-ль, ла-ля, лу-лю, ли-лі;
 н-нь, на-ня, ну-ню, ни-ні;
 ра-ря, ру-рю, ри-рі;
 с-сь, са-ся, со-сьо, су-сю, си-сі, ос-ось;
 день, сіль, ніж, лікар, сік, осьь;
- б) ма - мя - м'я;
 ім'я - сім'я;
 м'ясо;
- в) оя - оє - ою - ої;
 ая - ає - аю - аї;
 уя - ує - ую - уї;
- г) мій, моя, моє, мої.
 Мій дім. Моя кімната. Моє місто. Мої книги.
 Мій брат. Моя сестра. Моє село. Мої батьки.

ЧИТАЙТЕ:

- Ось фото. Це моя сім'я.
 Це мій брат Сергій.
 - Хто він?
 - Він лікар.
 - Це твоя сестра?
 - Так, це моя сестра.
 - Вона медсестра?

-Ні, вона не медсестра, а студентка.

-А це твої батьки?

-Так, це мої батьки.

-Хто вони?

-Мій батько інженер, а моя мати викладач.

ЧИТАЙТЕ:

Хто? Мати, батько, студент, лікар, декан.

Що? Дім, інститут, кімната, книга, деканат.

ДИВІТЬСЯ, ЧИТАЙТЕ, ПИШІТЬ.

Хто це? Це мати.

Це батько.

Це брат.

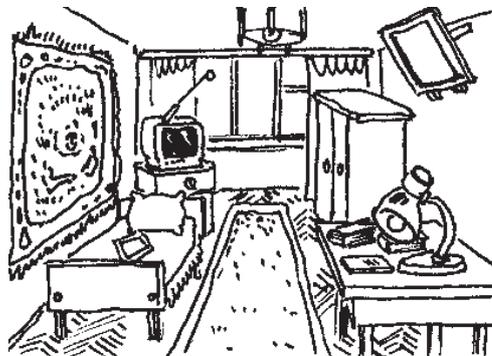
Це студентка. Це студент.

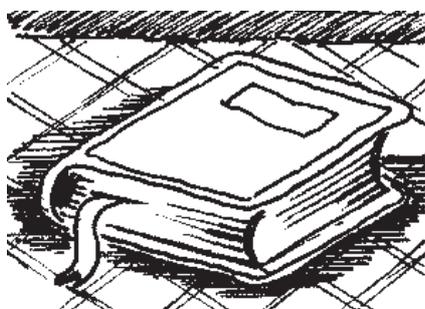
Це лікар.

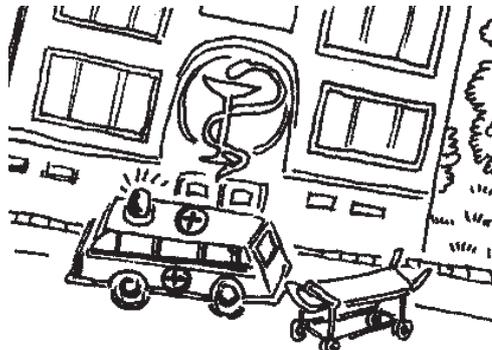
Що це? Це дім.

Це кімната.

Це книга.

Це лікарня.

ПОСТАВТЕ ЗАПИТАННЯ ДО ПІДКРЕСЛЕНИХ СЛІВ.

*Це студент. - Що це?
Це деканат. - Що це?*

1. Це Антон. 2. Це декан. 3. Це лікар.
4. Це сестра. 5. Це кімната. 6. Це книга.
7. Це дім. 8. Це інститут. 9. Це викладач.

ДОПОВНІТЬ ТАБЛИЦЮ:

МІЙ	МОЯ	МОЄ	МОЇ
дім	кімната	фото	книги
...

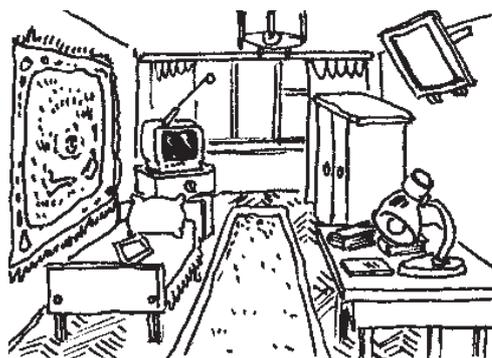
Довідка: сім'я, брат, сестра, батьки, студент, аспірант, декан, деканат, син, сік, сіль, ніж, лікар, день, книга, студенти, аспіранти.

Я - мій, моя, моє, мої.
 Ти - твій, твоя, твоє, твої.
 Ми - наш, наша, наше, наші.
 Ви - ваш, ваша, ваше, ваші.

ДИВІТЬСЯ, ЧИТАЙТЕ.

Я студент. Це мій дім. Це моя кімната. Це моє ліжко. Це мій стіл. Тут мої книги і зошити.

ВІДПОВІДАЙТЕ НА ЗАПИТАННЯ:

1. Хто ти?
2. Це твій дім?
3. Це твоя кімната?
4. Це твоє ліжко?
5. Це твій стіл?
6. Це твої книги?
7. Це твої зошити?

ЧИТАЙТЕ.

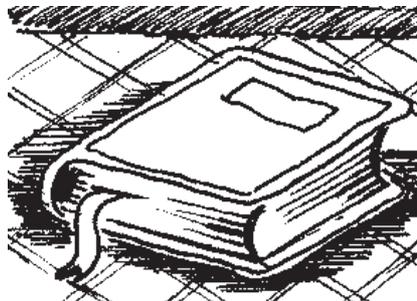
Ми студенти.
 Це наш інститут.
 Це наша бібліотека.
 Це наш гуртожиток.
 Це наше місто.
 Це наші друзі.

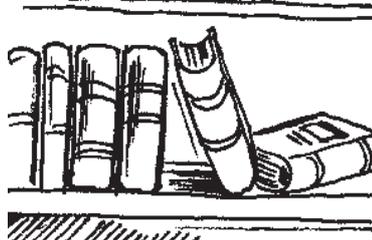
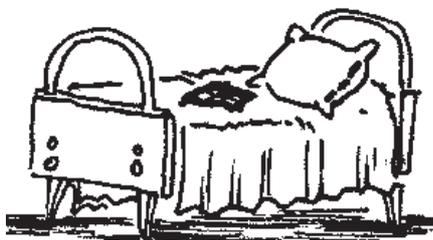
ВІДПОВІДАЙТЕ НА ЗАПИТАННЯ.

1. Хто ви?
2. Це ваш інститут?
3. Це ваша бібліотека?
4. Це ваш гуртожиток?
5. Це ваше місто?
6. Це ваші друзі?

ДИВІТЬСЯ, ЧИТАЙТЕ.

-Чий це зошит? - Це мій зошит. -Чия це книга? - Це моя книга.

-Чие це ліжко? - Це моє ліжко. -Чії це книги? - Це мої книги.

-Чи це гуртожиток?	- Це наш гуртожиток.
-Чия це кімната?	- Це наша кімната.
-Чие це місто?	- Це наше місто.
-Чії це друзі?	- Це наші друзі.

Він	-	чий?
Вона	-	чия?
Воно	-	чие?
Вони	-	чії?

ПОСТАВТЕ ЗАПИТАННЯ:

1. _____ ?	Це мій друг.
2. _____ ?	Це моя книжка.
3. _____ ?	Це моє ліжко.
4. _____ ?	Це мої книги.
5. _____ ?	Це мій стіл.
6. _____ ?	Це моя кімната.
7. _____ ?	Це мої друзі.
8. _____ ?	Це наш інститут.
9. _____ ?	Це наш викладач.
10. _____ ?	Це наша група.
11. _____ ?	Це наше місто.

ПОСТАВТЕ ЗАМІСТЬ КРАПОК ПОТРІБНІ СЛОВА:

Мій, моя, моє, мої.

Я студент. Це ... кімната. Ось... ліжко, ...стіл.
Тут... книги і зошити.

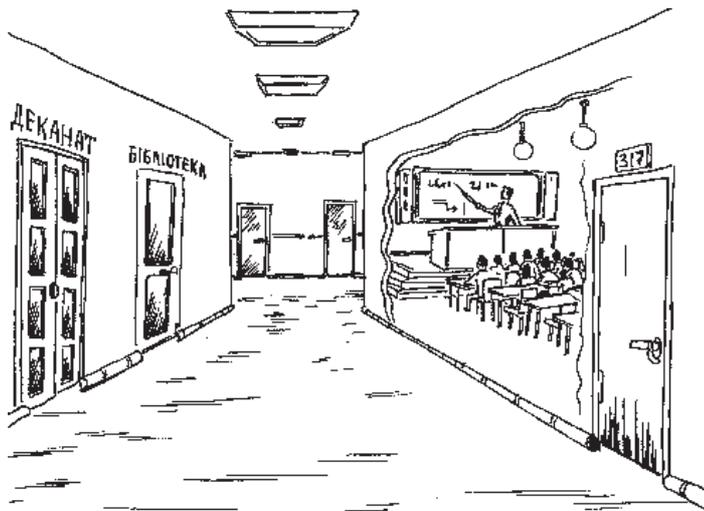
Наш, наша, наше, наші.

Ми студенти. Це ... інститут. Це ...місто. Тут ... гуртожиток.
Там ... бібліотека. Тут... клас. Це ... викладач.

ЧИТАЙТЕ ТЕКСТ.

Ми студенти. Це наш інститут. Тут деканат. Там бібліотека. Це наша аудиторія. Тут наша група. Тут я і мої друзі. Я іноземець. Вони теж іноземці. А це наш викладач. Він українець.

ВІДПОВІДАЙТЕ НА ЗАПИТАННЯ.

1. Хто ви?
2. Чий це інститут?
3. Де деканат?
4. Де бібліотека?
5. Чия це аудиторія?
6. Де наша група?
7. Хто тут?
8. Ви іноземець?
9. Чий це викладач?
10. Він українець?

ЧИТАЙТЕ. ГОВОРІТЬ:

-Ти студент?
-Так, я студент.
-Як твоє ім'я?
-Моє ім'я Віктор.

-Ви іноземець?
-Так.
-Це ваш друг?
-Так, це мій друг.

-Ти студент?
-Так. А ти?
-Я теж студент.

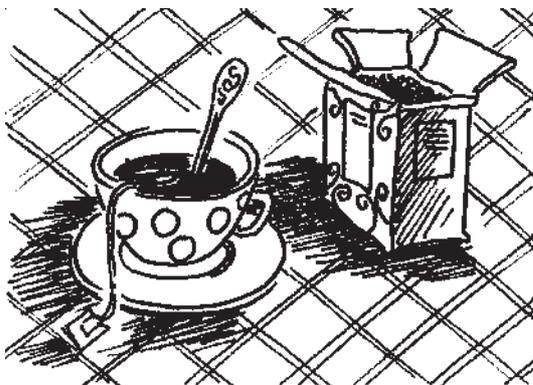
- Це твоє фото?
- Так, моє.
- Це твоя сім'я?
- Так, це мій батько і моя
мати, а це мої брати.

-Ви аспірант?
-Ні, я студент.
-Де ваш викладач?
-Наш викладач тут.
-Спасибі.
-Будь ласка.

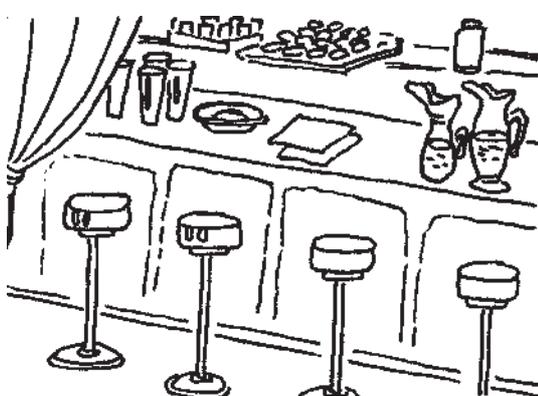
- Скажіть, будь ласка, це
ваша книга?
- Так, моя.

- Скажіть, будь ласка, це
ваш викладач?
- Так, наш.

- Хто ви?
-Я студент.

- Це кава?
- Ні, це не кава. Це чай.

- Це їдальня?
 - Ні, це буфет.
 (Ні, це не їдальня, це буфет).

- Скажіть, будь ласка, чия це книга?
 - Моя. (Це моя книга).

студент	- студенти	и
інститут	- інститути	
викладач	- викладачі	і
студентка	- студентки	
книга	- книги	и
кімната	- кімнати	
вікно́	- вікна	а
місто	- міста́	

ЧИТАЙТЕ ЗА ЗРАЗКОМ:

студент - студенти.

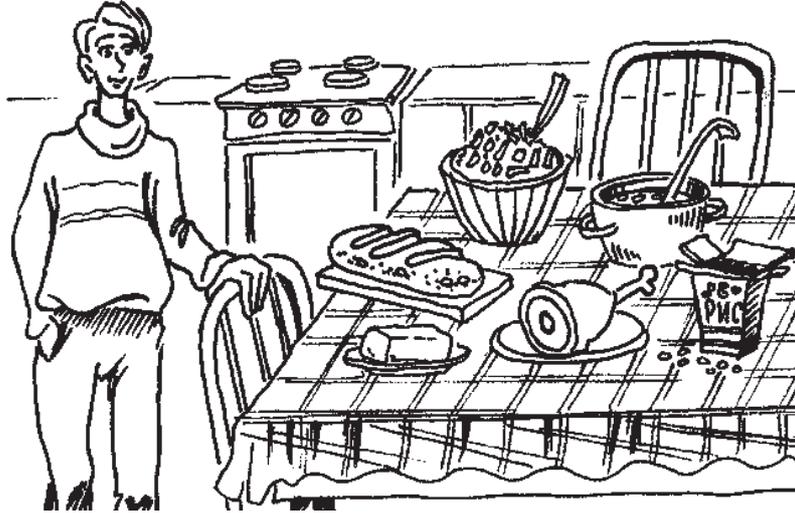
Зошит, книга, брат, син, викладач, кімната, аспірант, вікно, ліжко, місто, сад, аптека, інститут, факультет, група.

ЧИТАЙТЕ, ДИВІТЬСЯ.

Це наша їдальня. Ось стіл.

Тут суп, салат, м'ясо, рис, хліб, масло і чай. Там сіль. Це стілець.

Це моє місце. Поруч вільне місце.

Це наша їдальня.

ВІДПОВІДАЙТЕ НА ЗАПИТАННЯ.

1. Чия це їдальня?
2. Де стіл?
3. Де суп?
4. Де сіль?
5. Чий це стілець?
6. Чие це місце?
7. Де вільне місце?

ЧИТАЙТЕ, ГОВОРІТЬ.

- Скажіть, будь ласка, де їдальня?
- Їдальня там.
- Спасибі.
- Будь ласка.
- Добрий день!
- Добрий день!
- Дайте, будь ласка, суп, м'ясо, рис, салат, хліб і чай.
- Будь ласка.
- Спасибі.

- Вибачте, це місце вільне?
- Так, прошу.
- Спасибі.
- Будь ласка.
- Скажіть, будь ласка, де сіль?
- Сіль тут.
- Дайте, будь ласка, сіль.
- Ось, прошу.
- Дякую.

ПИСИТЬ ДИКТАНТ:

- а) ла-ля на-ня
 лу-лю ну-ню
 ли-лі ни-ні
 са-ся ра-ря
 су-сю ру-рю
 си-сі ри-рі
- б) по-бо, пу-бу, па-ба;
 в) та-ма, то-мо, ту-му;
- г) да-га, до-го, ду-гу;
 д) ра-ря-р'я,
 ма-мя-м'я;
 е) мій, моя, моє, мої.
 Це мій дім. Це моя сім'я.
 Це мої батьки. Це мій брат.
 Це моя сестра.

Словничок уроку

сіть	salt
ось	here, there
м'ясо	flesh, meat
викладач	teacher
деканат	dean's office
інститут	institute
ліжко	bed
дім	house
бібліотека	library
гуртожиток	hostel
група	group
аудиторія	lecture hall
іноземець	foreigner
ім'я	name
скажіть, будь ласка,	tell me, pleas; say me, pleas
спасибі	thanks, thank you
чий?	whose
чия?	whose
чиє?	whose
чиї?	whose
Їдальня	dining room, canteen
масло	butter
чай	tea
медсестра	medical sister
лікарня	hospital

УРОК 4 (четвертий урок)

- Чий це словник? - Це його словник.
- Це її словник. - Це їхній словник.
- Я не знаю, чий це словник.
- Це твій словник? - Ні, це не мій, це його словник.
- Що робить Віктор? - Він читає.
- Що вони роблять? - Вони читають.
- Що вони читають? - Вони читають журнал.

СЛУХАЙТЕ, ПОВТОРЮЙТЕ, ЧИТАЙТЕ:

- а) я, ю, е, ї, йо, їдальня;
 ая, оя, аю-ою, ає-оє, аї-ої, моя країна;
 пу-п'ю, бу-б'ю;
 ма-м'я, па-п'я, м'ясо, ім'я, сім'я, п'ять;

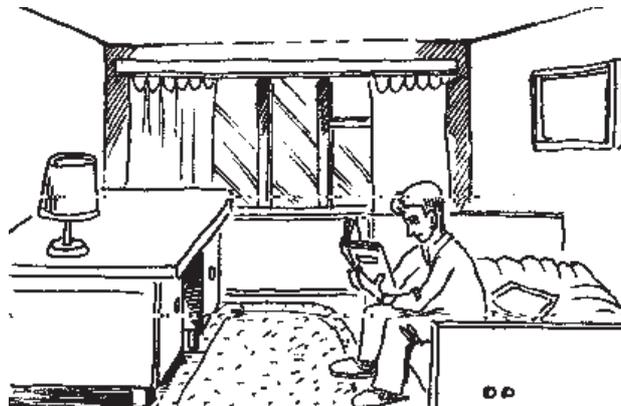
- б) його-ю
 і-ї-її-їх
 його -її
 і-її-їхній
 не-не-їхне
 ні-ні-їхні

- в) його словник, її словник
 його кімната, її кімната
 його ліжко, її ліжко
 його зошити, її зошити
- г) їхній університет

їхня їдальня
 їхнє місто
 їхні друзі

ДИВІТЬСЯ, ЧИТАЙТЕ.

Це Віктор.
 Він вдома.
 Це його кімната.
 Ліворуч його стіл.
 Праворуч - його ліжко.
 Прямо - вікно.
 Віктор читає
 журнал.

ВІДПОВІДАЙТЕ НА ЗАПИТАННЯ.

1. Де Віктор? _____
2. Чия це кімната? _____
3. Де його стіл? _____
4. Де його ліжко? _____
5. Де вікно? _____
6. Що робить Віктор? _____
7. Що читає Віктор? _____

ПОСТАВТЕ ЗАПИТАННЯ ДО ПІДКРЕСЛЕНИХ СЛІВ.

1. Це Віктор. Ось його олівець. _____?
2. Це Іван. Ось його книга. _____?
3. Це Петро. Ось його ліжко. _____?
4. Це Максим. Ось його зошити. _____?
5. Це лікар. Ось його кабінет. _____?
6. Це інженер. Ось його газета. _____?
7. Це викладач. Ось його пальто. _____?
8. Це студент. Ось його книги. _____?

ВІДПОВІДАЙТЕ НА ЗАПИТАННЯ ЗА ЗРАЗКОМ:

Це Віктор. Чий це словник?

Це його словник.

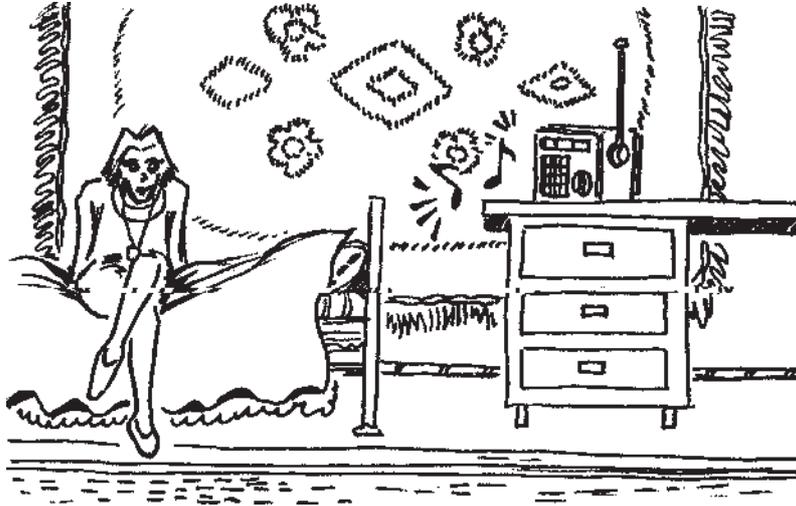
1. Це Семен. Чий це друг? _____
2. Це брат. Чия це машина? _____
3. Це батько. Чий це син? _____
4. Це викладач. Чия це група? _____

ДУВІТЬСЯ. ЧИТАЙТЕ.

Це Оксана. Вона вдома. Вона слухає радіо.

Це її кімната. Ліворуч стоїть її ліжко.

Праворуч стоїть її стіл. Посередині лежить килим.

Це Оксана. Вона вдома.

ВІДПОВІДАЙТЕ НА ЗАПИТАННЯ:

1. Хто це?
2. Де Оксана?
3. Чия це кімната?
4. Де стоїть її ліжко?
5. Де стоїть її стіл?
6. Де лежить килим?
7. Що слухає Оксана?

Я	-ю	Ми	-ємо
Я чита <u>ю</u> журнал.		Ми чита <u>ємо</u> журнал.	
Я слуха <u>ю</u> радіо.		Ми слуха <u>ємо</u> радіо.	
Ти	-єш	Ви	-єте
Ти чита <u>єш</u> журнал.		Ви чита <u>єте</u> журнал.	
Ти слуха <u>єш</u> радіо.		Ви слуха <u>єте</u> радіо.	
Він	-є	Вони	-ють
Він чита <u>є</u> журнал.		Вони чита <u>ють</u> журнал.	
Він слуха <u>є</u> радіо.		Вони слуха <u>ють</u> радіо.	
Вона чита <u>є</u> журнал.			
Вона слуха <u>є</u> радіо.			

ПОСТАВТЕ ЗАПИТАННЯ ДО ПІДКРЕСЛЕНИХ СЛІВ.

1. Це Олена. Ось її словник. _____?
2. Це Марина. Ось її ручка. _____?
3. Це Ніна. Ось її ліжко. _____?
4. Це Олеся. Ось її речі. _____?
5. Це вчителька. Ось її клас. _____?
6. Це артистка. Ось її театр. _____?

ВІДПОВІДАЙТЕ НА ЗАПИТАННЯ ЗА ЗРАЗКОМ:

Це Марина. Чий це олівець? Це її олівець.

1. Це мати. Чий це журнал? _____
2. Це Галина. Чия це книга? _____
3. Це сестра. Чиї це речі? _____
4. Це студентка. Чий це університет? _____
5. Це аспірантка. Чиї це словники? _____

ДИВІТЬСЯ, ЧИТАЙТЕ:

Це Віктор і Антон.

Це їхня аудиторія. Це їхня група.

Студенти пишуть диктант.

Це їхній викладач. Він читає текст.

Студенти спочатку слухають, а потім пишуть.

ВІДПОВІДАЙТЕ НА ЗАПИТАННЯ.

1. Хто це? _____
2. Чия це аудиторія? _____
3. Чия це група? _____
4. Чий це викладач? _____
5. Що робить викладач? _____
6. Що роблять студенти? _____
7. Що вони пишуть? _____

Я - у	Ми - емо
Я пишу <u>диктант</u> .	Ми пише <u>мо</u> диктант
Ти - еш	Ви - ете
Ти пишеш <u>диктант</u>	Ви пишете <u>диктант</u> .
Він, вона - е	Вони - уть
Він пише <u>диктант</u>	Вони пишуть <u>диктант</u>
Вона пише <u>диктант</u>	

ПОСТАВТЕ ЗАПИТАННЯ ДО ПІДКРЕСЛЕНИХ СЛІВ.

1. Це студенти. Ось їхня аудиторія. _____ ?
2. Це батьки. Ось їхні діти. _____ ?
3. Це Антон і Віктор. Ось їхні друзі. _____ ?
4. Це лікарі. Ось їхні кабінети. _____ ?
5. Це викладачі. Ось їхні студенти. _____ ?

	Чий це зошит?	Чия це книга?	Чие це місто?	Чії це зошити? книги? ліжко?
Я	мій	моя	моє	мої
Ти	твій	твоя	твое	твої
Він	його	його	його	його
Вона	її	її	її	її
Ми	наш	наша	наше	наші
Ви	ваш	ваша	ваше	ваші
Вони	їхній	їхня	їхнє	їхні

ПОСТАВТЕ ЗАПИТАННЯ ДО ПІДКРЕСЛЕНИХ СЛІВ.

1. Мій стіл стоїть праворуч. _____?
2. Твій словник лежить тут. _____?
3. Це його ручка. _____?
4. Це її місто. _____?
5. Це наша аудиторія. _____?
6. Це їхня група. _____?
7. Це їхній викладач. _____?
8. Це ваш словник. _____?

ВІДПОВІДАЙТЕ НА ЗАПИТАННЯ ЗА ЗРАЗКОМ:

- *Це твій словник?*
- *Так, це мій словник.*
- *Ні, це не мій словник, це його словник.*

1. Це твоя кімната? _____
2. Це твій друг? _____
3. Це твоя аудиторія? _____
4. Це твої речі? _____
5. Це твій викладач? _____
6. Це твоє ліжко? _____

ВПИШІТЬ ЗАМІСТЬ КРАПОК ПОТРІБНІ СЛОВА:

*словник, викладач,
аудиторія, сім'я, місто.*

Це мій Це мій Це твоя Це твоє Це твоя

ПОСТАВТЕ ЗАМІСТЬ КРАПОК ЗАЇМЕННИКИ **ЙОГО** АБО **ЇЇ**.

1. Він студент. Це ... аудиторія. Це ... словник.
Це... гуртожиток. Це ... ліжко.
2. Вона студентка. Це... зошити. Це .. книги.
Це ... подруга. Це ... група.
3. Це викладач. Це ... група. Це ... студенти.
Це ... словник. Це ... журнал.
4. Це вчителька. Це ... клас. Це ... книги.
Це ... ручка. Це ... речі.

СКЛАДІТЬ РЕЧЕННЯ, ДОДАЮЧИ ЗАЇМЕННИКИ **ЙОГО, ЇЇ** АБО **ЇХНІЙ, ЇХНЯ, ЇХНЄ, ЇХНІ**.

1. Тут живе мій брат.
Це .. дім. Це ... кімната.
Це ... ліжко. Це ... книги.	3. Тут живуть мої друзі.
Це ... гуртожиток.
Це ... кімната.
Це ... друзі. Це ... місто.
2. Тут живе моя сестра.
Це... стіл. Це ... ліжко.
Це ... пальто. Це ... журнали.	

ПОСТАВТЕ ЗАПИТАННЯ ЗА ЗРАЗКОМ.

*Це мій словник.
Чий це словник?*

1. Це мій друг.	_____?
2. Це твоя книга.	_____?
3. Це наші друзі.	_____?
4. Це наше місто.	_____?
5. Це його дочка.	_____?

ВІДПОВІДАЙТЕ НА ЗАПИТАННЯ.

1. Чия це аудиторія? Чий це викладач?	_____
2. Чия це група? Чий це університет?	_____
3. Чия це книга? Чия це ручка?	_____
4. Чий це словник? Чий це друг?	_____
5. Чий це стіл? Чий це стілець?	_____

ЗАМІНІТЬ ІМЕННИКИ ОСОБОВИМИ ЗАЇМЕННИКАМИ **ВІН, ВОНА, ВОНО** АБО **ВОНИ**.

*Студент читає.
Він читає.*

1. Студентка читає.	_____
2. Викладач читає.	_____
3. Студенти слухають.	_____
4. Вікно праворуч.	_____
5. Килим лежить посередині.	_____
6. Ліжко стоїть праворуч.	_____
7. Студенти пишуть.	_____

СКЛАДІТЬ ДІАЛОГ, ВИКОРИСТОВУЮЧИ ВІДПОВІДІ.

... ?

Я студент.

... ?

Я читаю.

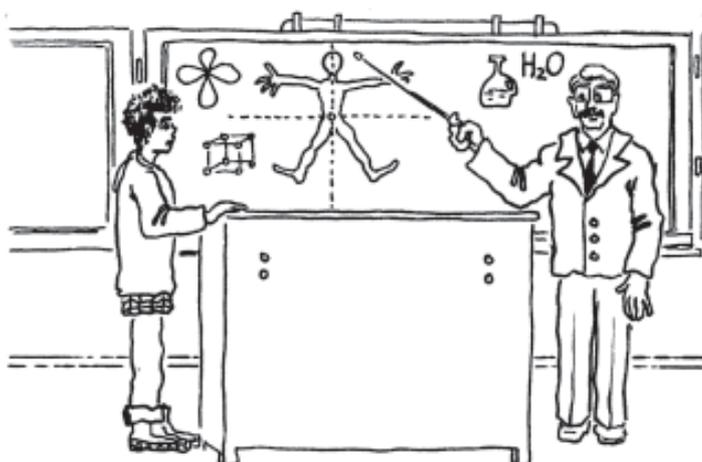
... ?

Мене звать Віктор

... ?

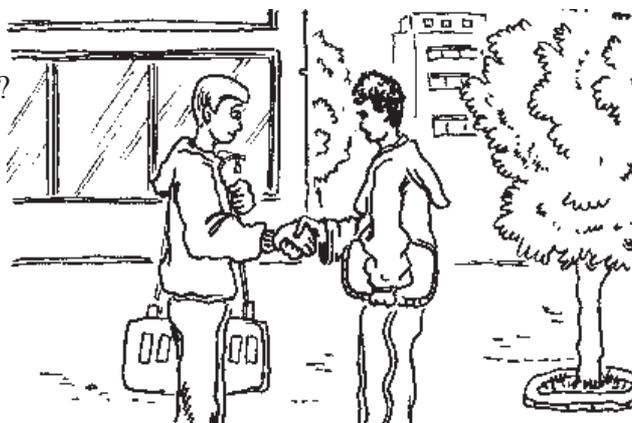
Я читаю текст.

ЧИТАЙТЕ, ГОВОРІТЬ.

- Добрий день. Мене звать Микола Петрович. Моє прізвище Коваленко. Я ваш викладач хімії. А як вас звати?
- Мене звать Ахмед.
- Дуже приємно!
- Я радий з вами познайомитися.

- Добрий день.
- Добридень.
- Ти студент?
- Так, я студент. А ти?
- Я теж студент.
- Як тебе звати?
- Мене звать Віктор.
- А тебе?
- Мене звать Алі.
- Дуже приємно.

- Алло! Це Віктор?
- Так, це я.
- Це Ахмед. Добрий вечір.
- Добрий вечір.

- Що ти робиш?
- Я читаю.
- А ти?
- Я теж читаю.

- Скажи, будь ласка, це твій словник?
- Так, мій.
- Можна подивитися?
- Так, прошу.
- Дякую.

- Скажи, будь ласка, чий це словник?
- Я не знаю, чий це словник.

- Скажіть, будь ласка, це ваша книга?
- Ні, не моя. Я не знаю, чия це книга.

- Чий це зошит?
- Ось Віктор. Це його зошит.

- Скажи, будь ласка, де мій зошит?
- Ось він лежить.
- Дякую.

ПИШИТЬ ДИКТАНТ.

а) ра - ро - ру
та - то - ту
га - го - гу	па - по - пу
ма - мо - му
да - до - ду	е) Це мій університет. Це моя аудиторія. Це моя група. Це моє місце. Це мої друзі.
б) ма - мя - м'я
бу - б'ю
па - п'я	пу - п'ю
ба - б'я
ра - р'я	Це Віктор. Це його словник. Це його ручка. Це його ліжко. Це його речі. Це Марина. Це її дім. Це її кімната. Це її радіо. Це її подруги.
в) а - я
е - є	у - ю
і - ї - ії	Це студенти. Це їхній інститут. Це їхній викладач. Це їхня аудиторія. Це їхнє місто. Це їхні друзі.
г) на - ня - їхня
не - не- їхнє
ни - ні - їхні		
д) мій, моя, моє, мої
твій, твоя, твоє, твої
його
її
наш, наша, наше, наші
ваш, ваша, ваше, ваші
їхній, їхня, їхнє, їхні		є) Це Антон. Він студент. Він читає текст.
ж) Хто? Що? Де? Чий? Чия?
Чий? Чие?

Словничок уроку

університет	university
ліворуч	from the left
праворуч	to the right
удома (вдома)	at home
читати	read
робити	do, take
олівець	pencil
кабінет	study
пальто	coat
машина	machine, car
килим	carpet
стояти	stand
лежати	lie
слухати	listen
вчителька	teacher
артистка	artist, actres's
речі	things
театр	theatre
ручка	pen
писати	writer
диктант	dictation
його	his
її	her
їхній	their
їхня	their
їхнє	their
їхні	their
посередині	in the middle
прізвище	surname
дуже приємно	very pleasantly
я радий познайомитися	I am glad to meet you
теж	also
можна подивитися	may I look
дякую	thanks
знати	know

УРОК 5 (п'ятий урок)

-Ніна зараз читає?

-Хто читає?

-Де працює Олена Петрівна?

-Коли вона відпочиває?

-Що ти любиш?

-Що ти любиш робити?

-Де лежать книги?

-Ні, вона не читає.

-Віктор читає.

-Вона працює у школі.

-Вона відпочиває увечері.

-Я люблю книги.

-Я люблю читати.

-Книги лежать на столі.

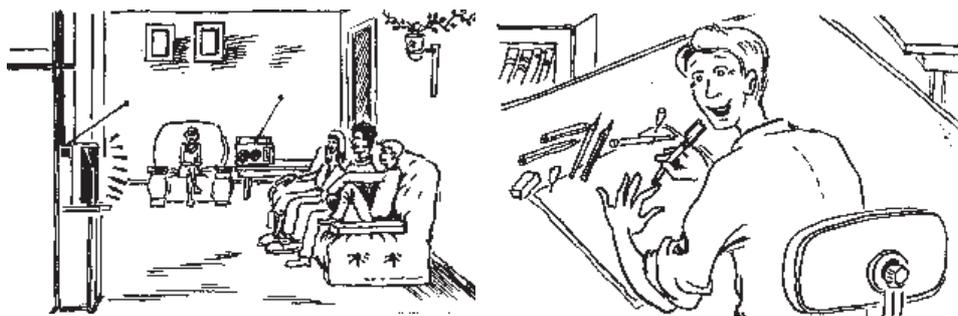
СЛУХАЙТЕ, ПОВТОРЮЙТЕ, ЧИТАЙТЕ:

- а) са-со-су-се-си;
за-зо-зу-зе-зи;
са-за, со-зо, су-зу, се-зе, си-зи;
ша-шо-шу-ше-ши;
жа-жо-жу-же-жи;
ша-жа, шо-жо, шу-жу, ше-же, ши-жи;
ба-бо-бу-бе-би;
ба-па, бо-по, бу-пу, бе-пе, би-пи;
- б) ви-ві, ли-лі, ни-ні, ми-мі, ри-рі, си-сі, пи-пі, ки-кі;
ла-ля, на-ня, са-ся;
лу-лю-люблю;
- в) читаю, слухаю, відпочиваю, працюю;
малюю, гуляю;
люблю, роблю;
- г) ім'я, сім'я, м'ясо, п'ять, дев'ять.

ЧИТАЙТЕ, ДИВІТЬСЯ.

Ось фото. Це моя сім'я. Мене звать Віктор. Я студент. Моє прізвище Коваленко. Це мій батько. Він інженер. Це моя мати. Вона працює у школі. Вона вчителька. А це моя сестра. Її звать Марина. Вона студентка. Вдень мої батьки працюють. Вони

відпочивають увечері. Зараз вони дивляться телевізор. Марина любить читати. Зараз вона не читає. Вона слухає радіо. Я люблю малювати. Я малюю все.

ВІДПОВІДАЙТЕ НА ЗАПИТАННЯ.

1. Як його звать? _____
2. Хто він? _____
3. Як його прізвище? _____
4. Хто його батько? _____
5. Хто його мати? _____
6. Де вона працює? _____
7. Коли його батьки працюють? _____
8. Коли його батьки відпочивають? _____
9. Що вони зараз роблять? _____
10. Хто його сестра? _____
11. Як її звать? _____
12. Що вона любить? _____
13. Вона зараз читає? _____
14. Що вона зараз робить? _____
15. Що любить Віктор? _____
16. Що він малює? _____

ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ, як відрізняється дієслово **дивитися** у теперішньому часі !

Я <u>дивлюсь</u> телевізор.	Ми <u>дивимось</u> телевізор.
Ти <u>дивишся</u> телевізор.	Ви <u>дивитесь</u> телевізор.
Він (вона) <u>дивиться</u> телевізор.	Вони <u>дивляться</u> телевізор.
Н Ф О: <u>дивись</u> телевізор.	Н Ф М: <u>дивіться</u> телевізор.

Що?	школа	університет	стіл, диван
Де?	в (у) школі	в університеті	на столі, на дивані (в,у)

ПОСТАВТЕ ЗАПИТАННЯ ДО ПІДКРЕСЛЕНИХ СЛІВ.

Вона працює в школі.

Де вона працює ?

1. Діти граються у кімнаті. _____ ?
2. Він працює в університеті. _____ ?
3. Книга лежить на столі. _____ ?
4. Він живе в Києві. _____ ?
5. Його батьки живуть у селі. _____ ?
6. Її брат працює у лікарні. _____ ?
7. Ліки стоять на полиці. _____ ?

Що?	Ранок, день, вечір, ніч.
Коли?	Вранці, вдень, увечері, вночі.
Коли?	Зараз, сьогодні, вчора, завтра.

ПОСТАВТЕ ЗАПИТАННЯ ДО ПІДКРЕСЛЕНИХ СЛІВ.

Увечері вона відпочиває. Коли вона відпочиває?

1. Удень вони працюють. _____ ?
2. Удень діти гуляють. _____ ?
3. Уранці вони снідають. _____ ?
4. Удень вони обідають. _____ ?
5. Увечері вони вечеряють. _____ ?

ПОСТАВТЕ ЗАПИТАННЯ ДО ПІДКРЕСЛЕНИХ СЛІВ.

Я люблю спорт. Що ти любиш?

1. Віктор любить кіно. _____ ?
2. Діти люблять морозиво. _____ ?
3. Ніна любить цукерки. _____ ?
4. Батьки люблять книги. _____ ?
5. Марина любить театр. _____ ?

Я люблю читати книги. Що ти любиш робити?

1. Ти любиш писати вправи. _____ ?
2. Він любить слухати радіо. _____ ?
3. Ми любимо дивитися телевізор. _____ ?
4. Ви любите їсти цукерки. _____ ?

Я люблю читати (книги).
 Ти любиш читати (книги).
 Він (вона) любить читати (книги).
 Ми любимо читати книги (книги).
 Вони люблять читати (книги).

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ:

Робити (б - бл) (де?)
 Я роблю – ми робимо.
 Ти робиш – ви робите.
 Він робить – вони роблять.

ПОСТАВТЕ ЗАПИТАННЯ ДО ПІДКРЕСЛЕНИХ СЛІВ.

Вона читає. Хто читає?

1. Олена Петрівна працює у школі. _____ ?
2. Віктор любить книги. _____ ?
3. Діти люблять шоколад. _____ ?
4. Студенти пишуть диктанти. _____ ?

5. Мати відпочиває увечері. _____ ?
 6. Батько лежить на дивані. _____ ?
 7. Олеся працює у поліклініці. _____ ?

ПОСТАВТЕ ЗАПИТАННЯ ДО ПІДКРЕСЛЕНИХ СЛІВ.

Ніна читає журнал.

Що читає Ніна?

1. Антон пише лист. _____ ?
 2. Оксана купує ліки. _____ ?
 3. Студенти слухають текст. _____ ?
 4. Віктор малює будинок. _____ ?
 5. Мати готує обід. _____ ?
 6. Семен купує квиток. _____ ?

ВІДПОВІДАЙТЕ НА ЗАПИТАННЯ.

Книга лежить на столі?

Так, вона лежить на столі.

1. Олена Петрівна працює у школі? _____
 2. Діти пишуть диктант у класі? _____
 3. Батько лежить на дивані? _____
 4. Мати відпочиває удома? _____
 5. Ліжко стоїть ліворуч? _____
 6. Діти граються у кімнаті? _____
 7. Артистка працює у театрі? _____
 8. Інженер працює на заводі? _____
 9. Олеся працює у поліклініці? _____

ВІДПОВІДАЙТЕ НА ЗАПИТАННЯ.

*Це твій брат?
 Це ваш університет?*

*Так, це мій брат.
 Так, це наш університет.*

- а) 1. Це твоя квартира? _____
 2. Це твоє ліжко? _____
 3. Це твої батьки? _____
 4. Це твоя сестра? _____

5. Це твоє пальто? _____
6. Це твій малюнок? _____
7. Це твоє фото? _____
8. Це твій телевізор? _____
9. Це твій лист? _____
10. Це твій словник? _____
11. Це твої зошити? _____
12. Це твій квиток? _____
13. Це твої друзі? _____
14. Це ваша газета? _____
15. Це твій олівець? _____
16. Це ваша подруга? _____

- б)
 1. Це ваш дім? _____
 2. Це ваша кімната? _____
 3. Це ваш університет? _____
 4. Це ваші речі? _____
 5. Це ваш викладач? _____
 6. Це ваша аудиторія? _____
 7. Це ваша група? _____
 8. Це ваші друзі? _____
 9. Це ваш гуртожиток? _____
 10. Це ваша аптека? _____

ЗАМІСТЬ КРАПОК ПОСТАВТЕ ПОТРІБНИЙ ЗАЇМЕННИК **ЙОГО** ЧИ **ЇЇ**.

Він студент. Це ... група, ... аудиторія, ... місце.
Вона студентка. Це ... книга, ... олівець, ... речі.

ЗАМІСТЬ КРАПОК ПОСТАВТЕ ПОТРІБНИЙ ЗАЇМЕННИК.

Мій, моя, мов, мої.

Це ... стіл. На столі лежать ... книги і ... ручка. Це ... місце.

Твій, твоя, твоє, твої

Ось ... зошит. Тут лежать ... речі, ... книга. Це ... місце.

ПОСТАВТЕ ЗАПИТАННЯ ДО ПІДКРЕСЛЕНИХ СЛІВ.

Мій стіл стоїть праворуч. Чий стіл стоїть праворуч?

1. Моя мати працює у школі. _____ ?
2. Його олівець лежить на столі. _____ ?
3. Її стіл стоїть ліворуч. _____ ?
4. Його аудиторія поруч. _____ ?
5. Мої речі лежать тут. _____ ?
6. Моє ліжко стоїть праворуч. _____ ?
7. Моя подруга працює у поліклініці. _____ ?

ПОСТАВТЕ 2 ВАРИАНТИ ЗАПИТАНЬ ДО РЕЧЕННЯ.

*Стіл стоїть праворуч. 1. Де стоїть стіл?
2. Де він стоїть?*

1. Речі лежать тут. 1. _____ ?
2. _____ ?
2. Шафа стоїть ліворуч. 1. _____ ?
2. _____ ?
3. Мати працює у школі. 1. _____ ?
2. _____ ?
4. Діти граються в кімнаті. 1. _____ ?
2. _____ ?
5. Ліжко стоїть ліворуч. 1. _____ ?
2. _____ ?
6. Іван працює у лікарні. 1. _____ ?
2. _____ ?

ВІДПОВІДАЙТЕ НА ЗАПИТАННЯ.

1. Хто ви? _____
2. Як вас звуть? _____
3. Ви іноземець? _____
4. Де ви живете? _____
5. Хто ваш батько? _____
6. Як його звати? _____
7. Хто ваша мати? _____
8. Як її звати? _____

9. Батьки зараз працюють? _____
10. Де вони працюють? _____
11. Де вони живуть? _____
12. Ви любите читати? _____
13. Ви любите футбол? _____
14. Що ви любите? _____
15. Коли ви працюєте? _____
16. Коли ви відпочиваєте? _____
17. Це ваші речі? _____
18. Це ваша ручка? _____
19. Це ваш олівець? _____
20. Це ваше місце? _____
21. Це ваш друг? _____
22. Як його звать? _____
23. Де він живе? _____
24. Що він любить? _____
25. Де лежать його речі? _____
26. Це його книга? _____
27. Це його словник? _____
28. Де ваш викладач? _____
29. Він українець? _____
30. Як його звать? _____

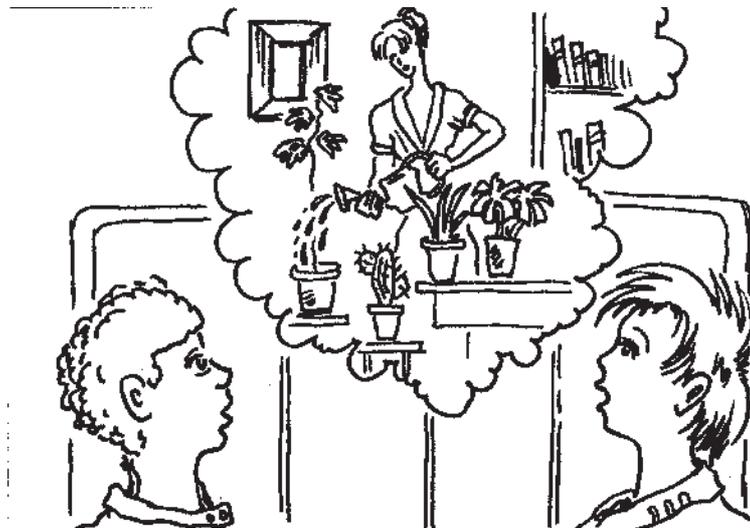
ЧИТАЙТЕ ДІАЛОГИ. ГОВОРІТЬ.

- Це твоє фото?
- Так, моє.
- Це твої батьки?
- Так, ось мій батько, а це моя мати.
- Хто твій батько?
- Він
- Як його звать?
- Його звать... .
- А хто твоя мати?
- Вона
- Як її звать?
- Її звать... .
- Де живуть твої батьки?
- Вони живуть... .

- Це твій брат?
- Так.
- Як його звать?
- Його звать ...
- Він студент?
- Так, він студент.

- Де працює твій батько?
- Мій батько працює на заводі.
- Він інженер?
- Так, він інженер.

- Твоя мати працює?
- Ні вона не працює. Вона домогосподарка.

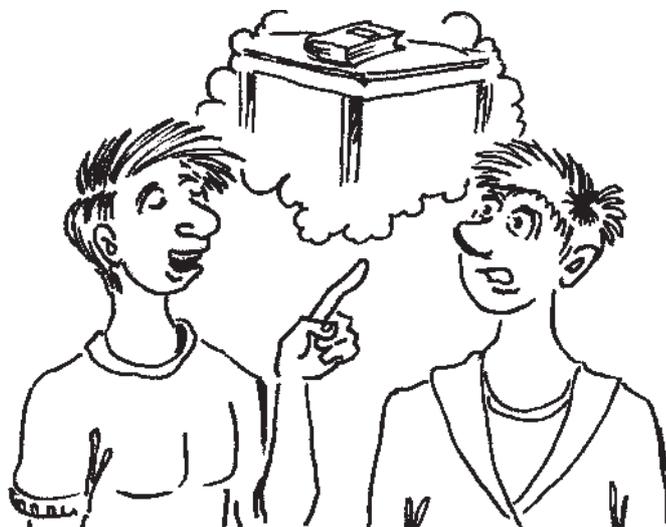
- Це твоя подруга?
- Так.
- Як її звати?
- Її звать Олеся.
- Вона студентка?
- Ні, вона не студентка. Вона працює у поліклініці. Вона медсестра.

- Ти любиш читати?
- Так. А ти?
- Я люблю малювати.

- Коли ти відпочиваєш?
- Увечері.
- Що ти робиш?
- Читаю або дивлюсь телевізор.

- Ти не знаєш, де лежить мій словник?
- Він лежить на столі.
- Дякую.

СКЛАДІТЬ ДІАЛОГ, КОРИСТУЮЧИСЬ ВІДПОВІДЯМИ.

_____ ? -Я студент.
 _____ ? -Так, я іноземець.
 _____ ? -Мене звать... .
 _____ ? -Я люблю читати.
 _____ ? -Мій викладач тут.
 _____ ? -Його звать... .

ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ, як відрізняються дієслова I та II дієвідміни у теперішньому часі !

Неозначена форма дієслова	Дієвідміна	Особові форми дієслова			
		Число			
		однина		множина	
Писати, читати	I	я пишу	-у	ми пишемо	-емо
		читаю	(ю)	читаємо	(ємо)
		ти пишеш	-еш	ви пишете	-ете
		читаєш	(єш)	читаєте	(єте)
		він (вона) пише	-е	вони пишуть	-уть
		читає	(є)	читають	(ють)
		наказова форма (НФО): ти пиши, читай		наказова форма (НФМ): ви пишiть, читайте	
Лежати, стояти	II	я лежу	-у	ми лежимо	-имо
		стою	(-ю)	стоїмо	(-їмо)
		ти лежиш	-иш	ви лежите	-ите
		стоїш	(їш)	стоїте	(їте)
		він (вона) лежить	-ить	вони лежать	-ать
		стоїть	(їть)	стоять	(-ять)
		наказова форма: лежи, стій		наказова форма: лежіть, стійте	

ПУШІТЬ ДИКТАНТ:

- а) са-за, со-зо, су-зу, се-зе, си-зи;
 ша-жа, шо-жо, шу-жу, ше-же, ши-жи;
 па-ба, по-бо, пу-бу, пе-бе, пи-би;

- б) ви-ві, ли-лі, ни-ні, ми-мі, ри-рі, си-сі, пи-пі, ки-кі;
- в) люблю, дивлюсь, малюю, гуляю, працюю;
у школі, в університеті, на заводі, в кімнаті, в театрі;
- г) уранці, удень, увечері, вночі;
- д) Це мій дім. Це моя кімната. Це моя сім'я. Це мої батьки.
Мій батько інженер.
Моя мати вчителька. Вона працює у школі. Вона відпочиває увечері. Вона любить читати. Зараз вона не читає. Вона дивиться телевизор.

Словничок уроку

любити	love	сьогодні	today
відпочивати	rest	вчора	yesterday
працювати	work	завтра	tomorrow
малювати	drew	коли?	when
гуляти	stroll	снідати	have breakfast
удень	in the daytime	обідати	have dinner
уранці	in the morning	вечеряти	have supper
увечері	in the evening	шоколад	chocolate
уночі	at night	лист	letter
дивитися	look	будинок	house
телевізор	TV (set)	обід	dinner
усе	all	сніданок	breakfast
зараз	now	вечеря	supper
диван	sofa	квиток	ticket, card
грати	play	купувати	buy
ранок	morning	футбол	football
день	day	ліки	medicine
вечір	evening	поліклініка	polyclinic
ніч	night		

УРОК 6 (шостий урок)

-Ви розмовляєте українською мовою?	- Так, я розмовляю українською мовою.
-Ви добре розмовляєте українською мовою.	
-Як він читає?	- Він читає добре.
-Він каже, що я читаю добре.	
-Де ти навчаєшся?	- Я навчаюсь в університеті.
-Що ти вивчаєш?	- Я вивчаю українську мову.

СЛУХАЙТЕ, ПОВТОРЮЙТЕ, ЧИТАЙТЕ:

- а) ча-чо-чу-че-чи;
ща-що-шу-ще-щи;
ча-ща, чо-що, чу-щу, че-ще, чи-щи;
ша-ща, шо-що, шу-щу, ше-ще, ши-щи;
- б) ва-во-ву-ве-ви;
фа-фо-фу-фе-фи;
ва-фа, во-фо, ву-фу, ве-фе, ви-фи;
мова - розмова - розмовляю;
кафе - фото - фонтан - телефон;
- в) країна - Україна - українська мова - українець - українка.
Моя країна -Україна.
- г) ан - на,
ань-ня,
ання - завдання -запитання.

ДИВІТЬСЯ, ЧИТАЙТЕ.

Це наша аудиторія №8. Тут працює наша група. Зараз урок. Ми вивчаємо українську мову. Ми пишемо, читаємо, розмовляємо українською мовою. Викладач запитує, а ми відповідаємо.
-Хто ви?

-Я студент.

-Як вас звать?

-Мене звать Ахмед.

-Ви іноземець?

-Так, я іноземець.

-Де ви навчаєтесь?

-Я навчаюсь в університеті.

-Що ви вивчаєте?

-Я вивчаю українську мову.

-Ви добре розмовляєте
українською мовою!

ВІДПОВІДАЙТЕ НА ЗАПИТАННЯ.

1. Це аудиторія № 8? _____

2. Чия це аудиторія? _____

3. Хто тут працює? _____

4. Що ви вивчаєте? _____

5. Що ви робите на уроці? _____

6. Що робить викладач? _____

7. Що роблять студенти? _____

8. Що питає викладач? _____

9. Що відповідають студенти? _____

10. Як студенти розмовляють
українською мовою? _____

11. Де навчається Ахмед? _____

12. Що він вивчає? _____

13. Як він розмовляє _____

українською мовою? _____

Я вивчаю українську мову.

Я розмовляю, говорю, читаю, пишу українською мовою.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ на словотворення.

Україна

українець

українка

українська мова

Англія

англієць

англійка

англійська мова

Японія

японець

японка

японська мова

ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ антоніми:

праворуч ≠ ліворуч тут ≠ там добре ≠ погано швидко ≠ повільно запитувати ≠ відповідати

ДИВІТЬСЯ, ЧИТАЙТЕ.

Мене звать Ахмед. Познайомтесь, це мій друг Алі. Він ліванець. А це Віктор. Він українець. Ми студенти. Це наш гуртожиток. Ось наша кімната. Зараз я виконую домашнє завдання. Я вчу слова, читаю текст, роблю вправи. Віктор слухає, як я читаю. Він каже, що я читаю повільно, але правильно. Віктор добре знає англійську мову, але ми завжди розмовляємо українською мовою.

ВІДПОВІДАЙТЕ НА ЗАПИТАННЯ.

1. Хто ви? _____
2. Це гуртожиток? _____
3. Чия це кімната? _____
4. Як вас звать? _____
5. Алі ліванець? _____
6. Віктор українець? _____
7. Що зараз робить Ахмед? _____

8. Що робить Віктор? _____
9. Що каже Віктор? _____
10. Ви завжди розмовляєте
українською мовою? _____

ПИСЬМІ РЕЧЕННЯ, ВСТАВЛЯЮЧИ ПРОПУЩЕНІ ЛІТЕРИ.

Я чита... текст.

Я читаю текст.

Ти чита... журнал.
Вони чита... завдання.
Вона чита... лист.

Ми чита... речення.
Він чита... правило.
Ми чита... україн... мов....

ПОСТАВТЕ ЗАМІСТЬ КРАПОК ПОТРІБНЕ ДІЄСЛОВО **ЧИТАТИ** АБО **ВИВЧАТИ**.

1. Він ... українською мовою.
2. Він ... українську мову.
3. Ми ... українською мовою.
4. Ми ... українську мову.
5. Вона ... англійською мовою.
6. Вона ... англійську мову.
7. Вони ... арабською мовою.
8. Вони ... арабську мову.

ПОСТАВТЕ ЗАПИТАННЯ ДО ПІДКРЕСЛЕНИХ СЛІВ.

1. Він вчиться в університеті. _____ ?
2. Вона працює у школі. _____ ?
3. Студенти обідають в їдальні. _____ ?
4. Він добре читає. _____ ?
5. Вона правильно відповідає. _____ ?
6. Вони повільно читають. _____ ?
7. Вони снідають вранці. _____ ?
8. Ввечері Ахмед робить
домашнє завдання. _____ ?
9. Батьки працюють вдень. _____ ?
10. Це моя кімната. _____ ?
11. Це наша аудиторія. _____ ?
12. Це його речі. _____ ?

ДОПОВНІТЬ ТАБЛИЦЮ:

ХТО?	Батько, студент, Віктор, Оксана, декан...
ЩО?	Олівець, книга, будинок, університет, речі...
ДЕ?	Тут, там, ліворуч, праворуч, в університеті, у школі...
КОЛИ?	Вранці, вдень, ввечері, зараз, спочатку, потім, сьогодні, завтра, вчора...
ЯК?	Добре, погано, швидко, повільно, правильно, неправильно...
ЧИЙ?	Мій, твій, його, наш, ваш, їхній...
ЧИЯ?	Моя, твоя, його, наша, ваша, їхня...
ЧИЄ?	Моє, твоє, його, наше, ваше, їхнє...
ЧИЇ?	Мої, твої, його, наші, ваші, їхні...
ЩО РОБИТЬ?	Читає, пише, розмовляє...

ПОСТАВТЕ ДО РЕЧЕННЯ ВСІ МОЖЛИВІ ЗАПИТАННЯ.

Віктор увечері читає текст.

1. *Хто читає текст ввечері? (Віктор).*
2. *Коли Віктор читає текст? (Увечері).*
3. *Що Віктор робить увечері? (Читає).*
4. *Що Віктор читає увечері? (Текст).*

Ніна купує ліки в аптеці.

1. _____ ?
2. _____ ?
3. _____ ?
4. _____ ?

Оксана ввечері пише лист.

1. _____ ?
2. _____ ?
3. _____ ?
4. _____ ?

Студенти пишуть диктант на уроці.

1. _____ ?
2. _____ ?
3. _____ ?
4. _____ ?

Вдень ми обідаємо в їдальні.

1. _____ ?
2. _____ ?
3. _____ ?
4. _____ ?

ВІДПОВІДАЙТЕ НА ЗАПИТАННЯ ЗА ЗРАЗКОМ.

Антон розмовляє англійською мовою?

1. *Так, Антон розмовляє англійською мовою.*
2. *Ні, Антон не розмовляє англійською мовою.*

Борис розмовляє арабською мовою?

1. _____
2. _____

Оксана розмовляє англійською мовою?

1. _____
2. _____

Ахмед розмовляє українською мовою?

1. _____
2. _____

ПОСТАВТЕ ЗАПИТАННЯ ДО ПІДКРЕСЛЕНИХ СЛІВ.

1. Студентка відповідає правильно. _____ ?
2. Віктор читає голосно. _____ ?
3. Студенти слухають уважно. _____ ?
4. Він пише добре. _____ ?
5. Мохамед читає повільно. _____ ?

СКЛАДІТЬ З ДВОХ ПРОСТИХ РЕЧЕНЬ СКЛАДЕНЕ.

Ахмед читає добре. Що каже викладач?

Викладач каже, що Ахмед добре читає.

1. Алі читає голосно. Що каже викладач?

2. Я читаю добре. Що каже мій друг?

3. Студенти слухають уважно. Що каже викладач?

4. Ахмед добре розмовляє українською мовою. Що каже викладач?

ПОСТАВТЕ ДІЄСЛОВА У ПОТРІБНІЇ ФОРМИ.

1. Ми (вивчати) українську мову. 2. Викладач (читати) текст.
3. Ми уважно (слухати). 4. Потім ти (читати). 5. Зараз викладач (питати), а ми (відповідати). 6. Викладач (казати), що ми добре (розмовляти) українською мовою.

ЗАМІНІТЬ ФОРМИ ПЕРШОЇ ОСОБИ ФОРМАМИ ТРЕТЬОЇ ОСОБИ (Я-ВІН,ВОНА).

Я читаю текст. Він читає текст. Вона читає текст.

1. Я студент.

2. Я вивчаю українську мову.

3. На уроці я читаю, пишу, слухаю, питаю, відповідаю.

4. Я добре розмовляю українською мовою.

5. Вдома я завжди виконую домашнє завдання.

6. Спочатку я вчу слова, потім читаю текст і пишу вправи.

7. Ввечері я слухаю радіо і дивлюсь телевізор.

ПОСТАВТЕ ЗАПИТАННЯ ДО ПІДКРЕСЛЕНИХ СЛІВ ЗА ЗРАЗКОМ.

Студенти слухають уважно. Як вони слухають ?

1. Віктор відповідає правильно. _____ ?

2. Студент пише добре. _____ ?

3. Оксана читає швидко. _____ ?

4. Студенти пишуть повільно. _____ ?

ВПИШІТЬ ЗАМІСТЬ КРАПОК ПОТРІБНІ ЗАЇМЕННИКИ.

1. ... читаємо журнал. 2. ... читає завдання. 3. ... читають текст.
4. ... читаєш правильно. 5. ... читаю лист.

ВІДПОВІДАЙТЕ НА ЗАПИТАННЯ В СТВЕРДЖУВАЛЬНІЙ І ЗАПЕРЕЧНІЙ ФОРМІ.

Студент читає правильно?

1. *Так, він читає правильно.*
2. *Ні, він читає неправильно.*

1. Алі читає швидко?

1. _____
2. _____

2. Ахмед читає голосно?

1. _____
2. _____

3. Студенти пишуть швидко?

1. _____
2. _____

4. Ахмед слухає уважно?

1. _____
2. _____

5. Вони добре розмовляють українською мовою?

1. _____
2. _____

ЗАКІНЧІТЬ РЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТОВУЮЧИ АНТОНІМИ.

Він читає швидко, а я

Він читає швидко, а я читаю повільно.

1. Студент відповідає голосно, а студентка

2. Антон говорить швидко, а Мохамед

3. Він читає правильно, а вони

4. Вона знає урок добре, а він

ВІДПОВІДАЙТЕ НА ЗАПИТАННЯ.

Ви знаєте, як Антон говорить англійською мовою?

1. *Так, я знаю, як він говорить англійською мовою.
Він говорить англійською мовою добре.*
2. *Ні, я не знаю, як він говорить англійською мовою.*

1. Ви знаєте, як Віктор говорить англійською мовою?

1. _____
2. _____

2. Ви знаєте, як Мохамед говорить українською мовою?

1. _____
2. _____

3. Ви знаєте, як студенти слухають урок?

1. _____
2. _____

СКЛАДІТЬ РЕЧЕННЯ ЗА СХЕМОЮ, ВИКОРИСТОВУЮЧУ ДІЄСЛОВА
СЛУХАТИ, ПИСАТИ, ВІДПОВІДАТИ, ГОВОРИТИ.

ХТО?	ЩО РОБИТЬ?	ЯК?
він	читає	правильно

ВІДПОВІДАЙТЕ НА ЗАПИТАННЯ.

1. Хто ви? _____
2. Як вас звуть? _____
3. Ви іноземець? _____
4. Ви навчаєтесь чи працюєте? _____
5. Де ви навчаєтесь? _____
6. Що ви робите на уроці? _____
7. Як ви читаєте? _____
8. Як ви пишете? _____
9. Як ви розмовляєте українською мовою? _____
10. Коли ви виконуєте домашнє завдання? _____
11. Ви дивитесь телевізор? _____
12. Ви слухаєте радіо? _____
13. Хто ваш друг? _____
14. Як його звуть? _____

СКЛАДІТЬ ДІАЛОГ, ВИКОРИСТОВУЮЧИ ВІДПОВІДІ.

- ... ? - Мене звать Ахмед.
- ... ? - Так, я іноземець.
- ... ? - Так, я студент.
- ... ? - Я навчаюсь в університеті.
- ... ? - Я вивчаю українську мову.
- ... ? - Я добре розмовляю українською мовою.

ЧИТАЙТЕ ДІАЛОГИ. ГОВОРІТЬ.

- Ти студент? - Твій друг говорить англійською мовою?
- Так, я студент. - Ні, він не говорить англійською мовою.
- А ти?
- Я теж студент.
- Де ти навчаєшся? - Коли ти виконуєш домашнє завдання?
- Я навчаюсь в університеті на підготовчому факультеті. - Я виконую домашнє завдання ввечері.
- Що ти вивчаєш?
- Я вивчаю українську мову. - Як ти читаєш українською мовою?
- А ти? - Я добре читаю українською мовою.
- Я теж вивчаю українську мову.
- Ти говориш українською мовою? - Ти все розумієш на уроці?
- Так, я говорю українською мовою. - Так, я все розумію на уроці.

ПУШІТЬ ДИКТАНТ:

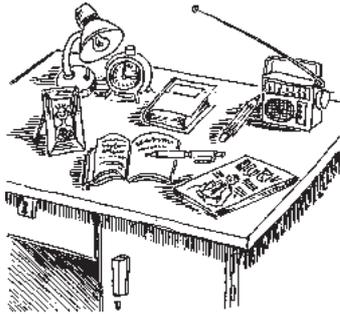
- а) ча-ша-ща, чо-шо-що, чу-шу-щу;
читаю, речення, вчора;
шафа, машина, що, ще;
- б) ба-ва-фа, бо-во-фо, бу-ву-фу;
мова, телефон, добре;
- в) завдання, запитання;
- г) Я добре розмовляю українською мовою. Я вивчаю українську мову.

Словничок уроку

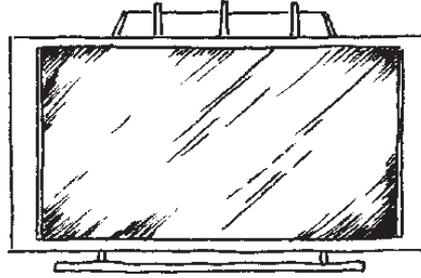
розмовляти	speak; talk
українська мова	the Ukrainian language
англійська мова	the English language
арабська мова	the Arabic language
японська мова	the Japanese language
добре	well
говорити	tell
(у)вчитися	learn; study
вивчати	learn; study
розмова	talk
фонтан	fountain
телефон	telephone
країна	country
урок	lesson
питати	ask
питання	question
відповідати	answer
говорити	speak; talk; say; tell;
погано	bad (ly)
швидко	fast, quickly
повільно	slowly
англієць	Englishman
японець	Japanesman
вправа	exercies
завжди	always
зараз	now
правильно	correctly
неправильно	incorrectly
спочатку	first
потім	afterwards, then
уважно	attentively
неуважно	inattentively
домашнє завдання	home task
вчити	teach
голосно	loudly
тихо	quietly
розуміти	understand
казати	tell

УРОК 7 (сьомий урок, повторювальний)

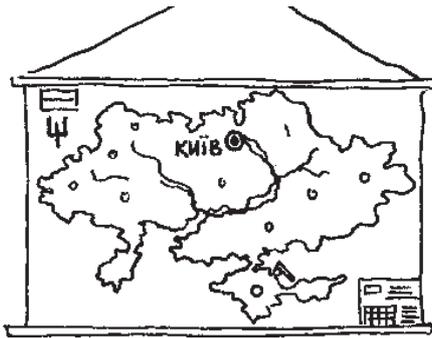
ДОПИШІТЬ ЗАПЕРЕЧНУ (АНТОНІМІЧНУ) ВІДПОВІДЬ.

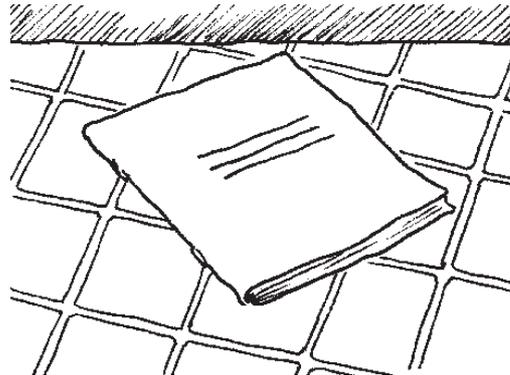
Це стіл? Так, це стіл.

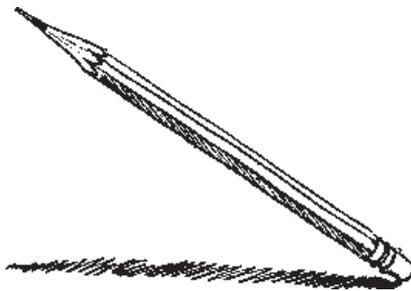
Це дошка? Так. Це дошка.

Це карта? Так, це карта.

Це зошит? Так, це зошит.

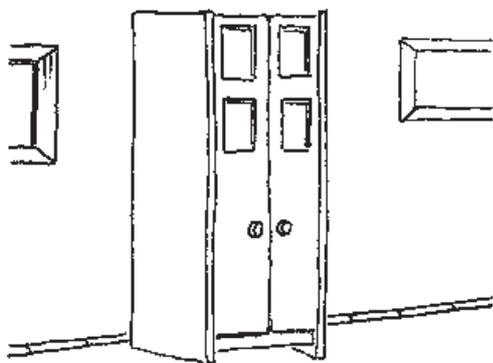

Це олівець? Так, це олівець.

Це студент? Так, це студент.

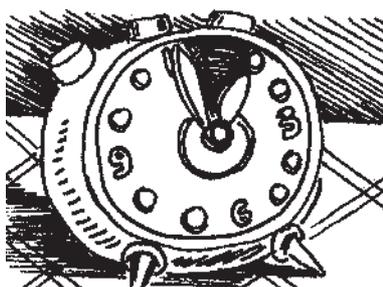
ПОДИВІТЬСЯ НА МАЛЮНКИ І ЗАКІНЧІТЬ ВІДПОВІДЬ.

Це стіл? Ні, це не стіл, а...

Це ручка? Ні, це не ручка, а...

Це зошит? Ні, це не зошит, а...

Це студентка? Ні, це не студентка, а...

Це викладач? Ні, це не викладач, а...

ЧИТАЙТЕ ТЕКСТ.

Студент запитує, а студентка відповідає. Студент запитує голосно.

Студентка відповідає правильно.

- Хто запитує? - Студент запитує.

- Хто відповідає? - Студентка відповідає.

- Викладач запитує? - Так, викладач запитує.

- Студент відповідає? - Так, студент відповідає.

- Викладач відповідає? - Ні, він не відповідає. Він запитує.

- Викладач запитує чи відповідає? - Викладач запитує.

- Студент читає чи відповідає? - Студент відповідає.

- Студент читає швидко? - Так, студент читає швидко.

- Студентка відповідає правильно? - Так, студентка відповідає правильно.

- Студент читає добре? - Ні, студент читає погано.

- Студентка відповідає голосно? - Ні, студентка відповідає тихо.

- Студент читає швидко чи повільно? - Студент читає швидко.

- Студентка відповідає правильно чи неправильно? - Студентка відповідає правильно.

- Студент відповідає правильно? - Ні, студент відповідає неправильно.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ:

добре ≠ погано
швидко ≠ повільно (поволі)
голосно ≠ тихо

Студент читає? Так, студент читає.
Ні, студент не читає.

Студент читає чи запитує? Студент читає.

Студент читає добре? Так, студент читає добре.
Ні, студент читає погано.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ на словотворення:

студент – студент-ка
правильно – не правильно

ВПРАВА 1. Дайте відповідь на запитання.

а) позитивну:

Студент читає? Викладач запитує? Студентка відповідає?
Студент читає добре? Викладач запитує голосно? Студентка
відповідає правильно?

б) негативну (заперечну):

Студент читає добре? Студентка запитує голосно?
Студент відповідає правильно? Викладач читає швидко?

ВПРАВА 2. Дайте відповіді на запитання.

а) Що він робить?

Що вона робить ?

Що він робить?

Що вона робить?

- б) Як читає студент? Як читає студентка? Як запитує викладач?
в) Хто читає? Хто запитує? Хто відповідає?

ВПРАВА 3. Поставте запитання до слів, які підкреслені.

1. Викладач запитує. 2. Студент відповідає. 3. Студент читає добре.
4. Студент читає. 5. Студентка відповідає голосно.

Анвар студент. Самір теж студент. Зараз вони готують (виконують) домашнє завдання. Анвар читає текст. Він читає українською мовою. Він читає повільно і правильно. Він добре розуміє текст. А це Петро. Він теж студент.

- Що ви робите? -запитує Петро.
- Я читаю, а Самір слухає.
- Ви читаєте українською мовою?
- Так, ми читаємо українською мовою.
- Як ти розумієш текст, Анваре?
- Я розумію текст добре.
- А ти, Саміре, теж розумієш текст добре?
- Так, добре.

Він студент. Хто він?

Він студент. Він аспірант. Він викладач.

Вона студентка. Вона аспірантка. Вона викладач.

ВПРАВА 4. Дайте ствердливальну або заперечну відповідь на запитання.

- а) Він студент? Він аспірант? Петро студент?
Микола Іванович викладач? Оксана Петрівна теж викладач?
б) Ви студент? Ви аспірант? Ви викладач?

Я студент. Я вивчаю українську мову. Зараз урок. Викладач читає текст. Я слухаю, як читає викладач. Я слухаю уважно, але не дуже добре розумію. Я ще погано знаю українську мову. “Повторіть, будь ласка”, - прошу я. Викладач читає текст ще раз повільно і голосно. Я добре розумію. Потім ми читаємо разом. “Ви вже добре читаете”, - каже викладач.

Дзвоник. Зараз перерва. Ми відпочиваємо і розмовляємо.

ПОСТАВТЕ ЗАПИТАННЯ ДО ТЕКСТУ.

Мене звати Франка. Я студентка. Я навчаюся в медичному університеті. Я хочу бути лікарем. Я живу в Києві у гуртожитку. Зараз я вивчаю українську мову. Я хочу добре знати українську мову, правильно і швидко читати, писати, говорити. Я говорю українською повільно, але багато працюю на заняттях і вдома. Я уважно слухаю викладача, правильно відповідаю на запитання, голосно і швидко читаю тексти, старанно виконую вправи. Вдома я вчу нові слова, роблю домашнє завдання, повторюю урок, тому сьогодні я добре відповідаю на занятті.

Де ви живете?	Ким ви хочете бути?
Я живу у Києві.	Я хочу бути лікарем.

ВПРАВА 5. Складіть діалог за таким зразком:

- Андрію, хто це?
- Це мій тато.
- Хто він?
- Він лікар.
- Як його ім'я?
- Його звати Олексій.
- А поруч ваша мати?
- Так, це моя мати.

- Хто вона?
- Вона теж лікар.
- А як її звати?
- Її ім'я Ірина.
- У вас є брат чи сестра?
- Так, у мене є брат і сестра.
- Хто вони?
- Мій брат художник, а моя сестра - студентка.

ВПРАВА 6. Розкажіть про себе.

1. Як вас звати? 2. Хто ви? 3. Де ви навчаєтесь? 4. Ким ви хочете бути? 5. Де ви живете? 6. Що ви вивчаєте? 7. Як ви хочете знати українську мову? 8. Як ви хочете читати, писати і говорити українською мовою? 9. Як ви зараз говорите українською мовою? 10. Ви багато працюєте на заняттях і вдома? 11. Як ви слухаєте викладача? 12. Як ви відповідаєте на запитання? 13. Що ви робите вдома? (Як ви працюєте вдома?). 14. Що ви любите робити у вільний час?

Ви вже знаєте форми однини і множини іменників. Прочитайте і доповніть таблицю своїми прикладами.

Однина			Множина
чоловічий рід	жіночий рід	середній рід	
він	вона	воно	вони
студент викладач урок лікар	карта мова лампа кімната	вікно слово місто	студенти викладачі уроки лікарі карти мови лампи кімнати вікна слова міста

Повторіть Відомі Вам дієслова.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ на вживання закінчень.

	гуляти	писати	жити	купувати
Я	гуляю	пишу	живу	купую
Ти	гуляєш	пишеш	живеш	купуєш
Він	гуляє	пише	живе	купує
Ми	гуляємо	пишемо	живемо	купуємо
Ви	гуляєте	пишете	живете	купуєте
Вони	гуляють	пишуть	живуть	купують

ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ !

Голосні: ю, еш, е, ємо, ете, ють. Приголосні: у, еш, е, ємо, ете, уть. -юва-, -ува: - ю, еш, е, ємо, ете, ють.
--

	говорити	сидіти	лежати	стояти
Я	говорю	сиджу	лежу	стою
Ти	говориш	сидиш	лежиш	стоїш
Він (вона)	говорить	сидить	лежить	стоїть
Ми	говоримо	сидимо	лежимо	стоїмо
Ви	говорите	сидите	лежите	стоїте
Вони	говорять	сидять	лежать	стоять

ВПРАВА 7. Впишіть замість крапок дієслова.

Я читаю швидко.
Ти ... швидко.
Він ... швидко.
Я відповідаю правильно.
Ти ... правильно.
Вона ... правильно.
Я розумію добре.
Ти ... добре.
Він ... добре.
Я запитую голосно.

Ми ... швидко.
Ви ... швидко.
Вони ... швидко.
Ми ... правильно.
Ви ... правильно.
Вони ... правильно.
Ми ... добре.
Ви ... добре.
Вони ... добре.
Ми... голосно.

Ти ... голосно.	Ви ... голосно.
Вона ... голосно.	Вони ... голосно.
Я говорю українською мовою.	Ми ... українською мовою.
Ти ... українською мовою.	Ви ... українською мовою.
Він .. українською мовою.	Вони ... українською мовою.
Я вивчаю українську мову.	Ми ... українську мову.
Ти ... українську мову.	Ви ... українську мову.
Вона ... українську мову.	Вони ... українську мову.
Він говорить, а я слухаю.	
Я ... , а ти	Вона ... , а вони
Ми .. , а ви	
Ти ... , а він	Ви ... , а вона

Вам Відомі типи простого речення в українській мові:

Це Богдан.
 Це моє місто.
 Богдан студент.
 Його звали Максим.
 Максим читає.
 Максим читає швидко.
 Максим любить читати.

Ви вже познайомились з такими інтонаційними конструкціями:

ІК-1

~~Олівець лежить там.~~

ІК-2

∨~~Де лежить олівець?~~

∧~~Хто це?~~

∨~~Що це?~~

ІК-3

Це вікно?—

Максим студент?—

ІК-4

Максим студент. А ви?

Це книжка.

А це?

ВПРАВА 8. Пишіть диктант.

а)	ма-м'я	ає-ує-оє-оя
	па-п'я	аї-ої-її
	ва-в'я	ая-оя-аю-ую
	пи-пі	ка-га-ха
	ми-мі	ко-го-хо
	ти-ті	ку-гу-ху
	ви-ві	ого-охо-око
	ци-ці	ко-ку-гу
	би-бі	гу-ку-ху

- б) сім'я, ім'я, п'ять, розв'язати, м'ясо, слухає, рахує, український, сьогодні, працюю, гуляю, країна, моя, їхній, їдальня.

- в) Це моя сім'я. Це мої батьки. Вони лікарі. Вони працюють у поліклініці. Сьогодні сім'я відпочиває. Батько дивиться телевізор. Мати читає журнал. Діти грають у шахи.

дент?

УРОК 8 (восьмий урок)

**Ви говорите українською мовою?
Так, ми говоримо українською мовою**

СЛУЖАЙТЕ, ПОВТОРЮЙТЕ, ЧИТАЙТЕ.

Д д да-до-ду-де-ди;
ад-од-уд-ед-ид;

- а) аудиторія, диван, дошка, студент, диктант, вдома, друг, подруга, один, добре, швидко, додому, туди, сюди, дочка, підручник, людина, люди, дитина;
б) стадіон, дякую, радіо, дівчинка, діти.

Т т та-то-ту-те-ти;
ат-от-ут-ет-ит;

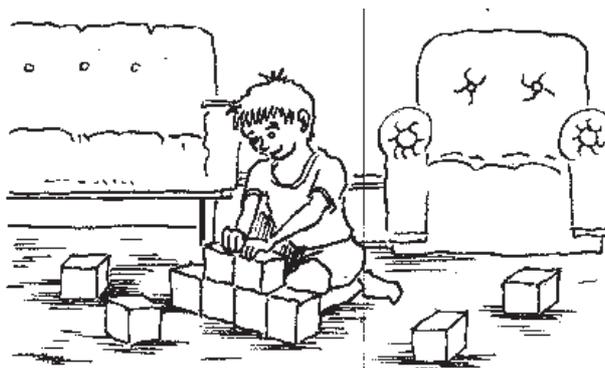
- а) мати, карта, зошит, телевізор, там, тут, твій, товариш, університет, інститут, тумбочка, картина, тарілка, магнітофон;
б) батько, платівка, стіл, радість.

Д д - Т т да-та да-да-та та-да-та та-да-да
ду-ту ту-ту-ду ту-ду-ту ту-ду-ду
до-то до-до-то то-до-то то-до-до
де-те те-те-де те-де-те те-де-де
ди-ти ди-ди-ти ти-ди-ти ти-ди-ди

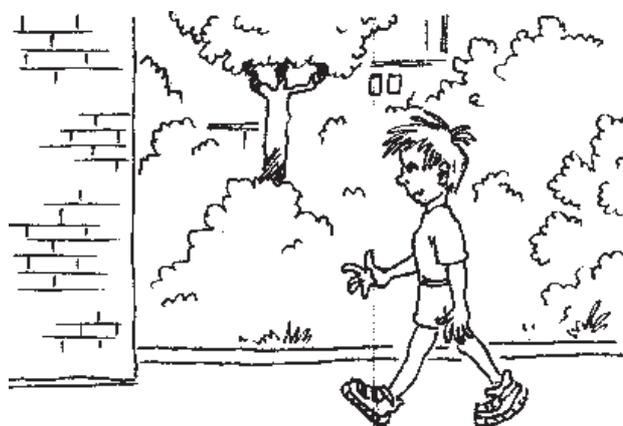
- а) аудиторія, студент, диктант, туди, стадіон, дитина, діти, радість.

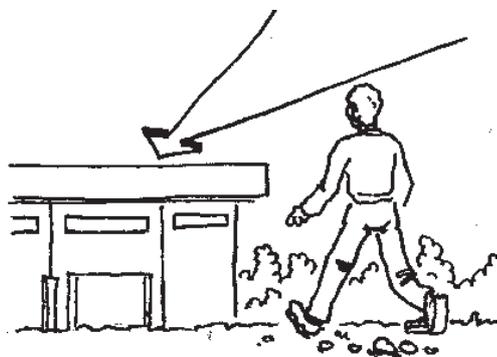
- Наталко, ти говориш англійською?
- Так, я трохи говорю англійською. А ти, Марі, непогано говориш українською?
- Так, трохи говорю. І Майкл теж трохи говорить українською. Ми вивчаємо українську мову і трохи говоримо українською.
- Ви завжди говорите українською?
- Ні, вдома ми говоримо англійською.

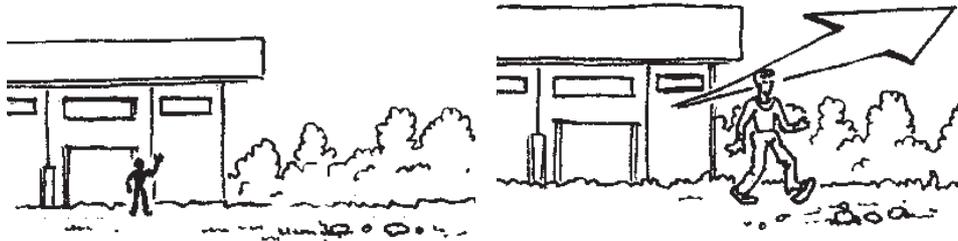
Де хлопчик?
Він вдома.

Куди іде хлопчик?
Він іде додому.

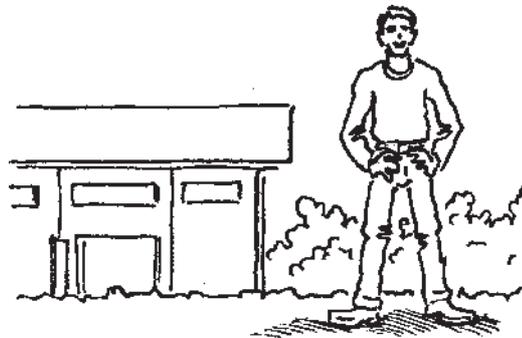

Він іде туди.

Він там.

Він іде сюди.

Він тут.

Що роблять діти?
Вони дивляться телевізор.

- Дивляться телевізор.

Де вони дивляться телевізор?
Вони дивляться телевізор вдома.

- Вдома.

Коли вони дивляться телевізор?
Вони дивляться телевізор зараз.

- Зараз.

Як вони розмовляють?
Вони розмовляють голосно.

- Голосно.

Хто дивиться телевізор?
Діти дивляться телевізор.

- Діти.

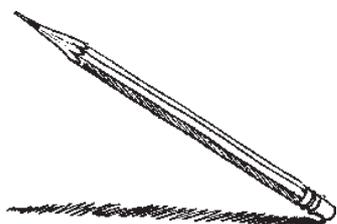
Куди він іде?
Він іде додому.

- Додому.

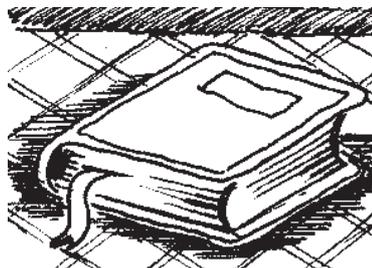
**Він читає і вона читає
Він читає, а вона пише.**

Майкл - студент.
І Джон - студент.

Майкл студент,
а Микола Іванович - викладач.

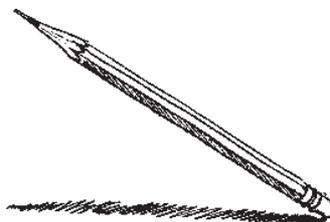
Це хлопчик? Це олівець?
Так, це він.

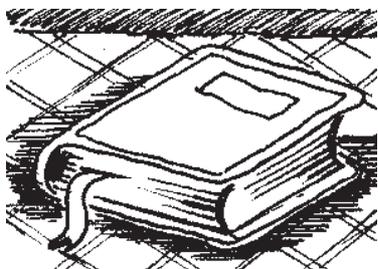
Це дівчинка? Це книжка?
Так, це вона.

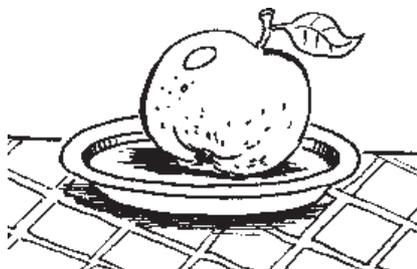
Це яблуко? Це вікно?
Так, це воно.

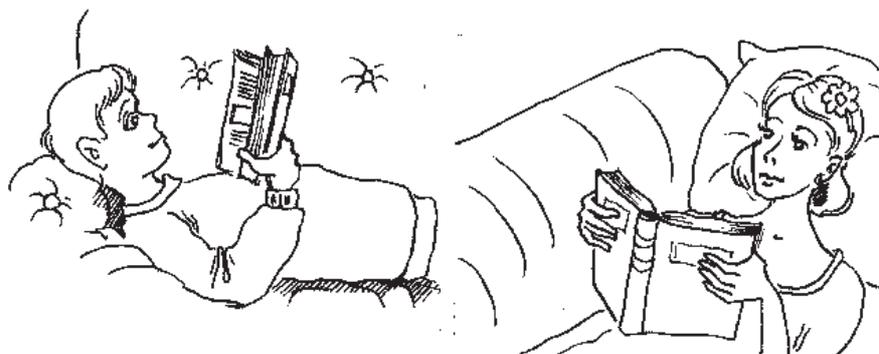
Це олівець. Він лежить тут.

Це книжка. Вона лежить тут.

Це яблуко. Воно лежить тут.

Це Віктор. Він лежить і читає.

Це Ніна. Вона лежить і читає.

Чий це олівець? Це мій олівець.

Чий?

мій друг
твій батько
його підручник
її підручник
наш олівець
ваш зошит
їхній (їх) син

Чіє?

моє ім'я
твоє прізвище
його місце
її місце
наше вікно
ваше завдання
їхнє (їх) здоров'я

Чия?

моя мати
твоя подруга
його книжка
її книжка
наша аудиторія
ваша сестра
їхня (їх) сестра

Чії?

мої друзі
твої батьки
його друзі
її подруги
наші діти
ваші підручники
їхні (їх) справи

ВПРАВА I. Дайте відповіді на запитання за зразком.

*- Це твоя аудиторія?
- Так, моя. (Ні, не моя).*

1. Це твій клас? 2. Це твій підручник? 3. Це твоя ручка?

4. Це твій олівець? 5. Це твій словник? 6. Це твоє місце?
7. Це твої зошити? 8. Це твій стіл? 9. Це твоє вікно?
10. Це твоє ім'я? 11. Це твоє прізвище?

ВПРАВА 2. Запишіть речення, використовуючи присвійні займенники:

а) мій, моя, моє, мої.

*- Це ручка.
- Це моя ручка.*

Це зошит. Це олівець. Це місце. Це група. Це викладач. Це земляк. Це подруга. Це товариш. Це студенти.

б) твій, твоя, твоє, твої.

Це аудиторія. Це підручник. Це місце. Це земляк. Це сусід. Це друг. Це друзі. Це товариші. Це сусіди.

ВПРАВА 3. Дайте відповіді на запитання за зразком, використовуючи займенники **наш** (-а, -е, -і), **ваш** (-а, -е, -і).

*- Це ваш журнал?
- Ні, не наш (Так, наш).*

Це ваш викладач? Це ваша аудиторія? Це ваша група? Це ваші земляки? Це ваша студентка? Це ваша сусідка?

ВПРАВА 4. Дайте стверджувальну відповідь на запитання за зразком, використовуючи займенники **його**, **її**, **їхній** (-я, -є, -і).

*- Це його місце?
- Так, його.*

Це її зошит? Це його журнал? Це їхня аудиторія? Це їхні студенти? Це її підручники? Це його прізвище? Це його прізвище? Це його ім'я? Це їхні товариші?

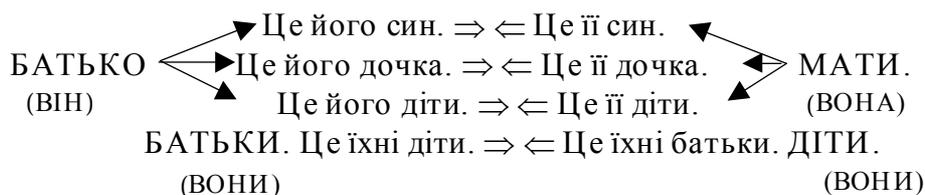
Чий це друзі?	Це мої друзі. Це твої друзі. Це наші друзі. Це ваші друзі.
---------------	---

Це мої сестри і мої брати.
 Це мої батьки. А це мої друзі.
 Ми займаємося тут.
 Ось наші столи.
 Тут лежать наші підручники і зошити, наші словники.

Чий це син? Це його син. Це її син. Це їхній син.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ:

ПОВТОРІТЬ !

	Чий?	Чия?	Чис?	Чий?
Я	мій	моя	моє	мої
Ти	твій	твоя	твоє	твої
Він	його	його	його	його
Вона	її	її	її	її
Ми	наш	наша	наше	наші
Ви	ваш	ваша	ваше	ваші
Вони	їх(-ній)	їх(-ня)	їх(-не)	їх(-ні)

ВПРАВА 5. Замість крапок влишіть присвійні займенники.

Це я. Це ... товариш. Це ... подруга. Це ... вікно. Це ... речі.
 Це ти. Це ... олівець? Це ... сумка? Це ... масло? Це ... платівки?

Це він. Це ... друг. Це ... кімната. Це ... молоко. Це ... батьки.
 Це вона. Це ... словник. Це ... ручка. Це ... яблуко. Це книжки.
 Це ми. Це ... університет. Це ... аудиторія. Це ... життя. Це ... друзі.
 Це ви. Це ... шарф? Це ... дочка? Це ... прізвище? Це ... гроші?
 Це вони. Це ... капелюхи. Це ... справи. Це ... пальта. Це ... діти.

ВПРАВА 6. Замість крапок впишіть присвійні займенники
мій, твій, наш, ваш, його, її, їхній.

1. ... батько - інженер. 2. ... мати - лікар. 3. Це ... сім'я. 4. Це ... підруч-
 ник. 5. ... сестра - викладач. 6. ... брат - студент. 7. ... друг - іноземець.

ВПРАВА 7. Поставте запитання до слів. Дайте заперечну відповідь
 за зразком.

*Кімната.
 Чия це кімната? Це ваша кімната?
 Ні, це не моя (не наша) кімната.*

1. Газета. 2. Підручник. 3. Ключ. 4. Гуртожиток. 5. Будинок.
 6. Стіл. 7. Зошит. 8. Словник. 9. Вікно. 10. Сукня. 11. Друг.

- Ти знаєш, хто це?
- Так, я знаю, хто це. Це наш викладач.
- А як його звуть?
- Я не знаю, як його звати.
- Ти знаєш, де він живе?
- Звичайно.
- А куди він зараз іде?
- Я не знаю, куди він іде.

Микола Іванович запитує:

- Чий це олівець? Це ваш олівець, Шейло?
- Чия це книжка? Це ваша книжка?
- Чие це яблуко? Це ваше яблуко?

Шейла відповідає:

- Так, це мій олівець.
- Так, це моя книжка.
- Так. Це моє яблуко.

Майкл запитує:

- Чий це ключ? Це твій ключ, Джоне? - Так, це мій ключ. -
 Чия це газета? Це твоя газета? - Так, це моя газета.
 - Чиє це масло лежить там? Це твоє масло? - Ні, це не моє, а твоє масло, Майкле.

Джон відповідає:**Наталка запитує:**

- Де ви живете?
 - Це ваша кімната?
 - А чий це телевізор?

Майкл і Джон відповідають:

- Ми живемо тут.
 - Це наша кімната.
 - Це наш телевізор.

**Знайомтеся, це Микола.
 Добрий день, Миколо!**

**Знайомтеся, це Шейла.
 Добрий день, Шейло!**

Іван - Іване
 Джон - Джоне
 Майкл - Майкле
 Михайло - Михайле
 Нідаль - Нідалю
 Петро Іванович -
 Петре Івановичу
 брат - брате
 друг - друже
 батько - батьку
 син - сину
 лікар - лікарю
 Алі - Алі
 Мамаду - Мамаду
 Педро - Педро
 Ахмед - Ахмеде
 Зіад - Зіаде
 Микола - Миколо

Наталка - Наталко
 Ганна - Ганно
 Оксана - Оксано
 Марта - Марто
 Марія Іванівна -
 Маріє Іванівно
 дівчина - дівчино
 сестра - сестро
 Ева - Ево
 Каміла - Каміло
 Івона - Івоно
 Франка - Франко
 Ніна - Ніно
 Тамара - Тамаро
 Олена - Олено
 Ірина - Ірино
 подруга - подруго

МНОЖИНА

Називний відм.	Кличний відм.
брати	брати
учителі	учителі
товариші	товариші
дочки	дочки
жінки	жінки
робітниці	робітниці

ВПРАВА 8. Виконайте вправу за зразком, використовуючи кличний відмінок.

- *Добрий день, Танно Іванівно.*
- *Добрий день, Рамоне.*

Олена, Галина; Марта, Марія; Степан, Петро; Рамон, Лая;
Іван Іванович, Галина Василівна; Маріель, Нідаль; Алі, Педро;
Петро, Микола.

- *Дозвольте увійти, Галино Петрівно?*
- *Заходьте, Рамоне.*

Марина Петрівна, Нідаль; Ірина Іванівна, Марта; Марія,
Олеся; Олесь, Юрій; Олександр, Степан; Андрій, Сергій; Лая,
Алі; Мамаду, Наджиб.

- *Ідіть до дошки, (Рамон).*
- *Ідіть до дошки, Рамоне.*

Ідіть до дошки, ... (Наджиб). Сідайте, ... (Марта). Заходьте, ...
(Лая). Пишіть на дошці, ... (Мамаду). Читайте урок, ... (Алі).
Дозвольте увійти, ... (Іван Петрович). Чому ви запізнились, ...
(Омаре). Відповідайте, ... (Нідаль).

Шановний (учитель).
Шановний учителю.

Шановний (викладач, лікар, син, товариш, брат, друг, батько).
Шановні (друг, лікар, батько, брат, товариш, викладач).

Наша кімната

Я студентка. Мене звати Шейла. Це моя подруга. Її звати Марта. Ми іноземки. Ми приїхали з Нігерії. Це наша кімната. Праворуч моє ліжко і моя тумбочка. Ліжко Марти ліворуч. Поруч стоїть її тумбочка. На тумбочці лежать її речі: підручники, словник, зошити. Посередині стоїть стіл. На столі - мої зошити, мій олівець, мій підручник. На стіні календар. Сьогодні неділя. Ми вдома.

РІД	ОДНИНА	МНОЖИНА
чоловічий	студент	студенти
	олівець_	олівці_
	ключ_	ключі_
	лікар_	лікарі_
	музей_	музеї_
жіночий	студентка_	студентки_
	вулиця_	вулиці_
	ніч_	ночі_
	аудиторія_	аудиторії_
середній	море_	моря_
	знання_	знання_
	вікно_	вікна_

- Якого роду слово “штани”?
- Чоловічого.
- Це ж чому?
- Тому, що їх носять чоловіки.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ:

ніч - ночі стіл - столи

ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ!

мати - матері	друг - друзі	дівчина - дівчата
дитина - діти	ім'я - імена	людина - люди

Мати говорить, а дочка слухає.
Син теж слухає.

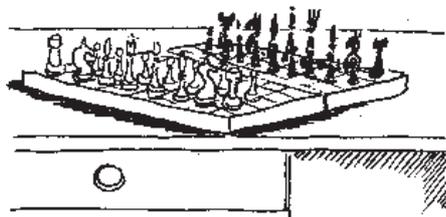
Матері говорять, а діти
слухають.

Дитина грається.

Діти граються.

Що лежить тут?
Тут лежать шахи.

Хто грає в шахи?
Діти грають у шахи.

Перед читанням тексту знайдіть у словнику нові дієслова (готувати, замовити, пропонувати, стояти, пити, їсти). Змініть їх за особами.

Їдальня

У нашому гуртожитку є їдальня. Вранці ми там снідаємо, вдень обідаємо, а ввечері - вечеряємо. У їдальні завжди світло і чисто. Сюди приємно заходити. Тут багато столів. На них стоять вази з квітами.

Готують у їдальні смачно. Ось і зараз я і мій друг зайшли у зал і замовили український борщ, картоплю, смажену рибу, салат і вишневий компот. Замість хліба тут іноді пропонують пампушки. Ми сіли за стіл. На ньому вже лежать ложки, виделки, ножі.

- Я дуже голодний, - каже мій друг, -бо сьогодні ще не снідав. А ти?

- А я поснідав у буфеті. Я їв сир зі сметаною, яйце і пив чай з лимоном.

Ми побачили, що наш обід готовий, взяли піднос. Друг поніс його до столу, а я підійшов до каси і заплатив гроші.

- Смачного! - почув я і побачив Оксану і Марійку.

- Дякую! Ви вже пообідали?

- Так, ми їли суп, кашу, курку і пили сік.

- А де ви будете вечеряти?

- Не знаю.

- Тоді запрошую вас у кафе. Воно недалеко, там приємна музика і чудові десерти: морозиво, цукерки, фрукти, вершки. Зустрінемося о сьомій?

- Спасибі.

Розкажіть, де Ви снідаєте, обідаєте і вечеряєте.

ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ!

Скільки?

1 - один (одна, одне, одні)	11 - одинадцять
2 - два (дві)	12 - дванадцять
3 - три	13 - тринадцять
4 - чотири	14 - чотирнадцять
5 - п'ять	15 - п'ятнадцять
6 - шість	16 - шістнадцять
7 - сім	17 - сімнадцять
8 - вісім	18 - вісімнадцять
9 - дев'ять	19 - дев'ятнадцять
10 - десять	20 - двадцять

Котрий, -а, -е, -і ?

1 - перший
2 - другий
3 - третій
4 - четвертий
5 - п'ятий
6 - шостий
7 - сьомий
8 - восьмий
9 - дев'ятий
10 - десятий

Який, -а, -е, -і ?

11 - одинадцятий
12 - дванадцятий
13 - тринадцятий
14 - чотирнадцятий
15 - п'ятнадцятий
16 - шістнадцятий
17 - сімнадцятий
18 - вісімнадцятий
19 - дев'ятнадцятий
20 - двадцятий

Скільки у вас студентів (юнаків)?

У нас один студент (юнак). У нас два (три, чотири ...) студенти (юнаки). У нас багато студентів (юнаків).

Скільки у вас студенток (дівчат)?

У нас одна дівчина (студентка). У нас дві (три, чотири ...) дівчини (студентки). У нас багато дівчат (студенток).

ВПРАВА 9. Дайте відповіді на запитання.

1. Скільки у вас братів? (2)
2. Скільки місяців ви живете у Києві? (1, 3, 5)
3. Скільки юнаків у вашій групі? (4, 6, 9)
4. Скільки дівчат у вашій групі? (1, 3, багато)
5. Скільки студентів в аудиторії? (1, 4, 7, 15)

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ:

- Котрий це урок?
- № 1 (номер один = перший урок).
- Котра ваша група?
- № 3 (номер три = третя група).
- Котра ваша аудиторія?
- № 16 (номер шістнадцять = шістнадцята аудиторія).

ВПРАВА Ю. Поставте запитання до речення за зразком:

*Це перший урок.
Це котрий урок?*

1. Це перша група. 2. Це другий урок. 3. Це перші студенти. 4. Це перше місце. 5. Це перший викладач.

Студент на заліку

- Вибирайте, шановний: або я вам задам одне складне запитання, або два легких, – сказав професор студентові.
- Краще давайте одне складне.
- Добре (Гаразд). Скажіть, де з'явилася перша людина?
- У Києві.
- Чому ви так думаєте?
- А це вже друге запитання !

УРОК 9 (дев'ятий урок)

Який це журнал?

Це новий журнал.

Яка сьогодні погода?

Це цікавий журнал.

Яке сьогодні число?

Сьогодні холодна погода

Де навчається Богдан?

Сьогодні десяте жовтня.

В (у) якому університеті

Богдан навчається в університеті.

він навчається?

Він навчається в медичному університеті.

Який журнал новий?

Цей журнал новий.

Чому Алі багато

Тому, що Алі хоче гарно

займається?

говорити українською мовою.

СЛУЖАЙТЕ, ПОВТОРЮЙТЕ, ЧИТАЙТЕ.

Б (б) ба-бо-бу-бе-би
 аб-об-уб-еб-иб

[б] - [б']

а) яблуко, батько, брат, будинок, тумбочка, добрий, добре, риба, хліб, клуб, березень, субота, берег, багато, обов'язок, вбрання;

б) бібліотека, робітник, біологія.

П п па-по-пу-пе-пи
 ап-оп-уп-еп-ип

[п] - [п']

а) письменник, справа, прізвище, група, липень, серпень, листопад, понеділок, п'ятниця, пальто, оповідання, парк, поверх, зупинка, перший, п'ятий, папка;

б) підручник, піаніно.

Б б - П п

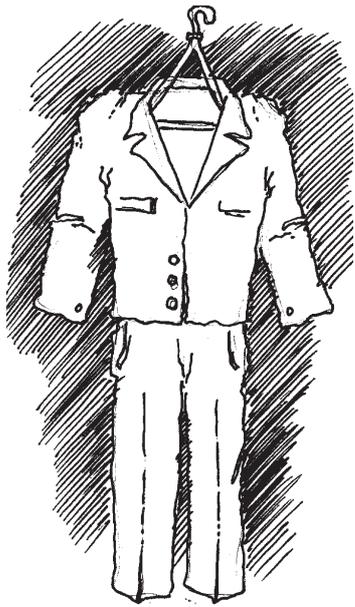
ба-па	ба-ба-па	бо-бо-по	па-ба-па
бу-пу	па-па-ба	по-бо-по	пу-бу-пу
бо-по	пу-пу-бу	бе-бе-пе	бу-бу-пу
бе-пе	пе-пе-бе	би-пи-пи	би-би-пи
би-пи			

СЛУЖАЙТЕ, ПОВТОРЮЙТЕ, ЧИТАЙТЕ.

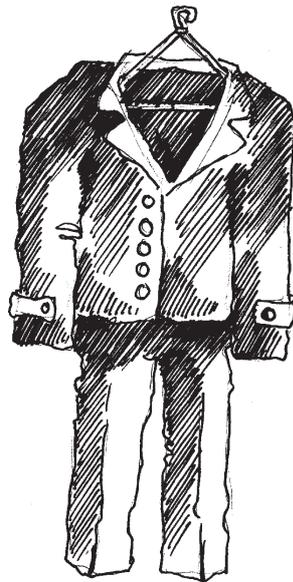
1. Пиляв Пилип поліна з лип,
притупив пилку Пилип.

2. Бабин біб
розцвів у дощ -
буде бабі біб у борщ.

Який це костюм?

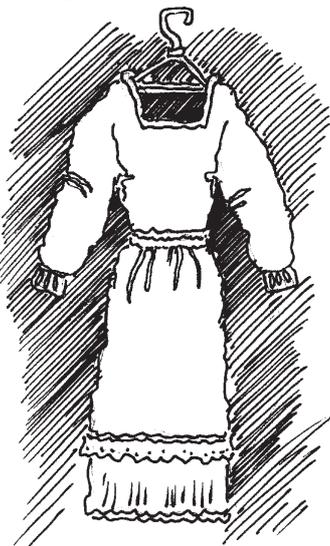

Це світлий костюм.

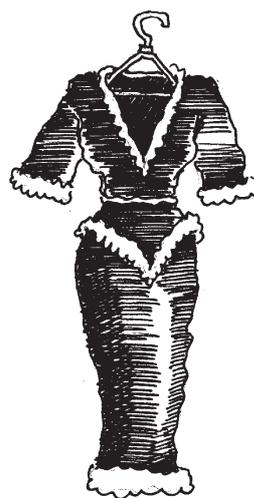

Це темний костюм.

Яка це сукня?

Це біла сукня.

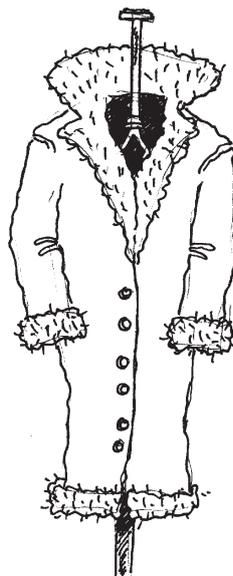

Це чорна сукня.

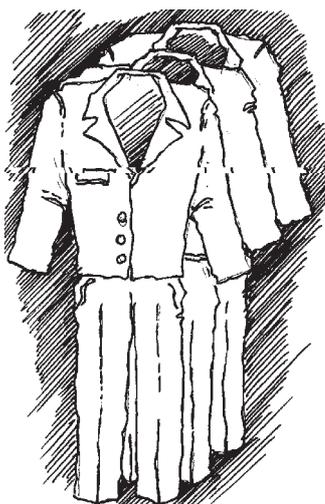
Яке це пальто?

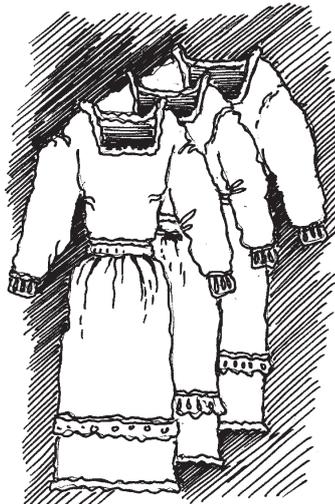
Це коротке літнє пальто.
Які це костюми?

Це довге зимове пальто.
Які це сукні?

Це світлі костюми.

Це білі сукні

Які це пальта?

Це літні (зимові) пальта.

Однина			Множина
чоловічий рід (який?)	жіночий рід (яка?)	середній рід (яке?)	які?
новий	нова	нове	нові
старий	стара	старе	старі
великий	велика	велике	великі
літній	літня	літнє	літні
осінній	осіння	осіннє	осінні

ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ антоніми!

новий ≠ старий	довгий ≠ короткий
великий ≠ маленький	високий ≠ низький
хороший ≠ поганий	вузький ≠ широкий
гарний ≠ поганий	молодший ≠ старший
холодний ≠ теплий (про погоду)	світлий ≠ темний
холодний ≠ гарячий	легкий ≠ важкий

ВПРАВА 1. Дайте стверджувальну відповідь на запитання.

1. Це великий магазин? 2. Це високий будинок? 3. Це широка вулиця? 4. Це гарячий чай? 5. Це холодна вода? 6. Це старий словник?
7. Це молодший брат? 8. Це старша сестра?

ВПРАВА 2. Замість крапок влишіть потрібні прикметники.

Це ... кімната. Прямо - ... вікно. Ліворуч ... двері. Праворуч ... диван.
Ліворуч ... стіл. Тут стоїть ... шафа. Там ... лампа. ... костюм
коштує 20 гривень. ... словник коштує 2 гривні.

ВПРАВА 3. Напишіть антоніми до поданих словосполучень.

гарячий чай	≠ _____	темна кімната	≠ _____
хороший фільм	≠ _____	маленьке місто	≠ _____
цікава книжка	≠ _____	важке завдання	≠ _____
довге пальто	≠ _____	старша сестра	≠ _____
стара річ	≠ _____	стара людина	≠ _____

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ!

- Який це урок?
- №3 (третій урок = номер три).
- Яка це аудиторія?
- № 16 (шістнадцята = номер 16).
- Який гарний юнак!
- Які хороші друзі!
- Яка цікава книжка!
- Яке красиве ім'я!

Це календар. Яке сьогодні число?

Сьогодні перше квітня.

(1) перше січня	(7) сьоме липня
(2) друге лютого	(8) восьме серпня
(3) третє березня	(9) дев'яте вересня
(4) четверте квітня	(10) десяте жовтня
(5) п'яте травня	(11) одинадцяте листопада
(6) шосте червня	(12) дванадцяте грудня
- Який сьогодні день? - Сьогодні п'ятниця.

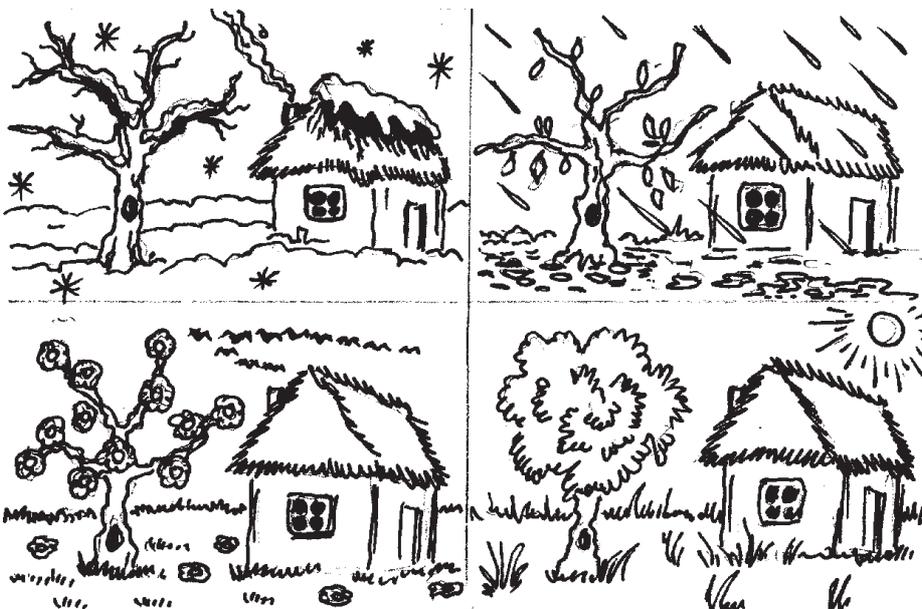
ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ дні тижня:

понеділок, вівторок, середа, четвер, п'ятниця, субота,
неділя.

Місяці:

січень, лютий, березень, квітень, травень, червень, липень,
серпень, вересень, жовтень, листопад, грудень.

Пори року:

весна (березень, квітень, травень)

літо (червень, липень, серпень)

осінь (вересень, жовтень, листопад)

зима (грудень, січень, лютий)

Скільки днів у тижні?

Скільки тижнів у місяці?

Скільки місяців у році?

- Яка зараз пора року?

- Зараз зима.

- Яка сьогодні погода?

Від зими до зими

Січень січе,
лютий лютує,
березень плаче,
квітень квітує.
Травень під ноги
стеле травицю,
червень складає
сіно в копиці.
Липень медовий

- Сьогодні холодна погода.

бджілок чарує.
Серпень чудовий
булки дарує.
Вересень трусить
груші в садочку,
жовтень гаптує
клену сорочку.
Йде листопад,
застеля килими.
Грудень надходить -
Початок зими.

(Ф. Петров)

Що це? Це журнал.	Який журнал ви читаєте? Я читаю <u>цей</u> журнал.
Що це? Це книжка.	Яка книжка лежить тут? <u>Ця</u> книжка лежить тут?
Що це? Це оповідання.	Яке оповідання ви читаєте? Я читаю <u>це</u> оповідання.
Хто це? Це студенти.	Які студенти живуть тут? <u>Ці</u> студенти живуть тут.

ВПРАВА 4. Замість крапок впишіть займенники **цей, ця, це, ці**.

1. Мені подобається ... темне пальто. 2. Мені не подобається ... чоловічий костюм. 3. ... жіноче пальто. 4. Скільки коштує ... краватка? 5. Мені подобається ... словник. 6. ... гарна ручка. 7. Скільки коштує ... ручка? 8. ... велика і світла аудиторія. 9. Мені подобається ... аудиторія.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ:

Мені подобається (хто? що?)

ВПРАВА 5. Поставте запитання до підкресених слів.

- Ці книги стоять на полиці. _____ ?
- Цей молодий лікар працює тут. _____ ?
- Ця студентка добре знає українську мову. _____ ?

4. Це нова дитяча лікарня. _____ ?
 5. Ці студенти вивчають біологію і хімію. _____ ?
 6. Ця нова машина коштує дуже дорого. _____ ?
 7. Це мій підручник. _____ ?
 8. Цей підручник мій. _____ ?

ПРОЧИТАЙТЕ:

Де працює мати?	Мати працює в університеті.
Де стоять квіти?	Квіти стоять на столі у вазі.
Де лежить фото?	Фото лежить у книжці.
Де граються діти?	Діти граються у парку.

ДІЄСЛОВА працювати, грати, стояти, жити, лежати, висіти, гуляти, бути, виконувати, сидіти + де?

Називний відмінок

Хто? Що?
 магазин
 університет
 універмаг
 школа
 аудиторія
 книжка
 вікно
 парк
 сад
 гуртожиток

Місцевий відмінок

Де? (на) кому? (на) чому?
 у (в) магазині
 в університеті
 в універмазі (г - з)
 в (у) школі
 в аудиторії
 в (у) книжці (к - ц)
 у вікні
 в (у) парку
 в (у) саду
 в (у) гуртожитку

ВПРАВА 6. Поставте запитання і дайте на нього відповідь за зразком.

*Це шафа. Тут лежать книжки.
 Де лежать книжки? - Вони лежать у шафі.*

1. Це аудиторія. Тут займаються студенти. Де вони займаються?
2. Це університет. Тут навчаються іноземці. Де вони навчаються?

3. Це місто. Тут живуть мої батьки. Де вони живуть?
4. Це музей. Тут знаходяться картини. Де знаходяться картини?
5. Це санаторій. Тут відпочивають люди. Де відпочивають люди?
6. Це стіна. Тут висить годинник. Де висить годинник?
7. Це готель. Тут живуть іноземці. Де живуть іноземці?
8. Це парк. Тут гуляють діти. Де гуляють діть?
9. Це берег Дніпра. Тут стоять люди. Де стоять люди?

ВПРАВА 7. Дайте відповіді на запитання, використовуючи такі слова: **магазин, вікно, поліклініка, кімната, виставка, дискотека, буфет.**

1. Де стоїть крісло? _____
2. Де працює Олена Петрівна? _____
3. Де були Віктор і Алі? _____
4. Де стоять квіти? _____
5. Де снідає Андрій? _____
6. Де Олег купив костюм? _____
7. Де ви були у неділю? _____

ВПРАВА 8. Дайте відповіді на запитання.

1. Де ти купуєш конверт і марки? _____
2. Де ти купуєш ліки? _____
3. Де ти вечеряєш? _____
4. Де ти дивишся новий фільм? _____
5. Де ти читаєш останні новини? _____

ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ!

Г - З, К - Ц, Х - С

Що?	Де?
універмаг	в універмазі
Прага	у Празі
подруга	на подрузі
урок	на уроці
дошка	на дошці
Африка	в Африці
поверх	на поверсі

ВПРАВА 9. Дайте відповіді на запитання. Використовуйте слова з дужок.

- *Де ви живете (Київ)?*
- *Я живу у Києві.*

1. Де ви зустріли Рамона (бібліотека)?
2. Де можна купити бутерброд (буфет)?
3. Де живе Кейта (Африка)?
4. Де ти навчаєшся (підготовче відділення, медичний університет)?
5. Де ви обідаєте (їдальня)?
6. Де студенти слухають магнітофон (урок)?
7. Де вони вивчають українську мову (Україна)?
8. Де ви виконуєте домашнє завдання (гуртожиток)?

ВПРАВА 10. Побудуйте речення за зразком.

- *Ось універмаг.*
- *Ми були в універмазі.*

1. Ось гастроном. 2. Ось університет. 3. Ось магазин. 4. Ось деканат. 5. Ось буфет. 6. Ось аудиторія. 7. Ось їдальня.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! ПОВТОРІТЬ! ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ!

Що?	Де? (в чому?)	Що?	Де? (на чому?)
інститут	в інституті	стілець	на стільці
університет	в університеті	урок	на уроці
буфет	у буфеті	поверх	на поверсі
зошит	у зошиті	килим	на килимі
гуртожиток	у гуртожитку	дошка	на дошці
кімната	у кімнаті	парта	на парті
група	у групі	підлога	на підозі
аудиторія	в аудиторії	вулиця	на вулиці
відділення	у відділенні	вікно	на вікні
місто	у місті	місце	на місці

ВПРАВА II. Замість крапок поставте потрібні прикметники.

1. Килим лежить ... підлозі.
2. Влітку ми відпочивали ... морі.
3. Моя подруга вчиться ... університеті ... медичному факультеті.
4. Сьогодні я іду ... театр ... виставу.
5. Моя сестра працює ... поліклініці.
6. Викладач пише ... дошці нові слова.
7. Мій молодший брат любить дивитися дитячі передачі ... телевізору.

ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ !

я	-	(на) мені	ми	-	(на) нас
ти	-	(на) тобі	ви	-	(на) вас
він	-	(на) ньому	вони		(на) них
вона	-	(на) ній			
воно		(на) ньому			

ВПРАВА I2. Поставте особовий займенник з дужок у потрібній формі.

- *На (вона) червоне пальто.*
- *На ній червоне пальто.*

1. На (я) багато обов'язків.
2. На (він) темний костюм.
3. На (ми) національне вбрання.
4. На (вона) довга сукня.
5. На (ти) нові черевики.

- Де ви живете?
- Ми живемо у старому маленькому місті, на тихій вулиці.

Називний відмінок	Місцевий відмінок
Який? Медичний (університет).	В якому? В медичному (університеті).
Який? Перший, другий цей (поверх).	На якому? На першому, на другому, на цьому поверсі.
Яке? Старе (місто).	В якому? У старому місті.
Яка? Тиха (вулиця).	На якій? На тихій вулиці
Яка? Четверта, п'ята, ця (зупинка).	На якій? На четвертій, на п'ятій, на цій зупинці.

ВПРАВА 13. Дайте відповіді на запитання.

1. На якій лекції ти пишеш, на першій чи на останній?
2. У якому зошиті ти малюєш, у старому чи у новому?
3. На якій сторінці ти читаєш, на шостій чи на сьомій?
4. У якій папці лежать твої зошити, у синій чи у червоній?

ВПРАВА 14. Дайте відповіді на запитання.

1. На якій вулиці знаходиться ваш гуртожиток? (тиха зелена вулиця)
2. В якій кімнаті ви живете? (велика світла кімната)
3. В якій їдальні ви обідаєте? (наша студентська їдальня)
4. В якій бібліотеці ви берете книжки? (наша університетська бібліотека)
5. В якому зошиті ви пишете вправи? (новий зошит)
6. В якому будинку живе Оксана? (сусідній)
7. Де він навчається? (медичний університет, підготовчий факультет)
8. Де вона звичайно займається? (читальний зал)
9. На якому поверсі знаходиться ваша кімната? (третій)
10. На якому поверсі знаходиться ваша аудиторія? (одинадцятий)

1. - Чому Васіша немає на уроці?
- Тому, що він хворіє.
2. - Чому Ріші багато займається?
- Тому, що Ріші хоче добре (гарно) розмовляти українською мовою.
3. - Чому ти не дивишся телевізор?
- Тому, що я роблю домашнє завдання.
4. - Чому Алі погано говорить українською мовою?
- Тому, що Алі вивчає українську мову тільки один місяць.

ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ: дієслово **хотіти** вживається в особовій формі з інфінитивом:

Я хочу їсти.

Ти хочеш пити.

Він хоче грати.

Ми хочемо снідати.

Ви хочете обідати.

Вони хочуть вечеряти.

Вона хоче відпочивати.

Ви знаєте, яке сьогодні число?

Я не знаю, яке сьогодні число.

Ви знаєте, де живуть студенти-іноземці?

Я не знаю, де живуть студенти-іноземці.

Ви знаєте, де знаходиться університет?

Я не знаю, де знаходиться університет.

РАХУЙТЕ:

20 - двадцять

200 - двісті

30 - тридцять

300 - триста

40 - сорок

400 - чотириста

50 - п'ятдесят

500 - п'ятсот

60 - шістдесят

600 - шістсот

70 - сімдесят

700 - сімсот

80 - вісімдесят

800 - вісімсот

90 - дев'яносто

900 - дев'ятсот

100 - сто

1000 - тисяча

Прочитайте діалоги. Складіть свої діалоги за зразками.

У гастрономі

- Скажіть, будь ласка, де знаходиться гастроном?

- Ідіть прямо, а потім наліво. Там на розі знаходиться гастроном.

- Дякую.

- Привіт! Куди ти йдеш?

- У неділю у тата день народження. Мені треба купити торт.

- Сьогодні вранці у нашому гастрономі я купила "Київський" торт.

- О! Я зараз обов'язково туди піду.

- Скажіть, будь ласка, скільки коштує цей сир?

- Дев'ять гривень за кілограм.

- Зважте мені п'ятсот грамів.
- Візьміть, будь ласка. З вас чотири гривні п'ятдесят копійок.

- Дайте мені, будь ласка, дві пляшки молока, три десятки яєць і пачку печива.
- Ось, прошу.
- Скільки це буде коштувати?
- З вас шість гривень сорок п'ять копійок.

- У вас є свіжі тістечка?
- Так. І дуже смачні. Ось у цій паперовій упаковці чудовий набір: кавові і горіхові.
- Дякую, я візьму. Зважте ще, будь ласка, півкілограма шоколадних цукерок.
- Будь ласка.

- Будь ласка, дайте мені кілограм яловичини і курку.
- Ось, прошу. Щось іще?
- У вас є свіжа риба?
- На жаль, ні. Але я раджу вам оселедці. Вони не дуже солоні і дуже смачні.
- Ні, дякую. Дайте мені краще дві рибні консерви.
- Будь ласка.

ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ!

1 копійка	1 грам	1 кілограм
2, 2, 4 копійки	2, 3, 4 грами	2, 3, 4 кілограми
5 - 20 копійок	5 - 20 грамів	5 - 20 кілограмів
1 гривня	100, 200,... 900 грамів	
2, 3, 4 гривні		
5 - 20 гривень		
100, 200, ... 1000 гривень	100, 200, ...1000 кілограмів	

Прочитайте текст. Зверніть увагу на вживання іменників та прикметників у місцевому відмінку. Запам'ятайте нові дієслова: придбати (що?), зупинитися (де? на кому? на чому?), платити (за що?), міряти (що?), вибирати (що? де?).

В універмазі

Після роботи Марійка з подругою Ольгою зайшли в універмаг. Треба було купити подарунки батькові, матері й сестрі, а собі придбати святкове взуття.

На першому поверсі подруги не побачили нічого цікавого для себе. На другому вони зупинилися біля готового одягу, вибір якого був дуже великий. У цій секції були костюми різноманітних кольорів: чорні, сірі, коричневі й навіть червоні. Марійка купила батькові світлий піджак і чорні брюки.

У наступній секції Ользі дуже сподобалися вовняний шарф, рукавички і теплий светр синього кольору. Вона також купила подарунки до свята братові і батьку.

На третьому поверсі, у секції жіночого одягу, дівчата побачили різноманітні пальта, сукні, спідниці та блузи. Марійка довго не могла вирішити, яку сукню купити сестрі.

- Як ти думаєш, - запитала вона Ольгу, - Оксані більше пасуватиме блакитна чи зелена сукня?

- Я гадаю, що зелений колір більше їй пасуватиме, - відповіла Ольга. А от для матері Марійки подруги вирішили вибрати блузку.

- Які у вас є блузи 48 розміру? - запитала Марійка. Продавець запропонував їм яскраву жовту блузу, білу блузу з великим коміром та рожеву. Саме рожева дуже сподобалась Марійці. Вона заплатила гроші, і дівчата пішли у секцію взуття.

- Скажіть, будь ласка, - сказала Ольга продавцеві, - ви маєте

черевики на високому каблучі тридцять сьомого розміру?

- Так. Ось вони.

Марійка приміряла чорні шкіряні черевики, дізналася, скільки вони коштують, і заплатила до четвертої каси 57 гривень.

Сувенір

- Я хочу привітати зі святом іноземних друзів, які навчаються зі мною. Давай зайдемо у відділ сувенірів, - запропонувала Ольга, і Марійка погодилась. У відділі дівчата побачили дуже багато цікавих речей: плетені з лози кошики, дерев'яні ложки і тарілки, гли-

няні глечики, сувенірні платівки із записами народних пісень, писанки, вишивки, намиста, гердани.

- Як важко вибрати, таке все красиве!

- Так, але нам час додому, тому пропоную тобі купити на подарунок Анюші

он той віночок із польових квітів із різнобарвними стрічками, а Харвінду - сопілку, щоб вчився грати.

Дівчата придбали сувеніри і, задоволені покупками, пішли додому.

Розкажіть про своє відвідування магазину.

Одна теща

Зустрілися троє друзів. Один і каже:

- Давайте, як будем одружуватися, знайдемо таку сім'ю, у якій буде три сестри.

- Але треба ж буде майно ділити на три частини!

- Це нічого. Зате на трьох буде одна теща.

УРОК 10 (десятий урок)

Що ви вчора робили на уроці?	Вчора на уроці ми читали, писали і повторювали українські слова.
Коли ти був у бібліотеці?	Вчора вранці я був у бібліотеці.
Що він читає?	Він читає журнал і газету.
Кого вона зустрічала?	Вона зустрічала друга і подругу.
Про що вони розповідали?	Вони розповідали про Україну і про Київ.
Куди ви йдете?	Я йду на стадіон (у парк, на виставку).
Коли ви ходили в кіно?	У середу я ходив у кіно.

СЛУХАЙТЕ, ПОВТОРЮЙТЕ, ЧИТАЙТЕ.

Г г га-го-гу-ге-ги
аг-ог-уг-ег-иг

[г] - [г']

а) погода, багато, гарно, довгий, поганий, легкий, магазин, гарячий, гуртожиток, готель, берег, годинник, другий, газета, група, грудень, стоматолог;

б) біологія.

К к ка-ко-ку-ке-ки
ак-ок-ук-ек-ик

[к] - [к']

а) Київ, урок, зупинка, обов'язок, календар, краватка, квітень, великий, високий, низький, важкий, факультет, курс, наука, техніка, компот, кабінет, кишень, концерт, музика, фізика, математика;

б) кімната, кіно.

Х х ха-хо-ху-хе-хи
ах-ох-ух-ех-их

[х] - [х']

а) поверх, шахи, холодний, трохи, хліб, Хрещатик, хол, успіх, хлопець, хворий;

б) хімія, хімік.

Г г га-го-гу-ге-ги

Ганок, гудзик, агрус, гума, гречний, зигзаг, гава.

ЧИТАЙТЕ.

а-га	а-ха	ха-ах	ка-ак
о-го	о-хо	хо-ох	ко-ок
у-гу	у-ху	ху-ух	ку-ук
е-ге	е-хе	хе-ех	ке-ек
и-ги	и-хи	хи-их	ки-ик

га-ка-ха	аха-охо-уху
го-ко-хо	ака-око-уку
гу-ку-ху	иги-ого-угу
ге-ке-хе	еге-ехе-уху
ги-ки-хи	охо-око-уку

СЛУХАЙТЕ, ПОВТОРЮЙТЕ, ЧИТАЙТЕ:

Говорити, слухати, гуляти, готувати, згадувати, грати, фотографувати, купувати, перекладати, знаходитися, ходити, їхати.

СЛУХАЙТЕ, ПОВТОРЮЙТЕ:

Летів горобець через хлівець, ніс пуд гороху і нам дав потроху.

- Що ви звичайно робите на уроці?	- Що ви вчора робили на уроці?
- Ми читаємо, пишемо, говоримо українською мовою (по-українськи).	- Ми читали, писали, говорили українською мовою.
- Що ти робиш на уроці, Богдане?	- Що ти робив на уроці, Богдане?
- Я читаю, пишу, говорю українською мовою.	- Я читав, писав, говорив українською мовою.
- Що ти робиш на уроці, Марійко?	- Що ти робила на уроці, Марійко?
- Я читаю, пишу, говорю українською мовою.	- Я читала, писала, говорила українською мовою.

- А що ви звичайно робите вдома?
- Вдома ми читаємо тексти, повторюємо слова, пишемо вправи.

- А що ви робили вчора вдома?
- Вчора ми читали тексти, повторювали слова, писали вправи.

Читати – він читав,
 вона читала,
 вони читали.

Вивчати – він вивчав,
 вона вивчала,
 вони вивчали.

Вчора вранці я снідав у буфеті, вдень обідав у студентській їдальні, а ввечері вечеряв у нашому гуртожитку з друзями.

Вчора вранці я гуляла у міському парку, вдень була в університеті, а ввечері займалася в університетській бібліотеці.

-Олено, що ти робила вчора ввечері?

-Оксано, ви вчора дивились телевізор?

-Спочатку виконувала (готувала) домашнє завдання, а потім дивилась телевізор.

-Ні, не дивилась, тому що була дуже зайнята.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ:

зайнятий ≠ вільний

ВПРАВА I. Запишіть речення у минулому часі за зразком.

Діти сидять у кімнаті. - Діти сиділи у кімнаті.

1. Діти сидять у кімнаті. Вони дивляться телевізор.
2. Друзі снідають у кафе. Вони їдять хліб, сир і п'ють чай. Богдан їсть хліб і масло, п'є каву.
3. Вони часто обідають у їдальні. Звичайно вони замовляють борщ, м'ясо і компот. Ірина іноді замовляє морозиво.
4. Роман часто згадує свого брата і думає про нього.
5. Ввечері Юрко співає і танцює у клубі.

ВПРАВА 2. Виконайте вправу за зразком.

- *Що робила вчора Ольга? Малювала?*
- *Так, вона малювала.*
- *Чому вона малювала?*
- *Тому, що вона любить малювати.*
- *А що вона робить зараз?*
- *Зараз вона теж малює.*

1. Що робив Семен під час перерви? Курив? - ... - Чому він курив? - ... - А що він робить зараз? - ...
2. Що робили друзі під час перерви? Сперечалися? - ... Чому вони сперечалися? - ... - А що вони роблять зараз? - ...
3. Що робили Іван і Андрій вранці? Грالی в шахи? - ... - Чому вони грали в шахи? - ... - А що вони роблять зараз? - ...
4. Що робила Наталя вчора? Фотографувала? - ... - Чому вона фотографувала? - ... - А що вона робить зараз? - ...
5. Що робили вчора Оксана і Ярослав? Гуляли містом? - ... - Чому вони гуляли містом? - ... - А що вони роблять зараз? - ...

Який день тижня був учора?

Вчора був четвер (була неділя, середа, ...).

Яке число було вчора?

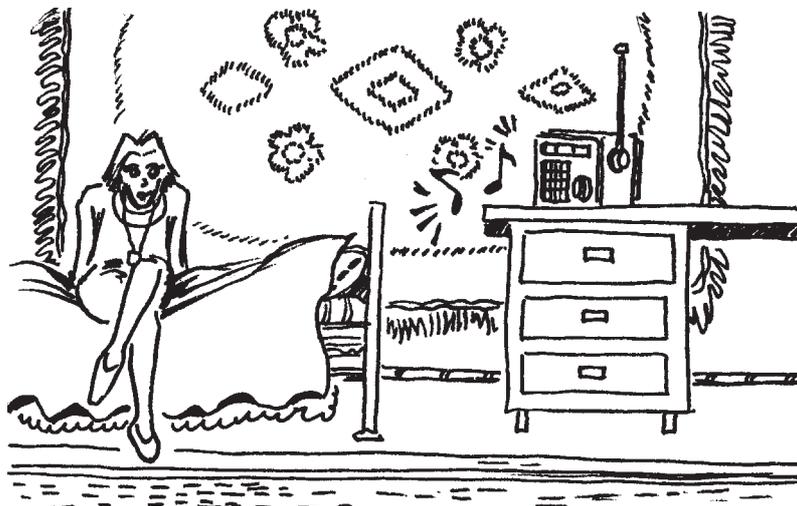
Вчора було шосте серпня (грудня).

Яка погода була вчора?

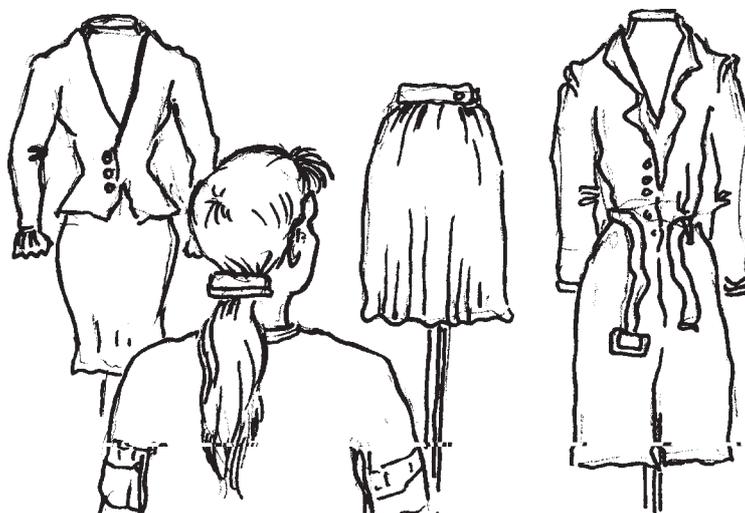
Вчора була погана погода: дув холодний вітер, ішов сніг. Зараз зима.

- Що він читає?
- Він читає журнал і газету.

- Що вона слухає?
- Вона слухає музику.

- Що вона купує?
- Вона купує спідницю, пальто і костюм.

Дієслова вивчати, говорити, готувати, читати, дивитися, їсти, пити, слухати, пропонувати, любити, бачити, поважати, малювати, перекладати, співати, думати, розповідати, мріяти, згадувати, показувати, оглядати + кого? що? (про) кого? (про) що?

Називний (хто? що?)	Знахідний (кого? що?)
Що це? Це журнал і газета.	Що він читає? Він читає журнал і газету.
Що це? Це пальто.	Що він купив? Він купив пальто.
Хто це? Це друг і подруга.	Кого він зустрів? Він зустрів друга і подругу.
Хто це? Це мати.	Кого він любить? Він любить матір.

ВПРАВА 3. Дайте відповіді на запитання за зразком, використавши знахідний відмінок.

*Це книжка. Що читає дівчина?
- Вона читає книжку.*

1. Це шапка. Що він купує? -
2. Це дочка і син. Кого люблять батьки? -
3. Це мати і батько. Кого поважають діти? -
4. Це фотографія. Що ви бачите? -
5. Це будинок. Що малює хлопець? -
6. Це текст. Що перекладають студенти? -

ВПРАВА 4. Дайте відповіді на запитання.

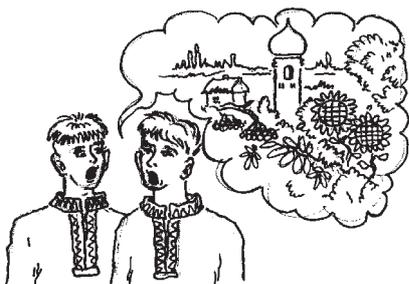
1. Що слухають студенти? (лекція, радіо, концерт, музика, пісня)
2. Що ви вивчали у школі? (хімія, фізика, біологія, математика)
3. Що ви берете на заняття? (підручник, ручка, олівець, зошит)
4. Кого ви зустрічаєте в університеті? (товариш, друг, викладач)
5. Кого слухають студенти? (професор, викладач, письменник)

- Про що він пише?
- Він пише про місто.

- Про кого він розповідав?
- Він розповідав про лікаря.

- Про що вони співали?
- Вони співали про Україну.

- Про кого думає мати?
- Мати думає про сина.

- Про що він мріє ?
- Він мріє про зустріч.

ВПРАВА 5. Дайте відповіді на запитання, використовуючи слова, що розташовані праворуч.

<p>1. Де вчиться ваш друг?
Про кого він розповідає?
Що знаходиться на цій вулиці праворуч?</p>		університет
<p>2. Що ви читаєте?
Де лежить лист?
Що лежить на столі?
Про що ви говорите?</p>		книжка
<p>3. Хто сидить в аудиторії?
Кого запитує професор?
Про кого ви говорите (думаєте)?</p>		студент
<p>4. Кого ви давно не бачили?
Про кого ви часто згадуєте?
Хто пише цей лист?</p>		мати, сестра

ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ !

я - мене - про мене ми - нас - про нас ти - тебе - про тебе ви - вас - про вас він - його - про нього вони - їх - про них вона - її - про неї

ВПРАВА 6. Замість крапок влишіть потрібний займенник.

1. У мене є друг. Я часто запрошуюю ... до себе.
2. - Де Оксана? - Я бачив ... у буфеті.
3. Мої батьки живуть у Сирії. Я давно не бачив
4. Що ви звичайно робите в суботу? Я хочу запросити ... на виставку.
5. Де моя ручка? Я бачив ... на столі.
6. Де мої ключі? Ти поклав ... у кишеню?
7. Де ви купили ці квіти? Я купив ... на базарі.
8. Коли ти напишеш наступний лист? Мабуть, я напишу ... у вівторок.

Називний відмінок	Знахідний відмінок
- Який це журнал? - Це новий журнал.	- Який журнал ви читаєте? - Я читаю новий журнал.
- Яка це книжка, газета? - Це нова книжка, газета.	- Яку книжку ви читаєте? - Я читаю нову книжку. - Я читаю сьогоднішню газету.
- Який це викладач? - Це наш новий викладач.	- Якого викладача ви бачили у класі? - Я бачив у класі нашого нового викладача.
- Яке це пальто? - Це літнє гарне пальто.	- Яке пальто ми купили? - Ми купили літнє гарне пальто.

ВПРАВА 7. Запишіть речення. Слова з дужок поставте у потрібному відмінку.

1. Що ви дивилися вчора? (український фільм)
2. Що ви купили? (українсько-англійський словник)
3. Що ви слухали на концерті? (українська народна музика)
4. Що ви купили у кіоску? (вчорашня газета)
5. Кого ви зустріли вчора? (старший брат та молодша сестра)
6. Кого ви знаєте в університеті? (наш викладач)
7. Кого ви бачили на вулиці? (наш відомий професор)
8. Кого ви любите слухати? (ця відома артистка)
9. Що ви писали сьогодні на уроці? (контрольна робота)
10. Кого він бачив вчора в поліклініці? (наш очний лікар)
11. Про що він розповів вчора? (цікава лекція)

ВПРАВА 8. Дайте відповіді на запитання, використовуючи слова, що розташовані праворуч.

1. Що лежить на столі?
Що ви читаєте?
Де ви бачили цю статтю?		вчорашня газета
2. Що ви читали в цій газеті?
Про що ви говорили вчора?		одна цікава стаття

3. Хто живе в цьому домі?
Кого ви зустріли біля метро?
Про кого ви згадували сьогодні?	мій гарний друг
4. Хто співав вчора у клубі?
Про кого ви говорите зараз?
Кого ви бачили вчора?	цей відомий артист

Куди іде Максим?

- Максим іде снідати.
 Максим іде на стадіон.
 Максим іде в музей.

Куди іде Оксана?

- Оксана іде у (в) Карпати.
 Оксана іде на екскурсію.
 Оксана іде на море.

ПРОЧИТАЙТЕ:

Іти		Їхати	
Я іду	Ми ідемо	Я їду	Ми їдемо
Ти ідеш	Ви ідете	Ти їдеш	Ви їдете
Він іде	Вони ідуть	Він їде	Вони їдуть
Вона іде		Вона їде	
Я ішов	Ми ішли	Я їхав	Ми їхали
Ти ішов	Ви ішли	Ти їхав	Ви їхали
Він ішов	Вони ішли	Він їхав	Вони їхали
Вона ішла		Вона їхала	

ВПРАВА 9. Запишіть речення. Поставте слова з дужок у потрібному відмінку

- Куди ви ідете зараз? (наш клуб)
- Куди іде ваш друг? (наукова лабораторія)
- Куди ідуть ці студенти? (університетська бібліотека)
- Куди ви їдете? (міський стадіон)
- Куди іде ваша сестра? (цікава екскурсія)

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ:

I	II	
іти	ходити	часто
їхати	їздити	рідко
←	←	інколи
	→	завжди
		щодня

Ходити	Я ходжу Ти ходиш Вони ходять	Їздити	Я їжджу Ти їдиш Вони їздять
---------------	------------------------------------	---------------	-----------------------------------

Щодня я ходжу в медичний університет.
Вона часто ходить у музей.
Ми рідко їздимо на екскурсію.
Він завжди їздить у Карпати взимку.

- Вікторе, куди ти поїдеш улітку?
- Хочу поїхати на Чорне море у Крим.
- Ти вже купив квитки?
- Ще ні. Але у суботу в мене буде вільний час і я піду в залізничну касу.
- Ти щороку їдиш на море?
- Ні. Інколи я їжджу в Карпати.

ДАЇТЕ ВІДПОВІДІ НА ЗАПИТАННЯ:

1. Коли ви снідаєте? _____
2. Коли ви відпочиваєте? _____
3. Коли ви їздили додому? _____
4. Коли ви ходили в магазин? _____

СКЛАДІТЬ РЕЧЕННЯ З ПОДАНИМИ ПРИСЛІВНИКАМИ ЧАСУ:

Вранці, ввечері, вдень, вчора, сьогодні, завтра, зараз,
раніше, взимку, восени, влітку.

ЧИТАЇТЕ:

1. - Коли ви були в кіно? -У суботу.
2. - Коли ви були на стадіоні? -У вівторок.
3. - Коли ви були в театрі? -У (в) п'ятницю.
4. - Коли ви були в бібліотеці? -В середу.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ:

Я слухаю музику, коли відпочиваю.
Коли Хуан займається, він вчить нові слова.
Коли Дейв перекладає статтю, він дивиться у словник.
Коли Харвінд снідає, він читає газету.
Коли Хасан відпочиває, він дивиться телевізор.

У читальному залі

Великий світлий зал. Це читальний зал. Тут займаються студенти. На столах лежать книжки, журнали, підручники. Семен та його друг Іван сьогодні теж займаються тут. Семен уважно читає журнал "Радіо". Він навчається в інституті і працює на заводі, а зараз готує курсову роботу. Іван теж займається. Він пише. Він розв'язує складне математичне завдання.

Ось ще студенти. Вони тихо розмовляють. Ми чуємо англійські слова. Друзі вивчають англійську мову. Вони добре розмовляють англійською.

А ці студенти, напевно, вивчають українську мову. Вони читають і пишуть українською. Зараз вони вчать нові українські слова. Поруч сидить дівчина. Вона, звичайно, теж студентка. Вона тримає книжку "Кобзар". Цю книгу написав великий (видатний) український письменник Тарас Шевченко. Її друзі, студенти-іноземці, також хочуть читати "Кобзар" українською мовою. Вони вже вміють читати українською, але зараз ще погано знають її, тому не можуть читати цю книжку. "Коли ми будемо знати українську мову добре, ми теж будемо читати "Кобзар", - кажуть вони.

А тут студенти беруть книжки, газети та журнали. Ми чуємо розмову.

- Що ви хочете взяти (що вам потрібно)?
- Скажіть, будь ласка, ви отримуєте журнал "Хімія і життя"?
- Так, отримуємо. Який номер вам потрібний?
- Дайте, будь ласка, п'ятий номер.
- Добре, зачекайте трохи.
- Дайте, будь ласка, ще шостий номер журналу "Всесвіт".
- Візьміть, будь ласка!
- Дякую. Вибачте, але це п'ятий номер.
- Перепрошую, я помилилася. Ось, візьміть.

СКАЖІТЬ:

1. Чи є у вас в інституті читальний зал?
2. Який він?
3. Чи працюєте ви в читальному залі?
4. Чи хочете ви ходити в читальний зал?
5. Розкажіть, як працюють студенти в читальному залі.

ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ: дієслова **вміти, могли** вживаються у парі з інфінітивом:

Я вмію грати в шахи.
Він може читати українською мовою.

Могти + інфінітив

Можу - можемо
Можеш - можете
Може - можуть

Вміти + інфінітив

Вмію - вміємо
Вмієш - вмієте
Вміє - вміють

До читання діалогів перекладіть дієслова **отримати, замовити**. Запишіть у формі теперішнього часу, утворіть імператив. Прочитайте діалоги. За зразком запишіть свої діалоги.

- Привіт. Що ти читаєш?
- Вранці отримав листа з дому, але поспішав на заняття і не встиг прочитати.
- Від кого лист?
- Від моїх батьків.
- І як справи вдома?
- Здається, все гаразд, усі здорові, тільки хвилюються за мене.
- І коли ти писатимеш відповідь?
- Відповідь буду писати вже зараз.
- Тоді не заважатиму. Бувай.
- До побачення.

здоровий ≠ хворий

- Скажіть, будь ласка, де знаходиться пошта?
- Я теж іду туди, тому проведу Вас.
- Дякую.
- Ви недавно у Києві?
- Так, я тут навчаюсь, вчора вперше отримав листа з Індії, сьогодні хочу надіслати відповідь.
- Ось ми і прийшли. Це наше поштове відділення. У цьому віконечку Ви можете купити конверти і марки, надіслати телеграму, в тому - придбати листівки, газети і журнали, а он там - замовити телефонну розмову з будь-яким містом чи країною.
- Ви мені дуже допомогли.
- Радий, що став у пригоді.

- У мого друга в Індії день народження, я хочу його привітати, але листи йдуть дуже довго.
- Ви можете надіслати йому вітальну телеграму. Візьміть бланк і акуратно напишіть на ньому адресу. Зразок є на столі.
- І коли телеграма буде в Індії?
- Завтра друг отримає ваше вітання.

Травма

- Лікар: - Ця травма, мабуть, результат автомобільної катастрофи?
- Пацієнт: - Так, лікарю.
- Лікар: - Дуже швидко їздите?
- Пацієнт: - Ні, дуже повільно ходжу.

УРОК 11 (одинадцятий урок)

У кого є брат?	У Тараса є брат.
У кого немає зошита?	У Оксани є брат.
Чия це кімната?	У студентки немає зошита.
Які це студенти?	У студента немає книжки.
Які студенти були на екскурсії?	Це кімната мого батька і моєї матері.
Куди він їде?	Це студенти медичного університету.
Звідки він їде?	На екскурсії були студенти першого курсу.
	Він їде до Києва.
	Він їде із Києва.

СЛУХАЙТЕ, ПОВТОРЮЙТЕ, ЧИТАЙТЕ.

З з за-зо-зу-зе-зи
аз-оз-уз-ез-из

[з] - [з']

- а) газета, магазин, зупинка, музика, фізика, музей, зараз, композитор, зайвий, пізно, зразок, зал;
б) друзі, близько.

С с са-со-су-се-си
ас-ос-ус-ес-ис

[с] - [с']

- а) лист, місто, інститут, серія, сестра, крісло, староста, режисер;
б) сьогодні, сік, сіль, екскурсія.

Ц ц ца-цо-цу-це-ци
ац-оц-уц-ец-иц

[ц] - [ц']

- а) це, цукор, місце, концерт, центр;
б) хлопець, іноземець, лекція, столиця, нація, українець, вулиця, олівець.

ЧИТАЙТЕ:

са-за	са-са-за	за-за-са	со-со-зо	за-са-за
со-зо	зо-зо-со	су-зу-зу	си-зи-зи	се-си-зи
су-зу	су-зу-су	се-зе-зе	се-зе-зе	зи-си-зи
се-зе				
а-ца	е-це	аца-оцо-уца		
о-цо	и-ци	ац-иц-ец		
у-цу	ица-еца			

У ямі не спиться
 Вусатому сому.
 Сому вусатому
 Сумно самому.

У вас є сестра?
 Так, є.

- У вас є сестра, Максиме?
- Так, у мене є сестра.
- А брат у вас є?
- Так, є
- У вас є діти?
- Так, у мене є діти.
- Які у вас діти? Дорослі?
- Ні, у мене маленькі діти.
- У неї є діти. У неї маленькі діти.
- Сьогодні цікавий спектакль.
- У тебе є квиток?
- Так, у мене є квиток. А у тебе?
- У мене був квиток, але я його загубив. У мене буде квиток.
- Мабуть, Антон не піде у театр.

У неї грип.
 У неї поганий настрій.
 У них зараз лекція

- Чому Оксана вдома, а не в університеті?
- Вона вдома, тому що у неї грип.
- Вона нудьгує? У неї поганий настрій? У неї є друзі?
- Так, звичайно, у неї є друзі, але в них зараз лекція, і Оксана зараз вдома сама.

У Дейва немає словника.
 Сьогодні немає лекції.
 У кімнаті немає стола.
 Тараса немає вдома.

- Андрію, у тебе є словник?
- На превеликий жаль, у мене немає словника. Я віддав його Сергієві.
- У Андрія немає словника.

- Чому ти вдома, а не на лекції?
- Сьогодні немає лекції. Професор хворий.
- А де Олег? Він вдома?
- Ні, Олега немає вдома. Він у бібліотеці.

У мене немає часу.
 У мене не було часу.
 У мене не буде часу.

- Сьогодні по телевізору йде друга серія фільму. Ти будеш дивитися?
- Ні, у мене немає часу.
- А вчора ти дивився? Була перша серія.
- Ні, не дивився. У мене не було часу (вільного).
- А завтра буде третя серія, ти будеш дивитися?
- Ні. Завтра у мене теж не буде часу.

ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ!

Однина	Множина
Я - (у) мене	Ми - (у) нас
Ти - (у) тебе	Ви - (у) вас
Він - (у) нього	Вони - (у) них
Вона - (у) неї	

Називний відмінок	Родовий відмінок
Хто це?	Кого немає вдома?
сестра	сестри
подруга	подруги
мати	матері
брат_	брата
друг_	друга

- Чий це олівець?	- Це олівець студента.
- Чия це кімната?	- Це кімната викладача.
- Чиє це крісло?	- Це крісло матері (дочки).
- Чиї батьки живуть у Львові?	- У Львові живуть батьки Богдана і Оксани.

Хто ?	Який ? (Чого ?)
викладач	університету української мови хімії фізики біології
декан	факультету
ректор	університету
староста	групи
урок	української мови
підручник	
викладач	

ВПРАВА 1. Поставте запитання до підкреслених слів.

*Це книжка нашого сусіда.
Чия це книжка?*

1. Це кімната мого старшого брата. _____ ?
2. Це машина нашого нового лікаря. _____ ?
3. Це фотоапарат моєї молодшої сестри. _____ ?
4. Це газета нашої нової студентки. _____ ?
5. Це кабінет нашого професора. _____ ?

ВПРАВА 2. Запишіть речення. Слова з дужкок поставте у родовому відмінку.

*Ми слухали лекцію (наш професор).
Ми слухали лекцію нашого професора.*

1. Ми слухали доповідь ... (відомий критик).
Ми слухали пояснення ... (наш викладач).
Ми слухали відповідь ... (наша студентка).

2. Мені подобаються пісні ... (цей композитор).
- Мені подобаються вірші ... (один молодий поет).
- Мені подобаються картини ... (невідомий художник).
- Мені подобаються фільми ... (цей український режисер).

ВПРАВА 3. Запишіть речення, поставивши слова з дужок у родовому відмінку.

1. Майдан Незалежності знаходиться в центрі ... (місто).
2. Влітку ми відпочивали на березі ... (Чорне море).
3. Гості оглянули лабораторії ... (медичний університет).
4. Мене оперував головний лікар .. (міська лікарня).
5. Я люблю музику ... (цей композитор).
6. Викладач показав нам фотго ... (колишній студент).

Називний відмінок	Родовий відмінок
Який? Мій (наш) новий друг.	Якого? Мого (нашого) нового друга.
Яка? Моя (наша) нова подруга.	Якої? Моєї (нашої) нової подруги.

ВПРАВА 4. Дайте заперечну відповідь на запитання.

1. У вас є новий посібник?
2. У вашого викладача є українсько-англійський словник?
3. У вашого викладача є ця книжка?
4. У Тараса є сьогодні ця газета?
5. У вас є зараз вільний час?
6. У вас є зайвий квиток?
7. У вашого друга є старший брат?

ВПРАВА 5. Дайте відповіді на запитання. Для цього слова з дужок поставте у родовому відмінку.

1. У кого є новий посібник? (цей студент і ця студентка)
2. У кого є вчорашні газети? (наш викладач)
3. У кого є квитки в театр? (мій сусід)

4. У кого є машина? (мій друг Петро)
5. У кого є чистий зошит? (мій молодший брат)

Куди ідуть студенти? Звідки вони повернулися?
Вони ідуть до університету. Вони повернулися з університету.

ВПРАВА 6. Запишіть речення. Слова з дужок поставте у родовому відмінку.

1. Звідки повернулися ваші друзі? (Львів)
2. Звідки повернулися ваші батьки? (концерт)
3. Звідки ідуть студенти? (екскурсія)
4. Звідки повернулася ваша сестра? (дача)
5. Звідки ви ідете? (університет)
6. Звідки вони ідуть? (робота)

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ!

Рід	Що ?	Звідки ?
Чоловічий (він)	-о -ь -й	-а /-у -я /-ю
Жіночий (вона)	-а -ж, -ч, -ш, -щ + а -ь, -я /і /-я	-и -і -і /і/- і
Середній (воно)	-о, -е /р/, /ц/ + е	-а -я

Назви країн, континентів -у, -ю

Назви міст -а, -я

Що?	Звідки?
Тернопіль	з Тернополя
Кабул	з Кабула
Сідней	з Сіднея
Алжир	з Алжиру
Афганістан	з Афганістану
Китай	з Китаю

Африка	з Африки
Польща	з Польщі
Австралія	з Австралії
Мароко	з Мароко
Монтевідео	з Монтевідео
Прага	з Праги
Москва	з Москви
Венеція	з Венеції

ВПРАВА 7. Поставте підкреслені слова у родовому відмінку.

*Ми були у театрі
Ми повернулися з театру.*

1. Брат був у школі.
2. Мати була у поліклініці.
3. Учні були у басейні.
4. Діти були у парку.
5. Ми були на виставці.

ВПРАВА 8. Дайте відповіді на запитання, використовуючи слова, розташовані праворуч.

1. Куди Оксана і Тарас їздили вчора?
Де вони були вчора?
Звідки вони повернулися пізно?	сусіднє місто
2. Куди ти їздив у минулому році?
Де ти відпочивав улітку?
Звідки ти повернувся?	Україна
3. Куди студенти ходили вранці?
Де вони були?
Звідки вони ідуть зараз?	медичний університет, лекція
4. Куди ходила вчора ваша група?
Де ви були вчора?
Звідки ви повернулися пізно?	екскурсія, школа

5. Куди студенти їздили в минулому році? | великий хімічний завод, практика
 Де вони були?
 Звідки вони повернулися в серпні?

Він одержав листа з Києва.
 Він одержав листа від товариша.

У Тараса є товариш. Він живе у Києві. Товариш написав листа Тарасові.

- Звідки одержав Тарас листа?
- Він одержав листа з Києва.
- Від кого він одержав листа?
- Він одержав листа від товариша.

ВПРАВА 9. Запишіть речення. Слова з дужок поставте у родовому відмінку.

- *У кого ви були у неділю? (Новий український друг).*
- *У неділю я був у нового українського друга.*

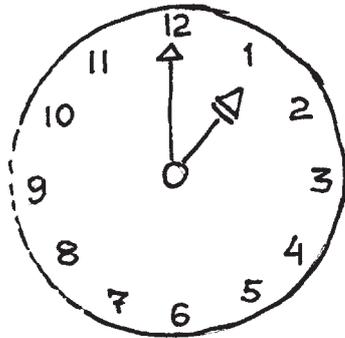
1. У кого ви були в суботу? (мій шкільний товариш)
2. У кого був ваш товариш? (наш професор)
3. У кого була ваша сестра вчора? (подруга)
4. У кого ви брали цю книжку? (наш викладач)
5. У кого ви брали цей словник? (знайомий бібліотекар)

Котра година?

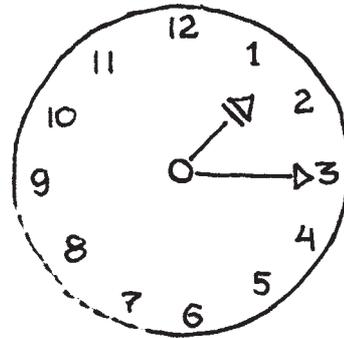
02.00	– друга година ночі
14.00	– друга година дня
07.00	– сьома година ранку
19.00	– сьома година вечора

1	– одна хвилина
2	– дві хвилини
3	– три хвилини
4	– чотири хвилини
5, 6, 7	– п'ять, шість, сім хвилин

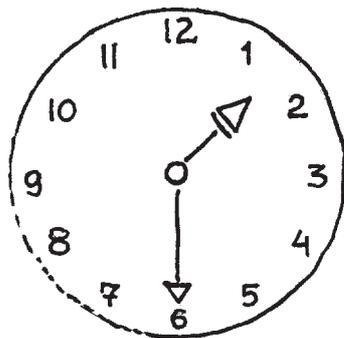
Котра година?

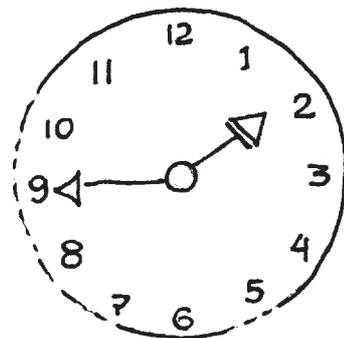
01.00 - перша

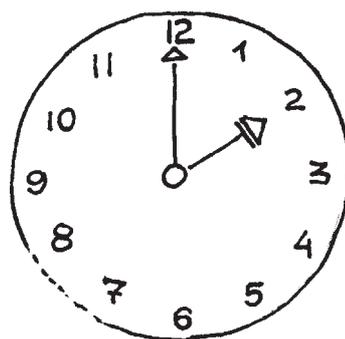
01.15- чверть на другу

01.30 - пів на другу

01.45 - за чверть друга

02.00 - друга

Котра година?

- 01.01 - одна хвилина на другу.
- 01.02 - дві хвилини на другу.
- 01.05 - п'ять хвилин на другу.
- 01.25 - двадцять п'ять хвилин на другу.
- 01.48 - за дванадцять хвилин друга.
- 01.55 - за п'ять хвилин друга.
- 01.56 - за чотири хвилини друга.
- 10.47 - десята година сорок сім хвилин.

О котрій годині?

- 01.00 - о першій годині.
- 10.00 - о десятій годині.
- 10.25 - о десятій годині двадцять п'ять хвилин.
- 01.15 - о чверть на другу.
- 01.30 - о пів на другу.
- 01.45 - опершій годині сорок п'ять хвилин.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ:

Мені потрібно виконати домашнє завдання.
Я повинен виконати домашнє завдання.
Я маю виконати домашнє завдання.
Я мушу виконати домашнє завдання.
(Мені потрібно обов'язково зробити домашнє завдання, але я не хочу).

ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ: дієслово повинен вживається з інфінитивом !

Я повинен (повинна)	}	вчити слова
Ти повинен (повинна)		
Він повинен		
Вона повинна		
Ми повинні		
Ви повинні		
Вони повинні		

ВПРАВА ІО. Замість крапок поставте слова **потрібно, повинен, маю, мушу**.

*Ви ... переказати цей текст.
Ви повинні переказати цей текст.*

1. Вони ... писати листи. 2. Я ... багато працювати, щоб добре знати українську мову. 3. Він ... уважно слухати викладача. 4. Друзі ... мені допомогти виконати це складне завдання. 5. Ми завтра ... йти на екскурсію. 6. Ти ... знати ці дієслова. 7. Марта ... прийти вчасно. 8. Ви ... прочитати це оповідання. 9. Всі студенти ... купити цей словник. 10. Ввечері я ... піти в бібліотеку. 11. Він ... читати по-українськи щодня. 12. Ти ... подивитися цей фільм. 13. Мама ... зателефонувати мені завтра. 14. Ми ... сказати вам всю правду. 15. Ви ... нас зрозуміти і, можливо, пробачити.

ВПРАВА ІІ. Побудуйте речення, використовуючи форму **повинен + інфінітив**.

1. Ваш викладач 2. Після уроку ви 3. Щодня ми
4. Сьогодні ввечері ти 5. Твій товариш

Довідка: читати, працювати, відпочивати, писати, допомогати, знати українську мову, вчитися, відповідати.

До читання тексту прочитайте подані речення. Спробуйте зрозуміти значення виділених слів без словника. У тексті зверніть увагу на вживання родового відмінка.

1. Тут я замість звичайної для себе їжі **скуштував** смачних полуниць.
2. Вчора подруга **пригощала** мене варениками.
3. Я із задоволенням **відвідую** уроки української мови.
4. Я **бажаю** успіхів усім своїм товаришам.
5. Урок **розпочинається** о дев'яті годині.

Розповідь Авінаша

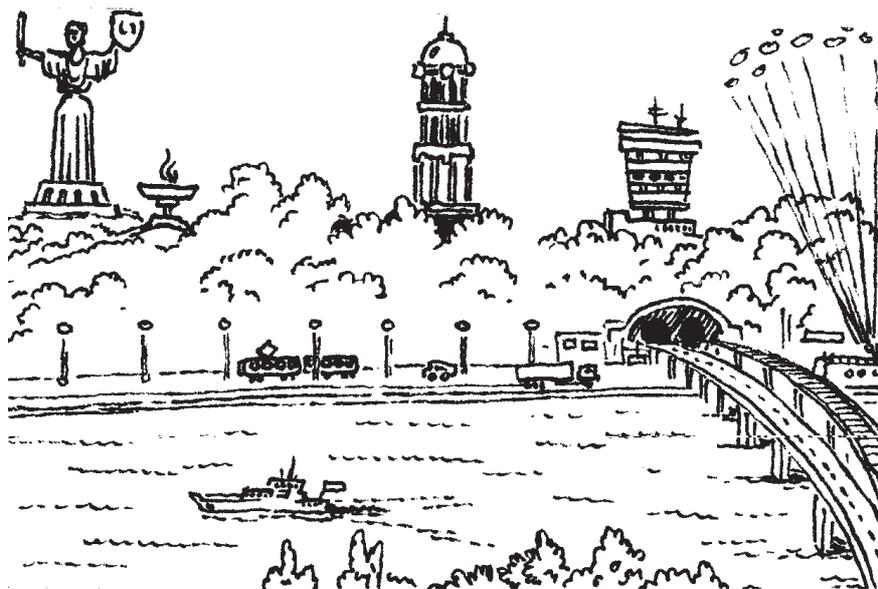
Мене звати Авінаш. Мені 19 років. Я навчаюся на підготовчому відділенні Національного медичного університету. Я живу в Києві майже 5 місяців.

Коли я приїхав до цього чудового міста, воно було зелене, красиве, але чуже, незнайоме. Тут не було ні моїх батьків, ні братів та сестер, ні навіть друзів та знайомих. Не було тут і звичного пекучого сонця, теплого моря, таких вулиць і будинків, як у моєму рідному місті. Натомість я бачив у Києві багато зелених парків, скверів, бульварів, широких вулиць і проспектів, красивих площ.

Незабаром мені сподобалося проводити свій вільний час на берегах широкого і могутнього Дніпра в улюбленому місці відпочинку киян - Гідропарку.

Пам'ятаю свої перші покупки на Бесарабському ринку. Тут я замість звичайної для себе їжі скуштував смачних соковитих полуниць, вишень, яблук, груш і навіть сала. Зараз у мене багато українських друзів. Вони пригощають мене варениками та українським борщем із пампушками. Мені дуже подобаються страви української національної кухні.

Ще мені подобаються кінофільми, тому я вчора взяв квитки на вечірній сеанс кінофільму до кінотеатру "Київ". У фойє кінотеатру я побачив веселих людей у гарних

українських національних костюмах. Це був ансамбль пісні і танцю. Ансамбль виконував українські народні пісні та красиві українські танці. Після концерту всіх глядачів запросили до залу. Хоча сеанс кінофільму розпочинався чверть на восьму, глядачів було мало. Я обрав собі місце посередині восьмого ряду. Демонструвався фільм американського виробництва, але переклад фільму був українською мовою. Я майже нічого не зрозумів. Поруч зі мною не було нікого, хто б добре знав українську та англійську мови і зміг мені перекласти, пояснити слова героїв фільму. А я думав, що вже непогано знаю українську мову! Я навіть хотів відвідати український драматичний театр імені Івана Франка. Та після походу до кінотеатру я зрозумів, що мені потрібно ще багато працювати, щоб добре знати українську мову. Я також бажаю успіхів усім моїм товаришам у вивченні мови.

Дайте відповіді на запитання.

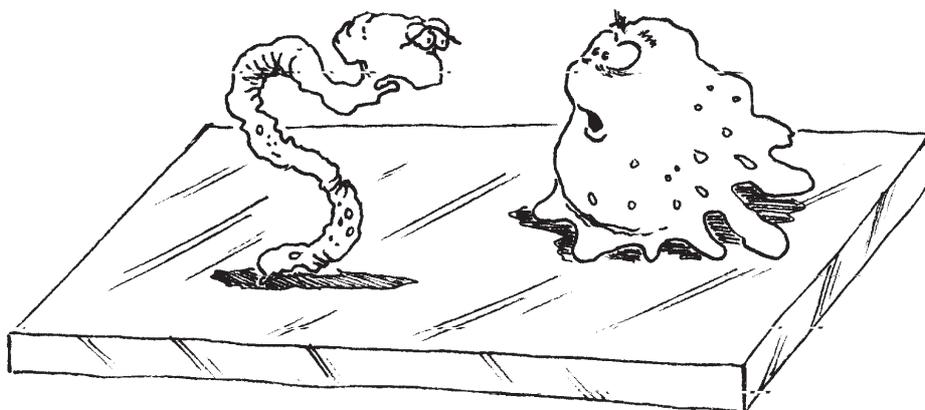
1. Що ви можете розповісти про Авінаша?
2. Чи відрізняється Київ від рідного міста Авінаша?
3. Де Авінаш любить проводити вільний час?
4. Що скуштував Авінаш на Бесарабському ринку?
5. Де був Авінаш учора?
6. Хто виступав у фойє театру?
7. Де сидів Авінаш у залі для глядачів?
8. Чи зрозумів Авінаш фільм?
9. Як Ви думаєте, чи сподобався Авінашеві фільм?

Один мікроб зустрів іншого і каже йому:

- Ти маєш поганий вигляд... Як ти себе почуваєш?

- Не підходь близько, - відповів той, - я думаю, що у мене пеніцилін.

Прочитайте діалоги. Складіть свої діалоги за такими зразками.

Ми проїхали півдороги

Олена: - Скільки кілометрів ми вже проїхали?

Ігор: - Близько (біля) тридцяти. Це приблизно половина дороги.

Олена: - Половина? Хіба до музею так далеко, аж шістдесят кілометрів?!

Ігор: - Трохи менше шістдесяти. П'ятдесят сім.

Олена: - А я чомусь думала, що менше п'ятдесяти кілометрів. Так, принаймні, мені здалося, коли я дивилася на карту.

Ігор: - Але ж ти не врахувала, що є різні дороги і, мабуть, дивилася на повітряні. А ми їдемо по землі, та ще й містом!

Щасливої дороги!

Викладач: - Чи вже всі зібрались?

Студент: - Ні, ще не всі. Немає кількох хлопців.

Викладач: - Кого саме?

Студент: - Маскименка та Андрія Палія. Максименко побіг додому, щоб взяти светра і зараз повернеться, а Палій попередив, що трохи запізниться.

Викладач: - Як звичайно. Але цим разом ми не маємо часу, щоб його чекати. Нехай навчиться, що “семеро одного не чекають”.

Студент: - Але він казав, що має якісь термінові справи в університеті.

Викладач: - У такому разі ми йому пробачимо, але чекати його півгодини не можемо. Тож ходімо!

Студент: - Щасливої дороги і гарних вражень від екскурсії!

УРОК 12 (дванадцятий урок)

Що він робив ?

Що він зробив?

Що ви будете робити завтра?

Що ви робитемете завтра?

Ти вже написав
домашнє завдання?

Кому вона дала газету?

Кому вона телефонує
щотижня?

Де можна купити взуття?

Вчора студентка писала
вправу.

Він писав вправу.

Він написав вправу.

Завтра я буду повторювати старі
слова і слухати новий урок.

Завтра я повторюватиму старі
слова і слухатиму новий урок.

Ще ні. Завтра я спочатку напишу
домашнє завдання, а потім
відпочину.

Вона дала газету братові (брату)
і сестрі.

Щотижня вона телефонує
подрузі і лікарю.

Взуття можна купити в
універмазі.

Вона писала її.

СЛУХАЙТЕ, ПОВТОРЮЙТЕ, ЧИТАЙТЕ.

1. Ти, малий, скажи малому, хай малий малому скаже, хай малий теля прив'яже.
2. Босий хлопець сіно косить - роса росить ноги босі.
3. Ніс Гриць пиріг через поріг, став на горіх - упав на поріг.
4. Сів шпак на шпаківню, заспівав шпак пісню півню: - Ти не вмієш так, як я, так, як ти, не вмію я.

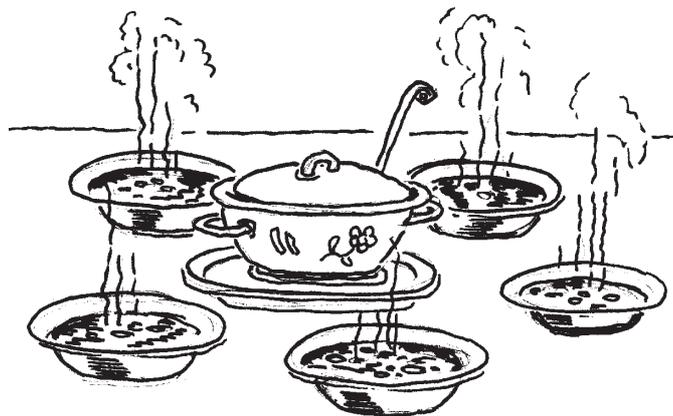
Діти снідали. Вони їли кашу і
пили молоко.

Діти поснідали. Вони з'їли кашу і випили молоко.

Мати готувала обід.

Мати приготувала обід.

Він повторював вірші.

**Недоконаний вид:
що робити?**

читати
писати
готувати
розуміти
вчити
запізнюватися
пропонувати
забувати
запрошувати
брати
давати
дарувати
думати
говорити
дивитися
телефонувати
обіцяти

Він повторив вірші.

**Доконаний вид:
що зробити?**

прочитати
написати
приготувати
зрозуміти
вивчити
запізнитися
запропонувати
забути
запросити
взяти
дати
подарувати
подумати
сказати
подивитися
зателефонувати
пообіцяти

розповідати	розповісти
допомагати	допомогти
дякувати	подякувати
дозволяти	дозволити
подобатися	сподобатися
радити	порадити
відпочивати	відпочити
передавати	передати
закінчувати	закінчити
говорити	сказати
купувати	купити
повторювати	повторити
показувати	показати
відповідати	відповісти

ВПРАВА 1. Замість крапок впишіть дієслово **писати** чи **написати**.

- Що ти робив учора ввечері?
- Я ... текст.
- Ти довго ... його?
- Так, я ... текст 2 години.
- Що робив ти, коли ... текст?
- Коли я ... текст, я ... вправи. Коли я ... всі вправи, ми пішли у кіно.

ВПРАВА 2. Замість крапок впишіть дієслово **читати** чи **прочитати**.

- Що ти робив сьогодні вранці?
- Спочатку я снідав, а потім ... газети.
- Які газети ти ... ?
- Я ... українські газети.
- Скільки часу ти ... їх?
- Я ... газети 30 хвилин.
- Куди ти пішов, коли ... газети?
- Коли я ... газети, я пішов в університет.

ВПРАВА 3. Замість крапок впишіть потрібне дієслово.

1. Щовечора ми ... телевізор (дивитися, подивитися).
2. Я ... нові слова годину (вчити, вивчити).

3. Ти довго ... цю книжку (читати, прочитати)?
 4. Мій друг ... українську мову два роки (вивчати, вивчити).

ВПРАВА 4. Замість крапок поставте потрібне дієслово.

<p>1. - Що ви робили вчора ввечері?
 - Вчора ввечері я ... уроки, потім ... журнал.
 - Ви знаєте урок добре?
 - Так, я ... урок добре.
 - А ви ... журнал?
 - Ні, я не ... журнал, тому що потім я пішов гуляти.</p> | | <p>вчити, вивчити

читати, прочитати</p> |
| <p>2. - Що робив Дмитро ввечері?
 - Ввечері Дмитро ... газети в бібліотеці.
 Коли він ... газети, він пішов додому.</p> | | <p>проглядати,
проглянути</p> |
| <p>3. - Що ви робили вчора?
 - Вчора ... справи.
 - Ви ... справи?
 - Ні, я не ... ці справи.</p> | | <p>писати, написати</p> |

щодня, часто, рідко, завжди, довго + дієслово недоконаного виду

Завтра на уроці (на занятті) студенти будуть писати (писатимуть) контрольну роботу.

Завтра на уроці студенти напишуть контрольну роботу.

Що робили друзі у неділю?

У неділю друзі не займалися, вони відпочивали. Вранці вони грали у шахи, потім гуляли Хрещатиком. Вони погуляли, потім пообідали, а потім пішли в театр.

Що вони будуть робити наступної неділі?

У неділю вони не будуть займатися, вони будуть відпочивати. Вранці вони будуть грати в шахи, потім будуть гуляти Хрещатиком. У неділю вони не займатимуться, вони відпочиватимуть. Вранці вони гратимуть у шахи, потім гулятимуть Хрещатиком.

У неділю вони погуляють,
потім пообідають, а ввечері
підуть у театр.

ВПРАВА 5. Поставте дієслово у потрібній формі.

***Я (виконувати) домашнє завдання.
Я виконую домашнє завдання.***

Ви (знати), як ми (вивчати) українську мову? На уроці ми (слухати), що говорить викладач, (повторювати) нові звуки і слова, (читати) тексти і діалоги, (писати) нові слова і завдання, (говорити) українською мовою. Я (говорити) українською всюди: вдома, на вулиці, на уроці. Зараз я (слухати) магнітофон і (писати) нові слова, потім я (писати) вправи з граматики. Марта теж (готувати) домашнє завдання. Вона (повторювати) граматику і (писати) вправи.

ВПРАВА 6. Розкажіть, як Ви будете вивчати українську мову.

***Ми (вивчати) українську мову.
Ми будемо вивчати (вивчати.мемо) українську мову.***

На уроці ми (слухати), що (говорити) викладач, (повторювати) нові звуки і слова, (читати) тексти і діалоги, (писати) нові слова і завдання. Я (говорити) українською всюди: вдома, на вулиці, на уроці.

ВПРАВА 7. Розкажіть, як Ви вивчали українську мову?

***Я (вивчати) українську мову.
Я вивчав українську мову.***

На занятті студенти (слухати), що (говорити) викладач, (повторювати) нові звуки і слова, (читати) тексти і діалоги, (писати) нові слова і завдання, старанно (говорити) українською мовою.

Вид дієслів	Час		
	минулий	теперішній	майбутній
Недоконаний	читав читала читала читали	читаю читаєш читає читаємо читаєте читають	буду читати читатиму будеш читати читатимеш буде читати читатиме будемо читати читатимемо будете читати читатимете будуть читати читатимуть
Доконаний	прочитав прочитала прочитали	- - - -	прочитаю прочитаєш прочитає прочитаємо прочитаєте прочитають

Утворіть форми минулого, теперішнього і майбутнього часу від дієслів **дивитися, учитися, займатися**.

- Скажіть, професоре, яким способом ви розбагатіли?
- Бідних я виліковував, а багатих лікував.

Скільки йому років? Кому вона дає словник?	Йому 20 років. Вона дає словник викладачеві (викладачу) і студентці.
Кому завжди сестра допомагає? Вам подобається цей університет?	Сестра завжди допомагає братові (брату) і друзі. Так, мені подобається цей університет.

Вечір. Коваленки повечеряли. Олексій допоміг дружині вимити посуд. Він порадив їй відпочити. Він дозволив синові (сину) піти на стадіон. Він пообіцяв дочці подарувати іграшку.

Називний відмінок: хто?	Давальний відмінок: кому?	Закінчення	
		Хто?	Кому?
друг	другу (-ові)	-	у (-ові)
батько	батьку (-ові)	о	у (-ові)
Андрій	Андрію (-еві)	й	ю (-еві)
Нідаль	Нідалю (-еві)	ь	ю (-еві)
товариш	товаришу (-еві)	х, ч, ш, щ	у (-еві)
Марта	Марті	а	і
Марія	Марії	я	ї
Микола	Миколі		
Саша	Саші		

ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ!

я	- мені	ми	- нам
ти	- тобі	ви	- вам
він	- йому	вони	- їм
воно	- йому		
вона	- їй		

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ:

1 рік; 2, 3, 4 роки; 5 ... 20 років

ВПРАВА 8. Поставте запитання до підкреслених слів.

*Тарасові 21 (двадцять один) рік.
Скільки років Тарасові?*

1. Цьому студентові 19 років. _____ ?
2. Його братові 25 років. _____ ?
3. Моїй подрузі 22 роки. _____ ?
4. Мені 23 роки. _____ ?
5. Моїй матері 44 роки. _____ ?
6. Моєму братові 50 років. _____ ?

ВПРАВА 9. Виконайте вправу за зразком.

*Подруга - 20 років.
Подрузі двадцять років.*

1. Мати - 40 років. 2. Дочка - 17 років. 3. Син - 20 років. 4. Викладач - 35 років. 5. Студент - 19 років. 6. Хлопець - 12 років.
7. Дівчина - 15 років.

ВПРАВА 10. Поставте особовий займенник у давальному відмінку.

*(Я) потрібна вода.
Мені потрібна вода.*

1. (Ти) потрібен сир. _____
2. (Він) написали листа. _____
3. (Вона) поставили п'ятірку. _____
4. (Ми) зателефонують завтра. _____
5. (Ви) скажуть це зараз. _____
6. (Вони) необхідно добре знати українську мову. _____

ВПРАВА 11. Поставте особовий займенник у давальному відмінку.

*(Я) подобається сумка.
Мені подобається сумка.*

1. (Він) подобається вірші. _____
2. (Вона) подобається біологія. _____
3. (Ми) подобається театр. _____
4. (Ви) подобається вистава. _____
5. (Ти) подобається ця книжка. _____
6. (Вони) подобається вправа. _____

ВПРАВА 12. Слова з дужок поставте у давальному відмінку.

*(Валок) потрібно піти на пошту.
Валочу(-ові) потрібно піти на пошту.*

1. (Василь) потрібно взяти книжки.
2. Я хочу сказати (брат).
3. Я написав листа (батько).
4. (Андрій) потрібно зробити домашнє завдання.
5. (Марта) доведеться піти до лікаря.
6. (Перекладач) потрібно поговорити з Марією.
7. (Подруга) подарувала квіти.

ВПРАВА 13. Дайте відповіді на запитання.

1. Кому ви купили журнал (брат)?
2. Кому студенти відповідають на іспиті (професор)?
3. Кому ви розповіли останні новини (друг)?
4. Кому студенти показують фотографії (викладач)?
5. Кому ви розповіли про свою хворобу (лікар)?
6. Кому викладач пояснював завдання (студентка)?
7. Кому Тарас надіслав свої нові фотографії (сестра)?
8. Кому він купив подарунок (мати)?
9. Кому батько подарував годинник (дочка)?

ВПРАВА 14. Дайте відповіді на запитання.

1. Кому ви обіцяли часто писати листи?
2. Кому ви обіцяли купити квитки в театр?
3. Кому ви допомагаєте вивчати українську мову?
4. Кому ваша сестра допомагає готувати обід?
5. Кому лікар не дозволяв курити?
6. Кому лікар радить поїхати у будинок відпочинку?
7. Кому ви радите вступати на медичний факультет?

ВПРАВА 15. Дайте відповіді на запитання.

1. Вам подобається цей фільм?
2. Вам подобається ця книжка?
3. Вам подобається наш університет?
4. Тобі сподобалася моя кімната?
5. Їй подобається цей новий студент?
6. Їм подбаються ці нові пісні?

Якому студентові ви купили квиток у театр?	Я купив квиток у театр одному знайомому студентові.
Якій студентці ви купили квиток у театр?	Я купив квиток у театр одній знайомій студентці.
Якому викладачеві я телефоную?	Я телефоную нашому новому викладачеві.
Якій подрузі я телефоную?	Я телефоную нашій новій подрузі.

ВПРАВА 16. Дайте відповіді на запитання.

1. Кому мати купила сукню (молодша дочка)?
2. Кому ви подарували сумку (старша сестра)?
3. Кому ви допомагаєте вивчати українську мову (один новий студент)?
4. Кому ви обіцяли дати цікаву книжку (мій друг Петро)?
5. Кому лікар не дозволяє курити (цей хворий студент)?

6. Кому ви радите подивитися цей фільм (мій брат)?
7. Кому ви розповіли ці новини (мій гарний друг)?

ВПРАВА 17. Складіть речення. Слова з дужок поставте у давальному відмінку.

1. Викладач дав книжки... (цей студент і ця студентка).
2. Я показав фотографії ... (наш викладач).
3. Петро зателефонував ... (новий товариш).
4. Він часто пише листи ... (молодша сестра).
5. Нещодавно я надіслав посилку ... (моя мати).

ПРОЧИТАЇТЕ!

Мені складно говорити українською.
Йому треба написати вправу.
Мені холодно (жарко, тепло).
Мені приємно (цікаво, важко, легко).
Їй треба займатися.
Їй не треба займатися.
Їй не можна займатися.
Їй можна займатися.

Ганна хвора. Лікар сказав, що їй треба приймати ліки.
Їй не можна вставати, не можна займатися.
Олеся здорова. Їй не треба приймати ліки. Їй можна займатися, гуляти.

Їм холодно.
Їм було холодно.
Їм буде холодно.
Зима. Сильний мороз. Всюди сніг. Сьогодні холодно. Вчора теж було холодно. І завтра буде холодно. Люди йдуть швидко: їм холодно. Вчора їм теж було холодно. І завтра їм буде холодно.

ВПРАВА 18. Поставте слова з дужок у давальному відмінку.

*... треба купити газету (я).
Мені треба купити газету.*

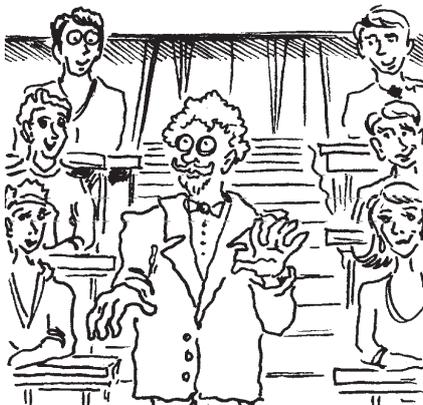
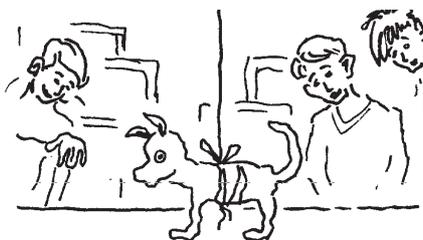
1. ... треба повторити цей текст (він).
2. ... треба піти в бібліотеку (вона).
3. ... треба написати ці вправи (я).
4. ... треба купити цей підручник (ви).
5. ... не можна нервувати (хворий).
6. ... треба займатися спортом (ми).
7. ... треба прочитати цю статтю (ти).

Прочитайте текст. Зверніть увагу на форми давального відмінка. Розкажіть, що ви дізналися про російського фізіолога І.П. Павлова.

Подарунок

Великий російський фізіолог І.П.Павлов був обраний почесним членом багатьох університетів та академій. У 1912 році І.П. Павлова обрали почесним доктором Кембриджського університету, і керівництво Кембриджу надіслало Івану Петровичу запрошення приїхати до Англії. Студенти університету вирішили зробити великому фізіологу який-небудь подарунок, але довго міркували над тим, що саме йому подарувати. Онук Чарльза Дарвіна, який навчався в університеті, порадив своїм друзям подарувати Павлову іграшкового собаку. Він розповів, що його діду, коли він отримав докторський ступінь в тому ж університеті, студенти подарували іграшкову мавпу: це було символом розуміння та визнання вчення відомого біолога. Студенти хотіли цим

сказати, що вони підтримують його теорію походження людини. Автор учення про вищу нервову діяльність І.П. Павлов проводив свої дослідження на собаках, тому студенти вирішили подарувати ученому іграшкового собаку, щоб висловити свою повагу до великого російського фізіолога та показати, що вони розуміють, яке велике значення мають його відкриття.

Коли ученим вручали почесні дипломи, в Кембриджі було справжнє свято. Туди приїхали тисячі людей, студенти стояли на балконі, і коли Павлов йшов отримувати диплом, студенти спустили на мотузці свій подарунок йому просто у руки. Він подивився на балкон, побачив там молоді обличчя, які посміхалися, і одразу все зрозумів. Пізніше він говорив, що це був один із найкращих моментів його життя.

Розкажіть історію про цікавий подарунок, який Ви зробили своєму другові.

Професор, екзаменуючи студента, запитує, яку дозу ліків він дав би хворому.

- Столову ложку, - відповідає студент.
- Дякую, можете йти.

Студент виходить, але, опам'ятавшись, швидко повертається.

- Професоре, я помилився. Треба було дати тільки 5 крапель.
- Уже пізно, ваш хворий помер...

Повторіть дієслова, які вживаються з давальним і знахідним відмінками, і складіть з ними речення:

Обіцяти - пообіцяти (кому? що?)

Дозволяти - дозволити (кому? що?)

Дарувати - подарувати (кому? що?)

Передавати - передати (кому? що?)

Вірити - повірити (кому? що?)

Радити - порадити (кому? що?)

Пояснювати - пояснити (кому? що?)

Показувати - показати (кому? що?)

Телефонувати - зателефонувати (кому? коли?)

Надсилати - надіслати (кому? що?)

УРОК 13 (тринадцятий урок)

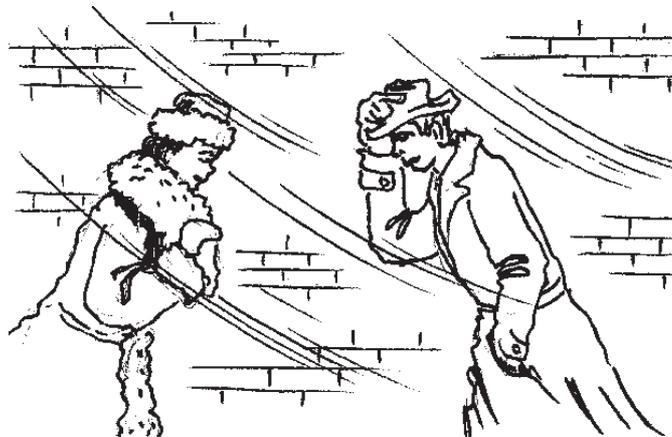
- Як ти себе почуваєш?	- Не дуже добре.
- Що трапилось?	- Я захворів.
- Що в тебе болить?	- У мене болить голова.
- Тобі треба лежати.	- Мені потрібно піти в аптеку.
- Сьогодні холодно. Мороз.	- Вчора теж було холодно.
- Тобі холодно?	- Треба тепліше вдягатися.

Порівняйте:

а) Сьогодні холодно.
Сьогодні тепло.	Сьогодні холодна погода.
Сьогодні тепла погода.
б) Мені холодно.
Мені тепло.
Мені весело.	Я змерз.
Я зігрівся.
Я радий.
в) Мені треба купити ліки.
Мені важко читати.
Мені не можна вставати.	Я маю купити ліки.
Я маю труднощі в читанні.
Я не можу вставати.

Прочитайте текст, дайте відповіді на запитання.

Зараз зима. Сильний мороз. Вітер. Скрізь сніг. Сьогодні дуже холодно. Люди йдуть швидко, тому що їм холодно. В такий мороз людям треба тепліше вдягатися, тому що легко можна застудитися.

1. Яка зараз пора року?
2. Яка сьогодні погода?
3. Чому люди йдуть швидко?
4. Чому в таку погоду треба тепліше вдягатися?
5. У вас є теплий одяг?

ВПРАВА І. Виконайте Вправу за зразком.

*Антон сьогодні веселий. Сьогодні тепла погода.
Щому сьогодні весело. Сьогодні тепло.*

Ніна сьогодні сумна. Сьогодні холодна погода.

Віктору холодно. Щому холодно.

1. Студенту цікаво.
2. Хворому потрібно лежати.
3. Дівчинці весело.
4. Студентам важко виконувати завдання.
5. Студентці легко відповідати на запитання.
6. Пацієнту не можна вставати.
7. Людям холодно.
8. Хворій потрібно прийняти ліки.
9. Лікарю треба уважно оглянути хворого.
10. Викладачу потрібно перевірити контрольні роботи.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ на синоніми та антоніми.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ на спільнокореневі слова. Складіть з ними речення.

Лікар - лікувати (-ся) - вилікувати (-ся) - ліки - лікарня - лікування - лікарський - лікарняний;
 хворий - хвороба - хворіти - захворіти - хворобливий;
 аптекар - аптека - аптекарський;
 почуття - почувати (-ся) - відчуття - відчувати - відчуті - чутливий - чутливість - відчутно;
 вітати (-ся) - привітати(-ся) - привіт - привітно - привітний.

Максим захворів

Сьогодні Максим прокинувся пізно і одразу відчув, що захворів. У нього болить горло, голова. “Мабуть, я застудився”, - подумав він. Справді, вчора він довго чекав автобуса, а було досить холодно, до того ж дув сильний вітер. “Що робити? - подумав він.

– Сьогодні ж у мене три пари: фізика, біологія й анатомія.”

До кімнати зайшла сестра Максима, привіталася і запитала: “Чому ти не встаєш? Адже скоро сьома година. Тобі треба поспішати.” Максим відповів, що дуже погано себе

почуває і не знає, що робити, - іти в університет чи ні. Оксана сказала, що треба поміряти температуру. Коли Максим поміряв температуру, сумніву вже не було: 38,5°. “Треба викликати лікаря,” - сказала Оксана. Вона зателефонувала до поліклініки, викликала дільничного лікаря і пішла на роботу. Скоро прийшов лікар. Це був ще молодий, але вже досить досвідчений терапевт, якого Максим добре знав. “Що трапилось?” - запитав він і підійшов до ліжка пацієнта. Максим відповів, що в нього висока температура, болить горло і голова, поскаржився на нежить і кашель. Лікар

уважно оглянув хворого, запитав, чи не переохолоджувався Максим останнім часом. Потім впевнено сказав, що у Максима грип, виписав рецепт і порадив ліки приймати тричі на день після їжі. Ще він порекомендував Максимові лежати і пити багато чаю з лимоном і молока з медом.

Коли лікар пішов, Максиму стало сумно, бо він залишився вдома один. Але скоро йому зателефонували друзі з його групи. Вони цікавилися, чому хлопець не був на заняттях. Коли друзі дізналися про те, що Максим захворів, вони сказали, що обов'язково прийдуть провідати його і куплять ліки в аптеці. А ще вони побажали другові швидше одужувати. Після цієї розмови Максимові стало веселіше. І все ж таки він картав себе за те, що застудився. “Треба було тепліше вдягатися!” – думав він.

Дайте відповіді на запитання.

1. Що відчув Максим, коли прокинувся?
2. Чому застудився Максим?
3. Що йому порадила сестра?
4. На що скаржився Максим, коли прийшов лікар?
5. Що лікар порадив Максимові після того, як оглянув його?
6. Чому Максимові було сумно?
7. Що побажали Максимові його друзі?
8. За що картав себе Максим?

ПОРІВНЯЙТЕ:

Пряма мова	Непряма мова
Максим подумав: "Мабуть, я застудився".	Максим подумав, що він застудився.
Оксана запитала Максима: "Чому ти не встаєш?"	Оксана запитала Максима, чому він не встає.
Оксана сказала: "Треба викликати лікаря".	Оксана сказала, що треба викликати лікаря.
"Що трапилось?" - запитав лікар у Максима.	Лікар запитав Максима, що з ним трапилось.
Лікар сказав Максиму: "Раджу вам лежати і пити багато чаю і молока".	Лікар порадив Максимові лежати і пити багато чаю і молока.

ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ дієслова, які використовуються при заміні прямої мови непрямою мовою!

Говорити - сказати; питати - запитати; радити - порадити; відповідати - відповісти; вітатися - привітатися; прощатися - попрощатися; обіцяти-пообіцяти; нагадувати - нагадати; бажати - побажати; просити - попросити; погоджуватися - погодитися; дякувати - подякувати.

ВПРАВА 4. Передайте діалоги непрямою мовою, використовуючи наведені вище дієслова.

- Іван: - Доброго дня.
 Ніна: - Добридень.
 Іван: - Як справи?
 Ніна: - Усе гаразд.
 Іван: - У тебе є великий англо-український словник?
 Ніна: - Так, є.
 Іван: - Ти не могла б дати його мені на 2 дні, бо мені треба перекласти дуже складний текст з англійської.
 Ніна: - Звичайно, бери. Він мені сьогодні не потрібний.
 Іван: - Дякую, ти мені дуже допомогла. Обіцяю тобі повернути його без запізнення.

Ніна: - Не хвилюйся, він мені зараз справді не потрібний.
Іван: - До побачення.
Ніна: - Бувай!

Лікар: - Доброго ранку.
Пацієнт:- Добрий ранок.
Лікар: - Що трапилось?
Пацієнт:- Мабуть, я захворів.
Лікар: - На що ви скажитеся?
Пацієнт:- В мене болить горло і голова, до того ж мене турбує кашель.
Лікар: - Роздягайтесь, я послухаю легені... Дихайте..., не дихайте ... Одягайтесь.
Пацієнт:- Це щось серйозне?
Лікар: - Не дуже, але раджу вам полежати кілька днів. Ось рецепт. Приймайте ліки тричі на день через півгодини після їжі.
Пацієнт:- Дякую, до побачення.
Лікар: - До побачення. Рекомендую вам тепліше вдягатися.

**Як я хворів усіма хворобами
(За Джеромом К. Джеромом)**

Якось я зайшов до бібліотеки, щоб прочитати в медичному довіднику, як лікувати свою хворобу. Я взяв довідник і прочитав там усе про неї.

Потім я став читати далі. Коли я прочитав про симптоми холери, я зрозумів, що хворий на холеру вже кілька місяців. Я дуже злякався, кілька хвилин сидів нерухомо. Потім мені стало цікаво, чим я ще хворію. Я почав читати довідник за алфавітом. Коли я закінчив читати, я зрозумів, що хворію усіма хворобами, крім води в коліні. Я дуже розхвилювався.

Я вирішив допомогти студентам, котрі вивчають медицину. Як? Студентам потрібно ходити до лікарні на практику. Я сам – ціла лікарня. Студенти подивляться на мене одного, і після цього їм можна одразу іти за дипломом лікаря.

Мені стало цікаво, скільки днів та місяців я ще буду жити. Я

почав шукати пульс. Спочатку ніякого пульсу не було. Раптом він з'явився. Я почав рахувати – 140 ударів на хвилину!

Я почав шукати в себе серце. Я його не знайшов. Подумав-подумав і вирішив, що серце моє знаходиться на своєму місці, тільки я його не можу знайти.

Я вирішив піти до свого лікаря. Він мій старий друг і лікує мене завжди безкоштовно. Я хотів зробити йому приємне. “Адже головне для лікаря – практика, – думав я, – тепер він буде мати чудову практику, тому що я хворий на всі хвороби”.

Коли я прийшов до лікаря, я сказав:

- Мій друже, я не буду тобі розповідати про те, які хвороби в мене є. Життя коротке. Краще я тобі розповім, чого в мене немає. В мене немає води в коліні.

Друг подивився на мене, сів за стіл і написав рецепт, потім віддав його мені. Я поклав рецепт у кишеню і навіть не подивився, які ліки міні виписав лікар.

Я одразу пішов до аптеки за ліками. Аптекарь прочитав рецепт і сказав:

- Ви просите про неможливе.

Я здивовано запитав його:

- Ви аптекар?

- Так, - відповів він, - у мене аптека, а не готель і не гастроном.

- Чому ви так говорите? - запитав я.

Аптекарь повернув мені рецепт, і я прочитав: “Біфштекс один -

1-2 рази на день, прогулянка - вранці 5 кілометрів, сон - увечері, рівно об 11 годині. І не говори про речі, в яких ти нічого не розумієш”.

Так я і зробив. Порада лікаря врятувала мені життя, і я живу до цього часу.

I. Дайте відповіді на запитання.

1. Для чого автор цього оповідання зайшов до бібліотеки?
2. Чому він злякався, коли прочитав про симптоми холери?
3. Чому він дуже розхвилювався, коли прочитав про інші хвороби?
4. Як він вирішив допомогти студентам, які вивчають медицину?
5. Чому він вирішив піти до свого лікаря?
6. Що трапилось, коли він показав аптекареві рецепт, який йому дав лікар?
7. Чому автор вважає, що порада лікаря врятувала йому життя?

II. Знайдіть у тексті діалоги і передайте їх непрямою мовою. Використовуйте вивчені раніше дієслова для заміни прямої мови непрямою.

ВПРАВА 5. Поставте запитання за зразком.

Мені стало цікаво. - Кому стало цікаво?

1. Я вирішив допомогти студентам.
2. Студентам потрібно ходити до лікарні на практику.
3. Я віддав рецепт аптекареві.
4. Порада лікаря врятувала йому життя.
5. Я хотів зробити йому приємне.
6. Студенти подарували викладачам квіти.
7. Вікторові було холодно.

ВПРАВА 6. Закінчіть речення.

1. Одного разу я зайшов до бібліотеки, щоб
2. Мені стало цікаво, скільки

3. Мій друг завжди лікує мене безкоштовно, тому
4. Лікар виписав мені рецепт, в якому
5. Я вирішив прочитати в довіднику, що
6. Лікар сказав, що для того, щоб не хворіти, треба
7. Коли на вулиці мороз, треба... .
8. Мої батьки говорять, що мені не можна... .
9. Коли мені сумно, я завжди... .
10. Я добре складу іспити, якщо
11. Якщо мені важко робити домашнє завдання, я... .

ВПРАВА 7. Доповніть діалог, Використовуючи Відповіді.

- ... ?
- В мене болить горло і голова.
- ... ?
- 37,5°.
- ... ?
- Так, у мене невеликий кашель.
-
- Дякую, лікарю, я зроблю все так, як ви мені радите.

ВПРАВА 8. Допишіть речення.

- А) 1. Я купив теплий одяг, тому що
2. Віктор застудився, тому що
3. Авінаш вже добре говорить українською мовою, тому що
4. Він погано знає місто, тому що
5. Студенти хвилюються, тому що
- Б) 1. Він слухав не уважно, тому що
2. Рітіш не мав квитка, тому що
3. Віктор не був на лекції з анатомії, тому що
4. Узимку тут дуже холодно, тому що
5. Ці студенти приїхали з Африки, тому що

ВПРАВА 9. Поставте запитання до всіх членів речення за зразком.

*Аптекарь повернув мені рецепт.
 - Кого повернув мені рецепт?
 - Що зробив аптекарь?
 - Кому аптекарь повернув рецепт?
 - Що мені повернув аптекарь?*

1. Віктор подарував сестрі квіти.
2. Лікар порадив пацієнтові полежати кілька днів.
3. Ніна дала Івану великий словник.
4. До кімнати зайшла сестра Віктора.
5. Оксана зателефонувала до поліклініки.
6. Досвідчений лікар уважно оглянув пацієнта.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ на Вищий ступінь порівняння прикметників:

Ця справа веселіша, ніж та.
 Цей фільм веселіший, ніж той.
 Це оповідання веселіше, ніж те.

ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ способи утворення Вишого ступеня порівняння.

1. **-ш-, -іш-:**

дешевий - дешев-**ш**-ший;
 веселий - весел-**іш**-ий;
 здоровий - здоров-**ш**-ий і здоров-**іш**-ий;
 тихий - тих-**ш**-ий і тих-**іш**-ий.

2. а) **глиб-ок-ий - глиб-ш-ий;**

лег-**к**-ий - лег-**ш**-ий;
 швид-**к**-ий - швид-**ш**-ий;
 дал-**ек**-ий - даль-**ш**-ий.

б) **з (зьк) + -ш (ий) = -жч (ий):**

г + -ш (ий) = -жч (ий):
ж + -ш (ий) = -жч (ий):
с + -ш (ий) = -щ (ий):

ни-**зьк**-ий - ни-**жч**-ий;
 доро-**г**-ий - доро-**жч**-ий;
 ду-**ж**-ий - ду-**жч**-ий;
 ви-**с**-ок-ий - ви-**щ**-ий.

Вийняток: лег-к-ий - лег-ш-ий.

Але: добрий - кращий;
гарний - кращий;
великий - більший;
малий - менший;
поганий - гірший.

ВПРАВА IО. Поставте замість крапок прикметники Вишого ступеня порівняння.

1. Цей студент розумний. Цей студент ... , ніж інші.
2. Цей торт смачний. Цей торт ... , ніж інший.
3. Цей викладач молодий. Цей викладач ... , ніж той.

ВПРАВА II. Скажіть, Від яких прикметників утворені ступені порівняння.

_____	твердіший;
_____	добріший;
_____	простіший;
_____	складніший;
_____	яскравіший;
_____	голосніший;
_____	тихіший;
_____	чистіший.

Маленький хлопчик заходить в аптеку і звертається до аптекаря:

- Мені потрібні ліки, але я забув, як вони називаються. Пам'ятаю тільки, що там є медитиламінодіметилфенілпірогленафтол.

УРОК 14 (чотирнадцятий урок)

Ким він хоче стати (бути)?
З ким він розмовляв?
Чим вона захоплюється?

Чим він пише?
Чим вона їде?
З чим вона п'є чай?

Яким лікарем (художником)
він став?
З якою студенткою він
розмовляє?
З чим викладачем
познайомився Алі?
З чією сестрою ти грав
у шахи?

Він хоче бути лікарем.
Він розмовляв з професором.
Вона захоплюється медициною
та історією
Він пише олівцем.
Вона їде автобусом.
Вона п'є чай з цукром і
молоком.
Він став відомим лікарем
(художником).
Він розмовляє з гарною
студенткою.
Алі познайомився з нашим
(зі своїм) викладачем.
Я грав у шахи зі своєю
молодшою сестрою.

Мій друг був робітником, а зараз він став інженером.

П'ять років вона була студенткою, а зараз вона стала аспіранткою.

Моя подруга була медичною сестрою, а незабаром вона стане дитячим лікарем.

Коли Марита закінчить економічний факультет, вона буде економістом.

Я вступив до медичного університету, тому що хочу стати лікарем.

Ранок. Сім'я снідає. Батьки снідають із сином і дочкою. Брат розмовляє з сестрою. Сестра розмовляє з братом. Тато п'є каву з цукром. Мати п'є каву з молоком.

Брат і сестра п'ють чай з тортом.

Мати захоплюється театром.

Тато пишається сином і дочкою.

Брат займається спортом.
 Сестра цікавиться мистецтвом.
 Оксана пише ручкою, а малює олівцем.
 Хворий міряє (вимірює) температуру термометром.
 Звичайно я їду автобусом.
 Оксана влітку відпочивала зі мною.

я - зі мною	ми - з нами.
ти - з тобою	ви - з вами
він - з ним	вони - з ними
вона - з нею	

Називний відмінок	Орудний відмінок
Хто?	Ким?
лікар	лікарем
викладач	викладачем
професор	професором
сестра	сестрою
мати	матір'ю
Що?	Чим?
спорт	спортом
мистецтво	мистецтвом
олівець	олівцем
трамвай	трамваєм
ручка	ручкою
вулиця	вулицею
історія	історією

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ!

Працювати, бути, стати – **ким?**
 Займатися, пишатися, цікавитися, захоплюватися – **чим? ким?**
 Познакомитися, розмовляти, вчитися, відпочивати, гуляти,
 зустрічатися, фотографуватися, грати (в шахи...) – **з ким?**
 Привітатися, порадитися – **з ким?**

ВПРАВА 1. Дайте відповіді на запитання; слова з дужок поставте у потрібному відмінку.

1. Ким працює твій батько? (інженер)
2. Ким хоче стати ваш старший брат? (викладач)
3. Ким хоче бути ваша молодша сестра? (лікар)
4. Ким працює ваша мати? (перекладач)
5. Ким ви будете працювати? (журналіст)

ВПРАВА 2. Дайте відповіді на запитання; слова з дужок поставте у потрібному відмінку.

1. Чим ви пишете на дошці? (крейда)
2. Чим ми їмо? (ложка і виделка)
3. Чим ми ріжемо сир? (ніж)
4. Чим ми чистимо зуби? (щітка)
5. Чим ми фотографуємо? (фотоапарат)

ВПРАВА 3. Дайте відповіді на запитання; слова з дужок поставте у потрібному відмінку.

1. Чим він цікавиться? (література, історія)
2. Чим ви захоплюєтесь? (медицина, музика)
3. Чим займається ваш син? (теніс)
4. Чим цікавиться ваша дочка? (мистецтво)
5. Ким пишаються батьки? (син і дочка)

Друзі

Я познайомився зі своїм українським другом, коли почав навчатися на підготовчому факультеті. Мій друг - студент 1-го курсу медичного університету. Я люблю розмовляти з ним українською мовою, тому що він завжди виправляє мої помилки. У нас спільні інтереси. Я і він цікавимося медициною. Я хочу стати кардіологом, а мій друг очним лікарем. Ми захоплюємося історією та літературою. У вільний час займаємося тенісом, тому що це наш улюблений вид спорту. Щодня ми їздимо в університет автобусом.

Називний відмінок	Орудний відмінок
Чий? Який?	З чим? З яким?
Це мій молодший брат. Це наш молодий лікар.	Я зустрівся з моїм (зі своїм) молодшим братом, з нашим молодим лікарем.
Чия? Яка?	З чією? З якою?
Це моя українська подруга. Це наша молода журналістка.	Я познайомився з моєю (зі своєю) українською подругою, з нашою молодогою журналісткою.

ВПРАВА 4. Поставте слова з дужок в орудному відмінку.

I.

1. З ким ви говорили зараз по телефону? (мій брат)
2. З ким розмовляв викладач? (ця гарна студентка)
3. З ким ви хочете познайомитися? (ця вродлива дівчина)
4. З ким ви грали в шахи? (іноземний студент)

II.

1. З яким хлопчиком розмовляє лікар? (хворий)
2. З якою сестрою він ходив у цирк? (молодша)
3. З яким лікарем вона радиться? (досвідчений)
4. З яким братом вона довго не бачилась? (старший)
5. З якою дівчиною він завжди гуляє? (красива)
6. З якою журналісткою вони сфотографувались? (відома)
7. З якою подругою вони зустрічаються щодня? (стара, шкільна)

ВПРАВА 5. Замість крапок поставте слова, розташовані праворуч, у потрібній формі.

1. Я давно не бачився	мій старший друг
Вчора я телефонував	
Я запросив до себе... .	
У суботу я був... .	
2. Звичайно я ходжу в кіно... .	мій молодший брат
Я купив квитки собі і... .	
Вчора у мене був	

<p>3. В театрі ми зустріли... .
Ми підійшли
Ми привіталися... .</p>	наш новий викладач
<p>4. Раніше я не знав
Недавно я познайомився... .
Я допомагаю ... вивчати
українську мову.
Я отримав вітання... .</p>	цей англійський студент
<p>5. Вчора в клубі я зустрів
Я танцював
Мені потрібно зателефонувати... .
Цю книжку мені дала</p>	одна знайома дівчина

ВПРАВА 6. Слова з дужок поставте в орудному відмінку.

1. Моя сестра зустрілася ... (він) у театрі.
2. Друзі привіталися ... (вона).
3. Вчора я розмовляв ... (ви) по телефону.
4. Він познайомився ... (я) у минулому році.
5. Я хочу порадитися ... (ти).
6. Мій друг хоче поїхати на відпочинок ... (ми).
7. Мої батьки хочуть порадитися ... (він).

 Прочитайте текст, розкажіть про свій вибір професії.

Ким бути?

- Надворі травень. Цей теплий місяць нагадує про те, що в школі ви вже останні дні. Сьогодні я згадала ваш п'ятий клас і нашу розмову про вибір професії. Ви не могли повірити розповіді Оксани. Вона говорила, що її мама працює і продавцем, і стюардесою, і навіть Царівною-Жабою. Ольга Василівна ж була артисткою театру. Про що ви мрієте

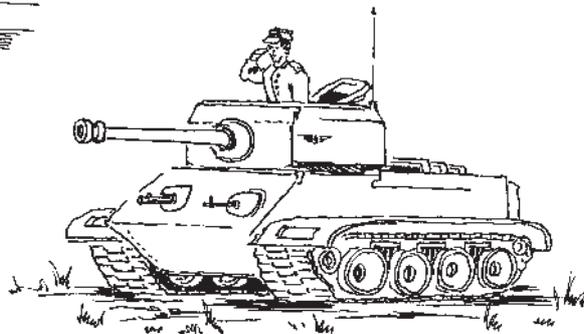
сьогодні? Ким хочете бути? - почала розмову зі школярами Надія Петрівна.

- Я стану вчителькою, - сказала Надя. Мрію працювати з маленькими дітьми. З ними дуже цікаво.

- А я вступатиму у військове училище, - втрутився у розмову Андрій. Ця робота важка, але військовим я стану, як дідусь і батько. Це потрібно сьогодні нашій державі.

- І бібліотекарі потрібні, - перебила Андрія Марійка. Я буду бібліотекарем. Це знайомство з

новою інформацією,
цікавою художньою
літературою...

- І припадання пилом історії, - додав Сергій. Ось я вирішив стати лікарем. Це така гуманна професія! Переконався, що вибір мій правильний навіть вчора. Я ж із друзями ходив у музей медицини. Там я ознайомився з експонатами, разом з екскурсоводом Людмилою Михайлівною пройшов стежками

медичної науки. У музеї я побачив, якими інструментами працювали у давнину, якими ліками лікували.

- Ви можете довго дискутувати, - знову заговорила Надія Петрівна. А я вам можу

сказати те саме, що і п'ять років тому. Всі професії необхідні нам. Головне ж для кожного - бути порядною людиною, щирою і доброю, чесною і вірною.

Прочитайте текст. Розкажіть, як видатний учений обрав свою майбутню професію. Запишіть нові слова:

розчаруватися (у чому? у кому?);

прищепити (що? кому?);

вдосконалювати (що?);

очолювати (що?);

пологи, наднирникові залози, сполучна тканина.

Олександр Богомолець

Олександр Богомолець народився 24 травня 1881 року в Києві, у Лук'янівській тюрмі. Сюди незадовго до пологів привезли матір майбутнього вченого Софію Миколаївну. Недовго довелося знати хлопцеві материнську ласку: вона померла від сухот, коли Сашкові було лише 10 років. Разом з батьком Сашко жив то у Ніжині, то в Кишеневі, то в Києві. Тут у 1900 р. він закінчив із золотою медаллю гімназію і вступив до Київського університету на юридичний факультет. Але скоро він розчарувався у праві, його думки зайняла медицина. Він перейшов на медичний факультет і вчився в Одесі під керівництвом професора В.В.Підвисоцького. Цей відомий вчений, а також інші професори прищепили юнакові любов до наукових досліджень в галузі патологічної морфології, бактеріології, ендокринології, мікробіології. Вже у 1909 р. О.О.Богомолець захищає дисертацію “До питання про мікроскопічну будову і фізіологічне значення наднирникових залоз у здоровому і хворому організмі”, одним з опонентів якої був І.П.Павлов. Після захисту О.О.Богомолець поїхав у Париж, де вдосконалював свої знання у фізіологічній лабораторії в Сорбоні. У 29 років вчений очолив кафедру загальної патології Саратовського університету, потім читав лекції із патологічної фізіології в ІІ Московському університеті.

У 1929 р. О.О. Богомолець обраний дійсним членом АН УРСР, у 1930 р. - її президентом, у 1942 р. – віце-президентом АН СРСР, в 1944 р. - членом Президії АМН.

У період своєї діяльності у Києві О.О.Богомолець розробляв питання значення сполучної тканини у розвитку різних захворювань і передчасного старіння, лікування їх з допомогою спеціальної сироватки, відкрив Інститут клінічної фізіології, який об'єднав всі медичні кафедри АН УРСР.

Помер видатний вчений через хронічне захворювання легень 19 липня 1946 р. В саду Інституту фізіології АН України ім. акад. О.О.Богомольця стоїть пам'ятник. Тут, за бажанням Олександра Олександровича, його могила.

Моє навчання

Я студент-іноземець. Три місяці тому я приїхав з Маврикію. Зараз я навчаюсь на підготовчому факультеті медичного університету. Наступного навчального року я стану студентом лікувального факультету і буду вчитися 6 років. А поки що я щодня займаюся українською мовою, біологією, хімією, фізикою. Заняття почалися о 9 годині. Вони будуть продовжуватися 5 годин і закінчатся о 14 годині. Ми повторюємо систему кровообігу. Цю тему викладач пояснив вчора. Півсявзавтра, у п'ятницю, ми писатимемо контрольну роботу.

Я навчаюся старанно, тому що у травні хочу відмінно скласти іспити. Влітку у нас буде два місяці канікул, і я поїду додому.

У поданому тексті знайдіть всі форми на позначення часу.

Як довго?	Як часто?
три місяці	щодня
два дні	щотижня
весь тиждень	щомісяця
усю зиму	щоліта

Коли?			
прислівник	місцевий відмінок	знахідний відмінок	родовий відмінок
щодня	у січні	у понеділок	шостого березня
щотижня	у березні	у вівторок	1997(сьомого)
щомісяця	у лютому	у середу	року
щороку	у цьому році	у четвер	цього року
вдень	у минулому	у п'ятницю	минулого місяця
увечері	році	у суботу	наступного
вночі	у наступному	у неділю	тижня
сьогодні	місяці	через два роки	до лекції
завтра	на тому тижні	п'ять років	під час перерви
вчора		тому	після екзамену
взимку			
восени			
навесні			
влітку			

ВПРАВА 7. Дайте відповіді на запитання.

1. Яке сьогодні число?
2. Який день був учора?
3. Який день буде завтра?
4. Коли ви були у бібліотеці?
5. Коли ви дивилися фільм?
6. Як довго ви вчитеся на підготовчому факультеті?
7. Як довго ви живете у Києві?
8. Як довго ви будете вчитися у медичному університеті?

ВПРАВА 8. Дайте відповіді на запитання. Слова з дужок поставте у родовому відмінку.

1. Коли ти познайомився з Ольгою? (минулий тиждень)
2. Коли ви їздили відпочивати на море? (минуле літо)
3. Коли у Наталі день народження? (17.04)
4. Коли ти закінчуєш університет? (цей рік)
5. Коли студенти підуть на екскурсію? (наступний місяць)
6. Коли ви почали вивчати українську мову? (1.10)
7. Коли у вас екзамен з анатомії? (3.06)

ВПРАВА 9. Запитайте у своїх друзів, де вони були вчора (у понеділок, ...); куди вони підуть або поїдуть завтра (наступного місяця, улітку...).

- *Куди ти підеши у суботу ввечері?*
- *Я піду на концерт. А ти?*
- *А я хочу піти у театр.*

ВПРАВА 10. Дайте відповіді на запитання.

1. О котрій годині ви встаєте? (07. 20)
2. Коли ви виходите з дому? (08. 30)
3. О котрій годині у вас починаються заняття? (09. 00)
4. О котрій годині у вас закінчуються заняття? (14. 45)
5. Коли ви повертаєтеся (приходите) у гуртожиток? (15. 35)
6. Коли ви лягаєте спати? (22.30)

ВПРАВА 11. Дайте відповіді на запитання і поставте слова з дужок у потрібній формі.

I. - Коли почалася лекція? (30 хвилин)

- Лекція почалася 30 хвилин тому.

1. Коли ви закінчили школу? (2 роки)
2. Коли Борис прийшов у бібліотеку? (20 хвилин)
3. Коли ти повернувся додому? (3 години)
4. Коли ви приїхали в Україну? (4 місяці)
5. Коли ти останній раз їздив у Львів? (півроку)

II. - Коли закінчується лекція? (15 хвилин)

- Лекція закінчується через 15 хвилин.

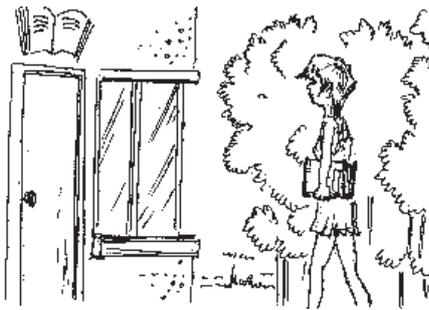
1. Коли батько приїде з відрядження? (тиждень)
2. Коли ти поїдеш відпочивати у Ялту? (місяць)
3. Коли у тебе перший екзамен? (2 дні)
4. Коли Антон закінчить університет? (4 роки)
5. Коли починається фільм? (25 хвилин)

ВПРАВА 12. Дайте відповіді на запитання: "Що Ви робите **до, під час, після**: обіду, уроку, лекції, екзамену".

*До сніданку я роблю зарядку.
Під час сніданку я п'ю каву і їм хліб з маслом.
Після сніданку я їду в університет.*

Дієслова руху

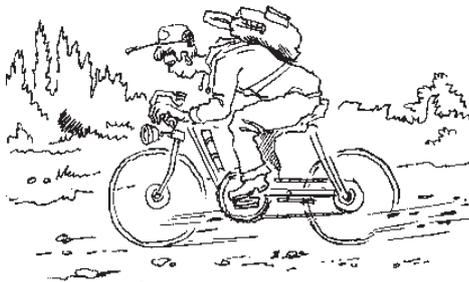
Іти, їхати —————> Ходити, їздити <—————

Оксана іде у бібліотеку.
дуже

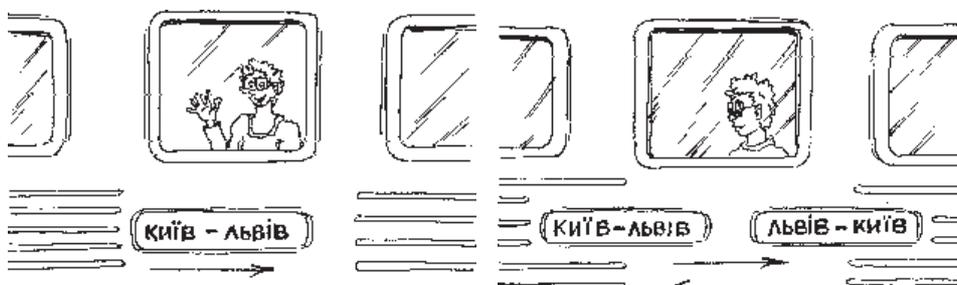
Тарас ходить у бібліотеку
часто.

Віктор їде на велосипеді у ліс.

Віктор їздить на велосипеді
щодня. Минулого тижня він
їздив на стадіон.

Антон їде у Львів.

Щороку Антон їздить у Львів.

Я шов у лікарню і зустрів Івана.

Олеся ходила на концерт у палац "Україна" = Олеся була на концерті у палаці "Україна".

1. - Куди ти йдеш?
 - Я їду на стадіон грати у футбол.
 - А вчора ти був на стадіоні?
 - Так, звичайно. Я ходжу туди щодня.
2. - Я телефонувала тобі вчора. Де ти була?
 - Ми з Віктором ходили на дискотеку.
 - А сьогодні увечері ти будеш вдома?
 - Мабуть, ні. Ми хочемо піти у театр.
3. - Андрію, куди ти їдеш?
 - Зараз у мене канікули. І я їду у Львів до сестри.
 - Ти їдиш до неї щороку?
 - Ні, минулого року я був у друзів у Києві.

4. - Ти ідеш завтра на екскурсію до Києва?
 - Не знаю. А ви їдете поїздом чи автобусом?
 - У Київ ми поїдемо поїздом, а вже у місті будемо їздити автобусом і ходити пішки.
 - А куди ви плануєте піти?
 - У нас буде автобусна екскурсія містом, ми підемо у Києво-Печерську лавру, а також у цирк.
 - Дуже цікаво. Мабуть, я поїду з вами.

Іти →	Ходити ↔
Ішов, ішла, ішли	Ходив, ходила, ходили
1. Я ішов у лікарню і зустрів друга. 2. Ми ішли у кінотеатр і розмовляли про новий фільм.	1. На канікулах Олег щодня ходив на стадіон. 2. Влітку вони часто ходили у парк.
Іду, ідеш, іде, ідемо, ідете, ідуть	Ходжу, ходиш, ходи́ть, ходи́ш, ходите, ходя́ть
1. Після уроку Оксана іде у бібліотеку. 2. Сьогодні ми ідемо у кінотеатр. 3. У суботу студенти ідуть на цікаву виставку.	1. Оксана ходи́ть у бібліотеку щотижня. 2. Вони завжди ходя́ть додому пішки. 3. Ти часто ходи́ш у басейн?
Ітиму, ітимеш, ітиме, ітимемо, ітимете, ітимуть Буду іти...	Ходитиму, ходитимеш, ходитиме, ходитимемо, ходитимете, ходитимуть. Буду ходити...
1. Завтра я ітиму в інститут і куплю конверт і листівку. 2. Завтра Андрій буде іти на стадіон і обов'язково візьме м'яч.	1. Я ходитиму на заняття з фізики щосереди. 2. У наступному місяці студенти часто будуть ходити на екскурсії.

Їхати →	Їздити ↔
Їхав, їхала, їхали	Їздив, їздила, їздили
1. Школярї їхали в автобусї і голосно співали. 2. Тролейбус їхав повільно, тому що на дорозї було багато машин. Їду, їдеш, їде, їдемо, їдете, їдуть	1. Батьки їздили відпочивати на море. 2. Олеся їздила до подруги у Львів поїздом. Їжджу, їдиш, їдить, їдимо, їдите, їдять
1. Батько їде у відрядження в їншу країну. 2. Ми їдемо відпочивати у лїс. 3. У недїлю дїти їдуть у зоопарк.	1. Вони їдять у Карпати щозими. 2. Ти часто їдиш до бабусї. 3. Я їжджу на роботу автобусом і в метро.
Їхатиму, їхатимеш, їхатиме, їхатимемо, їхатимете, їхатимуть. Буду їхати... 1. Я їхатиму до матерї у червні. 2. Андрїй буде їхати з унїверситету і купить книгу.	Їздитиму, їздитимеш, їздитиме, їздитимемо, їздитимете, їздитимуть. Буду їздити... 1. Ми завжди їздитимемо відпочивати у Ялту. 2. У Карпатах вїн буде їздити на лижах.

ВПРАВА 13. Замїсть крапок поставте дїєслова **їти** або **ходити** в потрібнїй формї.

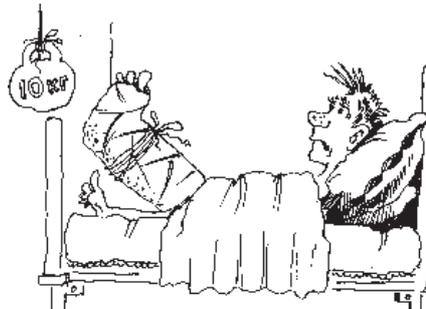
1. Максим ... дуже швидко, тому що запїзнювався на лекцїю.
2. Ми ... на пошту замовити телефонну розмову з другом.
3. Дмитро любить дивитися фїльми, тому вїн часто ... у кїнотеатр.
4. Я ... в їнститут і зустрїв Наталю.
5. Я ... в унїверситет пїшки.
6. Сьогоднї пїсля урокїв дїти ... на стадїон.
7. Ми часто ... у театр.

ВПРАВА 14. Замість крапок поставте дієслова **їхати** або **їздити** у потрібній формі.

1. Минулого літа ми ... відпочивати у Карпати.
2. Куди ви ... на зимових канікулах?
3. На нову виставку Антон і Сергій ... автобусом, а потім трам-
ваєм.
4. Щороку студенти ... у гори.
5. Я часто ... у Львів до свого друга.
6. Лікар порадив мені щороку ... на море.
7. Коли я ... на роботу, я купую свіжі газети.

- Куди ти їздив у відпустку?
Де ти був?
- Перші два дні був у горах.
- А інші?
- Інші? У гіпсі ...

ВПРАВА 15. Прочитайте діалоги і поставте замість крапок дієслова **їти - ходити, їхати - їздити**.

1. - Куди ти ... ?
- Я ... у бібліотеку. Мені потрібно взяти підручник.
- Але бібліотека далеко. Чому ти не ... автобусом?
- Я люблю ... пішки.
2. - Марто, ти сьогодні ... до Наталі?
- Так, а що?
- Вчора я не ... в університет і хотіла попросити тебе взяти у неї зошит з анатомії.
3. Андрію, коли ти збираєшся ... у Чернігів?
- Я ... вже сьогодні ввечері.
- Шкода. Я хотів передати подарунок моєму братові.
- Я ... у Чернігів дуже часто, ти зможеш передати подарунок наступного тижня.

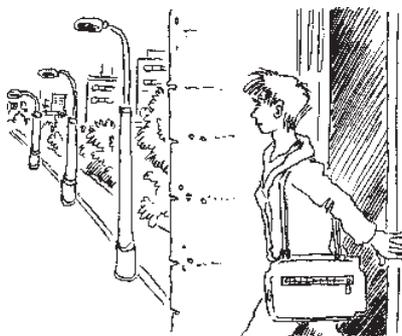
ВПРАВА 16. Замініть дієслово **бути** дієсловами руху.

1. Улітку ми були у Львові.
2. Ірина була у читальному залі.
3. Після уроку Сергій та Ольга були у кафе.
4. У неділю хлопці були на футболі.
5. Минулого року мій батько був у Франції.
6. Студенти були на екскурсії в музеї Т.Г. Шевченка.

ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ!

На вулиці іде дощ.
У театрі йде нова вистава.
Мій годинник іде точно.
Час іде дуже швидко.

Дієслова руху з префіксами при-, по-, за-, ви-, під-, від-:

Студент **пішов** в університет.

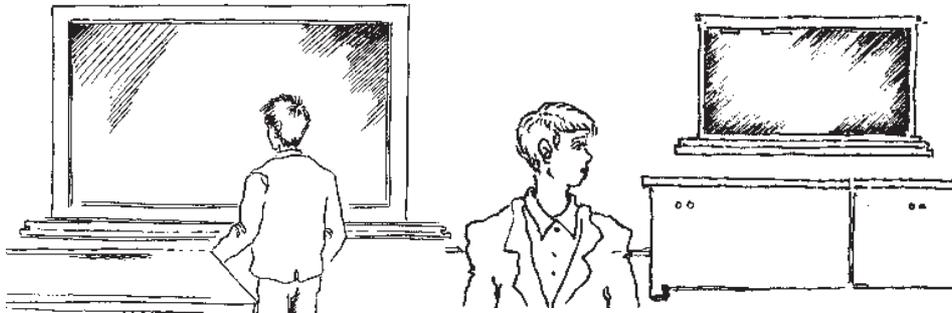
Студент **пришов** в університет.

Студент **зайшов** у бібліотеку.

Студент **вийшов** з бібліотеки.

Студент **підійшов** до дошки.

Студент **відійшов** від дошки.

пішов ≠ прийшов
зайшов ≠ вийшов
підійшов ≠ відійшов

ВПРАВА 17. Дайте відповіді на запитання.

- *Завтра Талла піде в парк. А Ольга?*
- *Ольга також піде у парк.*

1. У суботу Борис піде у театр. А Семен?
2. Завтра Михайло піде на стадіон. А Максим?
3. Тарас приїде з Одеси у червні. А Дмитро?
4. Улітку батьки поїдуть на південь. А ти?
5. Сьогодні увечері Антон піде у кіно. А Наталя?
6. Олена приїде додому о 16.00. А Ірина?

ВПРАВА 18. Замість крапок поставте дієслова **поїхати, приїхати, піти, прийти** у потрібній формі.

1. Максим ... на змагання у Київ.
2. Олеся ... з університету о 16.30.
3. Він ... у гості до друзів.
4. Звідки ... ці іноземні студенти?
5. Студенти ... на лекцію з хімії.
6. Марта ... вчитися в Україну.
7. Антон ... з Криму в серпні.
8. Наталя ... від подруги пізно ввечері.

ВПРАВА 19. Замініть дієслово з префіксом **за-** дієсловом з префіксом **ви-**.

1. Я зайшов у театр, коли була 8 година.
2. Дмитро побачив Олега, коли заходив у метро.
3. Ганна зайшла у читальний зал і побачила Олену.
4. Коли вона зайшла у магазин, почався дощ.
5. Ми зайшли у кафе і зустріли наших друзів.

ВПРАВА 20. Замість крапок поставте дієслова **зайти,вийти** у потрібній формі.

1. Увечері Дмитро ... гуляти з собакою.
2. Медсестра ... з кабінету лікаря.
3. Максим ... в аптеку купити ліки.
4. Викладач дав домашнє завдання і ... з аудиторії.
5. Мама завжди ... у магазин після роботи.
6. Із машини ... відомий актор.
7. Мені потрібно ... у бібліотеку і взяти підручник з біології.

ВПРАВА 21. Дайте стверджувальну відповідь на запитання. Використайте дієслово **підійти** у потрібній формі.

- *Ольга стоїть біля вікна?*
- *Так, вона підійшла до вікна.*

1. Студент стоїть біля дошки?
2. Іван стоїть поряд з учителем?
3. Туристи стоять біля пам'ятника?
4. Хлопчик стоїть біля телевізора?
5. Учень стоїть біля карти?
6. Олена стоїть поруч з Наталею?

ВПРАВА 22. Дайте заперечну відповідь на запитання. Використайте дієслово **відійти** у потрібній формі.

- *Ніна стоїть біля столу?*
- *Ні, вона вже відійшла від столу.*

1. Дівчата стоять біля вітрини магазину?
2. Марійка стоїть біля дзеркала?

3. Студенти підійшли до кіоску “Книги”?
4. Андрій стоїть біля шафи?
5. Ірина підійшла до машини?

ВПРАВА 23. Замість крапок поставте дієслова **зайти, вийти, піти, прийти, підійти** у потрібній формі.

1. - Сергію, мама вже ... додому?
- Ні. Її ще немає.
- Коли вона буде вдома?
- Після роботи мама ... в аптеку і у магазин. Я не знаю, коли вона ...
- Дякую. Я зателефоную через годину.
2. - Олено, чому ти вчора не ... на стадіон?
- Коли я ... з будинку, почався дощ, і я повернулася додому.
3. Медсестра ... з кабінету лікаря і .. до хворого:
- Ось ваш рецепт. Вам треба ... в аптеку і купити таблетки та мікстуру.

ВПРАВА 24. Замість крапок поставте потрібні дієслова ружу.

У суботу Тарас ... з дому об 11 годині. Пів на 12 йому зателефонував Ігор, але мама сказала, що Тарас уже По дорозі Тарас ... на пошту купити листівку і конверт. Коли він ... до пам'ятника, Андрій та Ігор вже чекали його. Друзі разом ... на виставки. О третій годині Тарас ... додому.

ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ!

Підійти	- до кого? чого?
Відійти	- від кого? чого?

Прочитайте текст. Використовуючи дієслова руху, напишіть розповідь про екскурсію містом, у якому Ви навчаєтесь.

Екскурсія в музей

Антон прокинувся о восьмій годині. Він встав, зробив ранкову гімнастику, одягнувся, вмився і зібрався готувати сніданок. На кухні вже стояв Семен і чистив картоплю. Антон порізав помідори, огірки, зробив салат, потім посмажив рибу. Через півгодини хлопці смачно снідали.

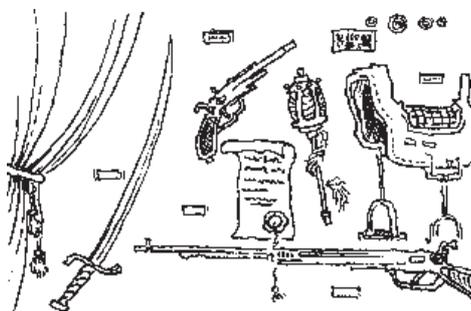
- Андрію, сьогодні неділя, я пропоную піти в музей історії України,- сказав Семен.

- Прекрасна ідея! Давай зателефонуємо Оксані і Марійці і запросимо їх.

Хлопці швидко помили посуд, зібралися і вийшли з гуртожитку. На вулиці вони підійшли до телефонного апарата, набрали номер і домовились із дівчатами про зустріч у кафе "Мрія". Коли вони прийшли у кафе, була десята година. Хлопці сіли за столик. Через кілька хвилин у кафе зайшли дівчата і підійшли до них. Разом вони випили кави і пішли на зупинку. Друзі сіли в автобус і вийшли на Контрактовій площі. Далі до музею вони пішли Андріївським узвозом. По дорозі вони зайшли у театр "Колесо" подивитися, яка вистава буде йти наступної неділі.

- А он і музей, ми майже прийшли, - вигукнула Марійка.

- Так, я тепер піду швидше і куплю квитки, - сказав Семен.

У музеї хлопці і дівчата обійшли всі зали і оглянули різні експонати. Їм дуже сподобався зал "Історія козацтва" і виставка українського народного одягу: вишитих сорочок, плахт, кожухів, кептарів.

Після екскурсії Оксана, Марійка, Семен і Антон відійшли від музею і сфотографувалися на згадку. Тепер у кожного є фото, на якому видно будинок музею, Андріївську церкву і руїни Десятинної церкви.

Урок 15 (п'ятнадцятий урок), повторювальний

Прочитайте текст. Випишіть незнайомі слова, знайдіть їх у словнику.

Екологія - наука про взаємодії організмів і їх угруповань з навколишнім середовищем.

Спільним середовищем для всіх мешканців землі є біосфера. Екологію називають наукою № 1, бо вона повинна врятувати біосферу і, наскільки це можливо, відновити її.

Вчення про біосферу створив академік Вернадський - перший президент Української академії наук (УАН). Він дав таке визначення біосфери: "біосфера - це вторинна оболонка Землі, до складу якої входять нижній шар атмосфери, вся гідросфера і живі організми, які тут мешкають. Загальна маса живих організмів складає незначну частку маси (m) всієї біосфери, але саме вони відіграють тут провідну роль".

Вернадський писав, що життя є наймогутнішою геохімічною силою нашої планети. Під дією живих організмів та атмосфера, літосфера, що зараз входять до складу біосфери, і гідросфера суттєво відрізняються від первісних оболонок Землі. Завдяки живим організмам в атмосфері з'явилися кисень (O_2) і азот (N_2), склад води у водоймах залежить від її мешканців, цілющі властивості морської води зумовлюються продуктами життєдіяльності морських організмів. Озеро Байкал має воду з унікальним складом, тільки у цій воді можуть жити унікальні види тварин і рослин та одноклітинних істот, але саме вони і створили цю воду і підтримують її склад. Корисні копалини: кам'яне вугілля, нафта, торф, крейда, болотна залізна руда, сульфати - з'явилися в літосфері у зв'язку з появою живих організмів. Живі організми створили ґрунт - верхню частину літосфери, на якій ростуть рослини. У складі ґрунту багато неживих речовин: каміння, пісок, глина, вода, повітря, але в кожному грамі ґрунту знаходяться мільйони бактерій, мікроскопічних грибів, водоростей, амеб і т.п. Ці мешканці ґрунту надають йому певної структури, сприяють його аерації. Родючість ґрунту є основою економіки країни. Багато великих стародавніх держав зникли тому, що не зберегли свій

грунт. Українські чорноземи всесвітньо відомі, але зараз грунт знаходиться у несприятливих умовах. З водою, з повітрям в нього надходять отруйні промислові відходи. Надмірна кількість отрутохімікатів, мінеральних добрив з ґрунту переходять до рослин, з них до тварин і потрапляють в організм людини. Збереження ґрунту - це не тільки економічна, а й медична проблема, над якою працюють гігієністи Національного медичного університету (м. Київ) протягом багатьох років. Вони розробили ефективні біологічні засоби збереження та відновлення ґрунту.

Дайте відповіді на запитання:

1. Що таке екологія?
2. Хто був засновником вчення про біосферу?
3. Що ви дізнались про унікальний склад води озера Байкал?
4. Що таке ґрунт та яка його роль у житті людини?

Складіть і запишіть план тексту. Перекажіть текст за планом.

Перевірте, як Ви розмовляєте українською мовою:

1. Розкажіть про себе.
2. Розкажіть про свою родину.
3. Розкажіть, що ви звичайно робите у вільний час.
4. Розкажіть про своє навчання, про своїх нових друзів.
5. Розкажіть про місто, в якому ви зараз живете.

Таблиці допоможуть Вам повторити граматичний матеріал попередніх уроків.

ТАБЛИЦЯ I. Вам вже відомо, що в українській мові сім відмінків:

Відмінок		Чоловічий рід	Жіночий рід
Називний	Хто? Що?	<u>Студент</u> розмовляє. Це <u>університет</u> .	<u>Студентка</u> пише. Це <u>академія</u> .
Родовий	(у) Кого? Чого? Чие? Куди? Звідки?	У <u>Максима</u> немає <u>брата</u> . У <u>Максима</u> немає <u>підручника</u> . Це фото <u>друга</u> . Він пішов <u>до брата</u> . Він <u>приїхав з Тернополя</u> .	<u>В Оксани</u> немає <u>сестри</u> . <u>В Оксани</u> немає <u>сумки</u> . Це фото <u>подруги</u> . Вона пішла <u>до сестри</u> . Вона <u>приїхала з Полтави</u> .
Давальний	Кому? Чому?	Він дав <u>підручник другу (другові)</u> . Тут не можна стояти <u>велосипеду</u> .	Він подарував <u>квіти подрузі</u> . Вона зраділа <u>подарованій квітці</u> .
Знахідний	Кого? Що? Коли? Куди?	Я бачу <u>Богдана</u> . Я бачу <u>словник</u> . Я <u>прийду в понеділок</u> . Я <u>поїду в Тернопіль</u> .	Я <u>знаю Оксану</u> . Я <u>читаю книжку</u> . Я <u>повернусь у суботу</u> . Я <u>поїду в Полтаву</u> .
Орудний	Ким? Чим?	Він хоче бути <u>лікарем</u> . Вона малює <u>олівцем</u> . Вони гуляють <u>парком</u> .	Я буду <u>артисткою</u> . Вона захоплюється <u>музикою</u> .
Місцевий	(На, в...) кому? чому? Де?	У <u>Василеві</u> багато <u>доброго</u> . <u>Богдан</u> вчиться <u>в університеті</u> .	<u>На Наталці</u> чудова <u>сукня</u> . <u>Викладач</u> працює <u>в академії</u> .
Кличний	Хто?	<u>Богдане, Андрію</u> .	<u>Оксано, мамо</u> .

ТАБЛИЦЯ 2. Ви знаєте, що прикметники узгоджуються з іменниками за родом, числом, Відмінком.

Відмінок		Чоловічий рід	Жіночий рід
Називний	Який? Яка?	Мій перший новий друг (підручник).	Моя перша нова подруга.
Родовий	(у) Якого? (у) Якої?	Мого першого нового друга.	Моєї першої нової подруги.
Давальний	Якому? Якій?	Моєму першому новому другу (другові).	Моїй першій новій подрузі.
Знахідний	Якого? Який? Яку?	Мого першого нового друга. Мій перший новий підручник.	Мою першу нову подругу.
Орудний	(з) Яким? (з) Якою?	Моїм першим новим другом.	Моєю першою новою подругою
Місцевий	(у,на) Якому? (у,на) Якій?	На моєму першому новому другові. У моєму першому новому підручнику.	На моїй першій новій подрузі.

ТАБЛИЦЯ 3. Ви познайомились з дієсловами недоконаного та доконаного видів у формах минулого, теперішнього та майбутнього часів.

Час	Вид	
	недоконаний	доконаний
Теперішній	Що роблю? Читаю, пишу.	_____
Минулий	Що робив, -ла, -ли? Читав, писав, Читала, писала, Читали, писали.	Що зробив, -ла, -ли? Прочитав, написав, Прочитала, написала, Прочитали, написали.
Майбутній	Що буду робити? Буду читати, буду писати. Що робитиму? Читатиму, писатиму.	Що зроблю? Прочитаю, напишу.

Вам відомо, що:

іменник відповідає на питання	хто? що?
прикметник відповідає на питання	який? яка? яке? які?
числівник відповідає на питання	котрий? котра? котре? котрі? скільки?
займенник відповідає на питання	
особовий	хто?
присвійний	чий? чия? чие? чий?
дієслово відповідає на питання	що (з) робити?
прислівник відповідає на питання	як? де?

Ви вже знаєте, що речення бувають:

прості

Богдан - студент.

Богдан живе у Києві.

Він навчається у медичному університеті.

Богдан розмовляє українською мовою.

Він хоче бути лікарем.

У нього немає брата і сестри.

Він часто пише листи друзів в Тернопіль.

складні

Він знає, що лекції починаються о дев'ятій годині.

Він не знає, де живе його подруга.

Він ще погано розмовляє українською мовою, тому що лише один місяць займається на підготовчому відділенні.

Він зможе читати українські книжки, коли добре вивчить українську мову.

ВПРАВА 1. Дайте відповіді на запитання, використовуючи слова з правого стовпчика.

1. Де ви берете книги?	бібліотека
2. Куди ви ходили вчора?	
3. Звідки ви йдете?	
1. З ким ви займаєтесь на стадіоні?	тренер
2. Кого ви бачили на стадіоні?	
3. У кого ви були вчора?	
1. Хто написав цього листа?	сестра
2. Від кого ви отримали цього листа?	
3. Кому ви пишете листа?	
4. Чий лист ви чекаєте?	
1. Чим ви займаєтесь у вільний час?	спорт
2. Що вам подобається?	
3. Яку книгу зараз ви читаєте?	

ВПРАВА 2. Перепишіть речення, замість крапок вставляючи потрібний займенник.

- Моя подруга навчається в Тернополі. Я давно не бачив
... часто пише мені листи. Нещодавно я отримав від ... великий лист. Сьогодні я повинен відповісти Може, влітку я поїду до
- У мене є друг. ... звать Максим. ... працює у школі. Іноді ми ... ходимо в басейн. Я вчу ... плавати. Я отримав ... запрошення. Завтра я піду
- Ця дівчина навчається в нашому університеті. Я ще не знайомий Я не знаю, як ... звать і скільки ... років. Я часто зустрічаю ... у бібліотеці. ... теж вивчає українську мову.
- Мої батьки живуть у Відні. Я давно не бачив Вчора я отримав ... телеграму. ...сповіщають, що збираються приїхати до мене. Я відповів ... , що з нетерпінням ... чекатиму.

ВПРАВА 3. Дайте відповіді на запитання, використовуючи слова з правого стовпчика.

1. Кого ви бачили на виставці?
один відомий
український
художник
2. З ким ви розмовляли про картини?	
3. Хто показав вам свої картини?	
4. Кому ви хочете показати свої малюнки?	
5. Чиї картини ви бачили на виставці?	
6. Про кого писали газети?	
1. Хто телефонував вам?
моя молодша
сестра
2. Кого ви чекаєте?	
3. З ким ви розмовляли про літературу?	
4. Кому ви допомагаєте?	
5. Чия це фотографія?	
6. Про кого ви розповіли друзям?	
1. Про кого ви хочете мені нагадати?
мій старий
шкільний друг
2. Від кого ви отримали цього листа?	
3. Хто нещодавно приїхав у Київ?	

ВПРАВА 4. Замість крапок впишіть потрібне слово і поставте до нього запитання.

Він ... студент | добрий
Він читає ... | добре

Він добрий студент. Який він студент?
Він читає добре. Як він читає?

1. Ця студентка пише
Ти придбав ... костюм.	гарно
гарний
2. Ми ще ... розмовляємо українською мовою.
Він ... студент.	погано
поганий
3. Олеся говорить
У неї ... голос.	тихо
тихий

4. Ми знаємо українську мову
Він ... людина.	добре
добра
5. Я читаю ... роман.
Цей автор пише	цікавий
цікаво

ВПРАВА 5. Замість крапок влишіть дієслово доконаного чи недоконаного виду.

1. Я ... лист своєму другові і відіслав його (писати, написати).
2. Тетяна довго ... слова з тексту. Коли вона ... їх, вона почала писати вправу(вчити, вивчити).
3. Робітники ... школу півроку. Вони ... її, а восени в ній почалися заняття (будувати, побудувати).
4. Ми ... квитки й увійшли в кінотеатр (купувати, купити).
5. Він ... правило і добре відповів на запитання викладача (згадувати, згадати).
6. Звичайно я ... книги в університетській бібліотеці, але цю я ... у свого друга (брати, взяти).
7. Щомісяця він ... подарунки своїй матері. Вчора він ... їй подарунок (надсилати, надіслати).
8. Ця студентка ніколи не ... , але сьогодні вона ... на п'ять хвилин (запізнюватися, запізнитися).
9. Звичайно я ... дуже рано, але вчора я дуже втомився, тому сьогодні я ... пізно (прокидатися, прокинутися).

ВПРАВА 6. Складіть речення з наведених слів.

1. Аудиторія, я, часто, ручка, забувати.
2. Я, давно, жити, в, це, велике, місто.
3. Він, багато, розповідати, про, ця, розумна, дівчина.
4. Я читати, вчора, ввечері, новий, журнал.
5. Мій, старий, друг, вчитися, у, медичній, університет.
6. Я часто, згадувати, своя, молодша, сестра, про.
7. Ми, бути, на , минулий, тиждень, оперний, в, театр.
8. Він, подарувати, квіти, кохана, дівчина, своя.
9. Він, часто, гуляти, парк, зі, своя, хороша, подруга.
10. Щомісяця, він, одержувати, лист, старший, від, брат.

УРОК 16 (шістнадцятий урок)

Студентка пише у нових зошитах.

"Київський" торт найсмачніший.

Студенти підуть на екскурсію,

якщо погода буде сонячна.

Називний відмінок	Місцевий відмінок	Закінчення
інститут (будинок) що?	(в) інституті (будинку) в чому?	-і, -у
речення новий який?	(у) реченні (у) новому в якому?	-ому
наш (мій) чий?	(у) нашому (моєму) в чиєму?	-ому, -єму
перший котрий?	(в) першому в котрому?	-ому
зупинка (аудиторія) що?	(на) зупинці, (в ауди- торії) на чому? в чому?	-і, -ї
остання яка?	(на) останній на якій? в якій?	-ій
ваша (твоя) чия?	(на) вашій (твоїй) на чийй? в чийй?	-ій, -їй
третя котра?	(на) третій на котрій? в котрій?	-ій

ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ прийменники, які вживаються з місцевим відмінком:

у, в, на, о.

Лекція починається о дев'ятій годині.

Знайдіть форми місцевого відмінка однини.

У нашій сім'ї ціла династія лікарів. Мій прадід був фармацевтом і працював в аптеці. Дід працював лікарем у відомій київській лікарні, яка знаходиться на вулиці Мечнікова. Зараз у цій лікарні працюють мої батьки. Мама – у травматологічному відділенні, у рентген-кабінеті, а батько – у відділенні кардіології. Він хірург-

кардіолог. Батьки багато розповідали мені про свою роботу. Я часто ходив у лікарню, був у різних відділеннях, у лабораторії і навіть в операційній. Це дуже важка, але цікава професія, тому я також вирішив стати лікарем. Зараз я навчаюся на третьому курсі лікувального факультету в Національному медичному університеті. Я ще не обрав майбутню спеціальність, але точно знаю, що буду працювати у дитячій лікарні й допомагати дітям.

Ким Ви хочете стати? Чи є серед Ваших знайомих люди, які також обрали цю професію?

Ви бачите університет, в якому вчиться мій брат.

1. Я читав журнал. У цьому журналі Олесь надрукував свої вірші.
2. Я працюю у школі. У цій школі вчиться моя сестра.
3. Це складне речення. У цьому реченні декілька нових слів.

1. Я читав журнал, у якому Олесь надрукував свої вірші.
2. Я працюю у школі, в якій вчиться моя сестра.
3. Це складне речення, в якому декілька нових слів.

ВПРАВА I. Закінчіть складне речення, добираючи другу частину з правої половини.

1. Це студентська бібліотека, ...
2. Це центральний поштамт, ...
3. Це стоматологічний корпус університету, ...
4. Це дослідна лабораторія, ...
5. Це нове фантастичне оповідання, ...

1. ... у якому автор розповідає про життя в третьому тисячолітті.
2. ... в якому навчаються майбутні стоматологи.
3. ... в якій займаються українські та іноземні студенти.
4. ... на якому можна надіслати листи і телеграму у будь-яку країну світу.
5. ... у якій працюють біологи, фізики, фізики.

ВПРАВА 2. З двох простих речень побудуйте одне складне.

1. Це студентський гуртожиток. У цьому гуртожитку живуть іноземні студенти.
2. У центрі міста знаходиться молодіжний клуб. У цьому молодіжному клубі відпочивають студенти з різних інститутів міста.
3. Ось нова світла їдальня. У цій їдальні снідають, обідають і вечеряють школярі.
4. В університеті експонується виставка. На цій виставці можна купити графічні роботи.
5. Університетський читальний зал працює з 10 до 18 годин. У читальному залі можна взяти потрібні підручники і художню літературу.

Називний відмінок	Місцевий відмінок (для всіх родів)	Закінчення
уроки (вчителі) що? хто?	(на) уроках (учителях) на чому? на кому?	-ах, -ях
хороші які? наші (мої) чий?	хороших на яких? наших (моїх) на моїх?	-их
перші котрі? вправи	перших на котрих? (у) вправах	-их
(лабораторії) що?	(лабораторіях) у чому?	-ах, -ях

ВПРАВА 3. Запишіть речення. Підкреслені слова поставте у місцевому відмінку однини.

1. Студентка пише у нових зошитах.
2. В аудиторіях вони читають тексти.
3. Книжки стоять на полицях.
4. Діти відпочивають у великих санаторіях.
5. На уроках ми вчимо нові слова.
6. Ці ліки можна купити в міських аптеках.
7. Улітку студенти були в музеях і у театрах.

ВПРАВА 4. Дайте відповіді на запитання. Слова з дужок поставте у місцевому відмінку множини.

1. Де відпочивають студенти? (зелені парки й сади)
2. Де вчаться юнаки й дівчата? (інститути, університети)
3. Де хлопці займаються спортом? (стадіони і спортивні зали)
4. Де студенти виконують домашні завдання? (аудиторії й кімнати)
5. Де працюють лікарі? (лікарні й поліклініки)
6. Де студенти беруть підручники і художню літературу? (міські й університетські бібліотеки)
7. На яких факультетах вчаться студенти медичних вузів? (медичний, стоматологічний, фармацевтичний)
8. Де стоять квіти? (вікна і вази)

ВПРАВА 5. Слова з дужок поставте у місцевому відмінку множини.

1. Студенти обідають у (студентська їдальня).
2. Я не люблю відпочивати у (велике місто).
3. Ці школярі навчаються у (сьомий та дев'ятий клас).
4. Студенти беруть книжки у (читальний зал і бібліотека).
5. У (київський театр) можна подивитися нові вистави.
6. Карти і таблиці висять на (стіна) у (ваша аудиторія).
7. У (ця лабораторія) працюють майбутні біологи.
8. Картини відомих художників можна побачити на (виставка).
9. Студенти пишуть диктант з української мови у (свій зошит).
10. На (студентський вечір) завжди дуже весело.

Прочитайте і перекажіть текст.

Національний медичний університет ім. О.О. Богомольця

Національний медичний університет був заснований у 1841 році як медичний факультет Київського університету ім. Т.Г. Шевченка. З 1921 року медичний інститут став самостійним навчальним закладом. На 6 факультетах університету вчаться вітчизняні та іноземні студенти з різних країн світу. На проспекті Перемоги знаходяться три головні корпуси НМУ. У найстарішому морфологічному корпусі на першому поверсі

розташовані кафедри анатомії та біології. На практичних заняттях студенти працюють у лабораторіях та спеціалізованих приміщеннях. У коридорах кафедр можна ознайомитися з багатьма експонатами, які ілюструють різноманітність фауни нашої планети.

На гуманітарних кафедрах, які розташовані на другому поверсі, студенти вивчають соціологію, політологію, історію України.

На третьому поверсі на кафедрі гістології та ембріології другокурсники слухають мікролекції у музеї, в якому представлені унікальні препарати ембріонів людини на різних стадіях розвитку.

На заняттях з фізіології викладачі кафедри, яка знаходиться на четвертому поверсі, знайомлять студентів з фізіологічними процесами, які відбуваються в організмі людини.

На перших курсах студенти вивчають дисципліни, які допоможуть їм у майбутньому працювати з діагностичною апаратурою. Протягом шести років вихованці НМУ отримують не тільки теоретичні знання, але й практичні навички на клінічних кафедрах університету.

Поряд, на вулиці Зоологічній, знаходиться корпус стоматфакультету, в якому навчаються майбутні стоматологи. На перших двох поверхах розташовані приміщення бібліотеки, в яких студенти можуть знайти наукову літературу зі спеціальності й художню літературу. З новинками наукових досягнень можна познайомитися у читальних залах, а необхідну літературу підібрати у каталогах бібліотеки.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ:

Ця вистава веселіша, ніж та.
Ця вистава веселіша за ту.
Ця вистава веселіша від тієї.

ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ найвищий ступінь порівняння прикметників!

най + веселіший = найвеселіший
най + швидший = найшвидший
най + нижчий = найнижчий
най + кращий = найкращий

Це найвеселіша вистава.
Це найвеселіший фільм.
Це найвеселіше оповідання.

ВПРАВА 6. Виконайте Вправу за зразком.

- *Ця вправа складніша , ніж та.*
- *Ця вправа складніша за ту.*
- *Ця вправа складніша від тієї.*

1. Апельсиновий сік смачніший, ніж яблучний.
2. Дніпро ширший, ніж Десна.
3. Наш будинок вищий, ніж сусідній.
4. Перше речення довше, ніж третє.
5. Моя сестра старша, ніж сестра Тетяни.

ВПРАВА 7. Від поданих прикметників утворіть найвищий ступінь порівняння. З чотирма прикметниками складіть речення.

Дорожчий, розумніший, менший, тихіший, чистіший, світліший, кращий, темніший, гірший.

ВПРАВА 8. Виконайте Вправу за зразком. Використайте прийменники **ніж, за, від**.

- *Це смачний торт.*
- *"Київський" торт смачніший, ніж торт "Казка".*
- *"Київський" торт найсмачніший.*

1. У нашому університеті хороша бібліотека.
2. У нашому місті є великий стадіон.
3. Я прочитав цікаве оповідання.
4. Цей будинок дуже високий.

За якої умови ви складете випускні екзамени?

Я складу іспити відмінно, якщо щодня відвідуватиму заняття з усіх дисциплін. Якщо я буду відвідувати усі теоретичні та практичні заняття, я швидко оволодію українською мовою.

Я буду правильно виконувати домашнє завдання, якщо слухатиму уважно викладача, спілкуватимуся з українськими друзями і багато працюватиму над собою.

ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ!

ВПРАВА 9. Скажіть, за якої умови Ви:

- 1) підете у театр;
- 2) підете на день народження до своєї подруги;
- 3) не будете хворіти;
- 4) зателефонуете своєму другові;
- 5) станете хорошим лікарем;
- 6) поїдете додому.

ВПРАВА 10. Розкажіть про своє відвідування лікаря (поліклініки, лікарні).

* В якій ситуації можна використати такі вирази:

Вибачте, ви помилилися.

Дуже вдячний.

Перепрошую.

Дієслова уроку. З якими питаннями вони вживаються?

розташовувати	/	розташувати
ілюструвати	/	проілюструвати
представляти	/	представити
підбирати	/	підібрати
відбуватися	/	відбутися

УРОК 17 (сімнадцятий урок)

**Ми зустріли нашого нового студента.
Щоб стати хорошим лікарем, треба багато працювати.**

Називний відмінок	Знахідний відмінок	Закінчення
наш чий?	ми бачили нашого чийого?	-ого
хороший який?	ми бачили хорошого якого?	-ого
перший котрий?	ми бачили першого котрого?	-ого
друг (лікар) хто?	друга (лікаря) кого?	-а, -я
ваш (наше) чий? чие?	ми бачили ваш (наше) чий? чие?	
великий (гарне) який? яке?	ми бачили великий (гарне) який? яке?	
парк (місто) що?	ми бачили парк (місто) що?	
ваша (моя) чия?	я зустріла вашу (мою) чию?	-у, -ю
нова (давня) яка?	я зустріла нову (давню) яку?	-у, -ю
перша котра?	я зустріла першу котру?	-у, -ю
подруга (стаття) хто? що?	я зустріла подругу (статтю) кого? що?	-у, -ю

ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ приїменники, які вживаються зі знахідним відмінком:

у, на, про, за.

Я прочитав цю статтю за годину.

Ігор молодший за брата.

У тексті зверніть увагу на підкреслені дієслова.

Сьогодні субота. У Богдана дуже хороший настрій, тому що він придбав нові меблі. Богдан запросив свого друга Тараса, який працює дизайнером у відомій фірмі, щоб він допоміг розташувати шафу, сервант, м'який куточок, книжкові полиці, крісла і журнальний столик.

Праворуч друзі вирішили поставити шафу, в якій можна вішати одяг. Біля шафи буде стояти м'який куточок. Навпроти Тарас запропонував повісити полиці. Поряд з куточком поставили крісла і журнальний столик, на який можна класти журнали і ставити вазу з квітами.

ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ!

Що?	Куди?	Де?
класти	покласти	лежати
ставити	поставити	стояти
вішати	повісити	висіти

кладу, клав, клала

кладеш

кладе

кладемо, клали

кладете

кладуть

ВПРАВА I. Поставте дієслова у потрібній формі.

- Олена (поставити) вазу з квітами на підвіконня.
- Картину, яку подарували мені на день народження, ми (повісити) у вітальні.
- Актори київського театру ім. І. Франка (ставити) новий спектакль.
- Перед уроком учні (класти) на столи підручники, зошити і ручки.
- Ми завжди (вішати) пальта і куртки у гардеробі.
- Книжки, які студенти повернули у бібліотеку, Тетяна Іванівна (покласти) у шафу.
- Щоб страва була смачною, треба (покласти) сіль і спеції.

ВПРАВА 2. Замість крапок поставте потрібне дієслово

класти (покласти),ставити(поставити),вішати (повісити).

1. Я ... лист від батьків у книгу.
2. Діти ... на ялинку іграшки і цукерки.
3. Офіціант ... на стіл тарілки, ... виделки і ножі.
4. У вестибюлі інституту студенти ... оголошення про літературний вечір.
5. Перед заняттями черговий повинен ... на дошку граматичні таблиці.
6. У метро забороняється ... речі на поручні.

Прочитайте текст.

У неділю Богдан і Олена пішли в оперний театр. Потрапити на оперу було непросто. Це була остання вистава у цьому сезоні. Театр їхав на гастролі в іншу країну, тому зал був повний. Олена сіла на своє місце, а Богдан пішов у фойє купити програмку. Цього вечора йшла вистава “Запорожець за Дунаєм” Семена Гулака-Артемовського. Коли піднялася завіса, друзі звернули увагу на оригінальні декорації та гарні костюми акторів. Опера була про історію козаків, які змушені втікати у чужу країну, про їх любов до Батьківщини.

Коли Богдан і Олена йшли додому, вони довго говорили про виставу, про чудовий спів акторів. Друзі вирішили обов’язково ще раз піти у театр.

Напишіть про своє відвідування театру, використовуючи знайдений відмінок однини.

ВПРАВА 3. Закінчіть складне речення, добираючи другу частину речення із довідки.

1. В Українському Домі експонувалася виставка Реріха,
2. Студенти відвідали історичний центр міста,
3. Учора молодий хірург зробив операцію,
4. Навпроти університету знаходиться пам’ятник Тарасові Шевченку,
5. Студент читав доповідь,
6. Мама варила компот з ягід,

ВПРАВА 5. Поставте запитання до підкреслених слів.

1. Антон сфотографував красиві будинки.
2. Я прочитав нові журнали.
3. На екскурсії студенти оглянули старі райони міста.
4. Олеся вчить нові слова.
5. На канікулах школярі ходили у музеї і театри.
6. На стадіоні Віктор зустрів своїх друзів.
7. Діти попросили вчительку розповісти про відомого письменника.

ВПРАВА 6. Дайте відповіді на запитання. Слова з дужок поставте у знайденому відмінку множини.

1. Кого зустрічає Ігор на вокзалі? (сестра)
2. Які лекції слухають студенти? (цікава)
3. Що ви бачили на екскурсії? (гарний будинок, зелений парк, широка вулиця)
4. Кого чекає викладач в аудиторії? (іноземний студент)
5. Які словники купила Тетяна? (українсько-англійський)
6. Що читає Андрій у бібліотеці? (науковий журнал, медична стаття)

ВПРАВА 7. Слова з дужок поставте у знайденому відмінку.

1. Я люблю (батьки).
2. Я часто згадую (шкільні друзі).
3. На виставці ми зустріли (наш товариш).
4. У музеї ми бачили (молоді художники).
5. Ми запросили на вечір (іноземні студенти).
6. У газеті надрукували (цікаві статті).
7. Я вітав зі святом (мої сестри).

Прочитайте коментар, який допоможе Вам зрозуміти зміст тексту.

- День Києва - день народження міста.
Андріївська церква - пам'ятка архітектури, побудована у стилі бароко на Андріївській горі за проектом архітектора Растреллі.
Андріївський узвіз - найкоротший шлях Андріївською горою

від Верхнього міста до Подолу.
Аматорські театри - самодіяльні, непрофесійні театри.

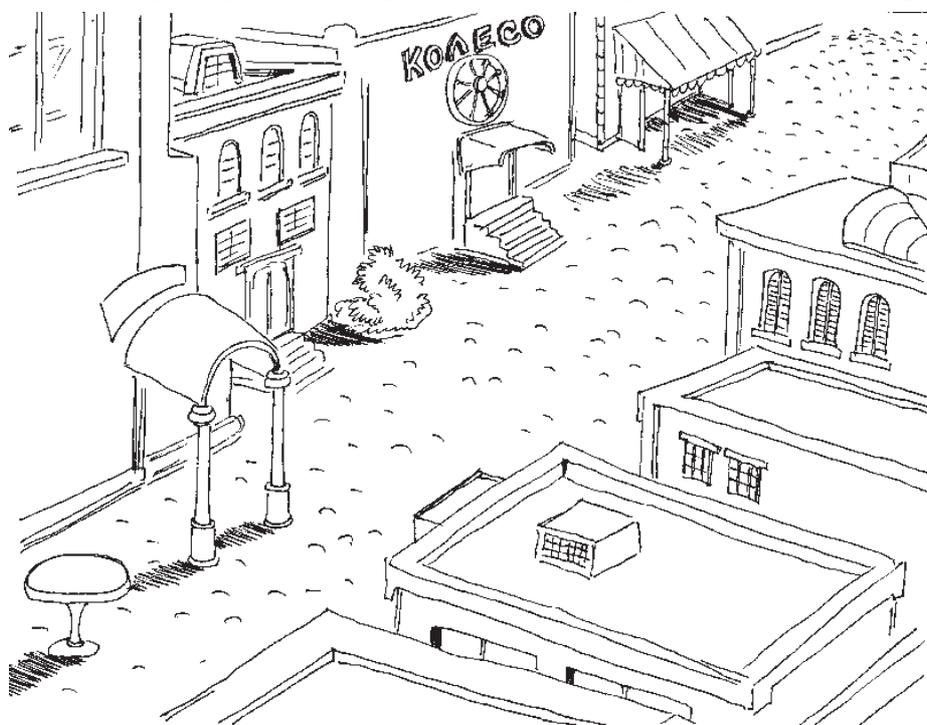
День Києва

День Києва почали святкувати з 1982 року, коли місту виповнилося 1500 років.

Щороку в кінці травня кияни і гості міста збираються на Андріївському узвозі, який знаходиться у найстарішому районі міста. Це одне з місць, з яким кияни пов'язують історію Києва. За останній час узвіз дуже змінився. Відновлюються давні пам'ятки архітектури, з'явилися аматорські театри, мистецькі галереї й художні салони.

У цей день тут можна зустріти молодих і відомих художників, які виставляють свої оригінальні картини, малюють шаржові портрети бажаючих і дають автографи. Якщо ви збираєте авторські роботи гончарів, хочете купити українські сувеніри, вишиванки, вироби з дерева та глини, завітайте до художнього салону. А у День Києва усі ці незвичайні вироби ви можете придбати прямо на вулиці.

Саме на узвозі у затишних кафе часто зустрічаються друзі. Тут можна почути розмови про останні театральні вистави, про

сучасні напрямки у художньому мистецтві. У святкові дні на Андріївському узвозі можна побачити юнаків і дівчат у національних костюмах, які виконують народні пісні і танці.

І, звичайно, не можна уявити собі Андріївський узвіз без Андріївської церкви, яка нагадує нам про видатного архітектора Растреллі.

Але узвіз не єдиний осередок святкування Дня Києва. Протягом дня ви можете завітати до Українського Дому, щоб оглянути виставочні зали, цікаві експозиції, фотовиставки.

Майдан Незалежності до цього дня прикрашають національною символікою, квітами, різнокольоровими кульками. Тут увечері можна послухати відомих українських співаків, популярні музичні групи. Закінчується святом барвистим феєрверком, який запам'ятовується надовго.

1. Складіть речення зі словами, які утворені від дієслів.

Що робити?	Що?	Який?	Як?
оглядати	огляд	оглядовий	оглядово
святкувати	свято	святковий	святково
прикрашати	краса	красивий	красиво
змінюватися	зміна	мінливий	мінливо

2. Підберіть до іменників усі можливі прикметники.

Художник, сувенір, вулиця, пісня, квітка.

Прочитайте і перекажіть текст.

Ніч на Івана Купала ***(За Василем Скуратівським)***

Івана Купала – давнє язичеське свято краси, молодості й самоочищення. З ним пов'язані цікаві обряди біля води, які влаштовувала молодь у ніч з 6 на 7 липня. Обрядова структура свята загальна для всієї України. Щоправда, в окремих регіонах були свої відмінності. Хлопці готували вогнище, а дівчата вбирали Марену

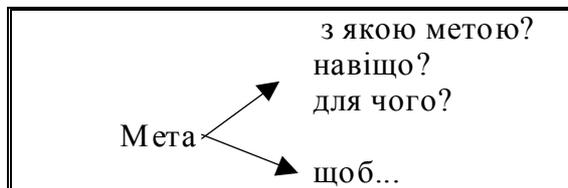
– живу гілку. З настанням сутінків парубки підпалювали ватру, через яку попарно перестрибували. Натомість юнки топили Марену, яка символізувала русалку, і пускали на воду віночки, щоб дізнатися про своє майбутнє подружнє життя.

У цей день потрібно обов'язково скупатися, а дітям, замість вогню, пострибати через кропиву. Всі, хто йшов до купайлівського дійства, намагалися не оглядатись, щоб не наздогнала відьма, котра обов'язково мала бути присутньою на святі.

У деяких регіонах наступного дня, тобто на Купайла, дівчата робили із соломи ляльку, одягали її у жіночий одяг, вішали намисто на шию, а голову прикрашали стрічками, квітами й віночками. У супроводі дітей ходили з Мареною вулицями села, наспівуючи купальські пісні; зробивши обхід, йшли до річки чи ставу, роздягали ляльку і топили у воді.

В інших селах закопували на леваді виготовлену з дерева ляльку, ставили поруч стіл, накривали його скатертиною, клали хліб і сіль і, взявшись за руки, ходили довкола, наспівуючи пісень. Після закінчення дійства Марену відносили до річки й топили. Увесь обряд, як правило, супроводжувався піснями. Дівчата й хлопці намагалися облити одне одного водою, хоч купатися з Мареною не годилося – вона накличе бурю!

Свято Купайла завершувалося після дванадцятої години ночі. Потім хлопці, розділившись на групи, йшли до лісу, щоб побачити, як цвіте папороть. За повір'ям, саме в цю ніч вона має розквітнути. Дівчата ж, узявшись попід руки, поверталися до села і співали купальські пісні.

**З якою метою хлопці після свята йшли до лісу?
Після свята хлопці йшли до лісу, щоб знайти цвіт
папороті, який приносить щастя.**

ВПРАВА 8. Скажіть, з якою метою Ви:

- 1) приїхали до Києва;
- 2) вивчаєте українську мову;
- 3) ходите на екскурсії;
- 4) взяли фотоапарат на прогулянку;
- 5) відвідуєте кав'ярню;
- 6) зателефонували друзі;
- 7) написали листа додому.

ВПРАВА 9. Розкажіть, як проходить одне з Ваших національних свят.

* В якій ситуації можна використати такі вирази:

Я хочу оглянути...

Я хочу побачити...

Я хочу побувати...

Я раджу (хочу порадити) подивитися ...

Я пропоную завітати...

Дієслова уроку: з якими питаннями вони вживаються ?

святкувати	/	відсвяткувати
оглядати	/	оглянути
прикрашати	/	прикрасити
нагадувати	/	нагадати
супроводжувати	/	супроводити
роздивлятися	/	роздивитися
змінюватися	/	змінитися
відновлюватися	/	відновитися
з'являтися	/	з'явитися
збиратися	/	зібратися
оглядатися	/	оглянутися
купатися	/	скупатися

Син надумав учитися на лікаря-кардіолога.

Довідавшись про це, батько вилаяв його:

– Ото нерозумний! Краще вчитися на стоматолога, бо у людини серце одне, а зубів – тридцять два.

Прочитайте текст. Зверніть увагу на форми родового відмінка однини. За аналогією напишіть свої приклади родового відмінка у цих значеннях.

Історія Києва

Історія Києва налічує 1500 років. Тут зародилася й сформувалася давньоруська культура, що стала одним із досягнень цивілізації людства.

Давньоруський історик Нестор розповідає, що Київ заснували три брати - Кий, Щек, Хорив – та їхня сестра Либідь. Вони збудували невелике місто на високому правому березі Дніпра і назвали його на честь старшого брата Київ, тобто місто Кия. І зараз є у Києві гора Щекавиця і вулиця Щекавицька - на честь Щека, гора Хоровиця і вулиця Хорева - на честь Хорива. А маленька кийська річка називається Либідь - на честь сестри Либіді.

У IX столітті утворилася перша українська держава - Київська Русь. Київ став столицею Русі. Це сприяло дальшому розвиткові міста, зростанню його могутності й авторитету в Європі.

Стародавній Київ поділявся на дві частини - Верхнє місто, або Гора, та Нижнє місто, або Поділ. У Верхньому місті, на Горі, знаходився палац князя, там жили багаті люди. А у Нижньому місті, на Подолі, жили прості люди, які шили одяг та взуття, виробляли посуд, зброю, прикраси - все необхідне для життя.

X-XI сторіччя - це час розквіту Русі та її столиці. Київський князь Володимир збудував у Києві великий новий палац, нові гарні церкви. Це було “місто Володимира”. А князь Ярослав Мудрий збудував Софійський собор, Золоті ворота, заснував Печерську лавру. Це було “місто Ярослава”.

Ці пам'ятки архітектури відомі у всьому світі. Тисячі туристів приїздять до Києва, щоб побачити на власні очі стародавню столицю України-Русі.

Запишіть видові пари.

Зверніть увагу на утворення віддієслівних іменників:

зароджуватися, зародитися - зародження;
 формуватися, сформуватися - формування;
 засновувати, заснувати - заснування;
 утворюватися, утворитися - утворення.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ:

А - Я

1. Назви осіб, власні імена та прізвища: професора, лікаря, Петра, Коваленка.
2. Назви одиничних предметів: словника, олівця, підручника.
3. Назви мір довжини, ваги, часу: метра, місяця, вівторка.

У - Ю

1. Збірні поняття : світу, парку, тексту.
2. Назви речовини, матерілу: соку, чаю, цукру. **Але:** хліба, м'яса.
3. Абстрактні поняття: розвитку, процесу, способу, стану, засобу.
4. Назви установ, будівель: інституту, магазину.

ВПРАВА 1. Поставте іменники з дужок у родовому відмінку, вживаючи закінчення **-а (я)** або **-у (ю)**. Поясніть вживання відповідного закінчення.

1. Ми слухали виступ (Президент).
2. Дайте мені, будь ласка, склянку (сік).
3. Я хочу купити кілограм (сир).
4. Бейрут - столиця (Ліван).
5. Ми студенти (університет).
6. Це будинок (гуртожиток).
7. Мій брат - робітник (завод).
8. Ми дивилися концерт артистів (театр).
9. Це кімната (Самір).
10. Його брат директор (банк).
11. Ми прочитали наказ (директор).
12. Ми вивчаємо будову (атом).
13. Вранці я випив чашку (чай).
14. Це парк (відпочинок).
15. Деревя (парк) дуже великі.
16. Я люблю оглядати зали (музеї).
17. Мешканці (Дамаск) дуже люблять своє місто.
18. Він виконав поради (лікар).
19. Це фотографія сім'ї (Сергій Миколайович).
20. Це карта (Іран).

ВПРАВА 2. Допишіть закінчення іменників.

1. На вечорі ми познайомились з письменником-автором роман... .
2. Галя читала нам вірші поет
3. Ми оглянули станції метрополітен
4. Це молекула азот... .
5. Тут знаходиться бібліотека інститут... .
6. Студенти почали вивчення головного закон... України.
7. Я люблю вулиці Києв... .
8. Київ стоїть на березі Дніпр... .

ВПРАВА 3. Змініть речення за зразком.

*Богдан вчиться на п'ятому курсі на радіотехнічному факультеті в політехнічному інституті. (Студент).
Богдан - студент п'ятого курсу радіотехнічного факультету політехнічного інституту.*

1. Тарас навчається на третьому курсі на історичному факультеті у Київському національному університеті. (студент)
2. Оксана навчається на другому курсі на юридичному факультеті у Києво-Могилянській академії. (студентка)
3. Петро навчається в десятому класі у середній школі. (учень)
4. Наталка вчиться у восьмому класі у технічному ліцеї. (учениця)
5. Микола Петрович працює на економічному факультеті у Львівському університеті. (декан)
6. Мій старший брат працює в дитячій лікарні. (лікар)
7. Його батько працює на Дніпропетровському машинобудівному заводі. (інженер)

ВПРАВА 4. Виконайте вправу за зразком:

А.

*- Наш викладач зараз в аудиторії?
- Ні, нашого викладача зараз немає в аудиторії.
(- Ні, його зараз немає в аудиторії).*

1. Євген Федорович зараз на роботі?
2. Головний інженер на заводі?

3. Молода актриса зараз у театрі?
4. Ваша мати вдома?
5. Його молодший брат у школі?
6. Їхня сестра в бібліотеці?

Б.

- *Наш новий студент був сьогодні на лекції?*
 - *Ні, нашого нового студента не було на лекції.*
 (- *Ні, його сьогодні не було на лекції*).

1. Їхній учитель був у четвер на екскурсії?
2. Твоя сестра була вчора у школі?
3. Головний лікар був учора в лікарні?
4. Наш іноземний аспірант був сьогодні в лабораторії?
5. Його маленький син був у суботу в цирку?
6. Її шкільна подруга була минулого тижня на вечорі?

ВПРАВА 5. Замініть стверджувальні речення на заперечні.

Я бачив цей фільм. - Я не бачив цього фільму.

1. Я читав цю книжку.
2. Я знаю цю гарну дівчину.
3. Я купив цей підручник.
4. Я виконав це завдання.
5. Він зустрів свою старшу сестру.
6. Вони прочитали важкий текст.
7. Вона зробила домашню роботу.
8. Журналіст написав нову статтю.
9. Я люблю це велике місто.

ВПРАВА 6. Напишіть замість крапок відповідні займенники у правильній формі.

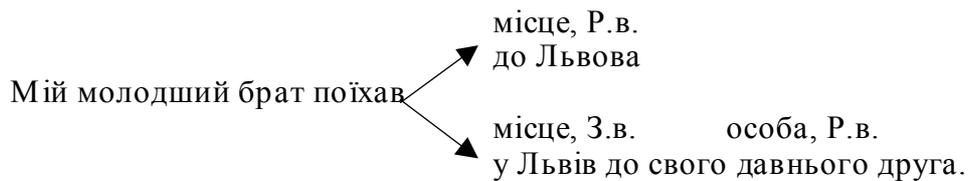
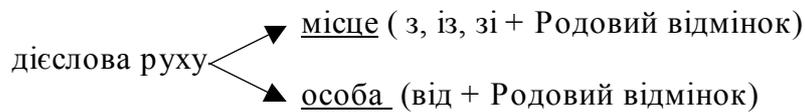
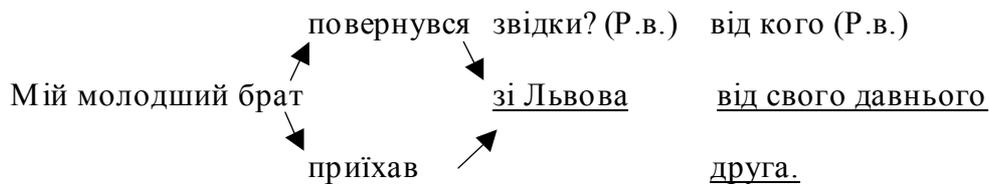
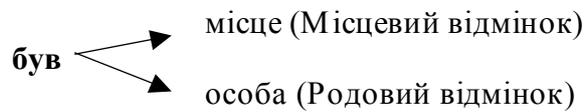
Сергій - мій молодший брат. Він - студент. У нього є гарний друг. Сергій часто розповідає про нього. Зараз його немає в Києві.

1. Ганна - лікар. ... любить свою професію. ... є шкільна подруга.
Ганна завжди згадує звати Оксана. ... не було в інституті.

2. Олесь - перекладач. ... має багато роботи. ... немає вільного часу.
Друзі часто запитують Але ... немає вдома.
3. Марія - моя подруга. Я часто думаю Вчора ... не було на уроці.
... була хвора. ... був грип.

Мій молодший брат був (де? М.в.) у Львові (у кого? Р.в.)
у свого давнього друга.

ВПРАВА 7. Виконайте вправу за зразком.

Я був ... | *наш професор*
Я ходив ... | *політехнічний інститут*
Я повернувся...

- Я був в політехнічному інституті у нашого професора.
- Я ходив в політехнічний інститут до нашого професора.

- Я повернувся з політехнічного інституту від нашого професора.

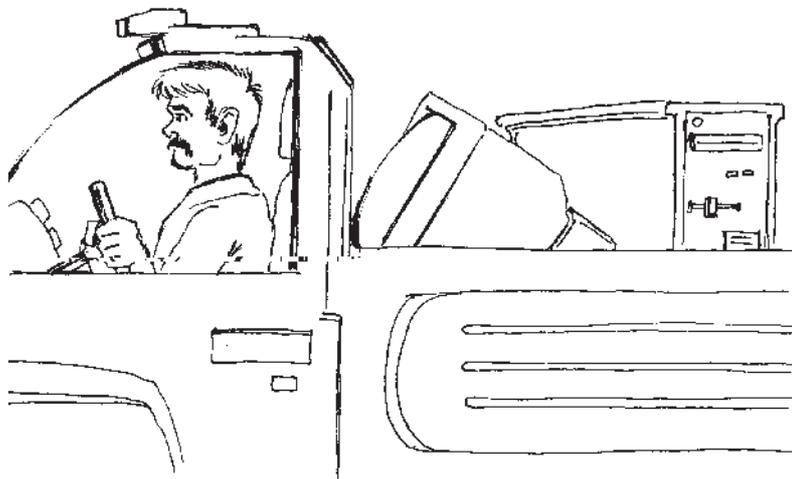
1. Ми були...	сусіднє місто
шкільний товариш
Ми їздили ...	
Ми приїхали...	
2. Оксана була...	наукова лабораторія
молодий викладач
Оксана ходила...	
Оксана повернулася...	
3. Богдан був...	спортивний клуб
старший тренер
Богдан їздив ...	
Богдан приїхав...	
4. Артист був...	оперний театр
відомий режисер
Артист ходив...	
Артист повернувся...	

ВПРАВА 8. Дайте відповіді на запитання:

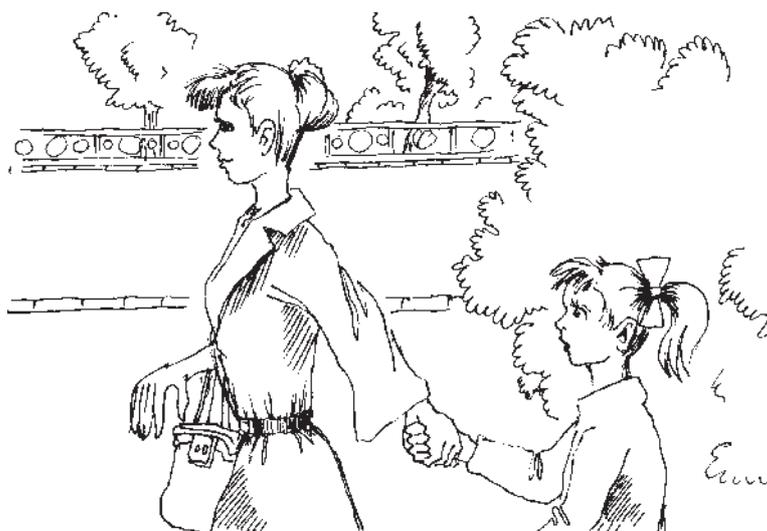
1. Де і у кого ви були влітку минулого року?
2. Куди і до кого ви поїдете влітку цього року?
3. Звідки і від кого ви приїхали (повернулися) недавно?
4. Звідки і від кого ви отримали останнього листа?
5. Від кого ви почули цю новину?
6. Від кого ви завжди повертаєтесь пізно ввечері?

Студент підготовчого факультету несе свої підручники у медичну бібліотеку.

Іван Миколайович машиною везе комп'ютери до школи.

Мама веде дочку у дитячий садочок.

Що? Куди? Звідки?

нести / носити - несу, несеш, несе, несемо, несете, несуть;

везти / возити - везу, везеш, везе, веземо, везете, везуть,
віз, везла (-и);

вести / водити - веду, ведеш, веде, ведемо, ведете, ведуть,
вів, вела (-и).

ВПРАВА 9. Напишіть замість крапок дієслова **нести, везти, вести** у потрібній формі.

1. Викладач ішов коридором і ... наші зошити. 2. Цей юнак їхав на таксі і ... валізу. 3. Дівчина йшла вулицею і ... квіти. 4. Вона повернулася додому і ... овочі. 5. Листоноша йшов вулицею і ... газети і журнали. 6. Автобус іде в аеропорт і ... пасажирів. 7. Хлопець іде парком і ... собаку. 8. Медсестра іде коридором і ... хворого до операційної. 9. Старший брат ... молодшу сестру до школи. 10. Хлопчик іде на велосипеді і ... іграшки.

ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ прийменники, які вживаються з родовим відмінком:
у(в), з(із), зі, від, з ... до, біля, навпроти.

Лекція продовжується з 9 до 11 години.
Біля гуртожитку знаходиться газетний кіоск.
Навпроти лікарні знаходиться аптека.

ВПРАВА 10. Закінчіть складне речення, використовуючи другу частину з додатку.

1. Ми читали про українську поетесу Лесю Українку,
2. Леся дуже любила музику,
3. Леся любила грати на роялі,
4. У Криму Леся Українка познайомилася з Мержинським,
5. Леся Українка дуже любила театр,
6. Леся Українка писала вірші про боротьбу за краще життя,

Додаток: 1. ... до якої вона мала великі здібності.
2. ... для якого вона писала прекрасні твори.
3. ... до якої закликала український народ.
4. ... ім'я якої відоме в усьому світі.
5. ... від якої вона мусила відмовитися через хворобу.
6. ... якому вона часто писала і від якого теж одержувала багато листів.

ВПРАВА II. Напишіть замість крапок слово "який" ("котрий") у потрібній формі.

1. Сьогодні в інституті виступає вчений, статті ... ми читали в журналі.
2. Мені подобається дівчина, брат ... навчається в нашій групі.
3. Я бачив місто, назву ... ти пригадав.
4. Я зустрів товаришів, фотографії ... показував тобі.

Знайдіть у тексті форми родового відмінка однини.

Життя Лесі Українки

Ім'я видатної української поетеси Лесі Українки відоме не лише в Україні, а й в усьому світі. Її недовге і нелегке життя - це справжній подвиг.

Народилася Леся (Лариса) Косач 25 лютого 1871 року в містечку Новограді-Волинському, що знаходиться на березі невеличкої річки Случ. Леся зростала в культурній, талановитій родині. Мати майбутньої поетеси - відома українська письменниця Олена Пчілка, дядько - письменник Михайло Драгоманов.

Сім'я дівчинки жила в різних містечках і селах чудового мальовничого українського краю, що зветься Волинь. Леся назавжди полюбила прекрасну природу Волині, а також українські народні легенди, пісні, звичаї, які вона записувала разом з матір'ю. Все життя збирала Леся Українка твори народної поезії.

Дитинство було щасливе але, коли їй було 10 років, Леся захворіла на тяжку хворобу, яка не полишала її все життя. Леся мала великі здібності до музики, та через хворобу мусила відмовитися від гри на роялі. Вона не могла ходити до школи, як її брати і сестри. Спочатку її навчали батьки, а потім - приватні вчителі, які приходили до хворої дівчинки додому.

Леся здобула хорошу освіту. Вона досконало знала іноземні мови: французьку, німецьку, англійську, італійську, польську, а із стародавніх - латинську і грецьку. Вона дуже багато читала, добре знала всесвітню історію і навіть написала молодшим сестрам підручник з історії Стародавнього Сходу.

Першого свого вірша Леся написала, коли була ще дитиною, а вперше надрукувала свої твори в 1884 році. 1893 року вийшла її перша книжка. Для літератури Леся Косач обрала собі патріотичне ім'я -Українка.

В поезії вона продовжувала волелюбні традиції своєї родини. Писала вірші про життя трудового народу, про долю рідного краю, закликала до боротьби за нове життя. Інша тема Лесиної ранньої творчості - рідна природа.

1897 року під час лікування в Криму молода поетеса познайомилися із Сергієм Мержинським, який був діячем демократичного руху. Вона глибоко покохала цю людину. Але скоро на Лесю чекало ще одне лихо - смерть коханого друга, який теж страждав від невиліковної недуги. Леся створила чудові та сумні пісні про своє горе.

Одночасно вона не полишала громадської та філософської поезії. Крім цього, поетеса багато писала для театру. Найбільш відома її п'єса- "Лісова пісня". У цьому творі Леся Українка згадує казки та легенди своєї рідної Волині.

Міцний характер та творча робота допомагали поетесі боротися проти жорстокої хвороби, яка дедалі посилювалася. Леся Українка мусила лікуватися за кордоном, багато подорожувала, побачила країни Західної Європи - Італію, Швецію, Францію, Німеччину, Болгарію. Наприкінці свого нелегкого життя вона чотири рази їздила лікуватися до Єгипту. Тоді це була колонія Британської імперії. Поетесу вразила ця стародавня країна. Вірші "Весна в Єгипті" малюють неповторні картини єгипетської природи та життя арабського народу.

Останні роки Леся жила в Грузії, де працював її чоловік. 1 серпня 1913 року зупинилося серце великої поетеси. Її тіло перевезли з грузинського містечка Сурамі до Києва.

Пам'ять про Лесю Українку живе й буде жити в душі українського народу.

а) підберіть із тексту синоніми до даних слів:

сім'я, хвороба, горе, важкий, чудовий, маленький, короткий, учити, чекати;

б) замініть дані словосполучення із тексту близькими за змістом:

велика поетеса - ...

створити вірші - ...

ім'я поетеси відоме в усьому світі - ...
глибоко покохала - ...
на неї чекало лихо - ...
зупинилося серце поетеси - ...
її ім'я завжди буде жити в душі народу - ...

2. Підберіть антоніми до даних слів:
сумний, тяжкий, щасливий, смерть, хвороба, кохання, горе,
згадувати, допомагати, захворіти.
3. Об'єднайте в групи однокореневі слова. Складіть із ними словосполучення.
Дитина, твір, пам'ять, дитинство, створити, пам'ятати, творчий,
дитячий, пам'ятник, творчість, пам'ятка.
4. За допомогою тексту підберіть означення до іменників:
хвороба, життя, освіта, лікування, характер, робота.
5. Утворіть прикметники від іменників:
Єгипет, Італія, Польща, Греція, Німеччина, Франція.
Філософія, громада, культура, народ, труд, талант, демократія.
6. Вкажіть, за допомогою яких засобів утворено дані слова.
Поясніть значення цих слів і складіть з ними словосполучення.
Містечко, невеликий.
Всесвітній, волелюбний.
Невиліковний, неповторний.
7. Утворіть іменники, що позначають виконання певної дії або проресійну діяльність, від дієслів:
викладати, перекладати, читати, слухати, продовжувати, діяти.
8. Утворіть іменники від дієслів:
лікувати, навчати, кохати, страждати, вивчати, хворіти, допомагати,
пам'ятати.
9. Підберіть додатки до даних дієслів і складіть з ними речення:
захворіти, відмовитися, навчати, закликати, чекати, страждати,
боротися, допомагати, пам'ятати, згадувати, покохати.

Крім кого? чого? + (ще й, і також) – крім кого? чого?
= за винятком кого? чого?

В бібліотеці я взяв, крім підручника, (ще й) словники. = В бібліотеці я взяв підручник і (ще й, і також) словники.

В бібліотеці я взяв усі необхідні книжки, крім підручника. = В бібліотеці я взяв усі необхідні книжки за винятком підручника.

* В якій ситуації можна використати такі вирази:

Ви маєте рацію.

Що вам сподобалось?

Я ніколи не забуду (цей вечір, цю зустріч, ...).

Дієслова уроку: З якими питаннями вони вживаються ?

Утворіть від поданих дієслів іменники.

рости	/	вирости
здобувати	/	здобути
друкувати	/	надрукувати
продовжувати	/	продовжити
вразити	/	вразити
відмовлятися	/	відмовитися
посилюватися	/	посилитися
зупинятися	/	зупинитися

Телеграма батьків студентів: “Як екзамени?”

Відповідь студента: “Чудово, професори в захопленні, просили повторити восени”.

УРОК 19 (дев'ятнадцятий урок)

Я знаю назви всіх українських міст.

Я вивчаю українську мову декілька місяців.

Викладач сказав нам, щоб ми відкрили підручники і читали текст.

	Називний відмінок	Родовий відмінок	Закінчення
рід чоловічий множина	наші, їхні, мої - чиї?	наших, їхніх, моїх - чиїх?	-их, -іх, -їх
	нові, майбутні - які?	нових, майбутніх - яких?	-их, -іх, -їх
	студенти - хто?	студентів - кого?	-ів
	музеї - що?	музеїв - чого?	-їв
рід жіночий множина	країни, пісні, лекції - що?	країн, пісень, лекцій - чого?	-
	відповідь, відповіді - що?	відповідей - чого?	-ей
	ніч, ночі - що?	ночей - чого?	-ей
рід середній множина	моря - що?	морів - чого?	-ів
	прислів'я - що?	прислів'їв - чого?	-їв
	міста - що?	міст - чого?	-
	імена - що?	імен - чого?	-
	питання - що?	питань - чого?	-

ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ!

сім'я	сім'ї	сім'ей
стаття	статті	статей
око	очі	очей
людина	люди	людей
дитина	діти	дітей

Лісова пісня

1911 року Леся Українка створила найвідоміший свій твір для театру- казкову драму “Лісова пісня”. Тільки 12 днів писала вона цей твір, а готувалася до його написання все життя.

Ще у дитинстві почула Леся від матері розповідь про лісову дівчину - Мавку. Немає у неї тяжкої старості і страшної смерті, Мавка завжди молода і вродлива. Взимку вона спить, а навесні прокидається, розуміє мову зеленого лісу й бистої води, лісового звіра й маленької пташки, високого дерева й ніжної квітки. Але боїться Мавка людини, і побачити її може тільки той, хто любить і розуміє все живе. Мавка - це чудовий образ української народної поезії, це душа й серце прекрасної української природи.

Казка про Мавку вразила маленьку Лесю, і вона весь час мріяла про казкову лісову дівчину. Одного разу, літньої місячної ночі, коли всі в домі вже спали, дівчинка вийшла з дому і пішла до великого темного лісу, який знаходився неподалік від села. Довго чекала тої ночі Леся прекрасну Мавку, але зустрілася з нею тільки через багато років, коли писала чудову “Лісову пісню”.

Поетеса розказала нам про зустріч лісової дівчини Мавки й молодого хлопця Лукаша. Побачила Мавка Лукаша – і прокинулася душа для кохання. Мавка вирішила покинути рідний ліс і піти разом з Лукашем жити в село. Але не було у Лукаша сміливості й мужності, щоб захистити своє кохання й свою кохану від жорстокого людського життя. І Мавка загинула. Але загинуло тільки її тіло, душа була жива. Чиста, прекрасна душа й чисте, прекрасне кохання не може вмерти. “Я в серці маю те, що не вмирає”, – говорить Мавка своєму коханому Лукашеві, рятуючи його душу від смерті.

Так спогади дитинства маленької українки й поетична душа українського народу подарували нам казку “Лісова пісня”.

Розкажіть історію кохання Ваших батьків або старшого брата чи сестри.

ВПРАВА 1. Дайте відповіді на запитання.

1. Ви зустрічаєте в гуртожитку студентів інших інститутів?
2. Ви читали статті відомих вчених?
3. Ви слухали пісні українських композиторів?
4. Ви знаєте назви європейських столиць?
5. Ви знаєте назви найбільших рік, озер, морів та гір?
6. Ви бачили виставки київських музеїв?
7. Ви можете зробити переклад цих слів?
8. Ви пам'ятаєте назви найбільших київських вулиць?
9. Ви знаєте багато українських газет та журналів?

ВПРАВА 2. Дайте заперечну відповідь на запитання.

- *У кіоску є свіжі газети?*
- *У кіоску немає свіжих газет.*

1. У цьому місті є історичні пам'ятки?
2. На цій вулиці є високі будинки?
3. На цій площі є великі крамниці?
4. У залі є вільні місця?
5. У кіоску є сьогоднішні газети?
6. У цьому завданні є важкі вправи?
7. У цьому тексті є нові слова?
8. У вас є останні номери журналу "Київ"?

ВПРАВА 3. Поставте слова із дужок у правильній формі.

1. Нам сподобався виступ (молоді артисти і артистки). 2. У цьому маленькому місті немає (великі театри). 3. Я вже бачив багато (історичні музеї). 4. Учитель із задоволенням слухав відповіді (свої учні). 5. На заводі ми бачили фотографії (найкращі робітники та робітниця). 6. Ми чекали на приїзд (наші батьки) 7. Я люблю читати листи (мої шкільні друзі та подруги) 8. У цьому будинку немає (темні вікна). У тебе немає (всі потрібні речі). 10 На стіні висіла фотографія (їхні діти). 11. Учні (міські школи) беруть участь у змаганнях з футболу. 12. На стадіоні не було (гарні місця). 13. Я знаю назви (усі українські міста). 14. Влітку люди відпочивають на берегах (теплі моря). 15. Сьогодні ще не було (вечірні газети). 16. Професор уважно слухав мрії (майбутні лікарі).

ВПРАВА 4. Дайте заперечну відповідь на запитання.

1. Чи будуть завтра практичні заняття з біології?
2. Чи будуть наступного тижня контрольні роботи з української мови?
3. Чи є у цій кімнаті письмові столи і книжкові шафи?
4. Чи були в його роботі серйозні помилки?
5. Чи є у вас знайомі українські хлопці та дівчата?
6. Чи є у вашого друга теплі речі?
7. Чи були на спектаклі вільні місця?
8. Чи знаєте ви всі київські вулиці?

ВПРАВА 5. Дайте відповіді на запитання, вживаючи слова із дужок.

1. Чия це кімната? (мої друзі)
2. Чиї це книжки? (наші викладачі)
3. Чий це будинок? (його товариші)
4. Чиє це місце? (їхні інститутські друзі)
5. Чию музику ви слухали? (молоді композитори)
6. Чиї книжки ви читали? (ці відомі письменники)
7. Чиему успіху ви радієте?(наші молодші брати і сестри)

Називний множини	Родовий множини
два нові зошити, олівці, дві слова, нові книжки, три чашки, склянки чотири	п'ять нових зошитів, олівців, слів двадцять п'ять місяців, років багато мало кілька декілька скільки

ВПРАВА 6. Поставте слова із дужок у правильній формі.

- А. - Скільки часу ви живете в Києві?
- 5 (місяць).

- А ваш брат?
- 2 (рік).
- Скільки (рік) ви будете навчатися в інституті?
- 6 (рік).
- Як довго ви вивчаєте українську мову?
- 2 (місяць) і 3 (тиждень).
- Скільки у вас (брат) і (сестра)?
- 2 (брат) і (сестра)?
- А у вашого друга?
- У нього 5 (молодший брат).

- Б. 1. Я купив 2 (нова книжка). 2. Сестра поставила на стіл 5 (маленька тарілка) і поклала 5 (срібний ніж, срібна ложка і виделка). 3. У мене є 4 (біла сорочка) і 6 (сіра сорочка). 4. У вашому університеті багато (велика аудиторія, хімічна і фізична лабораторія, спортивний зал). 5. На цій вулиці мало (старе дерево). 6. Я купив у кіоску кілька (вечірня газета і свіжий журнал). 7. Викладач дав студентам декілька (важка задача) з математики. 8. Ми написали вже декілька (контрольна робота) з граматики. 9. У цьому місті багато (зелений парк, затишний садок, широкий бульвар і тиха вулиця).

Прочитайте текст. Поясніть, чому він називається "Маленький грішник".

Маленький грішник (За М. Коцюбинським)

Дмитрик, восьмилітній хлопчик, вийшов з маленької хати. Надворі сонечко гріло, і сніг так блищав, що Дмитрик не міг на нього дивитися. Це тепло серед зими кликало Дмитрика до міста, що знаходилося недалеко від їхнього села.

Але мати, коли йшла на щоденну роботу - носити воду людям, - наказувала йому сидіти вдома. Дмитрик сумно дивився, як мати переходила вулицю. Він бачив, як у хатках вздовж вулиці відчиняються двері, і жінки гукають на його маму:

-Ярино! А несіть швидше води!

Дмитрикові на хвилину жаль стало неньки, що увесь день мусить носити воду, заробляти на хліб. Але не така була погода, щоб

смуток довго був у його серці. Все навкруги нього було таке радісне, таке веселе, що Дмитрик забув і матір, і її наказ сидіти вдома. І ноги самі винесли його з двора на вулицю. Він дійшов до ріки, потім побіг через лід до міста.

Хлопчик весело біг по льодяних вулицях міста. Раптом він побачив багатого пана, що проходив повз нього, і почав просити:

- Пане, дайте копійку!.. мати слабі... хліба немає...

Пан подивився на хлопчика, на його старий одяг і дав Дмитрикові монету. Дмитрик побіг далі. Просити гроші на вулиці його навчив Гаврилко. Дмитрикові здавалося, що Гаврилко найрозумніший та найсильніший хлопчик в місті. І тут Дмитрик почув знайомий голос, який покликав його:

- Дмитрику, йди сюди!

До Дмитрика підійшов Гаврилко. Дмитрик показав гроші, що дав йому пан.

- Мало! - сказав Гаврилко. - Проси ще!

Дмитрик знов побіг по вулиці й почав просити:

- Дайте, пане, копійку... мати вмирають... два дні без хліба сидимо...

Потім повернувся до Гаврилка, і Гаврилко взяв у Дмитрика гроші.

- А де ж Марійка? - спитав Дмитрик у товариша.

За хвилину прибігла до них і Марійка, сестра Гаврилкова.

До вечора бігали діти по місту. А ввечері Дмитрик біг додому і з жахом думав, що скаже йому мама за неслухняність.

Але мама не сварила: вона лежала на ліжку й стогнала. Коли вона побачила Дмитрика, сказала йому тільки:

- І де ти ходиш, синку? Візьми кашу на столі та повечеряй!

Дмитрик поїв, ліг коло матері і зараз же заснув.

Другого дня Ярина не змогла встати з ліжка й піти на роботу.

- Занедужала я, Дмитрику, - сказала синові Ярина. - Я трохи полежу, а ти піди до міста та купи хліба... Ось тобі гроші... Та повертайся швидше ... Сумно було Дмитрикові, жалко недужої мами. Але, коли він вийшов із дому, знов забув і маму, і свої турботи. Сонечко гріло, як і вчора, небо було чисте та синє, пташки співали. Весело! І Дмитрик радісно побіг до міста.

Біля мосту зустрів він Гаврилка й Марійку.

- А що у тебе в руці? - запитав у Дмитрика Гаврилко.

- Гроші... Мамка на хліб дали, - відповів Дмитрик.

- Дай сюди! Ми купимо собі на ці гроші ножики і тоді нічого не будемо боятися на вулиці, - сказав Гаврилко.

- Ні, не можна, що я мамці скажу?

- Скажеш, що загубив. Давай!

І Дмитрик віддав гроші.

Діти побігли до крамниці й купивли три маленькі ножики. Серце Дмитрика чує, що так погано робити, але він боїться сказати про це, боїться Гаврилка, боїться, що той буде сміятися з нього.

Ось і вечір. Дмитрик знає, що йому час вже додому, але боїться прийти до матері без хліба і без грошей. Він каже про це Марійці.

- Ночуй у нас! - говорить Марійка. - А завтра мати забуде і не лятиме тебе.

І Дмитрик уперше в житті ночує у чужій хаті, далеко від матері.

Другого дня знов іграшки, сміх, ласощі. Але надвечір Дмитрикові так хочеться додому, до матері! Хай уже полають його, аби бути вдома, аби почути голос неньчин. І Дмитрик кидає своїх товаришів і біжить додому. Йому хочеться пригорнутися до матінки, перепросити її, поцілувати її руку. Он іде назустріч знайома жінка. Дмитрик підбіг до знайомої і запитав:

- Тітко, чи мамка вже дома, чи воду носять?

Жінка сумно дивиться на нього й каже:

- Не понесе вже вона води, дитино!

Дмитрик не розуміє добре цих слів. І раптом бачить сльози на очах у жінки. Він біжить далі. Він все зрозумів.

- Матінко моя!.. - кричить він. - Матінко!

Сльози течуть у нього по обличчю, серце рветься з болю, а Дмитрик біжить і нічого не бачить. І раптом падає на дорозі.

... Дмитрик лежить у лікарні. На своєму столику, серед ліків, він бачить маленький ніжик. Він навіває Дмитрикові стільки смутку, що Дмитрик не може дивитися на нього. "Може, мама їсти хотіли, як я купував ножики, ... може, вони голодні й померли... Не скажуть матінка, бо нема вже їх на світі... і нікого в мене немає... Та чи вибачать мені мамка? - думає Дмитрик і не витирає сльози, що течуть йому на обличчя. - То Бог покарав мене: нащо було обдурювати всіх і просити гроші для слабкої неньки? А все Гаврилко: недобрий він хлопець... Ні, то я недобрий, що слухався Гаврилка... Не вибачить мені Бог, не вибачить..."

І здається Дмитрикові, що що не вартий він пробачення, ще ніхто не дарує йому...

"Що зі мною буде? - турбують думки дитячу голову. - Хто мене нагодує, хто зодягне мене? Знов просити у людей? Ні, не буду. Буду щось робити, на хліб заробляти. Добрі люди допоможуть... А де ж ті добрі люди? Є? Я знаю, ще є! Адже матінка недурно казали, що світ не без добрих людей!.."

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ!

1. Дивитися, подивитися (що?) - Олесь дивиться телевізор.
Дивитися, подивитися (на що? на кого?) - Олесь подивився на телевізор. Олесь подивився на хлопчика.
2. Питати, запитувати (кого?) (знахідний відмінок), або (у кого?) (родовий відмінок). - Він запитав у товариша (товариша), де буде лекція. Я спитав у Марії (Марію), котра зараз година.

1. Знайдіть слова одного кореня. Вкажіть корінь цих слів.
Слухняний, знайомство, ніч, слухатися, ночувати, знайомий, нічний, вечір, слухняність, вечеряти, знайомити (ся), вечірній, слухати, вечеряти.
2. Знайдіть у тексті всі вжиті до слова "мати" синоніми.
3. Замініть підкреслені слова близькими за значенням.
 1. Не скажуть матінка, бо нема вже їх на світі.
 2. То Бог покарав мене: нащо було обдурювати всіх і просити гроші для слабої неньки?
 3. Хай уже полають його, аби бути вдома, аби почути голос неньчин.
4. Підберіть дієслова, з якими можуть вживатися прислівники сумно, весело, радісно, погано.
5. Підберіть антоніми до слів:
смуток, дитина, багатий, хворий, голодний, падати, занедужати, обдурювати.
6. Утворіть прислівники від слів:
теплий, чистий, довгий, швидкий, сильний, розумний, маленький, добрий, слухняний, знайомий.
7. Підберіть іменники, з якими можуть вживатися прикметники багатий, добрий, старий, знайомий, синій, чистий.
8. Підберіть видову пару до дієслів
наказати, заробляти, загубити, слухатися, вмирати, просити.

9. Підберіть додатки до даних дієслів і складіть з утвореними словосполученнями речення:

боятися, лаяти, дивитися, помагати, сміятися, дарувати, просити.

10. Закінчіть речення.

1. Мама нічого не... .
2. Ми нікого не... .
3. Він нічого не
4. У мене нікого не... .
5. Дмитрикові здається, що ніхто йому не

11. а) прочитайте речення. Зверніть увагу на вживання давального відмінка у значенні предмета та на форму присудка в минулому часі.

1. Дмитрикові так хочеться додому, до матері!
Дмитрикові так хотілося додому, до матері!
2. Йому хочеться пригорнутися до матінки.
Йому хотілося пригорнутися до матінки.
3. І здається Дмитрикові, що не варт він пробачення, що ніхто не подарує йому.
І здавалося Дмитрикові, що не варт він пробачення, що ніхто не подарує йому.

б) прочитайте речення і поставте їх у минулому часі.

1. Мені дуже хочеться подивитися цей фільм.
2. Матері хочеться, щоб син швидше повернутися.
3. Іванові здається, що він раніше бачив цю картину.
4. Їй здається, що ми вже давно знайомі.

12. Прочитайте:

1. Дмитрик сказав панові: “Я збираю гроші для хворої матері”.
Дмитрик сказав панові, що він збирає гроші для хворої матері.
2. Марійка запропонувала товаришеві: “Ночуй у нас вдома”.
Марійка запропонувала товаришеві щоб він заночував у них вдома.
3. Ярина дочекалася сина і запитала: “Де ти був?”
Ярина дочекалася сина й запитала його, де він був.
4. Марійка запитала Дмитрика: “Ти підеш сьогодні додому?”
Марійка запитала Дмитрика, чи піде він сьогодні додому.

	Пряма мова	Непряма мова
1. Ствердження	Викладач сказав: "Завтра ми підемо на екскурсію до музею Тараса Шевченка".	Викладач сказав, що завтра ми підемо на екскурсію до музею Тараса Шевченка.
2. Наказ, прохання	Викладач сказав нам: "Відкрийте підручник і читайте текст".	Викладач сказав нам, щоб ми відкрили підручник і читали текст.
3. Питання з питальним словом.	"Коли будуть екзамени?" - запитали студенти.	Студенти запитали, коли будуть екзамени.
4. Питання без питального слова.	"Ти підеш завтра на екскурсію?" - запитав мене друг.	Друг мене запитав, чи піду я завтра на екскурсію.

13. Дайте відповіді на запитання.

1. Чому Дмитрик не послухався наказу мами сидіти вдома?
2. Що мусила щоденно робити мама Дмитрика?
3. Що робив Дмитрик на вулицях міста?
4. Хто навчав Дмитрика просити на вулиці гроші?
5. Чому мама ввечері нічого не сказала Дмитрикові за неслухняність?
6. Про що просила мама Дмитрика другого дня?
7. Чому Дмитрик не купив мамі хліба?
8. Як сталося, що Дмитрик не ночував дома?
9. Як Дмитрик дізнався про смерть матері?
10. Що зрозумів Дмитрик, коли думав про своє життя?

ВПРАВА 7. Замініть пряму мову непрямою.

1. Самір сказав мені: "Ти запізнишся на І пару, якщо будеш повільно збиратися".
2. "Я вже був на екскурсіях в музеї Т.Шевченка", - сказав мені мій однокурсник.

3. “Приходьте завтра після занять”, - сказала йому секретар декана.
4. “Хто сьогодні черговий?” - запитав студентів викладач.
5. “Ти був на студентській конференції?” - запитав я Віктора.
6. “Тобі сподобався Київ?” - запитали ми друга, який приїхав із Симферополя.
7. “Розкажи нам про своє місто”, - попросили ми його.
8. “Коли ти ще раз приїдеш до Києва?” - запитали ми товариша.

ВПРАВА 8. Виконайте вправу за зразком.

*Лікар запитав Тетяну: “Як ви себе почуваете?”
Він запитав її, як вона себе почуває.*

1. Касем запитав мене: “Який іспит ти складаєш у середу?”
2. Джон сказав: “Я хочу надіслати додому листа й бандероль”.
3. Сестра зателефонувала мені і попросила: “Передай моє вітання Тетяні”.
4. Олег запитав Джона: “Студентська конференція вже відбулася?”
5. Масуд сказав Джабеду: “Мені подобаються вірші Тараса Шевченка”.
6. Масуд порадив Джабеду: “Прочитай ці вірші”.
7. Джабед запитав Масуда: “У тебе є “Кобзар” Тараса Шевченка?”

* В якій ситуації можна використати такі вирази:

На жаль, я не можу... (У мене немає...)

Що трапилося (сталось)?

Я хочу скласти іспит достроково.

Дієслова уроку. З якими питаннями вони вживаються?

прокидатися	/	прокинутися	сміятися	/	засміятися
створювати	/	створити	цілувати	/	поцілувати
рятувати	/	врятувати	падати	/	упасти
відчиняти	/	відчинити	нагадувати	/	нагадати
вмирати	/	вмерти	обдурювати	/	обдурити
помирати	/	померти	турбувати	/	стурбувати
губити	/	загубити			

УРОК 20 (двадцятий урок)

Я допомагаю вивчати українську мову іноземним студентам і студенткам.

Хоч я старанно вивчаю українську мову, я ще не розумію художні тексти.

Рід	Називний відмінок	Давальний відмінок	Закінчення
чоловічий	наш (твій)- чий?	нашому (твоєму)- чиєму?	-ому, єму
	добрий - який?	доброму - якому?	-ому
	перший -	першому - котрому?	- ому
	котрий?	другові (другу) - кому?	-ові (-у)
	друг - хто?	викладачеві (-у) - кому?	-еві (-у)
викладач - хто?			
жіночий	наша (моя) - чия?	нашій (моїй) - чийй?	-ій, -їй
	старша - яка?	старшій - якій?	-їй
	перша - котра?	першій - котрій?	-їй
	подруга - хто?	подрузі - кому?	-і (-ї)
середній	ваше - чиє?	вашому - чиєму?	-ому
	домашнє - яке?	домашньому - якому?	-ому
	треге - котре?	третьому - котрому?	-ому
	місто - що?	місту - чому?	-у
	завдання - що?	завданню - чому?	-у

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ!

г - з	подруг <u>а</u> - подру <u>з</u> і
к - ц	рук <u>а</u> - ру <u>ц</u> і
х - с	му <u>х</u> а - му <u>с</u> і

Прочитайте текст. Напишіть біографію Олени Петрівни.

Наш друг лікар

Олена Петрівна народилася і виросла в маленькому селі. Школа була далеко, в іншому селі. Дівчинці було важко, але вона завжди ходила на заняття. Дуже часто Оленка пізно ввечері сама поверталась зі школи додому і, звичайно, їй іноді було дуже страшно. Але їй більш за все хотілося вчитися.

Одного разу, взимку, коли Оленка йшла в школу, було дуже холодно. Вона застудилася й захворіла. Потрібно було їхати до міста, тому що лікарня була тільки там. Дівчинці було дуже погано. У неї була висока температура, боліла голова і горло. Її поклали в лікарню. Місяць лежала Оленка в лікарні. Спочатку вона нічого не хотіла їсти і увесь час просила пити. Але їй допомогли медсестра Марія Іванівна і старий лікар Сергій Петрович, які часто сиділи коло її ліжка, слухали серце, робили уколи, давали ліки.

Оленка дуже полюбила цих людей, яких буде пам'ятати усе життя. Їй цікаво було дивитися, як працюють лікар і сестра. І, може, тоді вона захопилась спеціальністю лікаря.

Коли Олена закінчила школу, вона поїхала вчитися до Києва. У Києві вона вступила до медичного інституту. Почалось цікаве студентське життя. Та навчання перервалось, почалась війна. Оленка і її товариші-другокурсники пішли на фронт.

... Ішов бій. Раптом Оленка почула: “Командира поранили!” Вона підбігла до пораненого, оглянула. “Йому потрібно зробити операцію, - подумала дівчина. - Необхідно швидко нести його в медпункт”.

Медпункт був далеко, але Оленка не думала про це. Вона несла пораненого й знала тільки те, що йому треба допомогти. Нарешті вона побачила медпункт. Що було потім, вона не пам'ятала.

Коли Олена роплющила очі, вона побачила лікаря, який сидів біля її ліжка.

- Як почуває себе командир? - запитала Оленка. Вона хотіла встати, але не могла.

- Погано. Він втратив багато крові. А в нас зараз немає крові.

- Візьміть мою кров, - сказала Оленка.

- Вам не можна здавати кров, тому що ви втомились. Вам буде погано.

- Лікарю, але я здорова. Я дуже прошу вас. Він повинен жити.

Візьміть мою кров.

- Добре. Ми візьмемо вашу кров.

4 роки Оленка була на фронті. 4 роки вона боролася за життя людей. Тільки коли закінчилась війна, вона повернулася в інститут.

Зараз Олена Петрівна - чудовий лікар. Її прекрасні руки - руки солдата, руки лікаря, руки друга - врятували багатьох людей.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ:

втратити	багато крові
	здоров'я
	(надію)

Складіть свої фрази і словосполучення з прислівниками **чисто, гарно, тепло, світло, весело** за зразком підкреслених словосполучень і речень.

Мені	потрібно	
Йому	треба	
Нашому брату	необхідно	+ інфінітив дієслова
	не можна	
	можна	

Д.в. + потрібно + інфінітив дієслова

Н.в. + повинен (-а, -і) + інфінітив дієслова

Мені потрібно купити квіти.

= Я повинен купити квіти.

Моєму старшому братові
необхідно зателефонувати
своїй подрузі.= Мій старший брат повинен
зателефонувати своїй подрузі.Моїй знайомій потрібно
привітати друга з днем
народження.= Моя знайома повинна
привітати друга з днем
народження.**Порівняйте:**

Мені потрібно+ інфінітив дієслова

купити
зустріти
передати
зателефонувати

Мені потрібен квіток

потрібна допомога
потрібне мило
потрібні ліки

ВПРАВА I. Виконайте Вправу за зразком.

- Мені легко вивчати українську мову.
- Мені було легко вивчати українську мову.
- Мені буде легко вивчати українську мову.

1. Мені погано. 2. Йому весело. 3. Сьогодні жарко. 4. У кімнаті чисто. 5. Їй сумно. 6. Тут дуже гарно. 7. Їм тепло. 9. Моєму батькові не можна багато ходити. 9. Нам потрібно виконати ці справи. 10. Тобі треба піти до лікаря.

ВПРАВА 2. Напишіть синонімічні речення, використовуючи модель:

Називний відмінок + повинен.

1. Вам треба виходити на вулицю. 2. Йому не можна пити каву.
3. Вашому батькові не можна курити. 4. Дітям треба дивитися цей фільм. 5. Сьогодні треба побачити декана. 6. Хворому треба вставати.

ВПРАВА 3. Поставте замість крапок прикметник **потрібний** у відповідній формі або прислівник **потрібно**.

1. Мені ... зустрітися з товаришем. 2. Йому ... приймати ці ліки.
3. Нам ... Олесь Іванович. 4. Олені ... допомога. 5. Брату ... ліки. 6. Мені ... купити свіжі газети. 7. Мені ... свіже молоко.

ВПРАВА 4. Поставте займенники у потрібній формі.

1. Вчора я зустрів (вона). 3. (Я) дуже потрібно побачити (він). 4. Я обіцяв (він), що запитаю про (він) в інституті. 5. Ми говорили про (ти). 6. Я допоможу (ти). 7. Він зателефонував (я). 8. Батьки завжди думають про (я). 9. Я бачив (вони). 10. Я приніс (вони) журнали. 11. Я нічого не знаю про (ви). 12. Я напишу (ви) листа.

Прочитайте текст. Розкажіть про свою групу, використовуючи складні речення зі словом **який** у давальному відмінку.

Це моя група. Ми познайомилися 5 місяців тому. Зараз це велика дружна весела сім'я. Ось Омар, якому недавно виповнилося 20 років. Його день народження – це було справжнє свято. Омару подобаються різноманітні національні сувеніри, які йому надсилають друзі. Цього року ми подарували нашому товаришеві різьбляну шкатулку, в якій можна зберігати коштовності.

Нашій другій іменинниці, якій подобаються графічні роботи, ми подарували картину. Їй виповнилося 19 років. Скоро день

народження Франки. Нам хочеться, щоб наш подарунок нагадував їй про час, проведений у Києві на підготовчому факультеті.

Визначте відмінок підкреслених слів.

Омару подобаються національні сувеніри, які йому надсилають друзі на день народження.

Омару подобаються національні сувеніри. Національні сувеніри йому надсилають на день народження.

Цього року ми подарували нашому товаришеві різьбляну шкатулку, в якій можна зберігати коштовності.

Цього року ми подарували нашому товаришеві різьбляну шкатулку. У різьбляній шкатулці можна зберігати коштовності.

Ось Омар, якому виповнилося 20 років.

Омару недавно виповнилося 20 років.

Нашій другій іменинниці, якій подобаються графічні роботи, ми подарували картину.

Нашій другій іменинниці ми подарували картину. Нашій другій іменинниці подобаються графічні роботи.

ВПРАВА 5. Доповніть речення, використавши другу частину із додатку.

1. Я хочу подарувати сувенір Кумару, ...
2. В Одеському університеті вчиться мій друг,...
3. Мені дуже подобається творчість М.В.Гоголя, ...
4. Викладач пояснив новий матеріал Анвару, ...
5. Ганна показала фотографії Києва своїм друзям, ...
6. У неділю я допоможу перекласти текст студенту підготовчого факультету,...
7. Лікар виписав рецепт хворій дитині, ...
8. Батько забороняє курити синові, ...

Додаток:

- ... виповнилося вчора 20 років.
- ... я надіслав лист та листівки з видами Києва.

пам'ятник ... знаходиться на Русанівській набережній у Києві.
 ... недавно зробили операцію.
 ... дуже подобається місто.
 ... дуже важко вивчати українську мову.
 ... необхідна була консультація спеціаліста.
 ... потрібно займатися спортом, а не шкодити своєму здоров'ю.

Називний відмінок	Давальний відмінок	Закінчення
наші (їхні) - чиї?	нашим (їхнім) - чиїм?	-им (-ім, -їм)
здібні (останні) - які?	здібним (останнім) - яким?	-им (-ім)
перші (треті) - котрі?	першим (третім) - котрим?	-им (-ім)
актори (учені) - хто?	акторам (учням) - кому?	-ам, -ям
студентки (лікарні) - хто? що?	студенткам (лікарням) - кому? - чому?	
прізвища (заняття) - що?	прізвищам (заняттям) - чому?	

ВПРАВА 6. Прочитайте речення. Поставте запитання до підкреслених слів.

- А. 1. Викладач пояснює урок студентам.
 2. Він допомагає батькам.
 3. Марія написала листи подругам.
 4. Учні показали свої роботи викладачам.
 5. Учитель розказав про Київ учням.
 6. Вона подзвонила друзям.
 7. Вони надіслали телеграми лікарям.
- Б. 1. Олесь часто пише листи шкільним товаришам.
 2. Оксана подарувала іграшки молодшим сестрам.
 3. Професор читає лекцію майбутнім лікарям.
 4. Діти радіють першим літнім дням.

- В. 1. Декан відповів цим аспірантам.
2. Я показав фотографії своїм друзям.
3. Іван купив квитки в театр нашим дітям.
4. Батьки радіють їхнім успіхам.

ВПРАВА 7. Дайте відповіді на запитання, вживаючи слова із дужок.

- А.1. Яким студентам викладач пояснює урок? (ці)
2. Яким студентам він показав місто? (іноземні)
3. Яким братам він написав листи? (старші)
4. Яким друзям ви завжди розказуєте про свої справи? (справжні)
5. Чиїм листам радіють батьки? (наші)
6. Чиїм дітям він читає книжку? (свої)
7. Чиїм товаришам ми розповідали про екскурсію? (їхні)
- Б.1. Кому бабуся розповідає казку? (маленькі діти)
2. Кому він купив новорічні подарунки? (свої батьки, брати і сестри)
3. Кому ви купили квіти? (наші дівчата)
4. Кому ви передали привіт? (мої шкільні друзі)
5. Кому ви несете зошити? (їхні викладачі)
6. Кому студенти показали свої фотографії? (українські школярі)
7. Кому він розказав про студентську лікарню? (нові лікарі)
8. Кому ви показали нові лабораторії? (майбутні студенти)

ВПРАВА 8. Поставте слова із дужок у потрібному відмінку.

- А. 1. Він отримав (сьогоднішні газети). 2. У (сьогоднішні газети) написали про університет. 3. Я зустрів (свої друзі).
4. Я сказав (свої друзі), щоб вони прочитали цю статтю.
5. (Мої друзі) сподобалась ця стаття. 6. Мої друзі розказали нам про (свої сім'ї). 7. Щотижня вони посилають листи (свої сім'ї). 8. Ми були раді (останні теплі дні).
- Б. 1. У (які) книжках ви читали про це? 2. (Які) книжки ви взяли в бібліотеці? 3. У (які) містах України ви були? 4. (Які) студентів хоче бачити декан? 5. (Які) студентам він дав підручники? 6. Про (які) студентів він розповідав? 7. (Які) студенти він допомагає вивчати українську мову? 8. На (чий) столах лежать книжки? 9. Про (чий) батьків він згадує? 10. (Чий) батьки він зателефонував?

ВПРАВА 9. Поставте замість крапок слово **який** у потрібній формі.

1. Наш викладач, ... ми показали зошити, виправив помилки.
2. Товариш, ... я допомагаю вивчати українську мову, приїхав із Сирії.
3. Сестра, ... він написав листа, живе в Дамаску.
4. Дівчина, ... він подарував квіти, працює в нашій бібліотеці.
5. Друзі, ... зателефонував Олесь, вчать в медичному інституті.
6. Студенти, ... я порадив прочитати цю статтю, навчаються на першому курсі.

ВПРАВА 10. Складіть речення з поданих слів.

1. Я, розповісти, друзі, про, моє, життя.
2. Він, допомагати, свої, старі, батьки.
3. Учитель, порадити, свої, учні, прочитати, ця, книжка.
4. Ми, обіцяти, наші, нові, студенти, зустріти, вони, на, залізничний вокзал.

Казка про математика (За Ф. Кривіним)

В одного математика було три учні. Коли вони добре вивчили чотири арифметичні дії, цілі та дробові числа, математик сказав юнакам:

-Ось що, хлопці. Тепер, коли ви досягли вершин, раджу вам застосувати ваші знання в житті. Ідіть і підрахуйте, чого у світі більше, плюсів чи мінусів.

Пішли учні, а повернулись тільки через три роки. Коли вчитель побачив їх, він так зрадів, що навіть заплакав.

- Дякую, хлопці,- сказав він учням. - А я вже думав, що ви забули мене й ніколи не повернетесь. Я дуже радий, що ви прийшли.

Спочатку поговорили про життя і здоров'я, а потім учитель запитав першого учня:

-Скажи нам, твоїм друзям, чого в світі більше - плюсів чи мінусів?

-Дорогий учителю, -сказав цей учень, - я не даремно витратив час. Я зустрів її...

- Кого - її? - не зрозумів учитель.

- Мою дружину. Це чудова жінка. Вона розумна й гарна. Завдяки їй у мене є тепер прекрасний дім і сад. Ах, який дім, учителю, який сад, які там фрукти! Ви обов'язково повинні приїхати до нас, подивитися, як ми живемо. У нас двоє дітей. Це чудові діти, дорогий учителю! Ви повинні познайомитися з ними. Я обіцяв і своїй дружині, і своїм чудовим дітям, що ви приїдете до нас.

- Я нічого не розумію! - розсердився учитель. - Ти повинен був підрахувати, чого у світі більше – плюсів чи мінусів, - сказав він учневі, якому хотілося говорити тільки про свою сім'ю.

-Як же, я все підрахував. У світі тільки плюси, а ось мінусів я не бачив. Може, вони тільки в математиці?

-Боже мій, кого я вчив? - зітхнув учитель і звернувся до другого учня. - А ти що підрахував?

- Я рахував... Увесь час рахував ... Багато золота ... багато срібла... А я рахував і рахував ... А потім, дорогий учителю, мене пограбували... Пограбували...

-Ну і як же, чого в житті більше - плюсів чи мінусів? - запитав учитель.

-Які там плюси! Де вони? Ви їх бачили? Самі мінуси, мінуси на кожному кроці.

Учитель тільки рукою махнув, але нічого не сказав.

-А ти що встиг підрахувати? – звернувся він до третього учня.

- Я, вчителю, нічого не встиг підрахувати, - сказав третій учень, – бачив я і плюси, і мінуси, бачив, що плюси приносять людям радість, а мінуси - горе. І мені захотілося зробити так, щоб у житті людей було як найменше мінусів.

- Але такої дії не знає математика! - сказав учитель. Він трохи помовчав, а потім звернувся до учня, якому хотілося, щоб у житті було якнайбільше плюсів і якнайменше мінусів:

- Але це чудова дія. Багато плюсів, менше мінусів - заради цього варто жити. Молодець! Ти відмінно засвоїв мою науку.

1. Поставте запитання до тексту і перекажіть його.
2. Підберіть до слів **математик**, **учень**, **життя**, **улюблений**, **коханий**, **радість** слова одного кореня.
3. Утворіть прислівники від прикметників **чудовий**, **гарний**, **розумний**, **прекрасний**, **дорогий**, **відмінний**.

4. Підберіть іменники до прикметників **гарний, відмінний**.
 5. Підберіть додатки до дієслів і складіть із утвореними сполученнями речення.

Вивчити - що?

Сказати - що? кому? про кого? про що?

Застосовувати - що?

Звернутися - до кого?

6. Визначіть вид дієслів і підберіть видові пари:

сказати, застосовувати, рахувати, звернутися, бачити, звертатися, грабувати, встигати, сердитися, засвоїти.

Прочитайте текст і розкажіть, як хлопець обирає місце навчання.

Ось уже декілька місяців я живу в Києві і навчаюся у Національному медичному університеті. Я завжди мріяв стати дитячим лікарем. І хоча мама хотіла, щоб я став художником, а тато хотів, щоб я став інженером, я все-таки обрав спеціальність лікаря, незважаючи на те, що це дуже складна наука.

Довго ми з батьком обирали країну, куди поїхати вчитися бо у мене було багато можливостей. І хоча Україна знаходиться дуже далеко від Індії, я обрав саме Київ і саме Національний медичний університет, оскільки тут навчалися всесвітньо відомі вчені. І ось я вже студент підготовчого факультету. І хоча українська мова виявилась для мене дуже важкою, я обов'язково вивчу її і стану справжнім лікарем.

ВПРАВА II. Дайте стверджувальну відповідь на запитання, вживаючи складнопідрядні допustові речення і спираючись на інформацію, яка подається в додатку.

1. Чи успішно йде ваша робота?
2. Чи цікаво вам читати художню літературу українською мовою?
3. Чи дружно ви живете із сусідом по кімнаті?
4. Чи подобається вам жити в гуртожитку?
5. Чи подобається вам українська зима?
6. Ви не погодилися піти до музею?

Додаток:

1. До кінця ще далеко.
2. Зустрічається багато незнайомих слів.
3. Ми дуже різні люди.
4. Спочатку потрібно було багато до чого звикнути.
5. Взимку завжди мрію про літо.
6. Друг дуже вмовяв.

ВПРАВА 12. Складіть із двох простих речень складнопідрядні допустові речення із сполучниками.

1. Операція на живій клітині надзвичайно складна. Вона можлива.
2. Мій друг дуже зайнятий своєю роботою. Він усе ж таки встигає читати.
3. Вони були дійсно дуже молоді. У всіх них був достатній життєвий досвід.
4. У повітрі відчувається щось святкове. Вулиці міста ще порожні.
5. Книжка написана одним із найсерйозніших дослідників фізіології. Ця книжка зрозуміла всім, хто цікавиться медициною.

ВПРАВА 13. Закінчіть діалоги, вживаючи конструкції із сполученням **хочаб**.

1. - Я не маю можливості зараз розповісти вам про свою поїздку.
- Розкажи.
2. - Дай мені, будь ласка, три зошити.
- У мене тільки один зошит.
- Ну що ж...
3. - Ми не закінчимо цей експеримент до п'ятої години.
- Маємо постаратися.
- Треба?
4. - Я не зможу зайти до вас сьогодні.
- Зайдіть...
5. - Мені час іти.
- Куди ти так поспішаєш, посидь ще...

ВПРАВА 14. Закінчіть речення, вживаючи в головній частині слова та словосполучення: **всежтаки, все-таки, такі** . .

1. Хоч як пізно я прийшов додому, ...
2. Скільки я не шукав, ...
3. Скільки його не попереджували, ...
4. Як не намагалися ми бути серйозними, ...
5. Скільки (разів) не заходив я до нього, ...
6. Хоч яке складне це питання, ...
7. Хоч як холодно сьогодні, ...
8. Скільки не сперечалися про це, ...

* В якій ситуації можна використати такі фрази:

Як ви себе почуваете?

Чому ви відмовилися?

Я прийшов попрощатися з вами.

Дієслова уроку. З якими питаннями вони вживаються?

втрачати	/	втратити
стомлюватися	/	стомитися
досягати	/	досягти
радіти	/	зрадіти
тратити	/	витратити
встигати	/	встигнути
засвоювати	/	засвоїти

Студент-медик:

- Чи немає у вас найновішого підручника анатомії?

Бібліотекар:

- Чи не думаєте ви, що за останні роки в скелеті людини з'явилися нові кістки?

УРОК 21 (двадцять перший урок)

Студенти зустрічалися з відомими лікарями.

Коли я йшов вулицею, то зустрів свого давнього друга.

Це моя подруга, з якою я часто грав у теніс.

Рід	Називний відмінок	Орудний відмінок	Закінчення
Чоловічий	наш (мій) новий (давній) перший (третій) друг (товариш)	нашим (моїм) новим (давнім) першим (третім) другом (товаришем)	-им (-ім, -їм) -им (-ім) -им (-ім) -ом (-єм, -єм)
Жіночий	ваша (моя) старша перша сестра	вашою (моєю) старшою першою сестрою	-ою (-єю) -ою -ою -ою (-єю, -єю, -ю)
Середній	ваше (твоє) рідне (щасливе) перше (третє) місто (місце, життя)	вашим (твоїм) рідним (щасливим) першим (третім) містом (місцем, життям)	-им, (-ім, -їм) -им, (-ім) -им, (-ім) -ом (-єм), -ям (-ам)

ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ прикметники, які вживаються з орудним відмінком:

з, над, під, поруч з, між.

Календар висить над письмовим столом.

Записка мого молодшого брата залишилась під книгою.

Між шафою і диваном стоїть музичний центр.

Прочитайте текст. Знайдіть форми орудного відмінка однини.

В.І. Вернадський створив вчення про оболонку Землі, де існують усі живі організми. Вернадський назвав цю оболонку біосферою (біосфера), а живі організми - живою речовиною (жива речовина). Вчений дослідив, яку велику роль грає жива речовина в хімічних

процесах Землі і відкрив закони формування біосфери. Він стверджував, що людина впливає на біосферу своєю працею, розумом і наукою. Особливо великим стає вплив людини на життя Землі у ХХ-ому столітті. Людина своєю діяльністю змінює всі хімічні процеси Землі. Вернадський писав: “Вперше людина охопила своїм життям, своєю культурою... всю біосферу, всю пов’язану з життям частину планети”. Вернадський визначив нову стадію в еволюції біосфери - ноосферу, сферу розуму, яка повинна формуватися в результаті розумового перетворення нашої планети працею і науковою думкою людства.

Використовуючи знання попереднього уроку, згадайте, яке визначення біосфери дав В.І. Вернадський.

Називний відмінок	Орудний відмінок	Закінчення
наші (мої) - чий?	нашими (моїми) - чийми?	-ими (-їми)
наступні - які?	наступними - якими?	-ими (-їми)
перші (треті) - котрі?	першими (третіми) - котрими?	-ими (-їми)
успіхи (олівці) - що?	успіхами (олівцями) - чим?	- ами (-ями)
сторінки (лекції) - що?	сторінками (лекціями) - чим?	-ами (-ями)
завдання - що?	завданнями - чим?	-ами (-ями)

ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ!

мати	матері	матерями
дитина	діти	дітьми
людина	люди	людьми
око	очі	очима
плече	плечі	плечима
	двері	дверми (і дверима)
	гроші	грішми (і грошима)

ВПРАВА 1. Замість крапок допишіть потрібну частину речення.

1. Місто, ..., буде дуже гарне.	1. ...якими ти цікавився
2. Хлопець, ..., вчиться в
університеті.	2. ...з яким ти познайомився
3. Я взяв ручку, ...	3. ... з якими давно не бачився
4. Познайом мене з дівчиною, ...	4. ... якими ти цікавився
5. У нього є книжки, ...	5. ... якою ти писав
6. Він написав листа друзям, ...	6. ...з якою ти розмовляв

ВПРАВА 2. Напишіть замість крапок слово **який** у відповідній формі. Якщо потрібно, використайте прийменник.

1. Віктор розповідає про друга, ... він вчився в школі.
2. Ми часто зустрічаємо своїх викладачів, ... завжди вітаємося.
3. Це моя подруга, ... я познайомилась у Києві.
4. Сестра, ... він листується, живе у Тернополі.
5. На заводі, ... керує його батько, виробляють машини.
6. Професор, хотів порадитись аспірант, поїхав у відрядження.
7. Словник, ... я часто користуюсь, подарував мені батько.

ВПРАВА 3. Допишіть речення.

Він розповів..., який (котрий) бачив
 якого (котрого) бачив
 яку (котру) бачив
 які (котрі) бачив
 яких (котрих) бачив

ВПРАВА 4. Складіть із двох простих речень одне складне із словом **який (котрий)** у відповідній формі.

1. Він думав про матір. Він давно її не бачив.
2. Олесь розказав нам про брата. Він написав йому листа.
3. Вона розповіла про місто. У ньому живе її сім'я.
4. Я запитав про юнака. Я зустрів його на стадіоні.
5. Ми говорили про фільм. Ми подивилися його недавно.
6. Я читав книжку письменника. Про цього письменника говорив викладач.

ВПРАВА 5. Поставте питання до підкреслених слів.

- I. 1. Я завжди відпочиваю на морі з батьками.
2. Сьогодні він розмовляв по телефону з друзями.
3. У літаку Віктор познайомився з артистами.
4. Сестра говорила з подругами.
5. Він цікавиться словниками.
6. Ми будемо лікарями.
7. Батько пишається нагородами.
- II. 1. Мій брат захоплюється сучасними піснями .
2. Він товаришує з українськими студентами.
3. Університет пишається видатними вченими.
4. Вони зустрілися з іноземними туристами.
5. Вчитель цікавиться першими успіхами своїх учнів.
6. Я милувався цими квітами.
- III. 1. Я був на стадіоні зі своїми друзями.
2. Мати познайомилась із моїми подругами.
3. Викладач розмовляв з її батьками.
4. Він привітався з нашими колегами.

ВПРАВА 6. Поставте виділені словосполучення у множині.

*Студенти розмовляли з молодим викладачем.
Студенти розмовляли з молодими викладачами.*

1. Ми зустрілися з відомим композитором. 2. Я листуюсь зі своїм старим другом. 3. Батько захоплюється цією українською піснею.
4. Вона пишається старшим братом. 5. Учні познайомились із новим вчителем. 6. Хворий порадився з досвідченим лікарем.
7. Він привітався зі знайомою студенткою. 8. Я ходив на стадіон зі своїм колегою.

ВПРАВА 7. Поставте запитання до виділених слів, визначте їх відмінок.

*Лампа висить над столом.
Над чим висить лампа?*

1. Я знайшов свій олівець під столом. 2. За школою знаходиться стадіон. 3. Зошити лежать між книгами. 4. Поруч з моїм домом збудували лікарню. 5. Перед університетом стоїть пам'ятник. 6. Літак летить над морем. 7. Поруч з інститутом є великий парк.

ВПРАВА 8. Замініть у поданих реченнях прийменник **за** прийменником **перед** і скажіть, як змінився після цього зміст речень.

*Ми посадили дерева за будинком.
Ми посадили дерева перед будинком.*

1. За станцією метро є невеличке кафе. 2. Машина стоїть за будинком. 3. За театром є гарний сквер. 4. Магазины знаходяться за готелем. 5. За поліклінікою є аптека.

ВПРАВА 9. Дайте відповіді на запитання, використовуючи подані слова з прийменниками **перед, під час, після**.

1. Коли ви читали цей текст? Коли ви пили каву? Коли ви пішли додому?		лекція
2. Коли ви читали газету? Коли ви розмовляли з другом? Коли ви відпочивали?		обід
3. Коли батько снідав? Коли він працював? Коли він дивився телевізор?		робота

ВПРАВА 10. Поставте слова із дужок у правильній формі.

А. 1. Він давно не бачив (мої товариші). 2. Він розпитував про (мої товариші). 3. Він цікавився (мої товариші). 4. Він передав привіт (мої товариші).

Б. 1. Я захоплююсь (історичні дослідження). 2. Я приділяю багато уваги (історичні дослідження). 3. У цій роботі немає (історичні дослідження). 4. Професор розповів про (історичні дослідження).

В. 1. У цьому музеї не було (стародавні картини). 2. Ми хочемо помилуватися (стародавні картини). 3. Ми слухали розповідь про (стародавні картини). 4. (Стародавні картини) потрібний особливий догляд.

Прочитайте текст. Складіть план. Перекажіть текст за планом.

Тарас Григорович Шевченко (1814 - 1861)

Великий український поет Тарас Шевченко в юності був кріпаком – людиною-власністю пана. Коли пан переїжджав з одного міста в інше, він брав із собою своїх кріпаків.

Улітку 1829 року пан Енгельгардт приїхав у Київ. Разом з іншими кріпаками пана приїхав і молодий Тарас Шевченко.

Уперше він побачив Київ, залитий яскравим сонцем, і Дніпро. Поет на все життя зберіг любов до красеня Києва. Він мріяв побудувати будинок на високому березі Дніпра під Києвом і жити там. І не випадково перші слова вірша, який відкриває його знамениту поетичну збірку “Кобзар”, - про Дніпро.

А на початку 1831 р. родина Енгельгардтів переїхала у Петербург. З ними поїхав і Шевченко, якому виповнилося тоді 17 років.

Тарас, який любив малювати, дуже хотів учитися. Але тільки через 2 роки пан дозволив йому займатися у художника Ширяєва.

З великим бажанням, не відмовляючись від будь-якої роботи, працював Шевченко у майстерні Ширяєва від ранку до пізньої ночі. Ширяєв був відомим художником-декоратором, і Тарас учився у нього, допомагаючи художнику розписувати палаци Петербурга.

Шевченко дуже полюбив північну столицю, її білі ночі, її палаци і парки. Під час літніх ночей він часто ходив у Літній сад, у якому було багато прекрасних скульптур. Одного разу там його побачив молодий художник Іван Сошенко, земляк Тараса, який приїхав з України. Сошенко відразу побачив талант юнака й вирішив йому допомогти. Він став його першим учителем, приносив йому папір, олівці, фарби. Іван Сошенко познайомив Тараса з відомим російським художником Брюлловим і поетом Жуковським.

Нові друзі вирішили викупити Шевченка у пана. Художник Карл Брюллов написав портрет поета Жуковського. Продавши цей

портрет, друзі отримали великі для того часу гроші - 25000 карбованців, які віддали пану. Так у 24 роки Шевченко став вільною людиною.

Отримавши свободу, Шевченко почав навчатися у Петербурзькій Академії мистецтв. У той же час він слухав лекції в університеті й Медичній академії, вивчав всесвітню історію і французьку мову, багато читав. Шевченко став прекрасним художником. Найвідомішою роботою цього часу є “Автопортрет”, написаний ним у 1840 році. Зараз ця картина знаходиться у Київському музеї Т.Г.Шевченка.

Живучи у Петербурзі, Тарас Шевченко почав писати українською мовою вірші та поеми. У 1840 році з’явилася його знаменита поетична збірка “Кобзар”.

У 1847 році поета заарештували й відправили на заслання на 10 довгих років. Знаходячись далеко від улюбленої Батьківщини, Шевченко увесь час думав про неї. Він писав: “Перед моїми очима поставала моя прекрасна, моя бідна Україна”. Але навіть після звільнення царський уряд заборонив поетові жити в Україні.

10 березня 1861 р. Шевченко помер. Його поховали в Каневі. Там, на високому березі Дніпра, стоїть пам’ятник народному поетові України.

Які місця у Києві пов’язані з життям Т.Г.Шевченка?

-Скажіть, будь ласка, чи є в Києві місця, пов’язані з перебуванням у місті Тараса Шевченка?

-Звичайно, є. Взагалі у Києві багато визначних місць: унікальні пам’ятки архітектури, чудові пейзажі. Але місця, пов’язані з пам’яттю Шевченка, користуються у киян особливою повагою і любов’ю.

-Назвіть, будь ласка, ці місця. Дуже хотілося б ознайомитись з ними.

-У центрі Києва є маленький Хрещатинський провулок. Тут влітку 1846 року Шевченко жив і працював. Зараз у маленькому будиночку розмістився музей, в якому зберігаються особисті речі поета, а також його малюнки.

- А чому Київський державний університет названо ім’ям Т.Г.Шевченка?

-У цьому університеті у 1847 році Тарас Шевченко почав працювати вчителем малювання. Зараз біля центрального входу в університет висить меморіальна дошка, а навпроти головного корпусу встановлено гранітний пам'ятник поетові. Іменем Шевченка названо у Києві бульвар, вулиці, бібліотеки, а також мальовнича площа біля Пущі-Водиці.

-Я бачу, жителі Києва дбайливо бережуть пам'ять про перебування у місті Т.Г.Шевченка. А який ще музей, присвячений Шевченкові, ви можете мені назвати?

-Про життя і творчість Т.Г.Шевченка розповідає чудова експозиція музею Т.Г.Шевченка, який знаходиться недалеко від університету. Раджу вам обов'язково відвідати цей музей.

-Дякую, обов'язково відвідаю у вільний час.

1. Віктор пив каву і слухав новини.	<u>НВ</u> і <u>НВ</u>
2. Віктор поснідав, приготував домашнє завдання і пішов гуляти	<u>ДВ</u> , <u>ДВ</u> і <u>ДВ</u>

ВПРАВА 12. Прочитайте речення, в яких дієслова недоконаного виду означають одночасність дії.

1. Хуан читав листа і згадував про сім'ю.
2. Андрій снідав і слухав радіо.
3. Коли Оксана перекладала текст, ми уважно слухали її.
4. Викладач розповів нам про життя Т.Г.Шевченка і показував репродукції його картин.

ВПРАВА 13. Прочитайте речення, в яких дієслова доконаного виду означають послідовність дії.

1. Богдан написав статтю і пішов до редакції.
2. Сергій пообідав, а потім виконав домашнє завдання.
3. Коли Олена перекладала статтю, вона прочитала її Наталі.

ВПРАВА 14. Складать речення з поданими парами дієслів.

Слухав і думав.	Подумав і запитав.
Читав і перекладав.	Побачив і сказав.
Писав і виправляв.	Прийшов і побачив.
Пояснював і слухав.	Пояснив і згадав.

3. Коли Віктор гуляв містом, він зустрів свою подругу.	НВ ДВ ___
--	-----------

Коли я розмовляв з Ольгою, я запитав її, де вона буде відпочивати у цьому році.

Коли я читав газету, зателефонував мій брат.

ВПРАВА 15. Закінчіть речення.

1. Коли ми оглядали центр міста, ми сфотографували
2. Коли я вибрав подарунок для батька, мій друг запитав
3. Коли Семен ішов з концерту, він зустрів
4. Коли друзі обговорювали новий роман, Ніна сказала... .
5. Коли я дивився фільм, зателефонував... .
6. Коли Сашко відпочивав, прийшов
7. Коли я готував домашнє завдання, я згадав

Порівняйте:

Коли я читав (НВ) листа, я згадував (НВ) свою сім'ю.

Коли я прочитав (ДВ) листа, я згадав (ДВ), що у бібліотеці мене чекає друг.

Коли я читав (НВ) листа, я згадав (ДВ), що обіцяв зателефонувати подрузі.

ВПРАВА 16. Складіть оповідання "Мій день", використовуючи дієслова, що називають: а) одночасність дії; б) послідовність дії; в) результат дії (доконаний вид); процес перебігу дії (недоконаний вид).

Україна

Україна є однією з найбільших європейських держав. Її площа становить майже 604 тисячі кв. км. (квадратних кілометрів). Україна межує з багатьма європейськими країнами: на заході - з Польщею, Словаччиною, Угорщиною; на південному заході - з Молдавією

та Румунією; на півночі - з Білорусією та Росією, на сході - з Росією. На півдні кордон України з Туреччиною проходить Чорним морем. Відносини між цими сусідніми державами є загалом щирими та дружніми.

Україна - багатонаціональна держава. Більшість населення українці, але поряд з ними живуть росіяни, білоруси, поляки, євреї, угорці, цигани. У Криму живуть кримські татари. Україна, як мати, пишається своїми синами та доньками, усіма тими, хто живе й працює для щастя і добробуту Батьківщини. Більшість населення живе у містах, яких в Україні 475. Найбільшими містами України є Київ (столиця держави), Харків, Одеса, Дніпропетровськ, Донецьк, Луганськ, Львів, Ужгород, Чернівці.

Україна багата лісами, степами й річками. Найбільші ліси знаходяться на півночі і на заході країни. На півдні розкинулись великі, безкраї степи. На заході розташовані Карпатські гори (Карпати), а на півдні, на Кримському півострові (в Криму), - Кримські гори. Ці гори не дуже високі, але гарні. Тому вони стали улюбленим місцем відпочинку та туристичним центром не лише в Україні, а й в усьому світі. В Україні багато малих та великих річок. Найбільшими є Дніпро, Дунай, Дністер, Десна. На півдні є моря - велике Чорне та невелике Азовське. Вони мають важливе значення для економіки української держави. Найважливішими портами є Одеса на Чорному та Маріупіль на Азовському морях.

Клімат України м'який, не суворий. Зими часто бувають не дуже холодними, а влітку немає великої спеки. Найтепліше на півдні, в Криму, та і на всьому узбережжі Чорного й Азовського морів. Тому тут знаходяться міста-курорти з прекрасними санаторіями, готелями, будинками відпочинку. Найвідоміший кримський курорт - місто Ялта.

Україна відома у всьому світі своїми багатими родючими землями. Через це сільське господарство завжди було основною галуззю її економіки. Віками(століттями) збирають українці багаті врожаї хліба, овочів та фруктів. Українська земля має різні корисні копалини: вугілля, залізну руду, нафту, марганець та інші. Це сприяє розвиткові промисловості держави. Україна не тільки сільськогосподарська держава, а й розвинута індустріальна держава. В Україні є підприємства машинобудівної, хімічної, легкої та харчової промисловості. Українські заводи випускають автомобілі й літаки, автобуси й тепловози, телевізори й холодильники, пароплави й ком'ютери.

В Україні працюють над різноманітними науковими проблемами тисячі вчених та науковців. Їхніми дослідженнями керує Академія наук України. В Україні більше 200 (двохсот) вузів, де навчаються десятки тисяч студентів.

Україна поділяється на 25 областей. Їхні назви походять від назв міст, які є політичними, економічними, науковими та культурними центрами цих областей. Тільки три області мають історичні назви: Волинська (центр - місто Луцьк), Закарпатська (центр - місто Ужгород) та Кримська (центр - місто Симферопіль). Державною мовою в Україні є українська, але представники різних національностей можуть навчатися й спілкуватися своїми рідними мовами.

Історія України є історією її тяжкої боротьби за свою незалежність і волю. Сторіччями виборювала Україна своє право на суверенну, незалежну державу. Сторіччями Україна знаходилась під владою Польщі, Литви, Російської імперії. Лише у ХХ ст. (у двадцятому столітті) Україна відновила свою державність. 22 січня 1918 року Україна проголосила себе самостійною державою, а через рік, 22 січня 1919 року, східні українські землі з'єдналися із західними. Так з'явилась єдина держава - Україна, котра багато років була поділена між Російською та Австрійською імперіями. Першим президентом незалежної держави став професор, учений-історик Михайло Грушевський. Але незабаром Україна знов втратила свою незалежність і була поділена тепер уже між Польщею та Росією. Лише 24 серпня 1991 року український парламент - Верховна Рада - проголосив Україну незалежною суверенною державою. Перед народом України, її урядом та Президентом постало завдання зробити свою Батьківщину дійсно вільною та щасливою державою.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ:

1. На заході України розташовані Карпати. Україна розташована у центрі Європи. Цей завод розташований у Харкові. На нашій вулиці розташоване кафе.
2. Україна багата корисними копалинами. Узбережжя Чорного моря відоме своїми курортами й санаторіями.

1. Прочитайте текст і складіть план.
2. Підберіть прикметники до іменників:
держава, центр, клімат, місто, промисловість, боротьба, копаліни, влада, голосування, завод.
3. Підберіть синоніми до прикметників:
нехолодний, несуворий, невеликий, нелегкий, неблизький, небагатий, недобрий, непоганий.
4. Скажіть, за допомогою яких слів утворені слова:
добробут, безкрай, сільськогосподарський, машинобудівний, тепловоз, пароплав.
5. Утворіть назви областей України від назв їхніх центральних міст:

Харків - ...
 Одеса - ...
 Донецьк - ...
 Полтава - ... область
 Суми - ...
 Вінниця - ...
 Львів...
 Рівне

6. Підберіть доповнення до дієслів і утворіть із ними сполученнями речення:
 - межувати (з чим?) – сприяти (кому? чому)
 - пишатися (ким? чим?) – проголосити (що?)

* В якій ситуації можна використати такі вирази:

Я не певний, але мені здається...

Вибачте, але я не зможу допомогти вам.

Не йдіть, залиштеся!

Дієслова уроку. З якими питаннями вони вживаються?

межувати		
розташовувати	/	розташувати
міститися	/	розміститися
досягати	/	досягти
відновлювати	/	відновити
з'єднуватися	/	з'єднатися
з'являтися	/	з'явитися

УРОК 22 (двадцять другий урок)

Студент, який отримав листа, вчиться у нашій групі.
Книга, забута викладачем, лежить на столі.
Картину намальовано відомим художником.

Активні дієприкметники

Недоконаний вид		Доконаний вид	
1) істота + який (що) + дієслово (3 особа однини теперішній час) розповідати → <u>студент, який</u> <u>розповідає</u> малювати → <u>хлопчик,</u> <u>який малює</u>	-юч-	1) іменник + який (що) + дієслово (3 особа однини минулий час) допомогти → викладач, <u>який допоміг</u> перемогти → команда, <u>яка перемогла</u> 2) осіс-ти → осі+л+ий – <u>осілий</u> (пісок)	-л-
2) пала-ти → <u>пала-юч-</u> <u>ий</u> (вогонь)	-уч-	розквіт-ну-ти → розквіт+л+ий → <u>розквітлий</u> тюльпан	
квіт-ну-ти → квіт-уч- ий → <u>квітучий</u> (сад)	-ач-		
лежа-ти → <u>леж-ач-ий</u> (камінь)	-яч-		
кипі-ти → <u>кипл-яч-ий</u> (розчин)			

ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ!

<p>Навчатися..., який (що) ... Світитися ..., який (що)студент, який навчається. ...ліхтар, що світиться.</p>

Пасивні дієприкметники

Недоконаний вид	Доконаний вид	
бажа-ти → бажа+н+ий (результат) писа-ти → писа+н+ий (текст) опрацьовувати → опрацьова+н+ий (текст)	вibra-ти → vibra-н-ий (вірш) подарува-ти → подарова-н-ий(букет)	-н-
	загуби-ти → загубл-ен-ий (квиток)	-ен-
	заспокої-ти → заспоко-єн-ий (батько)	-єн-
	вими-ти → вими+т+ий (посуд)	-т-
	забу-ти → забу+т+ий (підручник)	

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ на вживання прикметників:

<u>лежачий</u> хворий <u>сидяча</u> робота <u>спіле</u> яблуко <u>колюча</u> квітка
--

ВПРАВА I. Прочитайте. Зверніть увагу на вживання підкреслених слів.

1. Написаний лист лежить на столі.
2. Прочитану книжку студент повернув у бібліотеку.
3. Діти гуляють у парку і збирають пожовкле листя.
4. Намальована Сергієм картина висить у вітальні.
5. Журнал, куплений учора, я ще не читав.
6. 8 травня в університеті був концерт, присвячений Дню Перемоги.
7. Ми живемо у будинку, побудованому в минулому столітті.

ВПРАВА 2. Поставте дієприкметники у потрібній формі. Запишіть речення.

1. Це мій словник, (куплений) вчора у книгарні. 2. У вазі стоять квіти, (зірваний) сестрою. 3. Я вивчив нові слова, (виписаний) з тексту. 4. Парасолька, (забутий) студенткою, лежить в аудиторії. 5. Мені сподобалося оповідання, (опублікований) в останньому номері журналу “Дніпро”. 6. Я хотіла купити шкатулку, (виготовлений) відомим художником. 7. З мого вікна видно (квітучий) яблуні і вишні.

ВПРАВА 3. Закінчіть речення.

1. Мої знайомі, які живуть в Одесі, 2. Студенти, які склали іспити, 3. Мій друг, який зустрів мене на вокзалі, 4. Відома актриса, яка виступала на вечорі, 5. Професор, який керує моєю науковою роботою, 6. Юнак, який привітався зі мною, 7. Годинник, що лежить на столі,

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ!

Ми ходили у басейн, відкритий недалеко від нашого будинку.

Ми ходили у басейн, який відкрили недалеко від нашого будинку.

Я читав книгу, подаровану мені батьком.

Я читав книгу, яку подарував мені батько.

Пасивний
дієприкметник

при заміні

Складне речення (який,
яка, яке, які у 3.в.)

Нам сподобався концерт, організований студентами старших курсів

Нам сподобався концерт, який організували студенти старших курсів.

ВПРАВА 4. Знайдіть дієприкметники. Замініть їх підрядними реченнями зі словом **який**.

1. Олексій не розумів речення, написане викладачем на дошці.
2. Ми принесли на урок газети, куплені нами вчора.
3. Я подивився на фотографію, надіслану мені батьком, і згадав нашу сім'ю.
4. Спортсмен, добре підготовлений тренером, зайняв перше місце.
5. Книжка, залишена учнем, лежить на столі.
6. Ми були на концерті, організованому молодими акторами.
7. Фільм, показаний у клубі, був дуже веселий.
8. Хор співав пісні, написані на слова Т.Г.Шевченка.

ВПРАВА 5. Знайдіть дієприкметники. Замініть їх підрядними реченнями зі словом **який (що)**.

1. Заява студента, підписана деканом, лежить у секретаря.
2. Викладач перевіряє текст, перекладений студентом.
3. Лист, отриманий від подруги, Наталя поклала на полицю.
4. Олексій показував друзям фотографії, зроблені на морі.
5. Підручник, відкритий на десятій сторінці, лежить на столі.
6. Екскурсоводи музею, відкритого нещодавно, проводять цікаві екскурсії.

ВПРАВА 6. Від поданих дієслів утворіть пасивні дієприкметники. Складіть з ними речення.

Зробити, подарувати, загубити, відправити, замовити, запрошувати, отримувати.

Прочитайте текст. Складіть до нього план. Перекажіть текст за планом.

Скульптор сидів на ганку біля контори і спокійно попивав добуту з валізи мінеральну воду. Стояла велика спека. Молоді дерева під вікнами контори, зморені, опустили своє віття, мовби хотіли заховатись у власну тінь. Безлюдне подвір'я, просторе і гаряче, нагадувало собою шматок південної пустелі, кимось ненароком закинutoї сюди. Був час обідньої перерви, і все живе поховалося в затінки, вщухло, принишкло. Лише в конторі хтось поцокував на рахівниці, та гули бджоли, що літали над квітниками.

Після міського шуму та гуркоту, після втомливої дороги скульптор блаженствував, нерви його відпочивали. Зняв краватку, розстебнувся, відчуваючи себе майже як вдома.

Легідний спокій його був несподівано порушений табунцем напівголих, до чорноти засмажених хлопчаків. Загледівши на ганку незнайомого літнього чоловіка в білому костюмі, вони зупинились, неабияк зацікавлені ним

(За О. Гончаром)

Утворення безособових форм

Дієслово	Пасивний дієприкметник минулого часу	Безособові форми на -но, -то
записати	записаний	записано
прочитати	прочитаний	прочитано
збудувати	збудований	збудовано
забути	забутий	забуто
полити	политий	полито

зроблено - було зроблено - буде зроблено

випито - було випито - буде випито

вкрито - було вкрито - буде вкрито

написали листа	написа <u>но</u> листа (З.в.) було написа <u>но</u> листа (З.в.) буде написа <u>но</u> листа (З.в.)
виконали вправу	виконано вправу (З.в.) було виконано вправу (З.в.) буде виконано вправу (З.в.)
провели опитування	проведено опитування (З. в.) було проведено опитування (З.в.) буде проведено опитування (З.в.)

ВПРАВА 7. Перетворіть подані речення у безособові,
використовуючи форми на **-но, -то**.

*Учень прочитав книгу.
Книгу було прочитано учнем.*

1. Дівчинка написала лист.
2. Батько подарував дочці іграшку.
3. Будівельники збудували лікарню.
4. Студенти вивчили вірш.
5. Мати забула ключі.
6. Учні склали іспити.
7. Хлопчик вдягнув пальто й шапку.

ВПРАВА 8. Запишіть речення у минулому часі.

*У нашому місті відкрито краєзнавчий музей.
Краєзнавчий музей було відкрито 5 років тому.*

1. Складне завдання правильно виконано студентами.
2. Багато віршів Лесі Українки присвячено батьківщині.
3. Збірку поезій Т.Г.Шевченка опубліковано 1840 року.
5. Конференцію підготовлено студентами медичного факультету.
6. Проект нової лікарні зроблено молодим архітектором.

ВПРАВА 9. Запишіть речення у майбутньому часі.

*Заяву студента підписано деканом.
Заяву студента буде підписано деканом завтра.*

1. У Києві цього року побудовано нову станцію метро.
2. Для журналу намальовано кілька карикатур.
3. Вірші мого друга надруковано у газеті "Літературна Україна".
4. Контрольну роботу з біології написано у п'ятницю.
5. Медичну статтю перекладено з англійської мови.
6. Хімічні досліди показано на практичних заняттях.

Лелеки

Уже й не спом'яне, якого саме дня посідали вони на їхню хату. Пригадує, що весняний ранок був м'який і теплий, од землі ще біленька пара здіймалась, коли він задер голову й побачив на стрісі двох лелек. Той, що на довших ногах, походжав по гребеню, а, запримітивши Дениска, - завмер на якусь мить, ніби здивувався,

потім знову походжав, і довга його шия здригалась.

-Лелеки! Лелеки! - злетіло з Денискових уст, проте злетіло тихенько, бо він боявся наполохати птахів.

У селі не в одного хазяїна гніздилися на хаті лелеки, й Дениско дивувався, чого ж то на їхню не сідають. Невже правду кажуть, що в лихого вони не поселяться, а тільки в доброго й сердечного? Коли правду, то, виходить, що й Дениско лихий, і мати його, і батько? Про матір і батька й слова поганого не міг сказати, а от про себе... Через нього лелеки не гніздилися на їхній хаті, бо за собою не один гріх міг знайти.

Тепер він радів! Одійшов од хати далі, щоб не привертати уваги птахів, примостився під хлівцем і, гріючись на сонці, дивився на них. І просив подумки, щоб не полетіли, щоб zostалися на їхньому дворі й звели собі гніздо. А він уже постарається так поводитись, щоб лелеки й наступної весни прилетіли до них, а потім іще.

І птахи, либонь, прислухались до Денискових благань, бо zostалися.

Із першого ж дня взялися мстити гніздо. Коли змахнули крилами й полетіли геть, то Дениско, похолонувши серцем, подумав, що вони, мабуть, не вернуться, що шукатимуть кращого місця. Але вони, полетівши над селом та понад луками, скоро повернулися, тримаючи в довгих своїх дзьобах чорне галуззя. Те галуззя поклали коло комина і, потанцювавши на місці, знов неквапливо полетіли.

Тепер уже Дениско не стримував радості. Він ускочив до хати й закричав на повен голос:

-Мамо, тату! В нас на хаті лелеки мостяться!

-Слава тобі, Господи! - сказала мати і всміхнулась.

Батько теж зрадів не менше за Дениска. Мовив:

- Треба їм старе колесо покласти на хату, хай мостяться у ньому.

І він таки, приставивши до стіни драбину, виніс на хату старе колесо від воза, - те колесо хтозна-скільки пролежало в хлівці, вже з нього й шпиці майже всі повипадали. Батько поклав його не там, де лелеки почали мстити гніздо, а трохи далі від комина. Й не встиг спуститися додолу, як вони вже летять - Дениско ще здалеку запримітив їх! - і прямо на їхню хату сідають.

- Тату, швидше спускайся, чуеш! - закричав, побоюючись, що батько наполохає їх.

Проте лелек ніщо не злякало. Плавно посідали на хаті, якийсь

час постояли, позираючи на білий світ і на Дениска з батьком у тому білому світі, а потім безпечно ступили до колеса й поклали принесене в дзьобах галуззя туди, в середину обода. Наче так і мало бути.

Денискові уста самі розпливалися в усмішці, а батько, поглянувши на сина, й собі не зміг утриматися, щоб не всміхнутись.

Цілий день лелеки тільки те й робили, що товклись на хаті. Ввечері, натомлені, вони стурбовано поклацували дзьобами, наче перемовлялись. То він клацне щось, то вона йому відповість, - так у хазяйській балачці й ніч зустріли. Дениско подався до хати, коли птахи вже спати повкладались, а потім ще кілька разів надвір вибігав - непокоїло, як там його лелеки, чи не сталося чогось...

Є. Гуцало

Даіте Відповіді на запитання.

1. Чим було викликано хвилювання хлопчика?
2. Розкажіть про Денискові внутрішні переживання.
3. Що викликало радість у Дениска?
4. Спираючись на матеріал тексту, опишіть зовнішність і характер головного героя.
5. Як автор описує весняний ранок?
6. Які події вашого життя викликають глибокі внутрішні переживання?
7. Яку іншу назву тексту ви можете запропонувати?

* У якій ситуації можна Використати такі Вирази:

Не обіцяй, якщо не можеш зробити.

Я раджу тобі більше займатися спортом.

З якою цікавою людиною я познайомився!

Дієслова уроку. З якими питаннями вони вживаються?

спускати	/	спустити
ховатися	/	заховатися
знімати	/	зняти
полохати	/	наполохати
привертати	/	привернути
шукати	/	знайти
стримувати	/	стримати
спускатися	/	спуститися

Лікар, зафіксувавши зайву вагу пацієнта, цікавиться:

- А яка вага була у вас найменша?
- 3 кілограми і 200 грамів, лікарю.

УРОК 23 (двадцять третій урок)

Викладач стояв в аудиторії, розмовляючи зі студентами.
Про останні новини ніхто нічого не чув.

Дієприслівники недоконаного виду (теперішній час)

Вони		
каж-уть	кажу+чи	
конспекту-ють	конспектую+чи	
одяга-ють-ся	одягаю+чи+сь	-чи
бач-ать	бача+чи	
заход-ять	заходя+чи	

Дієприслівники доконаного і недоконаного виду (минулий час)

Інфінітив		
каза-ти	каза+вши	
конспектува-ти	конспектува+вши	
сказа-ти	сказа+вши	-вши
законспектува-ти	звконспектува+вши	
засмія-ти-ся	засмія+вши+сь	
вез-ти	віз+ши	
біг-ти	біг+ши	
привез-ти	привіз+ши	-ши
прибіг-ти	прибіг+ши	

Сполучники підрядності за значенням	Просте речення з дієприслівниковим зворотом	Складнопідрядні речення
Часові (одночасність дії): коли	Виконуючи завдання, студент підкреслює (підкреслив, буде підкреслювати) нові слова.	Коли студент виконує (перекладав, буде перекладати) завдання, він підкреслює (підкреслював, буде підкреслювати) нові слова.
Часові (послідовність дії): коли, після того як, перед тим як	Перевіривши домашнє завдання, викладач почав (почне) пояснювати нове правило.	Коли (після того як) викладач перевірів (перевірить) домашнє завдання, він почав (почне) пояснювати нове правило.
Причини і наслідку: бо, тому що, через те що, так що, тому, що	Добре підготувавшись до контрольної роботи, студент написав її на “відмінно”.	Студент написав контрольну роботу на “відмінно”, тому що (бо) добре підготувався до неї. Студент добре підготувався до контрольної роботи, тому написав її на “відмінно”.
Умовні: коли, якщо, якби ... то	Пообіцявши, прийти вчасно, не можна запізнюватися.	Коли (якщо) ти пообіцяв прийти вчасно, не можна запізнюватися.
Допустові: хоч(а), незважаючи на те, що)	Підготувавшись до походу, студенти в гори не пішли, бо зіпсувалася погода.	Незважаючи на те, що студент (хоча) були готові до походу в гори, його відмінили, бо зіпсувалася погода.

ВПРАВА 1. Замініть подані прості речення реченнями з дієприслівниковими зворотами.

*Студент написав твір і пішов в буфет.
- Написавши твір, студент пішов в буфет.*

1. Студент добре підготувався до іспитів і добре склав їх.
2. Студенти склали іспити і роз'їхалися по домівках.
3. Шейла закінчить медичну академію і стане педіатром.
4. Дівчинка зайшла у клас і витерла дошку.
5. Андрій виконав завдання і пішов в кіно.
6. Мати поверталася з роботи і зайшла у магазин.
7. Оксана прочитала книгу і віддала її Степанові.

ВПРАВА 2. Прочитайте речення і замініть дієприслівники дієсловами.

*Мати слухала сина, посміхаючись.
Мати слухала сина і посміхалася.*

1. Закінчивши медичну академію, Олег стане лікарем.
2. Слухаючи музику, я відпочивав.
3. Мохамед сидів в аудиторії, розмовляючи з Наталкою.
4. Виходячи з підїзду, я зустрів товариша.
5. Купивши квитки, ми пішли у театр.
6. Уважно оглянувши хворого, лікар порадив йому поїхати на море.
7. Знявши трубку, я набрала номер телефону.
8. Побачивши гостей, вона здивувалася.

ВПРАВА 3. Перепишіть речення, замінюючи підрядне речення дієприслівниковим зворотом.

1. Я приїхав в Україну, тому що вирішив навчатися у цій мальовничій країні.
2. Якщо ви зібрались у дорогу, треба добре перевірити зібрані речі.
3. Коли мій друг привітався зі мною, він розповів мені новини.
4. Я дуже зрадів, тому що побачив давнього приятеля.

5. Він почав працювати у лікарні після того, як отримав диплом лікаря.
6. Хоча Оксана не сподівалася ось придбати, вона подивилася зайшла в універмаг.
7. Я дізнався, про домашнє завдання, тому що запитав про нього в однокурсника.

ВПРАВА 4. Прочитайте речення. Замініть дієприслівникові звороти підрядними реченнями.

1. Посидівши в лабораторії, студент, нарешті, склав залік.
2. Повертаючись із занять, я зайшов у бібліотеку.
3. Отримавши вітальну телеграму з Індії, Ріші дуже зрадив.
4. Замовивши автобус, ми поїхали на екскурсію.
5. Приїхавши в Одесу, ми зразу захотіли побачити море.
6. Розмовляючи, ми не помітили однокурсників, які підійшли .
7. Дивлячись на зорі, Оксана заснула.

ВПРАВА 5. Складіть речення з дієприслівниковими зворотами, використовуючи подані словосполучення.

*Лікувати хворого - хвилюватися.
Лікуючи хворого, молодий лікар хвилювався.*

1. Писати листа - думати про рідних.
2. Пити чай - відпочивати з товаришами.
3. Слухатимузику - сидіти у кафе.
4. Снідати у їдальні - смакувати пампушками.
5. Читати текст - виписувати нові слова.
6. Наспівувати пісні - збиратися на зустріч.
7. Іти на день народження - купити подарунок

ВПРАВА 6. Впишіть потрібний за змістом дієприслівник з часткою **-ся**, або без неї.

<p>1. ... студентів, викладач передає їм свої знання і свій досвід.
... у медичній академії, студенти вивчають анатомію, гістологію, фізіологію та інші предмети.</p>	<p>навчаючи,
навчаючись</p>
<p>2. ... до заліку, я майже не спав.
... смачний обід, Олеся смажила овочі.</p>	<p>готуючи,
готуючись</p>
<p>3. ... штангу, хлопці готувались до змагань.
... на п'ятий поверх, хворий втомився.</p>	<p>підіймаючи,
підіймаючись</p>

ВПРАВА 7. Впишіть замість крапок потрібний дієприслівник.

<p>1. ... святкову вечерю, Ірина не забула про торт.
... вечерю, вона зателефонувала подругам.</p>	<p>готуючи,
приготувавши</p>
<p>2. Він завжди хвилювався, ... листа коханій.
... листа, він поніс його на пошту.</p>	<p>пишучи,
написавши</p>
<p>3. ... біля озера, ми поставили намет.
... біля озера, ми поїхали додому.</p>	<p>відпочиваючи,
відпочивши</p>
<p>4. ... у квартирі, Ольга намагалася все помітити.
... у квартирі, Ольга ретельно все оглянула.</p>	<p>прибираючи,
прибравши</p>
<p>5. ... до рідного міста, Віктор згадував перші роки життя.
... до рідного міста, Віктор розповів друзям про поїздку у Лондон.</p>	<p>повертаючись,
повернувшись</p>

Знайдіть у тексті дієприслівники. Визначте дієслова, від яких вони утворені.

Іншим разом

Влетівши у тролейбус і зайнявши місце біля вікна, Петрик, як завжди, прилип обличчям до скла. Наче вулиці, якими їхав до школи, бачив уперше. Так було менше шансів зустрітися очима з докірливим поглядом якої-небудь бабусі. Тоді хочеш-не хочеш довелося б поступатися місцем.

У школі Петрик мало не налетів на вчителя біології.

-Доброго ранку, Семене Яковичу! - привітався він.

-А ми вже бачилися з тобою сьогодні,- сказав учитель.

-Хіба? - здивувався Петрик.

-Так. У тролейбусі,- посміхнувшись, сказав Семен Якович. -- Я стояв біля тебе, а ти сидів, робивши вигляд, що нікого навколо себе не помічаєш.

Петрик почервонів.

- Я ... я ... просто ... У мене зір поганий, - нарешті знайшовся він.

- Ах, ось що воно,- співчуваючи, мовив учитель,-тоді все зрозуміло.

Наприкінці уроку Семен Якович оголосив, що в неділю, тобто завтра, відбудеться похід до лісу.

- Будемо збирати лікарські рослини і вчитися робити гербарій.

- Ура-а-а! - першим схопився Петрик, заплескавши в долоні.

Подивившись на Петрика, вчитель сказав:

- А от Петрикові Савченку цього разу доведеться посидіти вдома. Піде з нами іншим разом. У нього несподівано так зіпсувся зір, що він за півметра нічого не бачить. Отже, треба йому спершу піти до лікаря, щоб окуляри прописав.

Розкажіть цікавий випадок з Вашого шкільного життя.

Нічого не бачить = ні + займенник + не + дієслово.

не + іменник, прикметник, займенник, прислівник, дієслово;
ні+ питальний займенник + дієслово;

ніхто, ніщо, ніякий, нічий, ніскільки, нікому, нікого, ніким, + не + дієслово;

ні про кого + не + дієслово. Він ні про кого не питав.

ні з ким + не + дієслово. Він ні з ким не розмовляв.

ні до кого + не + дієслово. Він ні до кого не привітався.

ВПРАВА 9. Замініть підкреслені займенники заперечними.

Це його не цікавить - Ніщо його не цікавить.

1. Він не забув цього. 2. Вони не знають про це. 3. Ці ліки не допомогли. 4. Він не погоджується з цими фактами. 5. Він не слухав наших порад. 6. Вона не відповідала на мої запитання.

ВПРАВА 8. Замініть займенники **все, всі** заперечними займенниками **ніхто, ніщо**.

1. Всіх зацікавило це питання. 2. Брат усім розповів про свою подорож. 3. Сестра купила усім квитки у театр. 4. Всі відповіли на запитання професора. 5. Відвідувачі про все розпитували.

Прочитайте текст. Перекажіть його від імені Яви. Зверніть увагу на значення словосполучень:

збити з пантелику - заплутати
луна покотилася - відгукнулася
удавати (сплячого)

Ява поспішає на побачення
(За В. Нестайком)

Через кілька хвилин ми вже знайшли потрібний будинок, почали шукати квартиру. Обійшли весь будинок - нема. На найвищому шостому поверсі остання квартира вісімнадцята, а нам треба двадцять п'яту. Що таке! Невже обдурила Валька, насміялася, вигадану адресу дала... На Яву мені було боляче дивитись - такий у нього був вигляд. Нарешті я наважився спитати в якоїсь бабусі. І вияснилося, що є двадцять п'ята, тільки у дворі, у так званому флігелі. Пішли ми шукати той флігель.

-Казна-що, повигадували якісь флігелі-мігелі. Тільки з пантелику збивають,- удавано сердито бурмотів повеселілий Ява.

Справді, у дворі стояв такий самий, як і з вулиці, здоровенний шестиповерховий будинок. І на третьому поверсі ми легко відшукали двадцять п'яту квартиру.

Коли ми заходили у під'їзд, я помітив, що, минаючи візерунчасті засклені двері, Ява на якусь мить затримався і, глянувши на своє відображення у склі, пригладив рукою чуба. Я удав, що нічого не бачу.

І от ми стоїмо перед дверима. На дверях кілька крапок від електричних дзвінків - мабуть, у квартирі багато сусідів. На сходах напівтемно, і ми спинаємось навшпиньки, щоб прочитати написи під кнопками.

О, "Малиновським дзвонити один раз"! Це воно. Вальчине прізвище Малиновська. Точно.

- Дзвони,- шепоче Ява.

- Ти дзвони,- шепочу я, невідомо чого відчуваючи холодок у животі.

- Та подзвони. Ну, ти ж вищий, тобі зручніше, -хитрує Ява.

- Ні, вона тобі адресу залишила, ти й дзвони, - не здаюся я.

- Ану тебе, - із злістю шепоче Ява і, рішуче зітхнувши, натискає на кнопку. За дверима голосно деренчить дзвоник.

Ява відскакує від дверей і ховається за мою спину. Дуже мені треба! Я відскакую вбік і хочу випхнути наперед Яву.

І тут сталося щось неймовірне. З-за виступу стіни з темряви, як мара, виринула чиясь величезна постать і здоровеннецькою рукою схопила Яву за вухо. В ту ж мить хриплий голос заgrimів, аж луна підстрибом покотилася вниз по сходах:

-Піймалися! Піймалися нарешті!

Не кажучи вже про Яву, якого тримали за вухо, я теж від несподіванки прикипів до місця і не міг ворохнутися.

А дядько гримів на весь під'їзд:

-Так от хто тут хуліганить! От хто це дзвонить і тікає!.. А бідна бабуся повинна бити свої старі ноги, даремно ходячи відчиняти! От ми зараз з вами поговоримо!

І в цю мить з-за дверей почувся дзвінкий Вальчин голос:

- Хто там?

Ой-ой-йой! Я панічно глянув на Яву. Він зібрав всі свої сили, одчайдушно рвонувся і... Навіть якби йому довелося залишити своє вухо у дядьковій руці, він все одно б вирвався. Та що вухо! Цієї миті Ява ладен був віддати півголови, навіть півтіла, аби тільки вирватися, втекти з тим, що залишиться, подалі від Вальчиних очей.

Ви ж самі подумайте: після довгої розлуки в першу хвилину побачення, якого ви так чекали, ваша Валечка бачить, як (о світе ясний!) якийсь здоровенцький мурмило тримає вас за вухо, мов цуценя. І ви, схиливши голову, жалюгідно висите на своєму вусі, майже не торкаючись землі. Ви, який мріяв про урочисту й хвилюючу мить, коли відчиняться двері, і вона стане на порозі, здригнуться від радісного подиву волохаті вії, і засяють очі, і запашать рум'янцем щоки. І вона скаже: "Ой!" - а потім: "Ах!" - а потім: "Здрастуй, здрастуй! Це ти? Яка я рада!" І все буде так прекрасно...

Аж замість цього...

О люди добрі!

Наче вистрелені з гармати, ми прогуркотіли сходами вниз, вискочили у двір, потім на вулицю і цілий квартал бігли щодуху, не оглядаючись. Лише, коли переконались, що за нами ніхто не женеться, одсапуючись, пішли.

Ми йшли, не розбираючи дороги, йшли і мовчали.

З очей Явиних бігли сльози. Він кривився й одвертав од мене обличчя. Та я все розумів. Ява ніколи не плакав! То просто механічно. Просто вухо якимось чином зв'язане з тим органом, що виробляє сльози. І якщо дуже покрутити вухо, то сльози течуть самі собою. І це зовсім не значить, що людина плаче.

Вухо Явине напухло, збільшилося вдвоє і горіло маково.

З таким вухом вдруге пробиватися на побачення годі було й думати.

Ми добре розуміли, що сталося. Сталося жахливе непорозуміння. В тому домі якийсь шалапут розважався тим, що дзвонив у квартири й тікав. А дядько випадково нагодився і, побачивши нашу метушню біля дверей після того, як ми подзвонили, вирішив, що то ми хуліганімо. Все це ми розуміли. Та нам не було легше від цього. Особливо Яві. І не так вухо, як те, що Вальку не побачив і тепер хтозна, чи взагалі побачить.

Я боявся, що він почне в усьому звинувачувати мене, бо якби

я зразу подзвонив, як він просив, і якби не став потім випихати його наперед, може, нічого й не було б. Проте Ява повівся благородно, він лише мовчав, раз у раз струшуючи з вій сльози.

*Як би Ви закінчили цю розповідь? Придумайте свою назву цієї історії.

В ясний день з високого берега материка можна бачити на обрії, у відкритому морі, чималий острів. Рівний, повитий синюватою млою, він здалека майже зовсім зливається з поверхнею моря, тане в ньому м'якими контурами берегів. Серед місцевих жителів острів має назву Чаїного.

Під час лютих осінніх штормів на Чаїному знаходять собі пристановище рибалки, а з весни туди вивозять пасіки. У травні і в червні квітучий острів, мов справжній степ. Власне, це і є шмат степу, самою природою відділений колись від материка, подарований морю. На рівнинних, звідусіль охоплених морською синявою просторах Чаїного, в незайманих його травах літо і зиму живе на привіллі сила силенна дикої птиці, ніколи не стріляної, не полоханої.

1. До поданих прикметників доберіть антоніми:
ясний, високий, чималий, рівний, м'який, лютий, справжній, рівний, дикий.
2. Опишіть будь-яку пору року Вранці, Вдень, або Ввечері у лісі, на березі річки, у горах.

* У якій ситуації можна Використати такі вирази:
По-моєму, важливо не ким бути, а яким бути.
Ця людина відіграла важливу роль...
По-моєму, це правельне рішення.

Дієслова уроку. З якими питаннями вони вживаються?

поступатися	/	поступитися
дивуватися	/	здивуватися
відбуватися	/	відбутися
затримуватися	/	затриматися
спинятися	/	спинитися
натискати	/	натиснути
схиляти	/	схилити
переконуватися	/	переконатися
звинувачувати	/	звинуватити

У косметичний салон приходить лисий мужчина.

- Скажіть, лікування, яке ви проводите, дійсно ефективно?

- Звичайно! Один пацієнт, який був абсолютно лисим, вже рвав на собі волосся, коли йому пред'явили рахунок за лікування.

УРОК 24 (двадцять четвертий урок), повторювальний

Прочитайте текст. Розкажіть, як ви вивчали українську мову.

Як краще вивчати іноземну мову

Людина, яка вивчає іноземну мову, повинна усвідомити, що вивчати мову означає не заучувати слова, перекладати тексти, а насамперед думати - вчитися думати про всі явища мови самостійно. Дивуватись самому процесу набування іншої мови, можливості іншим чином виражати свої думки. Бути завжди активним, щоразу бачити приріст знань, одержаних на уроці, вчитись долати труднощі, тому що вивчення будь-якої мови - це величезна праця: відкривати в собі приховані сили, пізнавати свої можливості. Учень також повинен розуміти суть дій учителя, усвідомлювати самі прийоми навчання. Він повинен чітко визначити для себе мету навчання. Наприклад, якщо ви хочете лише знайомитись з літературою іноземною мовою, вам потрібно вивчити граматику, лексику насамперед, а на фонетику, говоріння, письмо, аудіювання звертати менше уваги. Якщо ж ви ставите за мету одержати освіту в іншій країні іноземною мовою, вам треба опанувати усі види мовленнєвої діяльності: говоріння, аудіювання, читання, писання і навіть думання іноземною мовою. Крім того, необхідно оволодіти інтонацією, навчитись спілкуватись на соціально-побутові та науково-професійні теми, оволодіти науковим стилем мовлення.

Ви повинні пам'ятати, що вивчення мови ніколи не закінчується. Щодня ви чуєте нові слова, фразеологізми, щодня розвиваються ваші можливості у користуванні мовою, можна сказати, що ви вживаєтесь в мову, вона стає частиною вашого "я", ви починаєте відчувати її закони, доцільність різних її проявів, її особливості та її красу.

Справжнє вивчення іноземної мови передбачає не тільки знайомство з її системою, а й знайомство з культурою народу, мову котрого ви вивчаєте. Національні особливості кожного народу, його звичаї, його духовні багатства відображаються в мові і засвоюються тими, хто вивчає цю мову, так само, як і вимова, граматична система та інше.

Завжди треба пам'ятати, що ви вивчаєте мову не тільки на уроці та удома, виконуючи домашнє завдання. Коли ви слухаете радіо, дивитесь телевізор, читаєте газету, ви теж продовжуєте ваше навчання. Навіть коли ви спілкуєтесь в магазині, на пошті, в їдальні, в транспорті і т.п., це вивчення триває. Дуже велику користь дає читання художньої літератури. Під час читання не тільки збагачується ваш лексикон (лексичний запас), але й розвиваються навички читання, розширюється світогляд.

Люди говорять, що той, хто знає одну мову, має одне життя. Іншими словами, вивчення іноземної мови робить людину багатшою духовно, розширює коло її спілкування, дає нові можливості в професійному зростанні, сприяє формуванню особистості.

ПЕРЕВІРТЕ СЕБЕ. Чи можете Ви відповісти на запитання?

Про себе

Скажіть, будь ласка, хто ви? Як вас звати? Звідки ви приїхали? Це ваша батьківщина? Яка ваша рідна мова? Ви знаєте англійську мову? Які ще мови ви знаєте? Ви говорите швидше й краще українською чи англійською (французькою чи іншою) мовою? Скільки вам років? Коли ви народилися? Де ви живете? Ви працюєте чи навчаєтесь? Де ви вчилися чи працювали раніше? Ким ви працювали? Вам цікаво вивчати українську мову? Ким ви хочете стати? Чому? Ви любите розповідати про себе?

Про вашу сім'ю

Скажіть, будь ласка, у вас є сім'я? Вона велика? У вас є батько (мати, брати, сестри)? Як їх звать? Скільки років вашому батькові, матері, братам, сестрам? Ваші батьки працюють? Де живуть ваші батьки? Вони часто пишуть вам листи? А ви? Що вони люблять робити у вільний час? У вас є дідусь, бабуся, дядько, тітка? Ваша сім'я часто збирається разом?

ВПРАВА 1. Напишіть, де була людина, якщо Вам відомо, що...

*Оксані сподобалась вистава.
Оксана була в театрі на виставі.*

1. Віктору сподобався фільм.
2. Йому сподобався футбольний матч.
3. Їй сподобався балет.
4. Студентам сподобався Київ.
5. Дітям сподобався зоопарк.
6. Ганні сподобалися картини.

ВПРАВА 2. Замість крапок впишіть потрібні слова.

1. Ви знаєте ... мову. українською
Ви говорите ... мовою. українську
2. Іноземні студенти гарно говорять ... мовою. українська
Ви давно вивчаєте ... мову. український
3. Ви добре розумієте ... мову.
... мова дуже мелодійна.
Студенти читають ... журнал.

ВПРАВА 3. Впишіть замість крапок закінчення.

1. Іван живе в маленьк... будинк... .
2. Студенти живуть в студенськ... гуртожитк... .
3. Діти вчаться в нов... школ... .
4. Професор читає лекц... у велик... аудитор... .
5. Ми закінчили школу в минул... роц... .
6. Студент читає цікав... книжк... .
7. Мама співає українськ... народн... пісн... .
8. Я чекаю знайом... дівчин... .
9. Кореспондент сфотографував відом ... артистк... .
10. На вечорі ми бачили відом... артист... .

ВПРАВА 4. Замість крапок впишіть потрібне дієслово.

1. Віктор ... (виконувати, виконати) домашнє завдання і пішов у кіно.

2. Викладач читав твір і ... (виправляти, виправити) помилки.
3. Оксана читала лист і ... (згадувати, згадати) свою сім'ю.
4. Коли Ганна ... (перекладати, перекласти) текст, вона дивилася нові слова в словнику.
5. Коли лікар оглянув хворого, він ... (виписувати, виписати) рецепт.
6. Коли викладач ... (пояснювати, пояснити) новий урок, всі студенти уважно слухали.
7. Антон пішов на пошту і ... (купувати, купити) конверт.

ВПРАВА 5. Замість крапок Впишіть потрібні закінчення.

1. У Віктор ... немає старш... брат... .
2. У міст... не було медичн... університет... .
3. В Ахмед... немає тепл... шапк... .
4. У гуртожитк... немає велик... бібліотек... .
5. У студент... немає велик ... словник... .
6. Студенти наш ... груп... ніколи не спізнюються.
7. Це книжка відом... українськ... письменник... .
8. Це кімната мо... старш... сестр... .
9. Це словник наш... викладач... .
10. У газеті є фотографія іноземн... студент... .

ВПРАВА 6. Замість крапок Впишіть потрібні закінчення.

1. Сьогодні я телефоную сво... шкільн... товариш... .
2. Ніна купила квитки в театр собі та сво... кращ... подруз... .
3. Студенти сказали сво... викладач... про екскурсію.
4. Віктор подарував квіти св... старш... сестр... .
5. Марина надіслала лист св... батьк... .

ВПРАВА 7. Дайте відповіді на запитання.

1. Хто ви зараз? Ким ви хочете бути?
2. Хто ваш батько? Ким він був раніше?
3. Хто ваш брат? Ким він буде?
4. Хто ваш друг? Ким він стане, коли закінчить інститут?
5. Ким стане ця дівчина, коли закінчить медінститут?
6. Ким будете ви і ваші друзі після закінчення університету?

ВПРАВА 8. Дайте відповіді на запитання, використовуючи подані праворуч словосполучення.

- А. 1. Хто вчиться в університеті? мій найкращий друг
2. Кого немає на фото?
3. Кому ви подарували на день народження цікаву книгу?
4. Кого ви любите найбільше?
5. З ким ви любите гуляти?

- Б. 1. Хто вчора був у вас? моя найкраща подруга
2. У кого ви були вчора?
3. Кому ви телефонували сьогодні вранці?
4. Про кого ви часто згадуєте?
5. З ким ви ходили у театр?

ВПРАВА 9. Складіть речення, використовуючи подані словосполучення: **дообіду, після уроків, під час канікул, через годину, протягом весни, минулого року, цілими днями.**

ВПРАВА 10. Закінчіть речення.

- А. Я знаю, що
Я думаю, що
Я бачу, що ...
Я розумію, що
- Б. Мені важко, тому що
Мені сумно, тому що
Мені весело, тому що
- В. Я впевнений, що
Я задоволений, що
Я радий, що

ВПРАВА 11. Як ви звернетесь до людини, якщо знаєте її ім'я або ім'я та по батькові.

1. (Віктор), дай мені, будь ласка, твій словник.
2. (Друг), допоможи мені, будь ласка, розв'язати цю задачу.

3. (Ніна), скажи, будь ласка, котра година?
4. Микола Іванович, скажіть, будь ласка, коли у нас буде контрольна робота?
5. (Марина Петрівна), ви будете пити: чай чи каву?

ВПРАВА 12. Що Ви скажете, якщо:

- 1) ви не знаєте, де знаходиться каса;
- 2) ви хочете щось купити;
- 3) ви хочете запросити вашого знайомого в гості;
- 4) ви спізналися на урок;
- 5) ви помилково взяли чужий підручник;
- 6) ви забули вдома ручку;
- 7) ви не можете продовжувати розмову, тому що дуже поспішаєте;
- 8) ви хочете привітати вашого друга зі святом;
- 9) ваш друг хворіє;
- 10) ви погано себе почуваєте.

ВПРАВА 13. Складіть речення зі словосполученнями, використовуючи подані праворуч слова.

великий словник	купити немає лежати користуватися знайти
старий друг	працювати від подарувати зустріти розмовляти
цікаві книжки	лежати немає розповідати сидіти прочитати

гарна дівчина

вчитися
від
зателефонувати
зустріти
поруч

ВПРАВА 14. Складіть розповідь про своє навчання на підготовчому факультеті, використовуючи прийменники **з, до, на, в, про, без, для, від, о.**

ВПРАВА 15. В якій ситуації Ви можете сказати:

понад усе, на щастя, поза сумнівом, не може бути, на превеликий жаль.

ВПРАВА 16. Поставте замість крапок сполучники **що** або **щоб**.

1. Викладач сказав нам, ... ми прочитали цю книгу.
Він сказав, ... ця книга дуже цікава.
2. Викладач сказав, ... сьогодні ми будемо писати контрольну роботу.
Він сказав ... ми писали уважно.
3. Лікар сказав, ... хворому треба приймати ліки тричі на день.
Лікар сказав, ... хворий лежав.
4. Віктор пішов на пошту, ... купити конверти. Віктор сказав, ...завтра буде контрольна робота з хімії.
5. Батьки хочуть, ... Іван став лікарем. Вони кажуть, ... це дуже цікава і потрібна професія.

ВПРАВА 17. Дайте відповіді на запитання, використовуючи слова, які стоять праворуч.

1. Де живе ваша сім'я?
Звідки ви одержуєте листи?
Що ви часто згадуєте?
Про що ви часто розповідаєте?
Куди ви поїдете влітку?	моє рідне місто
2. Кому ви купили словник?
Хто вам щойно телефонував?	мій старший брат

З ким ви граєте в шахи?
 Чий лист ви читаете?
 Кого ви часто згадуєте?

3. Чим ви цікавитесь?
 Що ви зараз вивчаєте?
 Який підручник ви купили?
 Який зараз урок?

4. Кого ви чекаєте?
 Кому ви телефонували?
 З ким ви були у театрі?
 До кого ви ходили?
 У кого ви були?
 Від кого ви одержали лист?

українська мова

мої старі друзі

ВПРАВА 18. Замість крапок впишіть потрібні дієслова руку.

1. Вчора студенти ... до історичного музею. Коли вони ... з музею, вони зустріли свого викладача.
2. Раніше кожного року я ... до сестри. Цього року я не ... до неї.
3. До вокзалу можна ... трамваєм №1, а трамвай №3 не ... на вокзал.
4. Коли студенти ... з екскурсії, вони говорили про те, що побачили.
5. Викладач ... до дошки і записав нові слова.

Прочитайте і перекажіть текст.

Історія української мови і писемності

Українська мова є однією з найдавніших індо-європейських мов. Про це свідчить і наявність архаїчної лексики, і фонетичні і морфологічні риси, які зберегла наша мова протягом віків. Давність української мови доводили ряд вітчизняних та зарубіжних учених: Павел Шафарик, Михайло Красуцький, Олексій Шахматов, Агатангел Кримський та ін.

Про давність української мови свідчать фольклорні твори, особливо календарно-обрядові пісні. Наприклад, український мовознавець Олександр Потебня стверджував, що веснянка “А ми просо сіяли” існувала в Україні вже у I тисячолітті до н.е. Невже вона співалась якоюсь іншою мовою?

Багато наукових дискусій викликає також питання про існування писемності в українських землях. Археологічні знахідки

засвідчують наявність писемних знаків на глиняному посуді, пряслицях, зброї тощо ще за трипільської доби. Чи це було фонетичне, чи ієрогліфічне письмо - певної відповіді дослідження поки що не дали.

Висловлюються припущення, що писемність на території України мала кілька варіантів. Наприклад, Північне Причорномор'я користувалося абеткою, ідентичною грецькій або римській (латиниці), а східні райони мали свою оригінальну писемність, відому в науці як сарматські знаки, що були схожі на вірменські й грузинські письмена.

Те, що пам'яток стародавньої писемності обмаль, можна пояснити тогочасним способом писання: повсякденні записи, вірогідно, робилися на навощених дерев'яних дощечках або на бересті - матеріалі, який погано зберігається, проте знаходять чимало писарських інструментів, так званих стилів. Добре збереглися написи, накреслені на свіжій, ще не обпаленій глині.

Історія кожної мови вивчається в нерозривному зв'язку з історією народу, який є носієм цієї мови, її творцем. Отже, і формування української літературної мови тісно пов'язане з історією українського народу.

Риси української мови чітко помітні у давньоруських пам'ятках. Це насамперед українська лексика і ряд фонетичних рис української мови. Досить часто в пам'ятках староруського письменства зустрічаються такі суто українські мовні явища як чергування приголосних г-з, к-ц, х-с в давальному відмінку: дорозі, дівці, кожусі, або споконвічні українські форми займенників: тобі, собі тощо.

Багато матеріалів для дослідників дає така граматична категорія як дієслово. Тут знаходимо стільки українських форм, що самий лише перелік їх переконливо засвідчує: південноруські пам'ятки писалися літописцями українського походження.

У своїй праці "Українська мова", звідкіля вона взялася і як розвивалася "Агатангел Кримський робить висновок: "Мова Наддніпрянщини і Червоної Руси часів Володимира Святого та Ярослава Мудрого має здебільшого вже всі сучасні малоруські особливості".

(Г. Лозко)

А

- and

Абонемент - subscription
абрикос - apricot
аварія - accident
автограф - autograph
автомат - automatic machine
автомобіль - car
автор - author
авторитет - authority
авторучка - fountain pen
адвокат - lawyer
адміністрація - administration
адреса - address
азбука - alphabet
академік - member of the Academy
академія - Academy
акація - acacia
акваріум - aquarium
акуратно - neatly
активно - activate
актриса - actress
акушерка - midwife
але - but
алфавіт - alphabet
американець - american
аналіз - analysis
анатомія - anatomy
ангіна - quinsy
англійський - english
англійська мова - the english language
апельсин - orange
аплодувати - applaud
апендицит - appendicitis
апетит - appetite
аптека - chemist's shop, farmacy
арабський - arabian

артист - artist
архітектор - architect
аспірант - post-graduate (student)
аспірантура - post-graduate course
асистент - assistant
асортимент - assortment
асфальт - asphalt
атлас (геогр.) - atlas
атлас (тк.) - satin
атестат - certificate
аудиторія - lecture-hall

Б

багато - much
бажати - wish, desire
багатство - riches
багатий - riche
бадьорість - cheerfulness
бадьорий - cheerfull
базар - market
балкон - balcony
банан - banana
бандероль - printed matter
банк - bank
банка - jar
баня - bath-hous
баран - ram
басейн - swimming-bath
баскетбол - basket-ball
батьки - parents
бачити - see
баян - bayan
бджола - bee
бібліотека - library
біг - run
бігати - run

без - without
безвідмовний - without a hitch
безкоштовний - free
безробіття - unemployment
безрезультатний - futile
безумство - folly
бензин - benzine; pitrol
берег - shore; seashore
береза - birch
березовий гай - birch-grove
березень - march
берет - beret
бесіда - conversation; talk
бетон - conerete
бинт - bandage
білий - white
білка - squirrel
білок - white (of the egg)
білорус - Byeloussian
білосніжний - snow-white
білизна - linen
біля -near
більше - more
більший - larger; greater
біографія - biography
біологія - biology
блискучий - shining
близнята - twins
блокнот - note-book
блондин - fair-haired man
блондинка - blonde
блуз(к)а - blouse
блюдечко - saucer
Бог - God
боліти - ache; hurt
борода - beard
боротися, боротьба - struggle
боятися - be abraicl
брат - brother

брова - eyebrow
бронза - bronze
бронхи - bronchial tubes
брюнет - dark (-haired) man
брюнетка - brunette
будильник - alarm-clock
будинок - house
будь ласка - please
буквар - ABC-book
букет - bunch of flowers
булка - roll
бульвар - bouldward
бульйон - broth
бутерброд - sandwich
бути - be
буфет - shack bar

В

в - in, at
вагон - railway
важити - weigh
важкий - heavy
ваза - vase
вакцина - vaccine
валюта - currency
ванна - bath
вареники
варити - boil
вата - cotton wool
ваш - your
вбрання
вверх - up
ввечері - in the evening
вглиб - deep
вдалині - in the distance
вдвох - the two off
вдома - at home
вдень - in the day-time

везти - carry; drive; take	відпочивати - rest
велетнь - giant	віза - visa
великий - great	вікно - window
велосипед - bicycle	вільний - free
верба - pussy-willow	вінок - wreath
верблюд - camel	вірити - believe
вересень - september	вірус - virus
верх - top	вісім - eight
вершина - apex	вітамін - vitamin
вершки - cream	вітати - congratulate
веселий - merry, gay	вітання - congratulation
весна - spring	вітер - wind
весною - in spring	вітрина - shop , window
вечеря - supper	вічний - eternal
вечеряти - have supper	вічно - eternlly
вечір - evening	вішалка - dress-hanger
взаємність - reciprocity	вішати - hang , hang up
взаємний - mutual	вранці - in the morning
взимку - in winter	встигати - for have time
взуття - foot-wear	всюди - everywhere
вивчати - learn	вулиця - street
вивчення - study	вчитель - teacher
виделка - fork	вчити - teach
викладач - teacher	вчора - yesterday
викладати - teaching	в'янути - wither , fade , lose
вино - wine	
висіти - hand	Г
високий - high	газ -gas
висота - height	газета - newspaper
вистава - performance	галентерея - haberdashery
виставка - exhibition	галентерейний - haberdasher 's
вишня - cherry	галерея - gallery
вишивка - embroidery	гаптований - lace
вишивати - embroider	гардероб - cloak-room
відвідувати - to visit	гарний - beautiful
відділ - department	гарнір - garnish
віддалення - department, section	гарнітур - set ; suite of furniture
відомий - well-known, famous	гарячий - hot
відповідати - answer	

гастроном - grocery and provision shop
гвоздика - pink
геній - genius
географія - geography
герб - coat of arms ; insignia
гербарій - herbarium
герой - hero
гігант - giant
гігантський - gigantic
гігієна - hygiene
гімн - hymn ; державний - national anthem
гінеколог - gynaecologist
гіркий - bitter
гірчиця - mustard
гірчичник - mustard poultice
гість - guest ; visitor
гітара - guitar
глечик - jug
глибокий - deep
глина - clay
глиняний - earthenware
глухий - deaf
глюкоза - glucose
гніздо - nest
говорити - speak , talk
година - hour
годинник - clock
голитися - shave
голландець - dutchman
голандський - dutch
голова - head
голод - hunger
голодний - hungry
голос - voice
голосний - loud
голосно - loudly
горе - grief

горіти - burn
горіховий - nut
горло - throat
готель - hotel
готувати - prepare , make ready
готовий - ready
горобець - sparrow
град - hail
грати - play
граматика - grammar
граніт - granite
графік - graph
грек - Greek
гриб - mushroom
грип - gripe , influenza
грим - thunder
гроза - thunder-storm
громадянин - citizen
громадянство - citizenship
гроші - money
грунт - soil
група - group
груша - pear
губа - lip
гуляти - stroll
гуляння - stroll
гуртожиток - hostel
гуска - goose
густий - thick , dense

Д

давати - give
давно - long ago , for a long time
далеко - far off , a long way off
далі - further
дарувати - give , make a present
дата - date
два - two

двадцять - twenty	how do ; your do
двічі - twice	добрий - kind ; good
двері - door	довгий - long
де - where	довжина - lenght
дев'ять - nine	додому - at home
декан - dean	дозволяти - permit
деканат - dean-office	довіряти - entrust
де-небудь - some-where , anywhere	довір'я - trust
день - day	документ - document
день народження - birthday	домашній - domestic
дерево - tree	домовлятися - reach agreement
дерев'яний - wooden	допомагати - help
державна - state , power	дорогий - dear ; expensive
десерт - dessert	дорослий - group-up
десна - gum	досвідчений - experienced
десять - ten	досить - enough
дешевий - cheap	дослід - experiment
дзвоник - bell	доцент - docent
диван - sofa	дочка - daughter
дивитися - look	дошка - board
диктант - dictation	дощ - rain
диня - melon	древній -ancient
диплом - diploma	друг - friend
дискусія -discussion , debate	другий - second
дитина - child , baby	дружба - friendship
дитячий - child's	дружина - wife
дихати - breathe	дуб - oak (tree)
діагноз - diagnosis	дуже - very
діалог - dialogue	думати - think
дівчина - girl	душ - shower (bath)
дід - grandfather	дядько - unclt
дієта - diet	дякувати - thank
дім - home	дякую - thanks ; thank your
діти - children	
до (приміщення) - to ; up to ; as far as ; before	Е
добре - well ; in is nice	егоїзм - selfishness
добридень - good day ; hello ;	екватор - equator
	екзамен - examination

екзаменатор - examiner
економіка - economics
екскурсія - excursion
екскурсовод - guide
експеримент - experiment
експозиція - exposition
експонат - exhibit
електроенергія - electrical energy
емблема - emblem
енергійний - energetic
епідемія - epidemic
естетика - aesthetics
естрада - music-hall
етика - ethics

Є

є - eat ; to be
Євангеліє - gospel
Європеєць - European
єпископ - bishop

Ж

жаба - toad
жайворонок - (ky) lark
жакет - jacket
жаліти - pity
жаль - pity ; be sorry
жарко - it is hot
жертва - sacrifice
жетон - counter
живіт - stomach
жити - live
жінка - women
жіночий - female
жовтий - yellow
жовтень - October

жовток - yolk
жовч - gall
журі - jury
журнал - journal
журналіст - journalist

З

з - with
за -behind ; after ; at ; for
забава - amusement
заборонити - forbid ; prohibit
заважати - disturb ; prevent
завдання - assignment ; problem
завжди - always
завідуючий - manager ; chief ;
head
завод - plant
завтра - tomorrow
загубити - lose
задоволений - content
заєць - hare
зайвий - superfluous ;
unnecessary
займатися - be occupied
зайти - drop in ; call on
закінчувати - finish
заклад - institution
закуска -snack
зал -hall ; room
залізниця - railway
залізо - iron
залік - test
заміж - marry
замінити - substitute
замість - instead of ; in place of
замовляти - to order
замок - castle
заморозки - early

заняття - studies
 запис - entry
 записувати - write down
 запитання - question
 запізнюватись - be late
 заповіт - will ; testament
 запрошувати - invite ; ast ; call
 зараз - now ; just ; in a minute
 засмага - sunburn ; tan
 захист - defence
 звідки - where ... from
 звук - sound
 запрошення - invitation
 звертання - address (to)
 звинувачувати - accuse (of)
 згадувати - recollect ; remember
 здаватися - seem ; look
 здоров'я - health
 зелений - green
 зима - winter
 зимовий - winter
 земляк - country-man
 зло - evil
 знайомий - familiar
 знання - knowledge
 знати - know
 знаходиться - be found
 золото - gold
 зоопарк - zoological gardens
 зошит - note-book
 зуб - tooth
 зупинка - stop ; halt
 зупинятися - stop

I

i - and
 ідеал - ideal
 ідея - idea

із - from ; out
 іменини - name-day
 ім'я - name
 інакше - or ; differently
 інженер - engineer
 інколи - sometimes
 іноземець - foreigner
 інститут - institute
 інтелект - intellect
 істина - truth
 історія - history
 іти - go

K

кабінет - study
 каблук - heel
 кава - coffee
 казати - tell
 календар - calendar
 камінь - stone
 канадець - Canadian
 канікули - holidays
 капелюх - hat
 карта - map
 картина - picture
 картон - cardboard
 картопля - potatoes
 каса - booking-office ; cash-desk
 каструля - saucepan
 катастрофа - catastrophe
 каша - gruel
 кафе - cafe
 кафедра - (sub-) faculty
 квартира - flat ; apartment
 квиток - ticket ; card
 квітень - April
 квітка - flower
 килим - carpet

кипіти - boil	конфлікт - conflict
кисень - oxygen	концерт - concert
кислий - sour	копиця - stack ; haystack
кишеня - pocket	корабель - ship
кілограм - kilogram (me)	коридор - corridor
кілометр - kilometer	коричневий - brown
кількість - quantity	корінь - root
кімната - room	коробка - box
кінець - end	короткий - short
кіно - cinema	костюм - costume
кінь - hors	кошик - basket
кіт - tom-cat	коштувати - cost
клас - class	краватка - tie ; necktie
клей - glue	країна - country
клен - maple	кран - tap
клімат - climate	красивий - beautiful
клуб - club	крейда - chalk
клумба - (flower-) bed	крем - cream
ключ - key	кривий - crooked
клятва - oath	критик - critic
книга - book	критика - criticism
книжка - note-book	крісло - easy chair ; arm-chair
ковбаса - sausage	кров - blood
ковзани - skates	крупа - cereals
колекція - collection	куди - where
колесо - wheel	культура - culture
коли - when	купувати - buy
колишній - former	курити - smoke
коліно - knee	куріння - smoking
колір - colour	курка - hen
комір -collar	курс - course
композитор - composer	кухня - kitchen
компот - fruit ; stewed	кущ - bush
конверт - envelope ; cover	
консерва - preserve ; tinned food	Л
консул - consul	лаборант - laboratory assistant
континент - continent	лабораторія - laboratory
контрольний - control	лавка - bench
конфета - sweet	

лак - varnish
ламати - break
лампа - lamp
ласкавий - tender
ластівка - swallow
лауреат - laureate
лебідь - swan
легенда - legend
легені - lungs
легкий - light
лежати - lie
лектор - lekturer
лекція - lekture
лимон - lemon
липа - lime-tree
липень - July
лист - letter
листок - sheet ; leaf
листопад - November
лице - face
лівий - left
ліворуч - from the left
лідер - leader
ліжко - bed
лізти - climb ; get
лікар - doctor
лікарня - hospital
лікарський - medical
ліки - medicine
лікування - treatment
лілія - lily
лінивий - lazy
лінь - laziness
ліпити - model ; sculpture
лірика - lyric poetry
ліс - forest ; wood
література - literature
літо - summer
ліфт - lift

ложка - spoon
лоза - vine
лопата - spade
любити - love
любов - love
людина - men
лютий - February

М

мабуť - it is possible ; most
likely ; may be
мавпа - monkey
магазин - shop
мазь - ointment
майдан - area ; square
майка - football
макарони - makaroni
малий - small
мало - little
малювати - draw
мама - mammy
мандарини - tangerine ;
mandarin
маринований - marinated
маринувати - marinate
марка - (postage-) stamp
марля - gauze
масаж - massage
масло - butter
математика - mathematics
материк - mainland
мати - mather
мачуха - stepmother
машина - machine
меблі - furniture
мед - honey
медицина - medicine
медичний - medical

мелодія - melody
менш - less
меншість - minority
меню - menu
мертвий - dead
метелик - butterfly
метро - the underground
ми - we
милий - nice
мило - soap
мир - world ; peace
мистецтво - art
мити - wash
мить - instant
мій (моя,моє, мої) - my
між - between
міжнародний - international
мікроб - microbe
мікроскоп - microscope
мікрофон - microphone
мікстура - micsture
міняти - change
міряти - measure ; tru on
міст - bridge
місто - city ; town
місце - place
місцевість - place
місяць - month
мова - language
мовчати - keep silent
могти - can
могутній - mighty
мода - fashion
модель - model
можна - may
мокрый - wet
молитва - prayer
молодий - young
молодість - youth

молодь - youth ; young people
молоко - milk
молоток - hammer
монета - coin
мораль - morals
море - sea
морква - carrot
мороз - frost
морозиво - ice-creame
моряк - seaman
мрія - dream
мріяти - dream
мудрість - wisdom
мужчина - man
музей - museum
музика - music
мука - torment
мук' - meal
м'який - soft
м'ясний - meat
м'ясо - flosk
м'ята - mint
м'яч - ball

Н

набагато - by far
набір - admission
набридати - bore
наверх - up
наверху - above
навесні - in spring
навиворіт - inside out
навіки - for ever and ever
навстіж - wide open
нагадати - remind
нагорода - reward
над - over
надія - hope

надувати - inflate	незабудка - forget-me-not
назад - back	незалежність - independence
наїхати - collide ; reen	немає - there is no
найбільш - most	немовля - baby ; infant
найменш - least	ненависть - hatred
наліво - to the left	необхідно - it is necessary
намісто - beads	неправда - untruth ; lie ; false-hood
наодинці - tete-a-tete	неправильно - incorrectly
напевне - surely ; certainly	нерв - nerve
наперед - beforehand ; in advance	нервовий - nervous
напередодні - the day before	нести - carry
наперекір - contrarily	неуважний - inattentive
направо - to the right	низько - low
наприклад - for example	ні - no ; not
наречена - bride	ніде - nowhere
нарізати - cut	ніж - knife
наркоз - anaesthetic	німець - German
народ - people	ніс - nose
народити - give birth (to)	ніхто - nobody
народний - peoples ; folk (муз.)	ніч - night
наставник - mentor	ніщо - nothing
настрій - mood ; frame of mind	ніяк - by no means
наступний - following ; next	новий - new
натомість - instead of	нота - note
наука - science	нудьгувати - be bored
науковий - scientific	О
нахабний - impudent	оазис - oasis
нація - nation	обвести - lead round
не - not ; no	обвішати - give short weight
небо - sky	обгоріти - be burnt
невже - indeed	обдумувати - consider ; think over
невістка - daughter in law	оберігати - guard
негр - Negro	об'єднання - this is delicious
недавно - lately	об'єктивний - objective
неділя -sunday	обігріти - warm up a bit
недовго - not long	обід - dinner
недолік - lack ; deficiency	
нежить - cold	

обідати - have dinner
обійми - embrace
обіцянка - promise
обламати - break off
обкладинка - cover
обливання - dousing
обличчя - face
обманути - deceive
обманювати - deceive
обмінати - barter
обнімати, обняти - embrace
обновка - new dress
обов'язок - with-out fail
обов'язково - duty
оборона - defence
ображати - offend ;hurt
образа - offence
обряд - rite
овес - oats
овочі - vegetables
огірок - cucumber
оглядати - examine; survey; visit;
look; round (виставку)
одеколон - eau-de-Cologne
один - one
одинокий - lonely
однокурсник - in the same year
одружуватися - marry
одяг - clothes
озеро - lake
океан - ocean
окунь - perch
олень - deer
олівець - pencil
олімпіада - Olympiad ; Olympic
games
омлет - omelette
онук - grandson
опера - opera

опис - description
опік - burn
оплата - pay (ment)
оповідання - story
опора - support
оправа - setting
орган - organ
орган (муз.) - organ
орел - eagle
оригінал - original
оселедець - herring
осінь - autumn
оскільки - so far as
основний - principal ; main ; basic
особистість - personality
особливо - especially ;
particularly
останній - last
ось - here; there
охорона - guarding
очі - eye

П

павук - spider
падати - fall
палата - ward
палець - finger
палити - burn
пальто - (over) coat
пам'ятний - morable
пам'ятник - monument
пам'ять - memory
папір - paper
папка - file
папуга - parrot
парад - parade
парк - park
паркет - parquet

парламент - parliament	питання - question
парта - desk	питати - ask
парфуми - perfum	пити - drink
пасажир - passenger	піаніно - (upright) piano
паспорт - passport office	підлога - floor
пастух - herd	піднос - tray
пауза - pause	підручник - textbook
пацієнт - patient	пісня - song
пачка - bundle	пісок - sand
педагог - teacher	пішки - on foot
пекло - hell	плавати - swim
пекучий - baked (сонце)	плакат - placard
пельмені - pelmeni ; meat dump lings	плакати - weep
перев'язка - bandaging	платити - pay
перед ... - in front of ; before	платівка - record
передовий - advanced	плаття - dress
переказ - account	плач - weeping
перекладати - transfer ; translate	плести - plait
перекладач - translator	плече - shoulder
перелом - fracture	пляма - stain
перелякати - frighten	пляшка - bottle
перемога - victory	повага - respect
перерва - interruption	поверх - floor
перехід - passage	повільно - slowly
перина - feather bed	повторення - repetition
перли - pearl	повторювати - repeat
перон - platform	поганий (о) - bad
персик - peach	погляд - look
перука - wid	погода - weather
перший - first	погоджуватися - agree
петрушка - parsley	подарунок - present
печиво - biscuits	подвиг - exploit
печінка - liver	подобатися - please
п'еса - play	подруга - friend
пилка - saw	подушка - pillow
пиріг - pie	поет - poet
писати - writer	пожежа - fire
письменник - writer	позавчора - the day before
письмовий - writing	yesterday

позаду - behind	преса - the press
показувати - show	прив'язувати - tie ; fasten
покійник - the deceased	пригощати - entertain
поле - field	придбати - buy
полиця - shelf	приємний - agreeable ; pleasant
поліклініка - polyclinic; out patients' clinic	приємно - pleasantly
поліно - log for the fire	приказка - proverb
полуниці - strawberry	приклад - example
полюс - pole	природа - nature
помилитися - make mistakes	причина - cause
помилка - mistake	прізвище - surname
поміч - help ; assistance ; aid	провулок - by-street
понеділок - Monday	програма - program(me)
попіл - ashes	продавати - sell
поразка - defeat	продавець - shop-assistant
пора року - season	прокидатися - wake up
поріг - threshold	прокурор - public prosecutor
порох - (gun) powder	пропонувати - offer ; suggest
поруч - beside	пропуск - absence ; lapse ; blank
порошок - powder	проспект - avenue
порядок - order	простий - simple ; easy
посередині - in the middle	простирадло - sheet
посилка - parcel	професія - profession
посібник - benefit	прохання - request
постіль - bed	прямий - straight
посуд - dishes	путівка - permit
потім - afterwards	пухлина - swelling
потрібний - necessary	пшениця - wheat
початок - beginning	пюре - puree
почесний - honorable	п'янити - show the influence of drink
пошта - post	п'ятниця - Friday
пояс - belt	п'ять - five
правильно - correctly	
правильний - right	Р
праворуч - to the right	раб - slave
практика - practice	радий - i am glad
працювати - work	радити - advise
президент - president	радіо - radio

радість - joy	річка - river
радіти - be pleased	рішучий - categorical ; firm ;
раз - time ; один - once	resolute ; decisive
разом - at once	робити - do ; make
рай - paradise	робітник - worker
рак (зоолог.) - crayfish	робота - work
рак (мед.) - cancer	родич - relation
рана - wound	рожевий - pink ; rasy
раніше - earlier	розбити - break
рано - early	розбудити - wake ; wake up
ранок - morning	розвиток - development
рвати - tear ; pull out ; pluck	розв'язувати - unbind
ребро - rib	розквіт - blossoming
редакція - editorial office	розлучення - divorce
редиска - radish	розмір - dimensions
реєстратура - registry	розмова - talk ; conversation
режим - regime	розмовляти - speak (to,with) ;
режисер - producer	talk (to,with)
реклама - advertisement	розписка - receipt
релігія - religion	розповідати - relate ; narrate ; tell
ремонт - repair	розсміятися - burst out laughing
репетиція - rehearsal	розуміти - understand
ресторан - restaurant	розумний - clever ; sensible
реферат - paper ; essay	розцвісти - bloom ; blossom
рецензія - review ; notice	розчин - solution
рецепт - recipe ; prescription	розширяти - widen ; enlarge
речі - things ; belongings	роль - role ; part
риба - fiish	роман - novel
ризик - risk	ромашка - ox-eye-daisy ;
рис - rice	самоміле
рівність - equality	роса - dew
рівно - egually	рослина - plant
рідний - native ; relatives	рости - grow
рідко - seldom ; rarely	рот - mouth
Різдво - Christmas	рукавичка - mitten ; gauntlet ;
різноманітний - various ; diverse	glove
різний - different ; diverse ; various	румун - Rumanian
різниця - difference	ручка - handle ; pen ; fountain-
рік - year	pen

рушниця - gun ; rifle
ряд - row ; line

С

сад - garden
салат - salad
сало - fat ; lard
сам - myself
самовар - samovar ; tea-urn
санаторій - sanatorium
санітар - hospital attendant
санки - sledge
светр - sweater
свинина - pork
свиня - pig
свідок - witness
свідомість - consciousness
свіжий - fresh
свій - my ; our ; your ; his ; here ;
its ; their
світанок - dawn
світити - shine
світло - light
світлофор - traffic lights
свічка - candle
свобода - freedom
свято - holiday
священик - priest
священний - sacred
себе - myself
секрет - secret
секція - section
село -village
семінар - seminar
серветка - napkin
сервіз - service
серед ... - among ; amidst
середа - Wednesday

середина - middle
сережки - ear-ring
серія - series
серп - sickle
серпень - Ougust
серце - heart
сестра - sister
сивий - grey
сивіти - turn grey
сивина - grey hair
сидіти - sit
сила - strength
сильний - strong
сильно - strongly
симпатія - sympathy (for)
син - son
синець - sruise
синій - blue
сир - chuse
сирота - orphan
ситець - printed cotton
сік - juice
сіль - salt
сільський - rural
сім - seven
сім'я - family
сіро - hay
сірий - grey
сірник - match
січень - january
скаржитися - complain
скатертина - table-cloth
сквер - public garden
скелет - skeleton
скільки - how much
складати - add ; fold ; pilu up
складний - complicated
скло - glass
склянка - glass

сковорідка - frying-pan	сосиска - chippolata sausage
скоро - quickly ; soon	сосна - pine ; pine-tree
скоротити - shorten ; abridge ; reduce ; dismiss	спасибі - thanks ; thanks you
скрипка - violin ; fiddle	спектакль - performance
слабкий - weak ; delicate ; faint	сперечатися - argue ; dispute
слива - plum	спина - back
слідом - after	спирт - alcohol
словник - dictionary	співак - singer
слово - word	співати - sing
слов'янин - Slow	співрозмовник - the person smb. Is talking to
слухати - hear	спідниця - skirt
сльоза - tear	спорт - sport
смажити - fry	спостерігати - observe
смак - taste	спочатку - at first
смачний - good ; tasty ; delicious ; nice	справа - affair ; bussiness ; occupation ; act ; dud
смерть - dead	справедливість - juistice
сметана - sour cream	срібло - silver
сміливий - courageous ; bold	стадіон - stadium
сміття - rubbish	сталь - steel
сміх - laughter	старанний - diligent
смородина - currant	старий - old
сніг - snow	староста - leader
сніданок - breakfast	старший - oldest
снідати - have brekfast	статуя - statue
сніжинка - snow-flake	стелити - spread
собака - dog	стиль - style
собор - cathedral	стипендія - grant ; scholarship
сова - owl	стиснути - sgueeze
совість - concience	стіл - table
соковитий - juicy	стілець - chair
солений - salt	сто - hundred
солома - straw	столиця - capital
сонце -sun	сторожити - guard
сонячний - sun	стояти - stand
соняшник - sunflower	страви - dish
сорок - forty	страждати - suffer
сорочка - shirt	страх - fear ; terror

страшно - terribly	танець - dance
стрічка - ribbon ; band	танцювати - dance
строгий - strict ; severe ; stern	тапки - slippers
струмок - brook	тарілка - plate
суд - court	тато - daddy
судома - spasm	твердий - hard
сузір'я - constellation	твій - your ; yours
сукня - dress ; gown ; frock	творити - create
сумка - bag	творчий - creative
сумний - sad	театр - theatre
сумнів - doubt	теж - also ; too ; as well
суп - soup	текст - text
суперник - rival	телевізор - TV (set)
супутник - companion	телеграма - telegram
сусід - neighbour	телефон - telephone
сусідній - neighbouring	телефонувати - phone
сухар - dried bread	телятина - veal
сучасний - contemporary ; modern	тема - subject
суша - land (dry)	темний - dark
сходи - step	темно - it is dark
схожий - similar ; resembling	температура - temperature
сюди - here	теплий - warm
сьогодні - today	тепла - warmth ; heat
сьомий - seventh	тепло - warmly
Т	терапевт - physician
таблетка - pill	територія - territory
таблиця - table ; list	терпіти - suffer
табуретка - stool	техніка - engineering ;
таємниця - mystery ; sekret	tehnology
таємничий - sekret	течія - flow ; course
так - yes ; so	теща - mother-in-law
такий - such ; so	ти - you
таксі - taxi	тиждень - week
також - also	типографія - printing-house
тактовний - tactful	тисяча - thousand
талант - talent ; gift	тихий - quiet ; still ; low
там - there (place)	тихо - quietly
	тиша - quiet
	тіло - body

тільки - only
 тісний - narrow
 тісно - narrowly
 тістечко - fancy cake
 тітка - aunt
 товар - wares
 товариш - comrade
 товщина - thickness
 тоді - then
 той - that
 тонкощі - thinness
 тополя - poplar
 торт - cake
 точний - exact
 трава - grass
 травень - May
 травма - trauma
 трагедія - tragedy
 транспорт - transport
 тренувати - train
 третій - third
 три - thee
 трибуна - tribune ; rostrum
 тримати - hold
 троллейбус - trolly-bus
 тротуар - pavement
 трохи - just a little
 троянда - rose
 трудовий - working
 туалет - W. C. ; lavatory
 туберкульоз - tuberculosis
 туди - there
 туман - mist
 тумбочка - stand
 тут - here (place)
 тюль - tulle
 тюльпан - tulip
 тяжко - heavily

У

у - with
 убогий - poor
 уважний - attentive
 угода - persuasion
 удень - in the day-time
 удома - at home
 уже - already
 указ - dekree
 українець - Ukrainian
 український - Ukrainian
 універмаг - department store
 університет - university
 упаковка - packing ; wrapping
 уривок - fragment
 урожай - crop ; harvest
 урок - lesson
 урочистий - solemm
 усе - still ; everything
 усмішка - smile
 учитель - teacher

Ф

фабрика - factory
 факультет - faculty
 фантазія - fantasy
 фармацевт - pharmacist
 феєрверк - fireworks
 фізика - physicist
 фізіолог - physiologist
 фізіологія - physiology
 фізкультура - physical culture
 філолог - philologist
 філософ - philosopher
 фільм - film
 фінанси - finances
 фонтан - fountain

фото - photo
фотографувати - photograph
француз - Frenchman
французький - French
фрукт - fruit
футбол - football

Х

хай - let
халат - dressing-gown
характер - character
хата - hut
хвалити - praise
хвилина - minute
хвилюватися - be nervous ;
worry (about)
хворий - sick ; ill ; sore
хворіти - be ill
хвороба - illness
хімія - chemistry
хірург - surgeon
хліб - bread
хлів - cattle-shed
хлопець - lad ; fellow
хлопчик - boy
хмара - cloud
ховати - hide
ходити - go ; walk
хол - hall
холод - cold
холодний - cold
хор - chorus
хоробрий - brave
хороший - good ; fine
хотіти - want
хребет - spine ; spinal column
християнин - Cristian
хто - who

худий - thin ; lean
худнути - grow thin
художник - artist
хутір - farmstead
хутро - fur

Ц

цвіт - flower
цвісти - bloom
це - this
цей - this
цемент - cement
центр - centre
церква - church
цибуля - onion
циган - Gipsy
цигарка - cigarette
цирк - circus
цитата - quotation
ці - this
цікавий - interesting
цілий - whole
цілувати - kiss
цукерка - sweet
цукор - sugar
ця - this

Ч

чай - tear
чайка - sea-gull
чайник - tea-pot
час - hour ; time
частина - part
частіше - thicket
часто - often ; frequently
чекання - expectation
чекати - wait

чемпіон - champion
 черга - turn
 через - across ; over
 червень - June
 червоний - red
 чергувати - be on duty
 чергуватися - alternate
 черевик - boot
 черствий - stale
 четвер - Thursday
 чий - whose
 число - number
 чистити - clean
 чисто - cleanly
 чистота - cleanness
 читальний - reading-room
 читати - read
 читач - reader
 чия - whose
 чобіт - boot
 човен - boat
 чоловічий - masculine
 чому - why
 чорний - black
 чорнило - ink
 чорниці - bilberry
 чорнослив - prunes
 чотири - four
 чудо - miracle
 чудовий - wonderful

Ш

шарф - scarf
 шафа - dresser
 шахи - chess
 шашки - draughts
 швидкість - speed
 шепіт - whisper

ширина - breadth
 широкий - broad
 шия - neck
 шість - six
 шкатулка - box
 шкіра - skin
 шкіряний - leathern
 школа - school
 шовк - silk
 шок - shock
 шоколад - chocolate
 шофер - driver
 шпак - starling
 шприц - syringe
 шрифт - print
 штора - blind
 шуба - fur-coat

Щ

щавель - sorrel
 ще - still
 щедрий - generous
 щедрість - generosity
 щеплення - inoculation
 що - that ; why
 щоб - so as ; that
 щовечора - eveningly
 щогодини - hourly
 щодня - every day
 щомісячно - monthly
 що-небудь - something
 щороку - yearly
 щось - something
 щука - pike

Ю

ювелір - jeweller
 ювілей - jubilee

юнак - youth
юрист - lawyer

Я

я - i
яблуко - apple
ягода - berry
яд - poison
ядро - kernel
яєшня - fried eggs
яйце - egg
як - how
яка - what
яке - what
який - what
який-небудь - some ; any
які - what's
як-небудь - somehow
якщо - if ; in case
яловичина - beef
яма - pit
японець - Japanese
яскравий - bright
ясно - clearly
ящірка - lizard

Зміст

ПЕРЕДМОВА	3
УРОК 1 (перший урок)	6
УРОК 2 (другий урок)	17
УРОК 3 (третій урок)	32
УРОК 4 (четвертий урок)	42
УРОК 5 (п'ятий урок)	54
УРОК 6 (шостий урок)	67
УРОК 7 (сьомий урок, повторювальний)	78
УРОК 8 (восьмий урок)	88
УРОК 9 (дев'ятий урок)	103
УРОК 10 (десятий урок)	119
УРОК 11 (одинадцятий урок)	133
УРОК 12 (дванадцятий урок)	148
УРОК 13 (тринадцятий урок)	162
УРОК 14 (чотирнадцятий урок)	174
УРОК 15 (пятнадцятий урок, повторювальний)	194
УРОК 16 (шістнадцятий урок)	202
УРОК 17 (сімнадцятий урок)	209
УРОК 18 (вісімнадцятий урок)	219
УРОК 19 (дев'ятнадцятий урок)	232
УРОК 20 (двадцятий урок)	243
УРОК 21 (двадцять перший урок)	255
УРОК 22 (двадцять другий урок)	267
УРОК 23 (двадцять третій урок)	276
УРОК 24 (двадцять четвертий урок), повторювальний	287
СЛОВНИК	296

Відомості про авторів:

Бахтіярова Халіда Шамфутринівна – доцент кафедри української та російської мов Національного медичного університету ім О.О. Богомольця;

Лукашевич Світлана Сергіївна – старший викладач кафедри української та російської мов Національного медичного університету ім О.О. Богомольця;

Майданюк Ірина Зіновіївна – старший викладач кафедри української та іноземних мов Тернопільської державної медичної академії ім. і.Я. Гобачевського;

Сегень Марина Петрівна – викладач кафедри української та російської мов Національного медичного університету ім. О.О. Богомольця;

Петухов Сергій Васильович – старший викладач кафедри української та російської мов Національного медичного університету ім О.О. Богомольця.

Посібник
Бахтіярова Х.Ш., Лукашевич С.С., Майданюк І.З.,
Сегень М.П., Петухов С.В.
Українська мова
(практичний курс для іноземців)

Відповідальний за випуск **І.З. Майданюк**
Художник оформлювач **С.В. Головін**
Технічний редактор **Л.В. Кравчук**
Комп'ютерна верстка **Ю.В. Дрогобицький, З.В. Жуківська**

Здано до складання 14.12.98. Підписано до друку 7.10.99.
Формат 70×100/16. Папір офсетний № 1. Гарнітура Times Neu Roman. Друк офсетний.
Ум. др. арк. 26. Обл.-вид. арк. 19,39. Наклад 1000. Зам. № 7.

Оригінал-макет підготовлений у відділі комп'ютерної верстки
видавництва "Укрмедкнига".
Україна, 46001, м. Тернопіль, майдан Волі, 1.
Надруковано в друкарні видавництва "Укрмедкнига".
Україна, 46001, м. Тернопіль, майдан Волі, 1.